

היכל הקודש ברסלב

הלימוד היומי

בי"ת נצחי,
שנים מקרא ואחד תרגום,
נ"ך, רמב"ם

לעתיד בעולם הבא
מזכירין אותו כל מה שלמד
בעולם הזה
(שיחת הר"ן כח)

עַל יְהוָה
לִי מוֹד
שִׁיעוּרִים אֱלוֹ
אֲנִי נוֹתֵנִים
אֶת הַחֹמֶשׁ
וְאֶת הַזְּמֶשֶׁר
לְהַקְדֹּשׁ
בְּרוּךְ הוּא
(עצתו אמונה)

פרשת כי תבוא תשפ"ד

היכל הקודש ברסלב

181 Huschke Road, Liberty NY 12747

היכל הקודש

כארא פארק

1415 55th Street
Brooklyn NY 11219
347.760.5924

היכל הקודש

קרית יואל

8 Premishlan Way.
Monroe NY 10950
845.243.0563

היכל הקודש

מאנסי

34 Union Rd.
Spring Valley, NY 10977
845.445.9314

היכל הקודש

כני ברק

רחוב ירושלים 2
052.760.5715

היכל הקודש

וויליאמסבורג

27 Skillman Street
Brooklyn NY 11205
718.384.1652

היכל הקודש

קרית יואל

8 Hayes Ct.
Monroe NY 10950
845.467.5299

היכל הקודש

בלומינגראוו

24 Merriewold LN S
Monroe NY 10950
845.238.0804

היכל הקודש

ירושלים

רחוב רבי נחמן מברסלב 15
054.845.6150

צו הערן די

הערליכע שיעורים
פונעם ראש ישיבה שליט"א
רופט:

קול ברסלב

212.444.9191

חיזוק פאר די אידישע שטוב

212.444.9169

ג'רפס ע"י

קון הדפסה
היכל הקודש

2623 State Route 52
Liberty, NY 12754

718.387.2691

www.BreslevCenter.com

שהתנה עמו לקצוץ כדי שיהלף - אם כן ודאי לא מוכר לו את הקרקע לטעם אחר במקומו
ובדוחק של לומר: וירשאו איירי בובין לחמש שנים, ולא סיפא. ואין להקשות: והכא משמע
דשאר אילנות מתקיימי טפי מן הדקלים, ובפרק "האשה שנפלו" (תבובות עט, א) אמר:
אירע ובתי - ביתא, אילני גבאי צב, ודיקלי. ודיקלי, ודיקלי לאו משום דדיקלי מתקיימי טפי, אלא

משום דחשיבי טפי מאילני, אף על גב דאין מתקיימי כל כך. ואף על גב דקאמר תתם: ודיקלי וגופני - ודיקלי, ואף על גב דגופני חשיבי מדיקלי כדאמרין "החובל" (בבא קמא צב, א) ושמואל אייתי ליה אריסה תמרי ואכל טעם בהו עעמא דמרמא. אמר: קא מבחשי עבני כולי האי למחר אייתי לי מקרייהו. ודיקלי לא גבני גופני, וגופני קבני דיקלי. מכל מקום טוב הוא לקנות דיקלי מוגפני, דגופני אית בהו טרמא, תרץ להוציא עלוי הגזאת הריבה. אבל דקלים אין בהם טרמא. ובהו לו הריחט מאלוי.

מדברי רבינו נגמז שלש ארן לון דרך הא שתי ש לון דרך - פירוש: משמע מתוך דברי רבי אלעזר יוזרר ש לון דרך מנארה וסלו. ומדנתן בשני: הגידלו ליה יפה - אלמא יש לו דיקלי. כיון דאפילו משעה אנה ומדיש לו אורה וסלו בשנים - כל שכן דרך.

זווע את הניר - ואינו מרחיק הורעים מן השדה אלא כירי עבודת הכרם, ששתי שורות ששערן לצד אחד חשיבי כרם. אף על פי שמן העיקר אנה מודיש ש שש עשרה ש בין שני השורות שש עשרה אמה, והו מפרחין, הוי גפן יחדי דאין צריך להרחיק אלא שלשה טפחים, מכל מקום ביניהן תחת ענפי הגפנים - אסור לזרוע מדרבנן, וחשיבי כרם.

דמאי אלא לספא: וזה וזה אינן רשאי לזרעה. תניא פותיה דאפיי: הרי זה קנה תחתיה וביניהן והוציח להן כמלוא אורה וסלו, וזה וזה אינן רשאי לזרעה. וכמה היא ביניהן? רב יוסף אמר רב יהודה אמר שמואל: מארבע אמות ועד שמונה; רבא אמר רב נחמן אמר שמואל: משמונה ועד שש עשרה. אמר ליה אבוי לרב יוסף: לא תפלו עליה דרב נחמן, דתנן מתניתין פותיה; רבי יהודה: מנעשה בצלמון, באחד שנטע את פרמו שש עשרה אמה על שש עשרה אמה, והיה הופך שער שתי שורות לצד אחד וזרע את הניר, לא יאמר אחרת היה הופך את השער וקובא הנה וזרע את הבור, ונא מנעשה לפני חכמים ויתירוהו. אמר ליה: אנא לא דענאי, אלא עובדא הנה

כמלוא אורה - המלקט, וסל בידו ללקט פירות הגופות החיצונות. כמו "אורה כל עובר דרך" (תהלים פ) "אריתי מורי" (שיר השירים ח). ולקמן מפרש כמה היא ביניהן ויצטרפו. כמלוא אורה וסלו - אחרתה לון קאי. אורה שייך קמינא בתאנים, ובוצר בעבים, וקוצר כתבואה, וגורד בתמרים, ומוסק בזיתים, ומלקט בשאר אילנות. מתקף ליה רבי אלעזר -

לרבי יוחנן, ודיחיה ליה דך חוצה לון כמלוא אורה וסלו, כדי להלך כסביבות האילנות ללקט פירותיה. השתא דרין אין לו ליכנס דרך שדור בעל גבה שדה לילך לאילנותיה, אלא יפחד באור א יקח לו דרך מבעל הקרקע, כרבנן ד"המוכר את הבית" (בבא בתרא ט, א) דאמר גבי מוכר בור דרות בעין רעה מוכר, וירץ ליקח לו דרך לחורוהו, והוא המכר וזה הכא גבי שלשה אילנות, דדמי לבור דרות. מוכר א דארעא אחריתיה היא, שאין האילנות נטועין בקרקע של בעל השדה - שדרי ש לון קרקע, וחשיבי שדה אילנות בפני עצמו, דומיא דבור דרות שהוא קרקע לפני עצמו. ודלא אשתעבד שדור לאילנותיו של לוקח, דנימא גם לכל צריכין אשתעבד, אפילו לרת לו דרך, כדאמרן גבי שני אילנות. כמלוא אורה וסלו - שאין צריך לו כל כך, כמו דרך, יש לו בהם תבואה, הרי אפשר לעלות באילן וללקט, או נמי מתחתיו ליקט מדברי רבינו - רבי אלעזר, שפירש שני משום דארעא אחריתיה היא. הא שנוי שי לו דרך, דהא אין לו קרקע, דאמר ליה - לוקח: בארעא דידך קיימי, ושיעבדת לי קרקע שלך לצורך אילנות, כאדם שמאלקט מקום לחבורי בביתו לדתו הפצין. כן גם זה משאלו ליה דאמר שמואל - "הימכר את הבית", אמר ליה -

לעולם כרבי עקיבא סבירא ליה. ומיהו, מתניתין דפירש עלה רבי יוחנן כמלוא אורה וסלו - רבנן דהא, הלכך קפדי ליה. דלא פכחשי בארעא - דהא הבור ולא הדין שנוי נותני לו, הלכך בין יפה ובין ויחדי ליה דרך. גבי אילן מי אמר - בתמיה, מי אית ליה עין יפה גבי אילן כל כך לשעבד לו קרקע של כל מה שיגדלו פותיה ואבד קרקע שלו שחוצה על לבית השלוקו, לא יוכל לחרשו בבקר בשביל בה המרדע, דהו נמי ידאית ליה עין יפה גבי אילן ממכר אילנות ושיר קרקע לפניו, שיש לו קרקע רבי עקיבא על מנת לטעם תחתיה, כדאמרן ב"בזקת

הבתי" (בבא בתרא לו, א). מיהו, היק גדול כל כך, כגון שמאבד לגמרי קרקע שלו - לית ליה עין יפה. דמי לא מודי רבי עקיבא - בהך סתמא, דתנן ב"לא יחפור" אילן הנוטה לתוך שדה חבירו בו. והא נמי להווא דמי, שהרי האילנות הללו אינן נטועין בקרקע של רבי מוכר, דהא יש לון קרקע בפני עצמן, ואיסתלק ליה מיניה הלומי. ולעולם לא סיפא מתקמא כרבי עקיבא. ומיהו, שיערה דאורה וסלו אית ליה לרבי עקיבא, דלרבי עקיבא דרך יש לו דומיא דבור דרות, דלא דמי כר קרקע בפני עצמן, ואיסתלק ליה מיניה הלומי. ולעולם לא סיפא מתקמא ומיהו, רישא דהא דקתני גבי שני אילנות: אם מתו אין לו קרקע - לא מתקמא כרבי עקיבא, דאמרן ב"בזקת הבתי": מכל אילנות ושיר קרקע לפניו - מלוגתא דרבי עקיבא רבנן בו. מלא מרדע - בגבהו. אותן אורה וסלו מי זורען - בעל האילן, דשלו חו. וא בעל השדה - דהא לא נשתעבדו לבעל האילנות אלא בשעת לקיטת פירותיה לדרוס עליהן, ואם כן בעל השדה יורשה, ובעת הלקיטת ידרוס הלקוח אפילו בורעים. אבל תחתיהן וביניהן - שפיטא יך דבעל האילן זורען. תניהו - בפרק "המוכר פירות" לקמן: מי שיש לו גינה לפני מגינתו של חבירו בו והחיצון זורע הדרך. גבי בעל השדה זורע את הדרך, כלומר אורה וסלו. התם לית ליה פסידא ללוקח - לבעת הגינה הפנימית, שידרוס יפה כשיצטרך על דעתו של זה. הכא, גבי האילנות, אית ליה פסידא להרשע בורען - כשיפלו על הוועים. ללוקח - לא רמיא - דהא אורה וסלו לא רמיא אלא לסיפא דהדיא, דקתני: נתנו לו בית דין דרך מן הצד מרדע שניה כן זה וזה אין רשאי לזרעה, הואיל ונתרצו שניהן לבחור לון דרך זה על ידי בית דין, ואף על גב דהפסד מועט הוא, שהורעים יעכבו מליכתן קצת. וכל שכן גבי אורה וסלו, דהוי כמדעת שניהן, דמסתמא קנהתא אילנות של שיעור אורה וסלו, והוי פסידא טובא טינהן פירות. וכמה דהא ביניהן - דנימא: קנה כל מה שביניהן, אלא קרובין יותר מדיא - הרי זה כיער העומד ליתלשו, הרי זה חשיבי. ואם רוחקים נמי יותר מדיא - לא מצטרפין מארבע אמות - לכל השדות בין כל אילן לאילן מן הששה, שהתא ראייה בהחרישה נכתיבם, לבד שני האילנות, כדמוכח לקימנא. ויעי' בשו"ת אבות - ולא עד בכלל. ועך שם בבבא בתרא - ולא שם פחות בכלל. לא תפלו עליה דרב נחמן דתנן בו' - ואתה חלית ושכחת. הכי גרסינן במסכת כלאים: הנוטע כרמו על שש עשרה אמה מותר בו' - שאם כן הכרם נטוע שורות שורות או בצד זה, ואתה חליתו אמה שלמות - לא מצטרפי' למיחוי כרם. ודערה בפני עצמה אנה כרם, אלא אם כן יש שתיים כנגד שתיים ואתה יוצאה נגב. כדתנן במסכת כלאים, מותר להביא את לשם - בין שדה לשורה, דלא הוי כרם. אבל מוצר פחות משש עשרה - ואסור להביא ורע לשם, ומיהו, דהא אסורא קיימא לן כרבי יאשיהו כדבאית: בע שיעור חסה ושעורה וחרץ כמבולט ידי, ושחטות חולין (ק"ב, ה) אמר רב יוחיד - שיעתא חולנא קמנא. כגלמון - שם מקום. שנעט את כרמו שש עשרה אמה על שש עשרה אמה ופך שקר שתי שורות לצד אחד - שער היינו הענפים הנוטים, הפכן לצד אחד, כגון שאורש שתי השורות מן המורה למערב, וסדרות זו כנגד זו מצפון ומזרח של שורה דרומית לצד צפון, ושל צפונית לצד דרום - נמצא אור שכן שתי שורות הללו מלא, ושחוצה לון ריקן, וכן כל הכרם. וזרע את הניר - החרשתה הקינית, דהוי שש עשרה ריקנות. אבל אם היה מתפרץ - נמצא שכל שורה תופסין ומזרחה מאור שש עשרה, ואסור להביא ורע לשם. למקום הזרע - שזרע בו אשתדך. וזרע את הבור - שהיה בור אשתדך מחרשתה וריעה. אבל אם לא היה מופך, דבציר ליה שש עשרה אמה או אסור, דלא ידענא - אמר ליה דענא - לא כסבירא לן כי היה

הוא, אלא עובדא דהו כו'. וכרבי שמעון סבירא ליה, כדלוקמן.

בבא בתרא. המוכר את הספינה - פרק חמישי דף פג עמוד א - מתוך מהדורות "אבן ישראל - (שטיינזולץ) - חסופת רש"י

בבא בתרא - פרק חמישי דף פג עמוד א - מתוך מהדורות "אבן ישראל - (שטיינזולץ) - חסופת רש"י

בבא בתרא - פרק חמישי דף פג עמוד א - מתוך מהדורות "אבן ישראל - (שטיינזולץ) - חסופת רש"י

בבא בתרא - פרק חמישי דף פג עמוד א - מתוך מהדורות "אבן ישראל - (שטיינזולץ) - חסופת רש"י

בבא בתרא - פרק חמישי דף פג עמוד א - מתוך מהדורות "אבן ישראל - (שטיינזולץ) - חסופת רש"י

בבא בתרא - פרק חמישי דף פג עמוד א - מתוך מהדורות "אבן ישראל - (שטיינזולץ) - חסופת רש"י

בבא בתרא - פרק חמישי דף פג עמוד א - מתוך מהדורות "אבן ישראל - (שטיינזולץ) - חסופת רש"י

בבא בתרא - פרק חמישי דף פג עמוד א - מתוך מהדורות "אבן ישראל - (שטיינזולץ) - חסופת רש"י

בבא בתרא - פרק חמישי דף פג עמוד א - מתוך מהדורות "אבן ישראל - (שטיינזולץ) - חסופת רש"י

דאמר ליה - לוקח למוכר. או לאו דאונתין - בשעת מכירה - היה מתקיים המקח, ולא מצית הדרתך, ואף על פי שהוקר אחרי כן. והשתא מצית הדרתך בתמימה, וכי בשביל שאונתין ויפיו לבסוף את כחי לחזור אם ארצה, ונתנו ידי על העלוונה, תחזור בך גם אתה שהוקר לבסוף וזהו גם ילך על העלוונה: אם כן מצינו חוטא נשכר ועמרו על שמונה - רבואתא נקט ביטול מקח. והוא הדין

דהוה מצוי למימיה: ועמדו על שבעה. דאיכא 1
אונאת שתות מנדן, ורוצה גם מוכר לחזור. 2
ותנא תנא - תנא עדין, כמו "אבונא" איתנא: 3
ולשון קצר הוא. יפות ונמצאו רעות - הרי 4
תנאנה לוקח - לוקח יכול לחזור בו ולא מוכר. 5
אף על גב דהוקרו. לדקך רבואתא איצטרך 6
למתניה. שוה שיש במשה - שתות מקח הוא. 7
והוא הדין לשהו שבע בשש. דהוי שתות מעות. 8
והוול - אתר מן מרובה. ורוצה לוקח לחזור. 9
דהא אכתי לא תנא תנאית המקח. דהא מוכר 10
לעולם חוזר. כדאמרינן "אבות" (בבא מציעא 11
נא, א). על שלש - הכי נמי הוי מצוי למימר: על 12
ארבע, דהוי ביטול מקח. הכי נמיסין כספא כמו 13
כשתוב כספריים: מאי קא משמע לך מתניתין 14
היא זו כמתניתין הוה אמרינן דרב חסדא. 15
תריייהו דהוי בהו ומתניתין היינו טעמא משום 16
דדע רע דאימר הקונה - כלומר, דרב חסדא. 17
דאיכא אונאה - תריייהו דהרי, הואיל ותנאנה 18
המנאה לבסוף. בתרן מן שהיה המתנאה יכול 19
לחזור. וכיון דלא נתקיים המקח לגמרי עד 20
דתנאה גם המנאה - תריייהו דהרי. ומתניתין 21
שדליכא אונאה כלל, אלא בהשויין מוכר. 22
ועבשי שותפי. איני פתן באלה. הלכך, במוכר לה 23
ונמצאו רעות - יכול לוקח לחזור בו. דאמר לה 24
יפות בקשת, ומקחי טעות. אבל אם בא מוכר 25
לחזור, ולומר: גם אני אחזור. שמקח טעות הוא 1
הלוקח אומר לו אני טעות. שהן פתח אונתי 2
רעות ומתנאה. דרע רע דאימר הקונה: וסיפא 3
נמי רעות ונמצאו יפות - המוכר חוזר, דאמרו 4
טעיהי, ולא היה בדעתו למכור אלו. אבל אם 5
בא הלוקח לחזור בעלילה זו מפני שהוולו חזין. 6
ורוצה למוכר לה: אלו לא מכרת לי - אומר לה 7
בחוקת רעות לקחתם, ואני מודה לך. וכן פירש 8

או לאו דאונתין לא הדרתך בך - ואם תאמר. ביתר משתות, דקימאי לן דבטל מקח, ואפילו המנאה יכול לחזור, אצאי לא אמר נמי התי"ב "אי לא דאונתין" כן כמו בשתות; ויש לומר: לפי שהוא רחוק מן המקח יותר מדאי, ובאילו ולא מכר כלל, שאין ראוי מקח כזה להתקיים. ורבינו יצחק בן מרדכי פירש: דאפילו ביתר משתות אין תנאית חוזר בו. אלא כשהמתנאה תובע אונאתו. כיון שהתובע יותר משתות. דהוי ביטול מקח - הוי מקח טעות, ויכול גם המנאה לחזור בו. אבל אם המתנאה אינו תובע אונאתו, ורוצה להחזיק במקח כמו שקנה - אין סברא שיוכל המנאה לחזור בו, דמצוי אמר ליה: "אי לא דאונתין" כו', נמי בשתות.

ותנא תנא יפות ונמצאו רעות - שוה בשוה 1
אריי. ומאי קא משמע לך - שיוכל 2
לוקח לחזור בו ולא מוכר; פשיטא אלא הא קא 3
משמע לך, דאפילו הוקרו אחרי כן - אין המוכר 4
יכול לחזור. 5

והוולו ועמדו על שלש - הוה מצוי למימר על 1
ארבע, דהוי נמי ביטול מקח. אלא 2
אידי דנקט לעיל שהוקרו שנים, נקט נמי שהחלו 3
שנים. 4

מאי קא משמע לך רב חסדא היינו מתניתין - 1
דעל כרחק מתניתין להכי הוא דאתא. דאי 2
לאו הכי - מאי קא משמע לך וכי תימנא אף על 3
דב דלא קא משמע לך מיד - יש לו לשנות, כי 4
הכי דקתני יפות ונמצאו רעות. ואף על גב דהוקרו 5
והחלו אלף פעמים - ברשות לוקח ועבד והחלו 6
שלגמרי נתקיים המקח אלאחר ויש לומר: דאי 7
ריבא דתירוש חזי - ניהא את דנקט סיפא. אף על 8
גב דפשיטא, הוה למינח ארבע מדה. אבל אי 9
ברישא נמי ליכא אונת - אם כן בתום חזירי 1
במתניתין לך דין יפות רעות. 2

א ממתניתין הוה אימינא דרב חסדא תריייהו 1
מצו דהרי בתו - בחוקרו והוולו. ומתניתין 2
היינו טעמא ביפות ונמצאו רעות. דלוקח מצוי הרי 3
ביה ולא מוכר אף על פי שהוקרו, משום דאם בא 4
מוכר לחזור אומר לו לוקח לא תנאית. אף על 5
פי שאמר יפות - יודע היה שדוק רעות, ד"טוב טוב 6
יאמר המוכר". אבל ממוכר לו שוה במשה בשש 7
והוקרו דרב חסדא - לא שייך למימר הכי, ולכך 8

יכול לחזור בו אפילו מוכר. וסיפא מתניתין, דרעות ונמצאו יפות, מוכר מצוי הדר ביה ולא 1
לוקח אף על פי שהוולו - משום דאמר לו מוכר: לא תנאית, וידע הייתי שיתן יפות אף על 2
פי שהיית אומר דרעות חן, דכרע רע יאמר לחזו". אבל מכר לו שוה שיש במשה והוולו - 3
יכול לחזור בו אפילו לוקח, דלא שייך למימר הכי. כן פירש הקונטרס בשם רש"י. ועוד פירש 4
רבינו יצחק בענין אחר: דלרב חסדא מצו דהרי תריייהו. דממתניתין לין קא משמע לך, איצטרך 5
דאפטר מתניתין איירי דלא הוקרו לו החלו. וכי תמנא מאי קא משמע לך - איצטרך 6
לסקא דערך אימינא יפיות ונמצאו רעות אלו יכול לחזור בו אפילו לוקח, שידוע שוה רעות 7
אף על פי שהמוכר אמר שחן יפות, ד"טוב טוב יאמר המוכר". וכענין זה יש לפירש סיפא. 8
האי שימשא טומקתי היא - פירוש הרב רבינו מנחם: דנפק מינאי לחזו מן האדום. 9
כצפרא חלפא אבי וורדי דגן ערן - ומשמע ערן כדן במזרח ליה. ואפילו למאי 1
דאמר איפכא - הוי מבורח. דכרע רע יאמר לחזו". אבל מכר לו שוה שיש במשה מבורח של 2
עולם, כדכתיב (בראשית ב) "והוא הסובב את כל ארץ כוש" וזה הנחר יוצא מעדן - אם כן 3
עומד במזרח משמאה. והא דאמר בבראשית רבה בפירוש כ שרחה מורחית קולטת, היא 4
קלטה אדם הראשון, כדכתיב (שם א) "ויגרש את אדם וישכן מקדם לגן עדן" וגו', קלטה חן 5
כדכתיב "ויעב בארץ נוד קומת עדן" - משמע דאתא הראשון וקין מבורח של עולם חן, 6
ושם אנו עומדים, אם כן גן עדן היה במערב העולם צריך לומר דמזרח דקרא היינו קדם של 7
עולם שאצל גן עדן, והיינו קומת עדן - קדם העולם שאצל גן עדן. והא דאמר בבראשית 8
רבה שרחה מורחית קולטת - היינו רוח מורחית של עולם, ולא של גן עדן. 9

יין 1
ומאדים מכה אדמומית וורדי דגן עדן. לימא מתניתין רבי היא ולא רבנן - 2
דכיון דאדמי מין אחד הוה - אין שניהו חזוקין, אלא המתאנה. דרמי לחטין יפות ונמצאו רעות. רעות ונמצאו יפות. 3

יין וחומץ - ואם תאמר: הוא אמר לקמן ב"המוכר את הפירות" (נז, א): הבודק את החבית להיות מפרש עליה תרומה, ואזר כך נמצאת חומץ, כל שלשה ימים (הראשונים) - דאי תרומה, מכאן ואילך - ספק, פירושו: שלא תהא תרומתו תרומה, ואמאי? והא לרבנן אמרין מין חומץ, ואזר ויש לומר: דירוש טעמא משום דלא נתבין להפריש אלא יין, ובמצא חומץ, דהוי טעות, אבל נתבין להפריש חומץ -

מין אחד הוא - ואם תרם מזה על זה - תרומתו תרומה, דקרינא ביה "הרמותם ממנו" (בבבארי יח). וכן לענין הודאה ממין הטענה, דאם טענו עין וזמין, והודה לו באחד מן - חייב שבועה על השני, דאיכא הודאה הטענה וממין הטענה. **השאלו עליו** - האם את תרומה חלבו, כלומר, מן הדיאם, או תרומה מן הדע שבאזוזי תמין -

יין וחומץ מין אחד הוא, ואם תרם מזה על זה - תרומתו תרומה, דקרינא ביה "הרמותם ממנו" (בבבארי יח). וכן לענין הודאה ממין הטענה, דאם טענו עין וזמין, והודה לו באחד מן - חייב שבועה על השני, דאיכא הודאה הטענה וממין הטענה. **השאלו עליו** - האם את תרומה חלבו, כלומר, מן הדיאם, או תרומה מן הדע שבאזוזי תמין - תשאו ותרומה, דהוי טעות, אבל נתבין להפריש חומץ - ואין תקנה להחליפה, ולא לחזור ולתרום. נשיאות **המא** למה - דהא לא עבד לא מדי, וחזרו לתרום מן הדיאם **אבל** לענין **מקח** - שהו רוצה לקנות מן יין חומץ, אף על גב דמין אחד הוא - לא קני, דאיכא דניחא ליה בטעמי יין, ואיכא דניחא ליה בטעמי חומץ, ולא דמי לחסין ופית וריתו, דלהם חזי טעמא אית להו וחד שמא אית להו, וחד שמא לא, אלא שאזוזיה קנת. **משנה** המוכר פירות לחבירו ופסק לו הדמיים בשער הידוע, כל איפה בכך וכך, ומשך, כגון ביסטאס ובחצר של שניון - קנה, ואף על פי שלא מדר. ומדידה לא מעבא, דאינה אלא גלויי מילתא בעלמא כמה מבר, אבל אם לא ספק, אף על פי שמדר ומשך לא קנה, כדאמרינן בגמרא דלא סמכא דעתיהו, שעדיין המוכר יכול להעלות דמיון כל מה שירצה, וזה יכול לומר: לא אקנא את בול, מדר ולא מישר לא קנה - ובגון שמדר בכליו של מוכר הנהיג על גבי ביסטאס, אבל מדר נתון לחבירו כליו של לוקח - קנה, כדאמר בגמרא, אם היה פיקח - הלוקח, שוכר את קופיו - אם ברשות בעלים הם, כדאמרינן בגמרא, ובשליפי רבבי מוקף לא בגמרא, והלכן קתני בהו משך, דאין לרבה בחבנה, דלא שייכא משיכה אלא במידי דלאו בר הבחנה הוא, כדאמרינן בגמרא, אבל הלוקח פשטן - דהיינו שליפי וזטר, כדאמרינן בגמרא, הרי זה לא קנה - במשיכה, עך שיטלמנו בו' - כלומר, שיגביהם ויטלם ממקום למקום אחר, ואורחא דמילתא נקט, דאין דרך להגביה מקחו אלא כדי לטלו לילך, ואם היה מוכר בו' - בגמרא מפרש ליה, **גמרא** מדר - בכליו של מוכר, והניח על גבי סימטא קנה - הלוקח, איאלו הניח מוכר ברשות של לוקח, ובגון שפסק הדמים, וסימטא אית - דאי תאמר: שבלו של יחידים, ואני שמעתי: כניסה בולטת מרשות הרבים, ויש רשות לבני אדם להעמידם שם הפציעם שלהם, כחצר השותפים, דאינו עשוי להלוך בין רשות הרבים, שמא לא **שבעת** - לומר, שמא לא שמעת מרבי יחונן אלא במודד והניח לתוך קופתו של לוקח, דקני ליה כליו ביסטאס, שהרי יש לו רשות להניח שם כליו כבחצר השותפין, אבל סימטא בלא בלי - לא קני,

יין וחומץ מין אחד הוא, ואם תרם מזה על זה - תרומתו תרומה, דקרינא ביה "הרמותם ממנו" (בבבארי יח). וכן לענין הודאה ממין הטענה, דאם טענו עין וזמין, והודה לו באחד מן - חייב שבועה על השני, דאיכא הודאה הטענה וממין הטענה. **השאלו עליו** - האם את תרומה חלבו, כלומר, מן הדיאם, או תרומה מן הדע שבאזוזי תמין - תשאו ותרומה, דהוי טעות, אבל נתבין להפריש חומץ - ואין תקנה להחליפה, ולא לחזור ולתרום. נשיאות **המא** למה - דהא לא עבד לא מדי, וחזרו לתרום מן הדיאם **אבל** לענין **מקח** - שהו רוצה לקנות מן יין חומץ, אף על גב דמין אחד הוא - לא קני, דאיכא דניחא ליה בטעמי יין, ואיכא דניחא ליה בטעמי חומץ, ולא דמי לחסין ופית וריתו, דלהם חזי טעמא אית להו וחד שמא אית להו, וחד שמא לא, אלא שאזוזיה קנת. **משנה** המוכר פירות לחבירו ופסק לו הדמיים בשער הידוע, כל איפה בכך וכך, ומשך, כגון ביסטאס ובחצר של שניון - קנה, ואף על פי שלא מדר. ומדידה לא מעבא, דאינה אלא גלויי מילתא בעלמא כמה מבר, אבל אם לא ספק, אף על פי שמדר ומשך לא קנה, כדאמרינן בגמרא דלא סמכא דעתיהו, שעדיין המוכר יכול להעלות דמיון כל מה שירצה, וזה יכול לומר: לא אקנא את בול, מדר ולא מישר לא קנה - ובגון שמדר בכליו של מוכר הנהיג על גבי ביסטאס, אבל מדר נתון לחבירו כליו של לוקח - קנה, כדאמר בגמרא, אם היה פיקח - הלוקח, שוכר את קופיו - אם ברשות בעלים הם, כדאמרינן בגמרא, ובשליפי רבבי מוקף לא בגמרא, והלכן קתני בהו משך, דאין לרבה בחבנה, דלא שייכא משיכה אלא במידי דלאו בר הבחנה הוא, כדאמרינן בגמרא, אבל הלוקח פשטן - דהיינו שליפי וזטר, כדאמרינן בגמרא, הרי זה לא קנה - במשיכה, עך שיטלמנו בו' - כלומר, שיגביהם ויטלם ממקום למקום אחר, ואורחא דמילתא נקט, דאין דרך להגביה מקחו אלא כדי לטלו לילך, ואם היה מוכר בו' - בגמרא מפרש ליה, **גמרא** מדר - בכליו של מוכר, והניח על גבי סימטא קנה - הלוקח, איאלו הניח מוכר ברשות של לוקח, ובגון שפסק הדמים, וסימטא אית - דאי תאמר: שבלו של יחידים, ואני שמעתי: כניסה בולטת מרשות הרבים, ויש רשות לבני אדם להעמידם שם הפציעם שלהם, כחצר השותפים, דאינו עשוי להלוך בין רשות הרבים, שמא לא **שבעת** - לומר, שמא לא שמעת מרבי יחונן אלא במודד והניח לתוך קופתו של לוקח, דקני ליה כליו ביסטאס, שהרי יש לו רשות להניח שם כליו כבחצר השותפין, אבל סימטא בלא בלי - לא קני, דלא משיכה איכא ולא רשות המיוחדת ללוקח איכא, וכן כלי בלא סימטא לא קני, כגון כליו ברשות הרבים, דאין לו רשות להשיבם שם, מודד לתוך קופתו - ביסטאס מייבא בעי' - בתמייה, הא אפילו ברשות מוכר קני ליה כליו דלוקח קיבלה מיניה - רבי וירא מרבי אסי, או לא קיבלה מיניה? **תא** שמען - דקיבלה מיניה, **דאמר** רבי ינאי רבו של רבי יחונן, חצר השותפין - והוא הדין לסימטא, קונין - ומקח זה מזה, וכדמפרש ואזיל, **מאי** לאו על גבי קרקע - כרבי אסי, אלמא קיבלה בתר הכי, כי שמעה מרבי ינאי, **קנין** אחרדי - דרבי אסי ורדבי ינאי קשיין אהך דרבי יעקב, **אלא** שמע מינה בו' - רבי אסי אמת אמר שמעמ מרבי יחונן קנה, וגם רבי יעקב שמע לא קנה, כדאמר משמיה דרבי יחונן, וכדמפרשי: כאן במודד בו', ורבי אסי טעה בפירושו שמועתו, ואיכא למימר דלא קיבלה, **תא** שמען - קשיא לרבי אסי, משום הכי לא קיבלה, מדר ולא משך לא קנה - ובעל כרחך במודד והניח על גבי קרקע מיירי, דאי בתוך קופתו - קשיא לכולהו, כן לרבי ינאי אין לרבי יעקב בין לרבי אסי, אלא בלא כל מיירי, וקשיא לרבי אסי לבדו אפילו קנה, **לא** ברשות הרבים - ואפילו לא אמר מדר לתוך קופתו נמי לא קנה, דאין לתוך לוקח קנה, ברשות הרבים, כדלוקח, **ואמר** אבי רבא - דבפרקין קנה (ב, פ"ב) ורבי ינאי קשיין אהך דרבי יעקב, **אלא** שמע מינה בו' - רבי אסי אמת אמר שמעמ מרבי יחונן קנה, ורבי יעקב שמע לא קנה, כדאמר משמיה דרבי יחונן, וכדמפרשי: כאן במודד בו', ורבי אסי טעה בפירושו שמועתו, ואיכא למימר דלא קיבלה, **תא** שמען - קשיא לרבי אסי, משום הכי לא קיבלה, מדר ולא משך לא קנה - ובעל כרחך במודד והניח על גבי קרקע מיירי, דאי בתוך קופתו - קשיא לכולהו, כן לרבי ינאי אין לרבי יעקב בין לרבי אסי, אלא בלא כל מיירי, וקשיא לרבי אסי לבדו אפילו קנה, **לא** ברשות הרבים - ואפילו לא אמר מדר לתוך קופתו נמי לא קנה, דאין לתוך לוקח קנה, ברשות הרבים, כדלוקח, **ואמר** אבי רבא - דבפרקין קנה (ב, פ"ב) ורבי ינאי קשיין אהך דרבי יעקב, **אלא** שמע מינה בו' - רבי אסי אמת אמר שמעמ מרבי יחונן קנה, ורבי יעקב שמע לא קנה, כדאמר משמיה דרבי יחונן, וכדמפרשי: כאן במודד בו', ומאן אגר? אלא ודאי ביסטאס או בחצר השותפין מיירי, דמצי אביסטאס אפילו מבי רשות הרבים, **הכי** קאמר ואי ברשות בעלים בו' - דהאי דקתני "ואם היה פיקח" - מילתא באפי נפשה היא, לאשמעינן דש מקום שאם יהיה פיקח ישכור רשות בעלים כדי לקנות מקחו, ומשפטן קבייה בא להשמיענו, דמשיכה קונה, ושכירות מקום כהגבהה גבי פשתן,

יין וחומץ - ואם תאמר: הוא אמר לקמן ב"המוכר את הפירות" (נז, א): הבודק את החבית להיות מפרש עליה תרומה, ואזר כך נמצאת חומץ, כל שלשה ימים (הראשונים) - דאי תרומה, מכאן ואילך - ספק, פירושו: שלא תהא תרומתו תרומה, ואמאי? והא לרבנן אמרין מין חומץ, ואזר ויש לומר: דירוש טעמא משום דלא נתבין להפריש אלא יין, ובמצא חומץ, דהוי טעות, אבל נתבין להפריש חומץ - ואין תקנה להחליפה, ולא לחזור ולתרום. נשיאות **המא** למה - דהא לא עבד לא מדי, וחזרו לתרום מן הדיאם **אבל** לענין **מקח** - שהו רוצה לקנות מן יין חומץ, אף על גב דמין אחד הוא - לא קני, דאיכא דניחא ליה בטעמי יין, ואיכא דניחא ליה בטעמי חומץ, ולא דמי לחסין ופית וריתו, דלהם חזי טעמא אית להו וחד שמא אית להו, וחד שמא לא, אלא שאזוזיה קנת. **משנה** המוכר פירות לחבירו ופסק לו הדמיים בשער הידוע, כל איפה בכך וכך, ומשך, כגון ביסטאס ובחצר של שניון - קנה, ואף על פי שלא מדר. ומדידה לא מעבא, דאינה אלא גלויי מילתא בעלמא כמה מבר, אבל אם לא ספק, אף על פי שמדר ומשך לא קנה, כדאמרינן בגמרא דלא סמכא דעתיהו, שעדיין המוכר יכול להעלות דמיון כל מה שירצה, וזה יכול לומר: לא אקנא את בול, מדר ולא מישר לא קנה - ובגון שמדר בכליו של מוכר הנהיג על גבי ביסטאס, אבל מדר נתון לחבירו כליו של לוקח - קנה, כדאמר בגמרא, אם היה פיקח - הלוקח, שוכר את קופיו - אם ברשות בעלים הם, כדאמרינן בגמרא, ובשליפי רבבי מוקף לא בגמרא, והלכן קתני בהו משך, דאין לרבה בחבנה, דלא שייכא משיכה אלא במידי דלאו בר הבחנה הוא, כדאמרינן בגמרא, אבל הלוקח פשטן - דהיינו שליפי וזטר, כדאמרינן בגמרא, הרי זה לא קנה - במשיכה, עך שיטלמנו בו' - כלומר, שיגביהם ויטלם ממקום למקום אחר, ואורחא דמילתא נקט, דאין דרך להגביה מקחו אלא כדי לטלו לילך, ואם היה מוכר בו' - בגמרא מפרש ליה, **גמרא** מדר - בכליו של מוכר, והניח על גבי סימטא קנה - הלוקח, איאלו הניח מוכר ברשות של לוקח, ובגון שפסק הדמים, וסימטא אית - דאי תאמר: שבלו של יחידים, ואני שמעתי: כניסה בולטת מרשות הרבים, ויש רשות לבני אדם להעמידם שם הפציעם שלהם, כחצר השותפים, דאינו עשוי להלוך בין רשות הרבים, שמא לא **שבעת** - לומר, שמא לא שמעת מרבי יחונן אלא במודד והניח לתוך קופתו של לוקח, דקני ליה כליו ביסטאס, שהרי יש לו רשות להניח שם כליו כבחצר השותפין, אבל סימטא בלא בלי - לא קני,

יין וחומץ - ואם תאמר: הוא אמר לקמן ב"המוכר את הפירות" (נז, א): הבודק את החבית להיות מפרש עליה תרומה, ואזר כך נמצאת חומץ, כל שלשה ימים (הראשונים) - דאי תרומה, מכאן ואילך - ספק, פירושו: שלא תהא תרומתו תרומה, ואמאי? והא לרבנן אמרין מין חומץ, ואזר ויש לומר: דירוש טעמא משום דלא נתבין להפריש אלא יין, ובמצא חומץ, דהוי טעות, אבל נתבין להפריש חומץ - ואין תקנה להחליפה, ולא לחזור ולתרום. נשיאות **המא** למה - דהא לא עבד לא מדי, וחזרו לתרום מן הדיאם **אבל** לענין **מקח** - שהו רוצה לקנות מן יין חומץ, אף על גב דמין אחד הוא - לא קני, דאיכא דניחא ליה בטעמי יין, ואיכא דניחא ליה בטעמי חומץ, ולא דמי לחסין ופית וריתו, דלהם חזי טעמא אית להו וחד שמא אית להו, וחד שמא לא, אלא שאזוזיה קנת. **משנה** המוכר פירות לחבירו ופסק לו הדמיים בשער הידוע, כל איפה בכך וכך, ומשך, כגון ביסטאס ובחצר של שניון - קנה, ואף על פי שלא מדר. ומדידה לא מעבא, דאינה אלא גלויי מילתא בעלמא כמה מבר, אבל אם לא ספק, אף על פי שמדר ומשך לא קנה, כדאמרינן בגמרא דלא סמכא דעתיהו, שעדיין המוכר יכול להעלות דמיון כל מה שירצה, וזה יכול לומר: לא אקנא את בול, מדר ולא מישר לא קנה - ובגון שמדר בכליו של מוכר הנהיג על גבי ביסטאס, אבל מדר נתון לחבירו כליו של לוקח - קנה, כדאמר בגמרא, אם היה פיקח - הלוקח, שוכר את קופיו - אם ברשות בעלים הם, כדאמרינן בגמרא, ובשליפי רבבי מוקף לא בגמרא, והלכן קתני בהו משך, דאין לרבה בחבנה, דלא שייכא משיכה אלא במידי דלאו בר הבחנה הוא, כדאמרינן בגמרא, אבל הלוקח פשטן - דהיינו שליפי וזטר, כדאמרינן בגמרא, הרי זה לא קנה - במשיכה, עך שיטלמנו בו' - כלומר, שיגביהם ויטלם ממקום למקום אחר, ואורחא דמילתא נקט, דאין דרך להגביה מקחו אלא כדי לטלו לילך, ואם היה מוכר בו' - בגמרא מפרש ליה, **גמרא** מדר - בכליו של מוכר, והניח על גבי סימטא קנה - הלוקח, איאלו הניח מוכר ברשות של לוקח, ובגון שפסק הדמים, וסימטא אית - דאי תאמר: שבלו של יחידים, ואני שמעתי: כניסה בולטת מרשות הרבים, ויש רשות לבני אדם להעמידם שם הפציעם שלהם, כחצר השותפים, דאינו עשוי להלוך בין רשות הרבים, שמא לא **שבעת** - לומר, שמא לא שמעת מרבי יחונן אלא במודד והניח לתוך קופתו של לוקח, דקני ליה כליו ביסטאס, שהרי יש לו רשות להניח שם כליו כבחצר השותפין, אבל סימטא בלא בלי - לא קני, דלא משיכה איכא ולא רשות המיוחדת ללוקח איכא, וכן כלי בלא סימטא לא קני, כגון כליו ברשות הרבים, דאין לו רשות להשיבם שם, מודד לתוך קופתו - ביסטאס מייבא בעי' - בתמייה, הא אפילו ברשות מוכר קני ליה כליו דלוקח קיבלה מיניה - רבי וירא מרבי אסי, או לא קיבלה מיניה? **תא** שמען - דקיבלה מיניה, **דאמר** רבי ינאי רבו של רבי יחונן, חצר השותפין - והוא הדין לסימטא, קונין - ומקח זה מזה, וכדמפרש ואזיל, **מאי** לאו על גבי קרקע - כרבי אסי, אלמא קיבלה בתר הכי, כי שמעה מרבי ינאי, **קנין** אחרדי - דרבי אסי ורדבי ינאי קשיין אהך דרבי יעקב, **אלא** שמע מינה בו' - רבי אסי אמת אמר שמעמ מרבי יחונן קנה, וגם רבי יעקב שמע לא קנה, כדאמר משמיה דרבי יחונן, וכדמפרשי: כאן במודד בו', ורבי אסי טעה בפירושו שמועתו, ואיכא למימר דלא קיבלה, **תא** שמען - קשיא לרבי אסי, משום הכי לא קיבלה, מדר ולא משך לא קנה - ובעל כרחך במודד והניח על גבי קרקע מיירי, דאי בתוך קופתו - קשיא לכולהו, כן לרבי ינאי אין לרבי יעקב בין לרבי אסי, אלא בלא כל מיירי, וקשיא לרבי אסי לבדו אפילו קנה, **לא** ברשות הרבים - ואפילו לא אמר מדר לתוך קופתו נמי לא קנה, דאין לתוך לוקח קנה, ברשות הרבים, כדלוקח, **ואמר** אבי רבא - דבפרקין קנה (ב, פ"ב) ורבי ינאי קשיין אהך דרבי יעקב, **אלא** שמע מינה בו' - רבי אסי אמת אמר שמעמ מרבי יחונן קנה, ורבי יעקב שמע לא קנה, כדאמר משמיה דרבי יחונן, וכדמפרשי: כאן במודד בו', ומאן אגר? אלא ודאי ביסטאס או בחצר השותפין מיירי, דמצי אביסטאס אפילו מבי רשות הרבים, **הכי** קאמר ואי ברשות בעלים בו' - דהאי דקתני "ואם היה פיקח" - מילתא באפי נפשה היא, לאשמעינן דש מקום שאם יהיה פיקח ישכור רשות בעלים כדי לקנות מקחו, ומשפטן קבייה בא להשמיענו, דמשיכה קונה, ושכירות מקום כהגבהה גבי פשתן,

כליו של אדם - של לוקח. קונה לו - או פסק דמים. בכל מקום - אפילו ברשות מוכר. ובגן דאמר ליה בהדיא "יקנה בל"ך", כדאמר לקמן בשמעתין. אבל בסתמא מביעאי לן לקמן, ולא אפשיטא. חזי מרשות הרבים - והוא הדין לחצר שאינה של שניהן, כדמוכח לקמן בבביתא דארבע מדות. **מאן בסימטא** - ואי דרש לקיש רבי יוחנן, כל מקום שיש לו רשות - כגון בסימטא וחצר השותפין ורשות

- 1 מוכר. ובגן דאמר ליה "זיל קני" כדלוקח, הדינו
- 2 יש לו רשות. ואין לו רשות - כגון רשות הרבים
- 3 - לא. הכי פרשנין בארשין קנה. ארבע מדות
- 4 במוכרין עד שלא נתמלאה מדה למוכר
- 5 משנתמלאה מדה ללוקח. במה דברים אמורים
- 6 במדה שאינה של שניהן אבל אם היתה מדה
- 7 של אחד מהן ראשון ראשון קנה. במה דברים
- 8 אמורים ברשות הרבים או בחצר שאינה של
- 9 שניהן, אבל ברשות הלוקח כיון שקיבל עליו
- 10 מוכר רדי או קנה. ברשות מוכר לא קנה עד
- 11 שיביאה לו של שיעוצא מרשות בעללים. ברשות
- 12 זה המופקדין אצלו לא קנה עד שקיבל עליו או
- 13 עד ששכר את מקומו - ופירוש ארבע מדות
- 14 במוכרים - לא וארבע רשויות קחשיב: רשות
- 15 הרבים. רשות מוכר, רשות לוקח, רשות
- 16 המופקדין אצלו. דהא רשות מוכר ורשות נפקד
- 17 חדא הוא, דהבא והבא שייך למימיה קבלה
- 18 ושכירות מקום הוצאה הוצאה, דהא תנן
- 19 במתנינן ביה רשות מוכר שכירות מקום, דקתני;
- 20 ואם היה פיקח שוכר את מקומו, ואוקימנא
- 21 ברשות בעלים, וכיון דדינן שוה ליבא ארבע
- 22 מדות, ומד הן ארבע מדות - ארבעה חלוקין
- 23 של ידן שותקין זה מזה, וכלו הן. מדה שאינה
- 24 של שניהן - ברשות המוכר ובחצר שאינה של
- 25 שניהן, דאמרין בה עד שלא נתמלאה המדה
- 26 למוכר, משנתמלאה המדה - ללוקח, רדי אחת. מדה של אחד מהן - ראשון ראשון
- 27 קנה. רדי שתיים. רשות לוקח - מיד כשקיבל מוכר קנה, רדי שלש. רשות מוכר ורשות
- 28 נפקד, דקפשיטא ביה דין הגבהה הוצאה קבלה ושכירות, רדי ארבע. וסמך מצאתי לו
- 29 מדברי רבינו זקני מנחתו כבוד. עד שלא נתמלאה המדה למוכר - שאם נשפך היין או
- 30 השמן, או אם חורק - למוכר, ויכול לחזור בו. מדין ליה לקמייה במדה שהשאליו שניהן,
- 31 להלך כל זמן שלא נתמלאה המדה - רדי היא ברשות מוכר. משנתמלאה. רדי היא
- 32 ברשות לוקח - לקחתה וליטול בה מקוה עד שיגיענא או יתנונו בבבלי. ולדעת כ
- 33 השאלוה להם, לזה למדידה ולזה להצניע את שלו. וכל זמן שעוסק במדידה למלאות
- 34 המדה - רדי היא ברשותו דמודר, הדינו מוכר, ואין הלוקח יכול לקנות בתוך כליו
- 35 של מוכר כל זמן שלא משך או של אלה הגביה. משנתמלאה המדה - ללוקח,
- 36 כדפרשינן, שעבשינא געשיח כליו של לוקח, ולדעת כן בשאלה לו. וסבירא ליה להאי
- 37 תנא דכליו של לוקח קונה ברשות הרבים כדמפרש ואזיל, ולא כרב ושמואל. ומיהו,
- 38 בסימטא ובחצר של שניהן מוקי לה לקמייה. דהתם קני כליו של לוקח. במדה שאינה
- 39 של בו - וכדפרשיט שניהן. **אבל אם היתה המדה של אחד מהם - או של לוקח**

או של מוכר. ראשון ראשון - שנתנוין לתוך המדה - קנה בעל המדה. שאם המדה של מוכר, ואף על פי שפסק הדמים - לא קנה עד שימשוך. דבכליו של מוכר ברשות הרבים, אי נמי בסימטא - לא קני לוקח. דהא אפילו ברשות לוקח נמי אמרינן לקמן דלא קנה לוקח כל זמן שהפירות בכליו דמוכר, עד שישכבם לקרקע. ואם המדה של לוקח, אף על בג דלא נתמלאה נמי - ראשון ראשון קנה. דרמי למשך את על פי שלא מדר, דקתני מתניתין דקנה, דכליו של לוקח קנה לו. ברשות הרבים. ובחצר שאינה של שניהן - ובגן של חצר להם רשות מוכר, שם הדינו דמכר דרשות הרבים. אבל - אם חזו מדרדין ראשון מוכר - לא קני לוקח. דכליו של לוקח ברשות מוכר לא קנה, אף על פי שפסק מדר ומשך. דמשכיה לא מהניא בי מוכר עד שיביעהה, דהגבהה קונה בכל מקום, או עד שיציאנה מרשות של מוכר לרשות של לוקח, או לסימטא, או שצריך ידו למטה משל ברשות הרבים סמוך לאיסקופת הבית וקבלה, דאמרין בכבותב (לא, א) גבי היה מגרר ורצא, ולקמן בשמעתין (פ, א) מייית לה. ומיהו, לקמן מוקי לה במדה דמוכר בי מוכר, ומדה דלוקח בי לוקח. דבי מוכר שכידו מאני דמוכר, ובי לוקח שכידו מאני דלוקח. ברשות לוקח - שהביא המוכר בתואתו למכור בבית לוקח. כיון שקיבל עליו מוכר - שהתניעה, ואמר לו לא קנה. וקניה לך בכך וכו' כל סאה וסאה". קנה לוקח - מיד, אף על פי שלא מדר. דקני ליה רשותו, ואף על פי שהמדה של מוכר - דהכליל בטל אצל הרשות. ומיהו, לקמייה מוקי לה במדה דלוקח, ולא גרע ממשך ולא מדר, דקתני מתניתין דקנה. המופקדין אצלו - שהפקיד שם מוכר פירותיו, ומסתמא הקנה לו נפקד למפקד את הרשות. ולחצר פירותיו, למכור ולמדיד פירותיו בבית כדרך כל הנפקדים. עד שקיבל עליו - נפקד במצות מופקד לייחוד לו רשות לקנות הפירות באשר הוא שם, או שיטורו. והאי הדין נמי גבי רשות מוכר שיש עין הגבהה ושכירות, והכא נמי שייך הגבהה הוצאה, אבל תנא אורחא דמילתא קתני, דסתם מוכר כשמוכר רוצה הוא לפנות את ביתו. והלכך קתני הגבהה הוצאה. דאינו חפץ להשאיל ולא להשכיר רשותו. ובגו נפקד שייך קבלה ושכירות. דכי הכי שדיה נפקד על דהראשון הכי נמי ישמור פקדונו של שני. ורבותא תנא קבלה ושכירות, וכל שכן הגבהה הוצאה. ולמאן דמוקי לקמן במאני דמוכר בי מוכר, ומאני דלוקח בי לוקח - איכא לאוקומי נמי במאני דמופקד בי מופקד, והלכך לא קני לוקח בכליו דנפקד.

כל מקום שיש לו רשות להניח - ואם תאמר: הוא דאמר לעיל: מדר הניח על גבי סימטא - קנה, ואוקימנא לתוך קופתו. משמע: דקא מדר, אבל לא מדר - לא קנה לו כליו ואומר רבינו יצחק: דבעי למימר "זיל קני", וכיון דמדר - לא קאמר ליה "זיל קני" דמי. השתא נגחא. דרבינו הני תרי מילי דרבי יוחנן. ומיהו, דהאי לעיל דקאמר: אפילו ברשות הרבים, ואוקימנא בסימטא - תימה למאי איצטריכא?

יש לומר: דשמא חדא מכלל דברתה אתמר.

ארבע מדות במוכרים - פירש רבינו שמואל דאין לפשט ארבע רשויות, דהא רשות

מוכר ונפקד חדא היא, דהבא והבא שייך למימיה קבלה ושכירות מקום הוצאה הוצאה, דהא תנן לפירוש: דאם כן ליטריבינא וליתנינא: ברשות מוכר ורשות נפקד - לא קנה עד שקבל עליו, או יביעהנה, או יוציאנה, או ישכר מקומו ועוד: דאין אדם בראה שותעיל קבלה ברשות מוכר, דאין אדם מקנה רשותו לרשותו בידו עצמו, כדתנן בפרק "חלו" (עירובין ע"ב, א) דמזכה חלו על ידי בנו ובתו הגדולים, אבל לא על ידי בנו ובתו הקטנים, מפני שידן כידו ומכל מקום אין לפשט דחשבי רשויות לרבותא דבעי למימר השתא דמדה של לוקח קנה אפילו ברשות הרבים, כל שכן ברשות מוכר דקני. דהא לבסוף, דמסקינן דברשות הרבים לא קנה - אפילו הכי מביעאי לן אין קנה ברשות מוכר כליו של לוקח אין קנה, ואם כן מביע על ידי לפרושי: דאין דקאמר: ברשות מוכר לכל מביע על שיביעהנה - דבכליו של מוכר איירי. וכלא הכי צריך לחיות כן. לקמן, כי אמר דכליו של לוקח קנה ברשות מוכר - אם כן לא חשיב אלא רשות אחד, כיון דכליו של לוקח קנה בכל מקום, דהשתא אין חילוק בין לוקח הרבים לרשות מוכר. אלא דחשיב ארבע מדות דכלים: מדר

סיסור, ומדר מוכר, ומדר לוקח, ומדר תנאי. **הכי** רשותו בתוספתא (רש פ"ק תמישי): ברשות הלה הנפקדים אצלו. - לא קנה עד שקיבל עליו, או עד שיביעהנה ויציאנה, או ישכר את מקומו. אבל לפי ספרים רש"י: עד שיביעהנה או שיביעהנה או שיביעהנה או קשה ליעריבינה וליתנינה רשות מוכר בידו נפקד והשתא משמע דבקבלה בידו וכוה לו לקונה. ואם תאמר: בסוף פ"ק גמרא דר"ט (י, א) דאמר: "מנה לי בידך תהוה לפלוני במעמד שלשתן" קנה. וזו שייך עמוד שלשתן או מוכח והם דר"ח "כ"ז" דמי, דתנן (א, א) האומר יתן זה לי לאשתו, ושטר שטרתי זה לרבי"ד - חורר בנו, ואני דמו שטרתי, משום דר"ח "כ"ז". ואם כן, בלא מעמד שלשתן יקנה לה, כדאמר הבא ולמאי דפירש רבינו חם דמעמד שלשתן קנה אפילו בעל כרחו של נפקד - אחי שפיר. דאיצטריך לכך מעמד שלשתן, ולמאי דמפרש נמי רבינו חם, דלא אמרינן "תן" "כ"ז" אלא היכא דבשעה שנתנו לו אומר לו "תן", אבל אם כבר היה בידו לא אמרינן "תן" "כ"ז" - אחי שפיר. ועוד יש לומר: דהשתא נמי מעמד שלשתן, דאפילו אין הפקדון ביד הנפקד - דקני. דאי לא מעמד שלשתן - אינו יכול לזכות אלא כשהוא ברשותו.

כליו

בליו של לוקח ברשות מוכר קנה לוקח או לא — אף על גב דברשות הרבים אמרינן לעיל דלכילי לעלמא לא קנה, הנהו הוינו טעמא — משום דלא נחא ליה ולבני רשות הרבים שיניה כליו שם, דמאן פיש דומאן שביק; אבל ברשות מוכר מביאי. דאף על גב דאמר רבי יוחנן דכל מקום שיש בו רשות לחיזוי קנה — דלמא לא אתא למעט אלא רשות הרבים,

אבל מוכר — שמא משאיל לו מקום ללוקח שיקנה מהו שהוא מוכר לו. ואם אמרו: ואמאי לא פשיט מהא דרשמי רבי יוחנן לעיל (פד, ב); מדרד 1
 דתינח על גבי סימטא — קנה. ואכס אקעל לעיל: במודד 2
 לתוך קופתו. ודוקא בסימטא. אבל ברשות מוכר 3
 — לא ויש לומר: דרבי יוחנן דנקט סימטא — היינו 4
 משום דברשות מוכר מיבעי ליה. וכן משמע 5
 בגיטין ב"חורק" (ג, תתא) אף דאקאמ אטא דתנן: ושמע 6
 לה לתוך חיקה או לתוך קלתה מגורשת. דייק: 7
 אמאי מגורשת כליו של לוקח ברשות מוכר הוא 8
 שמע מינה: כליו של לוקח ברשות מוכר קנה לוקח 9
 ומשני עלה רבי יוחנן: מקום חיקה קני לה. מקום 10
 קלתה קני לה. **בגון** שהיה בעלה מוכר 11
 קלתות — ואם אתמא: יהו דנתן לה רשות 12
 ומשאילה. מכל מקום אף בעי חוקה. כדאמרין 13
 ב"הושעין ב"חורק" (ב, תתא) אף כגון עט, ג' כשם שהירקע 14
 נקנה בכסף בשטר ובחוקה כו' כך שכירות קרקע 15
 כו' והיחזיק רבינו יצחק בן אשר: דאף על גב דאין 16
 המוקם קני לה, דכיון דיש לה רשות להביא 17
 קלתה שם — קני לה קלתה, דכליו של אדם קנה 18
 לו בכל מקום שיש לו רשות להניח. כמו גבי 19
 סימטא. אף על פי שאין סימטא קני לו — מכל 20
 מקום חבלי עצמו קונה לו. **לא** בכליו דמוכר — 21
 משמע מהבא דמשיכה מועלת ללוקח בכליו של 22
 מוכר, דקתני דקנה כמשיכאיה מרשותו. 23
בכליו דמוכר אמאי קנה לוקח — דכי היכי 24
 דכליו של לוקח לא מכליל אנג רשות מוכר — הכי 25
 נמי אתא לן למימר דכליו של מוכר לא מכליל אנג 26
 רשות לוקח. והוי מצי' לדחויי: אף על גב דכליו של 27
 לוקח לא בטל אנג רשות מוכר, כלי של מוכר 28
 בטל אנג רשות לוקח, דניחא ליה למוכר שיחבטל 29
 כליו אנג הרשות, שתיקם המקח. 30
משך חמורין ופועלין — בגין'. ורסניא 31
 "חמוריו ופועלי" ב"ר"י, דאם כן הוה משמע דמידי 32
 בחמוריו ופועלי לוקח. ולא יתכן, דאם כן בלא 33
 פירוק נמי ואם תאמרי: הא דבעי רב אלעזר בפרק 34
 קמא דבבא במעיא (ט, ב) האומר לחבירו משוך 35
 בהמה זו וקני כלים שעליה' מהו, מי מהניא

משיכה דבהמה לאקניי כלים שעליה או לא? ופישוט מהבא דלא מהניא, דקתני: שניהם יכליין לחזור בתו ריש לומר: דהבא כשיחזיק החמורים, אבל החמורים לא משך, אלא החמורים משכו את החמורים עמיהן. אי נמי, הנהו דוקא מיבעי ליה, דאמר ליה שעל ידי משיכת בהמה יקנה הכלים, אבל הכא דלא מיירי בהכי, אלא דאמר ליה "ויל וקני" גרידא, ומשום הכי לא קנה הובואה במשיכת בהמה.

בין פסק עד שלא מדר בין מדר עד שלא פסק — ואפילו מדר ופסק נמי — שניין יכולין לחזור, בין שעדיין לא פירקו, אלא נקט הכי משום דבעי לפלוגי בסיפא בין פסק עד שלא מדר, למדר עד שלא פסק.

ומדכליו

יעזרם על צוארם ולא הותרו לרשותו. שהרי לא פירקו, כדמוכח סיפא, דקתני בה פירקו — מכלל דרישא בלא פירקו. אלא הכנסה בעלמא, שמשכן והכניס לתוך ביתו קתני. והך משיכה לאו משיכה היא לקנות, שהרי האדם הוא מושך, ומשיכת אדם טעון פירות לא מהניא לקנות את הפירות, עד שמשוך הפירות עצמן, **בין מדר** — דהותרו לרשותו. עד **שלא פסק** — אם באו לחזור קודם פיסוק — חזרין, אף על פי שהונחה עתה בשעת מדידה ברשותו דלוקח ובכליו דלוקח. דלא קניא רשותו קודם פיסוק, ואפילו משיכה קודם פיסוק לא מהניא. כדמפרש לקמיה, ולא סתמא דעתיה לא דמוכר ולא דלוקח. שהמוכר — שמא יפסוק דמיון יקרים יותר, או הלווקח — ישלם בול יותר, ומתניתין דקתני: משך

מאי לאו רשות הרבים ממש — ואפילו הכי קתני דאם היתה מדה של אחד מוקח — ראשון ראשון קנה. אלמא: כליו של לוקח ברשות הרבים קונה, וקניא למאן דאמר חוץ מרשות הרבים, ולרבי אבהו אמר רבי יוחנן. **אלא** דתרייהו — חזק השותפין. כליו של לוקח ברשות מוכר — כגון פסק ונתן לתוך מדה של לוקח, או מדר במדה שלו שמשכן

מאי לאו ברשות הרבים **מכושף** - **לא**, **סימטא**. - והא דוקמיא דהצד שאינה של שניהם קתני - מאי הצד שאינה של שניהם נמי? **דלא דהיא כולה ולא דהיא כולה, אלא דתרייהו. בעא מיניה רב ששת מרב הונא: כליו של לוקח ברשות מוכר, קנה לוקח או לא? אמר ליה, הניתוח: זרקו לה לתוך חיקה או לתוך קלתה - הרי זו מגורשת. אמר ליה רב תחנן: מאי טעמא פשטת ליה מהתיהא דמוכר לה מאה עובלי? בעובלי? **דאמר רב יוחנן** וריש לקיש **אמר: קשורה ואף על פי שאינה תלויה בת; רב אדא בר אהבה אמר: בגון שהיתה קלתה מונחת לה בין ורכותיה; רב משרשיא גרייה דרבי אמי אמר: בגון שהיה בעלה מוכר קלתות; רבי יוחנן אמר: מקום חיקה קניו לה, מקום קלתה קניו לה. אמר רבא: מאי טעמא דרבי יוחנן? לפי שאין אדם מקפיד לא על מקום חיקה ולא על מקום קלתה. אלא פשוט לה מהא: ברשות מוכר - לא קנה עד שביביתה או עד שיוציאה מרשותו; מאי לאו בכליו דלוקח? - לא, בכליו דמוכר. - וגודרשיא בכליו דמוכר, סיפא נמי בכליו דמוכר; אימא סיפא: ברשות לוקח, ביון שקיבל עליו מוכר - קנה לוקח; ואי בכליו דמוכר, אמאי קנה לוקח? - סיפא אתאן בי מוכר מאני דמוכר שכיחי, בי לוקח מאני דלוקח שכיחי. אמר רבא, הא שמע: משך תפריו ופועליו והכניס לתוך ביתו, בין פסק עד שלא מדר ובין מדר עד שלא פסק - שניהן יכולין לחזור בתו; פירקו****

מאי לאו רשות הרבים ממש — ואפילו הכי קתני דאם היתה מדה של אחד מוקח — ראשון ראשון קנה. אלמא: כליו של לוקח ברשות הרבים קונה, וקניא למאן דאמר חוץ מרשות הרבים, ולרבי אבהו אמר רבי יוחנן. **אלא** דתרייהו — חזק השותפין. כליו של לוקח ברשות מוכר — כגון פסק ונתן לתוך מדה של לוקח, או מדר במדה שלו שמשכן לכליו של לוקח, והבית של מוכר הוא. קנה לוקח — כאילו נתן לתוך רשותו של לוקח. **אי לא קנה** — דרשות עיקר, והכלי בטל לגבי הרשות הניתוח — משנה היא בניטין, קתני [את "חורק" (עו, א). לתוך חיקה — כלומר, על גביה שהיא מלוכשת. קלתה — כל שהנשים נתנה לתוכו מחטין וצניורותיה. הרי זו מורשת — דקתני לה קלתה ברשות המורש. קתני [את **מאה עובלי בעובלא** — כלומר, שרו בה נרגא, מאה הכאות במשקל ששמו עובלא, ששיכור הטעם הוה. בדבר "חורק" פרכינן: שמע מינה כליו של לוקח ברשות מוכר קנה לוקח ומתריצי כל הני אמוראי הים, דלא תילף מינה. תלויה בה — ואינה נגדרת בקרקע. ולכך קונה לה קלתה, דמיני להגבהה שונה בכל מקום. ולא קתני בה, **היינו קשורה ותלויה. קשורה אף על פי שאינה תלויה** — אלא נגדרת בקרקע וקשורה בה. ולא גרסינן: תלויה אף על פי שאינה קשורה. בין ידבריה — ואף על פי שמונחת בקרקע — אין מקפיד על מקום משכב אשתו, ועד עכשיו היה ארתו מקום קני לה. מוכר קלתות — לכך אינו מקפיד על מקוםכו. שיש לו בית לכך. כך פירשה רבינו מנחם כבוד במסכת גיטין. **לא על מקום חיקה** — שבגדרין בגדיה על הקרקע. **אלא פשוט לה מהא** — דלא קנה. **מאי לאו בכליו דלוקח** — שמדדו בו בבית מוכר, ואפילו הכי לא קנה לו כליו. **ופשני: מאי בכליו דמוכר** — ומשום הכי לא קנה לוקח עד שביביתה, דאבתי לא נפק מרשותיה דמוכר כלל. **ופקשני: מדידשיא בכליו דמוכר** — ולפי סדר החוספתא איכא לאקשויי הכי: ומדיספא בכליו דמוכר רישא נמי בכליו דמוכר. ואי כדלוקח **אמאי** יקנה לוקח — לדידך דאולת בתר כלי, ולא במבטל ליה אצל הרשות שהוא בתוכו — אם כן אמאי קנה לוקח בקבלת מוכרי או אבתי לא נפק מרשותו דמוכר כלל אלא דאי בתר רשות אולתין ולא בתר כלי. והלכך, בי מוכר — הרי

הוא של מוכר עד שביביתה לוקח, לא שגא דלוקח לא שגא דמוכר. ובי לוקח — קנה לוקח, ואפילו אי הוי בכליו דמוכר ובשני סיפא אתאן בו. **ומתמה: ומאי פסקא** — כי פסקת את הדבר כן, דלעולם אין מדרדין בין אם בכליו דמוכר, בין לוקח בכליו דלוקח; בתמימה. **ומשני: תמא דמילתא בו'** — והיינו שתיים מדות מארבע מדות של מוכרין. דהכי קאמר: ברשות מוכר לעולם לא יקנה לוקח כי אם בהבדלה, משום דדרך למדוד שם בכליו דמוכר. ולעולם ברשות לוקח קנה בקבלת מוכר, שהרי נתונים בכליו דלוקח. מצאיה מוגה בהגהת רבינו זקני מנחמו כבוד כן: משך חמוריו ופועליו והכניס לתוך ביתו והתבואה על גבן. בין פסק עד שלא מדר — אם בא לחזור קודם מדידה — יחזור. דבמאי נקנה? לא משיכת התבואה יש, ולא רשות לוקח יש. והך **שלא פסק** — אם באו לחזור קודם פיסוק — חזרין, אף על פי שהונחה עתה בשעת מדידה ברשותו דלוקח ובכליו דלוקח. דלא קניא רשותו קודם פיסוק, ואפילו משיכה קודם פיסוק לא מהניא. כדמפרש לקמיה, ולא סתמא דעתיה לא דמוכר ולא דלוקח. שהמוכר — שמא יפסוק דמיון יקרים יותר, או הלווקח — ישלם בול יותר, ומתניתין דקתני: משך

פירקן – בין מוכר בין לוקח והבניסן לרשותו, דיש כאן הנחה ברשות לוקח – יש כאן חילוק, ואף על גב דאבתי בוך הנבס לא קנה, משום דלא פסק, אהני לכי פסק בחר הכי, דקניא וליה רשותיה שמונחין בו. הלכך, פסק אחרי כן, אף על פי שלא מרד – קניא ליה רשותיה, ואין גבול לחורף אפילו קודם מרידה, דבשעת פיסוק קניא ליה רשותיה, ואין כליו של מוכר מעבב עליו. אלמא: כלי לא

חשיב רשותיה. ומרידה נמי לא מעבבא, כדתנן: משך ולא מרד – קנה, דהואיל ופסק דמיא. על כן – כולו – מרידה, דלא קניא רשותיה אלא מריד, ודובין ליה. מרד עדי שלא פסק לא קנה – ויכולין לחזור קודם שיפסק, ובגבול משיטסק – קנה. ואית ומפרשי: פירקן ובגבול לתוך ביתו – היינו משיבתי. והאי דקתני: פסק עד שלא מרד אין שניהו יכולין לחזור – מוקמי לה כהפסק קודם שפירקן, וקני במשיכה שאחר פיסוק, ושעות וזמני אובידי, דאם כן היכי ליה מנייה דכליו של מוכר לא מעבב לחורף רשותיה לוקח? ולמאן דאקנה לוקח – לאו משום קניית רשותו הוא, אלא משום משיבה ומיכליו של מוכר ברשות לוקח לא קנה – ומכר: כלומר: שאין כליו של מוכר מעבב על מוכר הלוקח לקנות הלוקח, כדקתני: פירקן ופסק – קנה. דקנה רשות קודם מרידה ואף על פי ששדיו פירות בתוך שקין של מוכר, ובין דהאני רשות לוקח לבטל כליו של מוכר, להוציאן ממשותף מוכר – כל שכן וכל שכן כליו דלוקח נמי ברשות מוכר יבטל הרשות את הכלי של לוקח, שלא להוציאן מחזקת המוכר שמונח בהוון עד עתה. כששפכן – האי "פירקן" – היינו שפירקן לשפכן מן השקן לקרקע ביתו של לוקח, דליכא כליו דמוכר, והלכך קניא ליה ללוקח רשותו. איקפ"ר רבא – ארדתי אמור האי "תא שמעי". פירקן קתני – דמשמע: בעת שדיו מונחין החבילות, כן פירקן. כמתאבלי רחמי – חבילות שומים, דליכא שקין. ככדי פירקן קתני – שהונחו ברשות לוקח, וקני ליה רשותו מיד כשקובל עליו מוכר המכיר לו כדקתני בביריתא לעיל. לא מעבבא רעותיה – דמי ימור שיתקיים המכר:

שנא המוכר יעלה בדמיהו, הלוקח יולול בדמיהו, שהרי אין דמיהו קצובין. התם דאמר ליה – מוכר: "זיל קניי" – אני רוצה שיקנה לך כלך, דכמאן דמושל ליה מקום הנחת כליו דמי. כי משיבתי לך – סתמא. תנן גתה – דבפרק קמא דקדושין. שיש לתן אסורא. והתם ליקח טעמא מקראי. ושאיין לחיותיה – כמטללי: כמשיבתי – שמונשין לרשותו, או לרשות שיש לו חלק בו. כגון סימטא וחצר השופותין, וכל שכן בהגבהה, קונה בכל מקום ובכל דבר, דמשנהגבהה היתה ברשותו, אפילו כלל משיבתי. כן נראה לי. להא שמתנא – דלמדיה: האי "תא שמעי" – שאין דרכן להגביה – שכבידי. שדרכן להגביה – דהריים קלים. הונגב כים כשבת – הוציאנו לרשות הרבים. חיבי – בתשלומין. דליכא למימר קם ליה ברבבה מנייה, דליכא הבא שתי רשותיה ביחד. שכבר נתחייב בגביה – משעת הגבהה. דהגבהה בכל מקום קונה, ואיסור שבת ליכא עד שעת הרצאה. היה מניר – בקרקע. דהגבהה ליכא, ולא קני ליה אלא בשנייה רשות, ששימכנה רשותו פטור – מן התשלומין, דקם ליה ברבבה מנייה, וכתבי "כדי רשותו" (דברים כח) – משום רשעה אחת אחת מוחיבו, או אחת מחיבו משום שתי רשותיה. שהרי איכא שבת ויחויב גביה באין כאחד – דבשעת הוצאת חוץ קנייה, ונתחייב בסקילה. ובתבנות בפרק "אלו נערות" פרכין: "משיבתי ליהבי: ואיכא אחת הרבים – איסור שבת איכא, איסור גביה ליכא ומוקמינן לה כשצריך ידו למטה משלשה וקבלה, וידו של אדם חשובה לו כארבעה על ארבעה וקניא ליה, ולא בטלה לגבי רשות הרבים לגבי קנייה, ויש כאן [איסור] שבת ונגיבה באין כאחד. ודך קנייה לאו משום הגבהה היא, אלא משיבתי לתוך ידו, שהרי ידו סמוכה בתוך שלשה לקרקע, ואית דמוקי ליה התם ביצדי רשות הרבים, ולענין גביה מיקאן קני, ולענין שבת חתי רשות הרבים כרבי אליעזר. והא כי דבר הגבהה הוא – ואפילו הכי, אי לא משום איסור שבת – הוה קני ליה במשיכה, כגון אם היה מניר ויוצא בחול, אמר ליה בבתנא – כך חשיבו סתם, וסבור רב ארד דכיס קטן הוא, ותמנה לו תירוץ זה, ואמר ליה: אנת נמי מיתנא קאמינא לך. דאף על גב דאיכא ביה מיתנא – דרכו להגביהו הוא. אמר ליה דחוי למיתנא קאמינא לך – כיס גדול מאד. וכך שיטת הגמרא נכונה, וכך מצאתי הגהת רבינו זקני מנחתו כבוד, או עד שייצאנה – היינו מיתנא, אלמא מידי דבר הגבהה – דבר קל. לצדין קתני – עד שהגבהה עריפא ממשביה, וקונה בכל דבר, אלא בעי – במשיכה ליקני, ואורחיה במשיכה. אלא נדיחא פיה הכא במידי דבר משיכה עסקין, ודבר יביע – בהגבהה ליקני, דהגבהה עריפא ממשביה, וקונה בכל דבר, אלא בעי – במשיכה ליקני, ואורחיה במשיכה. אלא נדיחא פיה האורחין דין תרתייהו, ומידי דבר הגבהה ואלא ממשביה, ומידי דבר משיכה אפילו ממשביה. ודא נראים הדברים, דהא בפרק קמא דקדושין (גו, חג) אמר רבי מאייה בהמה גסה במסירה, והדוקה בהגבהה ולא במסירה ומשיכה. ואמרי ליה רבנן: בהמה דקה נקנית במשיכה. כלומר, אף במשיכה, ובגמרא אמרי רבנן אחרים: זו וזו במשיכה, ואמר לוח רבי שמעון: זו וזו בהגבהה. אלמא הגבהה עריפא ממשביה, דהא אפילו וגסוהו לרבי שמעון בהגבהה ולא במשיכה, כדמפרש התם.

ומדבריליו – של מוכר ברשות לוקח לא קנה בו – ואם תאמר: מנא ליה דמתורת רשותו קנה? דלמא מתורת משיכה קנה, דהא משיכה מועלת בכליו של מוכר, כדמפרש לעיל ויש לומר: דהכא ריק מתורת רשותו קנה, כדפירש לעיל בקונטרס, דפירקן והבניסן לתוך ביתו משמע עד מוכר בין לוקח, ואם תאמר: דהא מתורת רשותו קנה, ודליבטיל אנג רשות לוקח ואומר רבינו יצחק: דדוקא כלי הוא דבטיל אנג הרשות, אבל

בהמה – לא.

אבל דברים שדרכן בהגבהה אכן קנינן אלא בהגבהה – הוא דפריך ב"מי שמת" (בבא בתרא אג, א) גבי מלוגא דשטר: והא לא משך ודחוק לומר שהיה כל כך הרבה שטרות שלא היה דרכן להגביה אלא נדק ונקט אמר דרך, כדלמור: והא לא הגביה. והא כיס דבר הגבהה הוא בו – לא פריך להאי לישנא דמשני ברש "אלו נערות" (כתובות לא ב) כשצריך לדמי למה משלשה וקבלה, וידו קנה משמע משיכה אלא משמע חצר, וידו כחצרו. אלא להוהא לישנא דהתם דקני משום משיכה פריך, ואם תאמר: והיכי סלקא דעתך דמידייבי ביביס דבר הגבהה הוא – אם כן היכי משיבתי שדך שבת? האי דרך הרצאה בכך, כדדיחיי ברש "אלו נערות" (סא; א) בוטורי, אי דרך הרצאה בכך, אלא במיזעזע ויש לומר: דיש דברים שדרך הרצאה הוא כקני לענין שבת, ואפילו הכי שפיר קניין אכן אלא בהגבהה, שדרכן להגביה. אי נמי: בממר דרך מחתרת, דהוי דרך הרצאה. אי נמי: היה ליה למימר "ולישעמיך". לצדין קתני – תימה לרבינו שמשון בן אבדא: אמר ליה דבר מוכר לה בכלים שאין דרכן להגביה, שגם חזק קנינן בהגבהה, כדמשמע לעיל דאוקמינן במידי דבעי מיתנא, וקתני: הונגב כיס בשבת – חיבי, שכבר נתחייב בגביה, דהיינו בהגבהה.

אטו ויוצא – פטור, שהרי איסור שבת ונגיבה באין כאחד; ותרי כיוס דבר הגביה הוא, ואפילו הכי קני במשיכה אמר ליה: במיתנא. – אנת נמי במיתנא קא אמינא אמר ליה: במידי דבעי מיתנא. תא שמעי: ברשות מוכר – לא קנה עד שייצאנה מרשותו, אלמא, מידי דבר הגביהה, אי בעי – בהגבהה קני ליה, ואי בעי – במשיכה קני ליה אמר רב נחמן בר יצחק: לצדין קתני, מידי דבר הגביהה, בהגבהה כשיבתי – במשיכה, והא

שנא המוכר יעלה בדמיהו, הלוקח יולול בדמיהו, שהרי אין דמיהו קצובין. התם דאמר ליה – מוכר: "זיל קניי" – אני רוצה שיקנה לך כלך, דכמאן דמושל ליה מקום הנחת כליו דמי. כי משיבתי לך – סתמא. תנן גתה – דבפרק קמא דקדושין. שיש לתן אסורא. והתם ליקח טעמא מקראי. ושאיין לחיותיה – כמטללי: כמשיבתי – שמונשין לרשותו, או לרשות שיש לו חלק בו. כגון סימטא וחצר השופותין, וכל שכן בהגבהה, קונה בכל מקום ובכל דבר, דמשנהגבהה היתה ברשותו, אפילו כלל משיבתי. כן נראה לי. להא שמתנא – דלמדיה: האי "תא שמעי" – שאין דרכן להגביה – שכבידי. שדרכן להגביה – דהריים קלים. הונגב כים כשבת – הוציאנו לרשות הרבים. חיבי – בתשלומין. דליכא למימר קם ליה ברבבה מנייה, דליכא הבא שתי רשותיה ביחד. שכבר נתחייב בגביה – משעת הגבהה. דהגבהה בכל מקום קונה, ואיסור שבת ליכא עד שעת הרצאה. היה מניר – בקרקע. דהגבהה ליכא, ולא קני ליה אלא בשנייה רשות, ששימכנה רשותו פטור – מן התשלומין, דקם ליה ברבבה מנייה, וכתבי "כדי רשותו" (דברים כח) – משום רשעה אחת אחת מוחיבו, או אחת מחיבו משום שתי רשותיה. שהרי איכא שבת ויחויב גביה באין כאחד – דבשעת הוצאת חוץ קנייה, ונתחייב בסקילה. ובתבנות בפרק "אלו נערות" פרכין: "משיבתי ליהבי: ואיכא אחת הרבים – איסור שבת איכא, איסור גביה ליכא ומוקמינן לה כשצריך ידו למטה משלשה וקבלה, וידו של אדם חשובה לו כארבעה על ארבעה וקניא ליה, ולא בטלה לגבי רשות הרבים לגבי קנייה, ויש כאן [איסור] שבת ונגיבה באין כאחד. ודך קנייה לאו משום הגבהה היא, אלא משיבתי לתוך ידו, שהרי ידו סמוכה בתוך שלשה לקרקע, ואית דמוקי ליה התם ביצדי רשות הרבים, ולענין גביה מיקאן קני, ולענין שבת חתי רשות הרבים כרבי אליעזר. והא כי דבר הגבהה הוא – ואפילו הכי, אי לא משום איסור שבת – הוה קני ליה במשיכה, כגון אם היה מניר ויוצא בחול, אמר ליה בבתנא – כך חשיבו סתם, וסבור רב ארד דכיס קטן הוא, ותמנה לו תירוץ זה, ואמר ליה: אנת נמי מיתנא קאמינא לך. דאף על גב דאיכא ביה מיתנא – דרכו להגביהו הוא. אמר ליה דחוי למיתנא קאמינא לך – כיס גדול מאד. וכך שיטת הגמרא נכונה, וכך מצאתי הגהת רבינו זקני מנחתו כבוד, או עד שייצאנה – היינו מיתנא, אלמא מידי דבר הגבהה – דבר קל. לצדין קתני – עד שהגבהה עריפא ממשביה, וקונה בכל דבר, אלא בעי – במשיכה ליקני, ואורחיה במשיכה. אלא נדיחא פיה הכא במידי דבר משיכה עסקין, ודבר יביע – בהגבהה ליקני, דהגבהה עריפא ממשביה, וקונה בכל דבר, אלא בעי – במשיכה ליקני, ואורחיה במשיכה. אלא נדיחא פיה האורחין דין תרתייהו, ומידי דבר הגבהה ואלא ממשביה, ומידי דבר משיכה אפילו ממשביה. ודא נראים הדברים, דהא בפרק קמא דקדושין (גו, חג) אמר רבי מאייה בהמה גסה במסירה, והדוקה בהגבהה ולא במסירה ומשיכה. ואמרי ליה רבנן: בהמה דקה נקנית במשיכה. כלומר, אף במשיכה, ובגמרא אמרי רבנן אחרים: זו וזו במשיכה, ואמר לוח רבי שמעון: זו וזו בהגבהה. אלמא הגבהה עריפא ממשביה, דהא אפילו וגסוהו לרבי שמעון בהגבהה ולא במשיכה, כדמפרש התם.

אמרו פשתן בשליפי רברבי מי לא עבדי ליה - בשלמא אי מוקמינן רישא בשליפי וזטרי, וכן פשתן בשליפי וזטרי, ובענין ביה בהגבהה משום שאין דרכו במשיכה כלל, אבל שאר דברים אין על פי שדרין בהגבהה נקנית נמי במשיכה, אבל השתא, דמוקמינן בשליפי רברבי - אמאי פשתן אינו נקנה אלא עד שטיטלטלו, והיינו בהגבהה והא אורחיה

ראשון

- 1 ראשון קנה - פירש הגורס: דלא מצי למיפרך
- 2 מסיפא. דקנתה: דרשית לוקח. קיזן שביבולו עליו
- 3 מוכר - קנה. דאיכא לאוקמה כשנתמלא
- 4 המדה. ואין נראה לרבינו יצחק, דלא מצי למימר
- 5 דאיירי כשנתמלאה המדה - דאם כן יתני
- 6 בהדיה בבא דסדרסו, ולתני: ברשות הרבים ובחצר
- 7 ומשני של שניהן וברשות לוקח בו. ומתני, -
- 8 נחיא ליה למיפרך מסיפא. קיזן דמצי פירך
- 9 מרשעא.

כדאמר

- 1 כד כותב שנתות היו בחין - תימה
- 2 לרבינו יחי: והלא לא רב כותב
- 3 אמרה, אלא משנה היא בפרק "שתי מדות"
- 4 (מנחות פ. ב.) ואמר רבינו יצחק: דברפק "המוציא
- 5 יין (שבת ע"ב, ח) תם כדי לעשות אנדיפ,
- 6 ומפרש רב כותב: שאם (פ. ב.) מאי אנדיפ -
- 7 שנתות. כדתני: שנתות היו בחין כו'. הלכך מביא
- 8 הכא רב כותב. דאשמעינן האפילו במדות של
- 9 חול עושין. וכתב מחייב המהניא סיד כשעור
- 10 לעשות בו שנתות. אבל ממתניתין מנדות לא
- 11 חזינו שיש שנתות אלא במדות של קודש.
- 12 **דינר** ליום כו' - נראה לרבינו שמשון בן
- 13 אברהם: הוא דתנן ב"אוחזו נשך" (בבא מציעא
- 14 סה, א.) מרוב על השכר ואין מרוב על המוכר,
- 15 האי דשרי להרבות על השכר - כגון שבכנס מיד
- 16 לתוך הבית. דבענין אחר לא שרי להרבות. דמחזי
- 17 כאגרו נטר, כדארמין הכא.

לך

הא שמעו: המוכר פירות לְחִבְרוֹ, מִשְׁךָ וְלֹא מִדְּרָגָה; וְהָא פִּירוֹת דְּבִנְיָ הַגְּבֵהָה גִּינְהוּ, וְהָתֵיבָה דְּבִנְיָ הַמְּשֻׁכָּה - הֵיאָה בְּמֵאָה עֶשְׂרִינָה - בְּשֻׁלְפֵי רִבְרָבִי. - אִי הָיָה, אִימָא סִיפָא: הֲלֹא קָנָה פִּשְׁתָּן מִחִבְרֵי לֹא קָנָה עַד שִׁטְלַמְלָנוּ מִמְּקוֹם זֶה לְמִקּוֹם אַחֵר; אִמְטוּ פִּשְׁתָּן בְּשֻׁלְפֵי רִבְרָבִי מִי לֹא עֲבָדִי? - שְׂאֵנִי פִּשְׁתָּן, דְּמִשְׁתַּמְיָטוּ. אִמְרוּ לִיה רִבְרָבִי לָרֵב אִישׁ, הָא שְׂמַעוּ: הַבְּהֵמָה גִּסָּה וְקָנִיתָ בְּמִסְרֶיהָ, וְהִדְקָה - הַתְּהַבְרָה, דְּבִרְבִי רַבִּי מֵאִיר וְרַבִּי שְׂמַעוֹן לָא אֲלָעוּ, וְהַכְּסִימִים אוֹמְרִים: הַבְּהֵמָה דְּקָה - בְּמִשְׁכָּה, וְהָא הַבְּהֵמָה דְּקָה דְּבַר הַגְּבֵהָה הִיא, וְהִתְנִי דְּקֵינִי בְּמִשְׁכָּה - שְׂאֵנִי הַבְּהֵמָה, דְּרַקְרָא. רַב וְשְׂמוּאֵל דְּאָמְרֵי תַרְוִיחֵיהּ: "כּוֹר בְּשֻׁלְשִׁים אֲנִי מוֹכֵר לָךְ" - יְכוּל לְחַזְרוּ בּוֹ אֶפְסֵילוּ בְּסָאָה הָאֲחֵרוֹנָה; "כּוֹר בְּשֻׁלְשִׁים, סָאָה בְּסַלְעֵי אֲנִי מוֹכֵר לָךְ" - רֵאשׁוֹן רֵאשׁוֹן קָנָה. הָא שְׂמַעוּ: אִם הִיתָה מִדָּה שֶׁל אֶחָד מֵהֶן - רֵאשׁוֹן רֵאשׁוֹן קָנָה, וְאֶף עַל גַּב דְּלֹא נִתְמַלְאָה הַמְּדָה - כְּגוֹן דְּאָמַר לִיה: "הִין בְּשֵׁנִים עֶשֶׂר סַלְעִים, לֹא בְּסַלְעֵי אֲנִי מוֹכֵר לָךְ", וְכִדְאָמַר רַב כְּהֵנָּה: שְׁנָתוֹת הִיוּ בְּהִין, הֵכָּא נְמִי שְׁנָתוֹת הִיוּ בְּמִדּוֹת. הָא שְׂמַעוּ: הַשׁוֹכֵר אֶת הַפּוֹעֵל לַעֲשׂוֹת עִמּוֹ לְגִרְזֵן הַלֵּים בְּדִינָה, וְלִגְרוֹן

הא שמעו - ממתניתין: המוכר פירות כו'. והא פירות דבני הגבהה גינהו - דבשליפי וזטרי משמע מתניתין, ומקמפלגי ביספא גבי פשתן, דחבי קנתה: המוכר פירות, משך ולא מדרגה - קנה. דמשיכת כל שהוא מהניא בפירות, שהרי דבר מועט הוא, ובמשיכת כל שהוא נעקר כולו ממקומו, כדאמר שמואל לגבי ספינה (בבא בתרא ע"ב, א.) בעי שמשוך את

בילה, אבל המוכר פשתן, שהוא ארוך, אף על גב דהוי שליפי וזטרי - לא קנה במשיכת פורתא, דעלוי אף נעקר כולו ממקומו עד שטיטלטלו ממקום זה למקום אחר, כלומר שימשכו או יגיבהו ממקום אחר, שיהיה נעקר כולו ממקום שהיה שם. דאיכא למימר דאפילו רב דפליג בספינה - הכא מודה. דהתם מים יש תחתיו, ומדידאי פורתא שכיבא כבעקרה כולה ממקומו, אבל על גבי קרקע איכא למימר מדהוי. הכא במאי עסקינן בשליפי רברבי - והכי אפ מלפיג בין פירות לפשתן: המושך פירות, עפמיים שאם משך קנה - כגון בשליפי רברבי, דהתם דואי מהניא משיכה, וכל שכן הגבהה. אבל המוכר פשתן, דאי אפשר בשליפי רברבי דמפרש לקמן, אלא שליפי וזטרי גינוד - לא קנה עד שטיטלטלו ממקום מלפניו, כלומר שיגיבהו ולא במשיכה, כדלעיל. ודרך המנהיגין מקחן און מנהיגין על מנת להחזירו במקום שהגביהו, וכן מנהיגו והולך לו ונטלו לרשותו, והלכך נקט ממוקם למקום. והיינו דקפרינן, אי הוי אימא סיפא כו'. דבשלמא לדידי דמוקמינן לה אפילו בשליפי וזטרי - איכא פלוגי בין רישא לסיפא במשיכת כל שהוא, כדפרישית. לאל, לדיד, דמוקמינן נמי לרישא בשליפי רברבי, ארוכין - ליכא פלוגי בין רישא לסיפא, אלא דברישא מהניא משיכה דריגלין להיות שליפי רברבי, ובפשתן לא מהניא משיכה אלא הגבהה משום דלא הוו רברבי אלא וזטרי. אמר ששליפי רברבי מי לא עבדי - כמו פירות? בתמייה. ותתני בהו נמי משיכה וכן נראה שיטה זו בעיני. ועיקרו. שאני פשתן דרשתמיים - שמחלקי, ואין יכולין לעשות ממנו משאות גדולות. הלכך בעי הגבהה. דרדכו בכי, ורבינו הגנאל פירש: שאני פשתן דרשתמיים - בין שאם אמר שנתמנה - אין דרכו להמשיך, לפיכך קני בטלטול. ולפי הלשון הזה איכא לאוקמה אפילו בשליפי רברבי, ואפילו כה ליתיה במשיכה אלא בהגבהה. משום דמתנתה במשיכה. הכי גרסינן בפירוש רבינו הגנאל: תא שמע בתמה נסה נקנית מספינה והדקה בתמהה דברי רבי מאיר. ורבי שמעון בן אילעזר והכסמי אומרים: בתמה דקה בתמשיכה. בתמה דקה דרבי הגבהה היא והנה הכסמי במשיכה - ומשנה היא בפרק קדושין. ומרבנן קפרי, ובהמה דקה מוקינא נמי במשיכה, ואף על גב דבת הגבהה היא. דסריסא - מסתרכת ומתדבקת בגרילה בקרקע, ולא אפשר בהגבהה כי אם בקושי, הלכך אורחה במשיכה. ורבינו הגנאל פירש: דסריסא - שורש, מלשן "קנה עגל" (בראשית ד). כור בשלשים אני מוכר לך - עריך היה לו למעות כנגד דמי הבור, ולא נתחבין שהיה לו קנהה פחות מוכר ולא יותר מוכר, אלא כור בצמצום שנתה, לא פחות ולא יותר. הלכך אם משך, ואף על פי שפסק, ואפילו ברשות לוקח ובעליו של לוקח - לא קנה. עד שיהא הבור מודד כולו. והא מדידה מעכבא, הואיל והקפיד במכירה פחות מוכר ויותר מוכר, ומשום הוי יכול לחזור בו מכל המכירה. בשמדרו לו עשרים ותשע און - חזר וקנה כור מלא מדר סאה אחרונה, ואף על פי שמשך העשרים ותשע און - אינה משיכה מעליא, דכור זה זה חק מהו הוא, ועד דמשך כוליה לא קני. כדארמין בפרק "הוחב" (בבא מציעא זג, א.) דהייכא דמכר לו תמור בפרה וטלה, ואמר: הרי הפרה ולא משך את הטלה - שנתים יוכלין לחזור בהם, משום דלא הוי משיכה מעלייתא. ומתניתין דקתני: משך ולא מדר קנה - דהיינו שבמקנה לו כל החבילה כולה, ומשך את המדידה גלויי מילתא בעלמא היא, להודיע כמה מוכר. ראשון ראשון קנה - שכל אחד מכירה בפני עצמו היא, ובגון דהויא מדר דלוקח, כפי ליה כלי. אין נמי ברשות מוכר, ובגון דאמר ליה מעיקרא, "קנה לך בלי שום דבר", או "סאה אני מוכר לך ביהו" - כל שכן ובא. ודני ביה כור מדר ומדידה מלאותה כולה, לא קאמר "מיתבינא", מצאתי גריסא זו על העיקר בפירוש רבינו הגנאל איש רומי: תא שמע, אם היתה המדה של אחד מתוך ראשון ראשון קנה ואף על גב דלא נתמלאת המדה, הכא במאי עסקינן בדאמר ליה הין בשנים עשר סלעים לוג בלעל אני מוכר לך וכדאמר רב כהנא שנתות הוי בחין הכא נמי כו'. וכן עיקר, דמהויא רישא משך קנה למיפרך הוא, דקנתני בה בהויא: עד שלא נתמלאת המדה למוכר כו', אבל במדה של אחד מתוך - לא דחיישינן לנתמלאת המדה, אלא ראשון ראשון כנסת בכליו של לוקח קנה. דאפילו בחצי מדה שהיא חסידה, אין ידוע כמה יש והואיל לא נתמלאת - אין יכול לחזור בו, ואף על גב דאמר ליה "כור אני מוכר לך ביהו", או "סאה אני מוכר לך ביהו" - כל שכן ובא. ודני ביה כור מדר ומדידה מלאותה כולה, לא קאמר "מיתבינא", מצאתי גריסא זו על העיקר בפירוש רבינו הגנאל. וקשיא לתירויהו ופרקינן: בדאמר ליה "הין בשנים עשר סלעים, לוג בסלע אני מוכר לך", והוי שתיים עשרה שנתות, כעין בליטות ויגאין בדופני הכלי מתוכו לסימנים, כיון שגומעי השמן או חזין בכל בליטה ידוע שהוא לוג, וכיון שהגיע לבליטה - נתמלאת המדה קרינא ביה. דרמאי ממש ל'כור בשלשים, סאה סלע אני מוכר לך", דקה כל סאה וסאה - הכא נמי כל לוג ולוג, קני כשמגיע לסימן. ורישא דקתני חילוק בין נתמלאת הלא נמי דמייירי כמו בסיפא בדאמר ליה "הין בשנים עשר סלעים לוג בסלע" - אפילו ביה לא קני לוקח ראשון ראשון תמניתין קנה, דכיון שגומעי השמן או חזין בליטה ידוע שהוא לוג, לא שנייה הוא. דמה מהניא שנתות היכא דאמר ליה סתם "הין אני מוכר לך" אפילו אם מדר לו הין בשנים עשר סלעים לוג, קני לשמואל עד דאמר בהדיא "הין בשנים עשר סלע אני מוכר לך". כדאמר רב כהנא - במסכת מנחות. שנתות היו בחין - של קדש: עד כאן לפרע עד כאן לאילעזר עד כאן לכבש. כלומר, סימנים למדת חצי החין לפר, ושלישית החין לאילעזר, ורביעית החין לכבש יק. והשוכר את הפועל - ונתון לו שכרו בעשרי בניסין, כדי לעשות עמו בגורן. הויס בדינא - כלומר, כל יום של ימות הגורן בדינא, ונתן לו עכשוו שלשים דינר לשלשים ימי הגורן, ולא גרסינן "מהויס בדינא" בפירוש רבינו הגנאל.

לעשות עמו לגרזן הליים בדינה, וליגרזן

ולגזרן יפה - שברו סלע בכל יום. שבסלע היה יכול להשכיר עצמו, אבל בשביל הקדמת המעות אויל בניה. אכור - משום דמיזוי כי אגר "נטר לי", שנתנו לו זה הפועל סלע בימות הגורן בשביל דגרו שנתן לו בניסן והמתין לו עד עכשיו. אבל אם שכרו מהיום - מאה יום במאה דגרו, ונתן לו שכרו בעשוי, ולגזרן היה יכול להשתכר הפועל בסלע.

לך ויפה לך קרקע כל שהוא וקני כל מה שעליה - כלומר, החוק בקרקע על ידי יפוי, דהיינו כעין נעל וגורד כל שהוא, ותהא שאולה לך להיות בחצרך, לענין זה שתקנה מה שעליה.

המוכר יין ושמן לחבירו והוקרו והחולו - לאו דוקא הוקרו והחולו, אלא שאין דרך לחזור בהם.

נשברה לטרסור - פירש הקונטרס: לפי שהטרסור קנהה לעצמו, והחזר ומוכר לבעל הבית. ותימה, דאם, כן אמאי נשברה, ושכך יוקרא חולא דאידידי בה רישא? הוי ליה לנמי: היה כטרסור בנין, והוקרו והחולו ופירש רבינו יצחק בן מרדכי: היה טרסור בניהם ומוד רבא אמר לך בדיקן סרסורין במדיין. שנתנין לוק, ונשברה החבית על ידי מדידה - נשברה לטרסור, ובגון שלא היה מומת אונס, אלא על ידי שעה מודר יפה במדידה.

מי כאן ונא לתלמידי רב מרות - רבינו שמואל מניה: דאתניה רב. כלומר, ששנה לו רב מרות. משום דקשיא ליה האיך יתכן שהיה רבו של רב, והא בימי רבא היה, כדאמרינן ביבמות ג, א: אמר רבא אמר לך בדיקן סרסורין במדיין. ושנה לרבינו תם: דבפרק "כל הבשר" (חולין ק, א) אמר: יצחק רב אבדימי. אמר ליה: אני לא שניתי לו כחל כל עיקר. ולרבינו יוחנן רבא לנמי: אמר רבא רבינו תם: דשני רבי יצחק בר אבדימי הווי, חד בימי רב וחד בימי רבא, כדאמרינן בפרק "מכירה" (שבת מג, א) רב יצחק בר אבדימי פעה אחת נכנסתי אתר רבא לביט במדיין, ואתו היה רבא רב וחד ומיהו, הכא אומר רבי משמוך הן אברדם, דעל כרחיך רב יצחק בר אבדימי הוא תלמידו של רב. דאי סלקא דעתך רבו של רב - הדיכי קאמר לרבי אלעזר: הוא יתמורב עלה אמר רבי אבדו אמר רבי יוחנן, והא אפילו רב יוחנן שהיה רב של רבי אבהו, היה קורא את רב שהיה תלמידו של רבי יצחק בר אבדימי, "רבינו", כדאמרינן ביבאלע טריפות" (רבינו).
והתנן

החבית - נשברה לפרסור, מפלל דרישא לאו בפרסור עסקינן - רישא - מדה בלא פרסור, סיפא - בפרסור עצמו. "הרבינה ומיצית - הרי הוא של מוכר". כי ליתין רבי אלעזר אשכחיה ליעירי, אמר ליה: מי פאן תנא דאתנייה רב מרות? אתנייה רב יצחק בר אבדימי. אמר ליה: מאי קא שפא לך? - דתנן: הרבינה ומיצית - הרי הוא של מוכר, והתנן:

והיינו ארבעה דגירין ליום. כיון שמאות היה ששכרו עושה נמו - מותר, שכל פועלת המאה ימים כיום אחד אחר דמיין, ולא היה אגר נטר לי, שהרי רב החליף במאה רבתי, והכי שחולל בפועלת ימי הגורן דמי. והוא הכא. דכי "כור בשלשים סאה בסלע" הוא. שהרי חזקיה לתת לו דגרו ליום, ולא קאמר ליה סתמא "עד ימות הגורן אני שוכר במאה דגרו", ואפילו הכי קתני מותר, וחיבי להשלים. וקשיא להני דאמרי ראשון ראשון קנה והשאר אל קנה: וכיון שזה לא קנה - אמאי מותר? הא כיון דיכול לחזור בו, וכל יום ויום חשב מכירה בכבו עצמה - הוי נמי אגר "נטר לי" לענין ימות הגורן, שהרי בניסן נתן לו שכר ימות הגורן, ואינהו אל היילי עד שיגיע ימות הגורן ויתסרא - דלהייח אסור? וכי ולזולי שוכרין מן האכור במדיה, ואפילו הכי הויא דהקדקו לו הדינר מניסן, ולא עשה עמו עד לזולת - מדאורייתא שרי, דלא דמי לא להלואה, ולא למקח ומכירה דאית ביה אונאה ובטולי מקח, דהתם דמי ל מוילי בניה מכדי שויי בשביל הקדמת המעות, נמצא שנתון לו יותר מכדי הדומים שקבל, אבל שכר טרודו של אדם ליבא אגר "נטר לי", דרך פועל להשכיר עצמו בכל שעה ושעה, כיון הוויא וכל מה שמקבל הפועל מבעל הבית - רוח הוא אצלו, והלכה, חק סיפא ליבא עד רבית כלל. והיינו דפרקי: מאי שפיר רישא ומאי שנא סיפא, כיון דזולתי בשנתות שרי - רישא אמאי אסור ליהנות ממנו? ומשני: רישא - חזא בעלמא הוא, דכיון דלא קעביד בהדיה מלאכה עד שיבא הגורן, והוא רב נתי המעות מקדם - מחוי כרית. ומתפרין: משום דתלש כל שהוא מן הפשתן, קנה כה ל השאר המזוהר בקרקע ואמאי, מי קני האי במשיבה דהאי? דאמר ליה - מוכר ללוקח. לך ויפה לך קרקע כל שהוא - כך כתוב בספרים שונים. כלומר: לך החזק בקרקע לקנות פשתן המזוהר. דקרקע קנה בחוקה, וכל המזוהר לקרקע הוי הוא בקרקע. ואתא ומתנין, ואשמעינן דחוקה קרקע מתי ללוקח, והיא על גב דלא זבין ליה ארעא.

ואשמעינן מימי חוקה קלה דלבקטת הפשתן מקצתו יכול לקנות השאר המזוהר. ובגון דאמר לו המוכר: לקט מן הפשתן קצת ונתכחין לקנות הקרקע, - קני לה לקנות כל מה שעליה. כן נראה בעיני. **משנה** המוכר יין ושמן - והוא דוק לפירות. אלא אגב דבעי לארורי כסיפא חיבי להטיק שלש טפיף, טקין יין ושמן. וחקורי או החוולו - לאחד פיסוק הדמים. עד שלא נתמלאת המדה - ובמדה שאינה של שניהם מוקי לה בגמרא, והתינא מה דתנאי לעיל במרישתא. וטעם דרדתה: כל זמן של לא נתמלאת - הוי כליו של לוקח. ומיירי כסיפא, ואי בחצר של שניהם. הוי כרובי אבדו. והמדה שלו, כדברייה בגמרא. ודוקא הווי טרסור לוקח ומכר. ומיהו, נשברה לפרסור - דקני ליה כליו של טרסור לטרסור, כדתנאי לעיל: ואם היתה מדה של אחד מהן - ראשון ראשון קנה. וקא משמע לך דלא אמרינן דטרסור אינו אלא שלוחו של לוקח, ובשנתמלאת נשברה ללוקח. והייבנה - הטע על גדזה אחר שהטיפ מנמה שלש טפיין ללוקח. ומיצית - שנתאספ מצוי השמן לשעולי תבלי. הרי הוא של מוכר - משום דהלוקח תמיאש, כדאמרינן בגמרא. וחיבי להטיפ על שלש טפיין - לאחר עירוי השמן היין חיבי עוד להטיפ שלש טפיין מן הדבוק בדופני הכלי. והתווני - טרודו אגב בכירתו, ולכך אל הויקקוהו להטיפ. דאין לו פנאי. רבי יהודה אומר ב" - בגמרא בעי רבי חייב יתודה אתיבא קמי' **גמרא** א' מה דלוקח ליה כל, כדתנאי לעיל: אם היתה מדה של אחד מהן - ראשון ראשון קנה והדבא נמי, בשיש שנתות במדה עסקינן, כדאוקימנא להדיא דלעיל, דהא סתמא קתני, אפילו במדה שיש לה שנתות, ואמר ליה "הין בשתיים עשר סלעים לוג בסלע". והוא **דמוכר הוא** - ואמאי קנה לוקח? דהא אפילו אם המנא לומר דברשות לוקח מיירי - הא אביעאל קל לעיל אם הכלי חשוב הפסקת רשות, ולא איפשטי. ואם כן הפשות ממתניתין דכליו של מוכר ברשות לוקח קנה לוקח, והוא היין לכליו של לוקח ברשות מוכר, ודבקה מוכר בפרת סרסור - שהשאילה לשנתו, וכדתנאי לעיל במרישתא. וטעמא כדפרישתי, והתינא ממתניתין מאי דתני במרישתא דארבעי מתיין - רישא - שהשאילה להם המדה, והטרסור אינו שם. וקא משמע לך דאין שלוחו של טרסור להיות המקח ברשותו, ואף על גב דהמדה שלו דרך טרסור למדוד במדתו להשתכר בלוקח הלוקח ממנו. **סיפא** - שהטרסור בנין. דכיון שהוא שם והמדה שלו - המקח ברשותו, דאידו לוקח מן המוכר ומוכר ללוקח, ומשום הכי, כי נשברה - נשברה לטרסור, וכליו קני ליה, כדתנאי לעיל: ראשון ראשון קנה. הכי ברבינן: מי פאן תנא דאתניה רב מרות - כלומר, הש כן בארץ ישראל תנא שונה משניות וברייתות ששנה לו רב מרות - ומתניתין, דמיירי ברין מרות? והתנן - בגי מפרשי תרימי שתי מדות ממאה: אם הרכינה בעל הבית לאותה מדה שסודר בה היתרומה ומיצית - אם היה של תרומה, ונתנו לכוון, ונתנו לכוון, ונתנו לכוון.

והתנן הרכינה ומיעה הרי היא של תרומה - תימה: אמאי הוי של תרומה? והא אינו חיוב לתרום אלא אחד מן מתשום, אם כן כמנ אותן מרות של חולין - תהיה של תרומה, ושל חולין הוי כלי הרכינה ומיעה לוי: ומר דבשקרא שם על אותה מדה - גמר בדעתו שתהיה כולי תרומה עם המיעה. ודוקא בתרומה אמר: הרכינה ומיעה הוי תרומה,

אבל לענין מעשרות - לא, הדמרכבה במעשרות משעותיו ומקולקלין. **משום** יאוש בעלים נגעו - הוי מצי לשנויי דהוי תרומה משום דאין ברידה. ובשקרא שם אין ידוע איהא לא למטה. **אלא** צלוותיה אבדה מדעת היא - ואף על גב דפונדיון נמי אבדה מדעת היא משמלחו ביד תינוק, מכל מקום כיון שהפונדיון של בעל היתב נשאר ביד התנוני - אינו פטור עו שביאי לידו שוה פונדיון שמן ואיסר, ואם היה מחויר אותו פונדיון עצמו לתינוק - הכי נמי דהנה פטור. **ובגונו** שנטלה חנוני על מנת לבקרה כדשמאלא כ' - וסיפא דקתני: ממתה חכמים לרבי יהודה בומן שהצלוותיה ביד תינוק דפטור - לאו דוקא ביד תינוק, אלא אפילו נטלה נמי על מנת של לבקרה.

הלוקח כלי מביא לאומן על מנת לבקרה ונאנס בידו חיוב - לבדו אבדור נראה דחיוב משום דחשיב כשמואל. דסוף פרק "ארבעה נדרים" (גרייס לא, א) מפרש טעמא דשמואל דקסבר הנאת לוקח היא - דהיינו ששאלה - חסד הנאת שלו. ועוד, דפרשק "האומנין" (בבא מציעא פ, ב) גבי הא דאמר רב חסדאי: אל שנו הא דקתני שלחה ומתה חיוב - אלא כשהחזירה בתוך ימי שאלתה, אלא לאחר ימי ששאלה - פטור. ומסיק אממר דמסתברא דפטור משואל חיוב כנושא שכר, הואיל ונתנה ממתה. תניא ברוהה ודאמרינן: הלוקח כלי מבית האומן בו, ונאנס, בחליכה - חיוב, בחרה - פטור, ממה שהנו כנושא שכר. פירושו: לך פטור בחורה כשנאנס בו, שאינו אלא שומר שכר. ודמיתיה מניה אהאיא הדחזירה לאחר ימי שאלתה. משמע דהא דקתני נאנסו בחליכה חיוב - דהוי מטעם שואל, אם כן מליתיה דשמואל נמי דהי מטעם שואל, אלא כהא מהדיא ברייתא מייתי בגררים (שם עמוד ב) סיעתא לשמואל. מיהו, רש"י פירש בבבא מציעא (שם) דנאנסו בחליכה חיוב - ממתה דחשיב כלוקח. ומכל מקום מייתי מניה שפור אהאיא דאמר, כי הוי חיוב ליה ברייתא נושא שכר בחורה אף על פי כשטל המקח, משום דעד השתא דהא כלוקח - הכי נמי שואל אחר שכול ימי שאלתה הוי שומר שכר, כיון שנתנה בשאלה עד נכשיו. וכן נראה לרבינו יצחק דחשיב לוקח. ומייתי ראייה מהדיא דלקמן דאיתיה קרי לפום נדרא, ואמר רב כהנא: אין אדם מקדיש דבר שאינו שלו. ואי שואל הוי - אמאי לא יוכל לקדיש מה שהשאלה ביד אחרים. כמו שמשמיעי: יכול לקדיש. כדאמרין פברק "האומר משקלי עלי" (ערכין כ, א). ואין נראה לרבינו שמשון כן אבדהם ראייה, דהתם לא על מנת לבקרו נטלה אף על מנת לקנות מיד, ולכן אין יכול המוכר לקדישו. והשבי על רבינו יצחק: דמשמע שנטלה ביד לבקרו, מדמיתיה ליה ארשמואל. ואין להקשות: אי שואל הוי - אמאי לא פטור החנוני כשנטלה ביד מנת לבקרה והחזירה ליד התינוק, דכלתה שאלתו, כיון שהחזירה למוקם שלקחה דהא אמר בסמוך: לרבי יהודה שואל שלא מדעת שואל הוי, החזירה ליד התינוק - פטור. דהתם ודאי הוי שואל שלא מדעת אינו חיוב לחזירה אלא למוקם שנטל, אבל הכא דשואל מדעת הוא - חיוב לחזירה ליד בעלים.

אי וכל אימא סיפא מודים חכמים לרבי יהודה כ' - והא רב יוסף כביר כי בעלם שהצלוותיה ביד התינוק, דהיינו שהביאה מבית אביו.

והתנן: הרכינה ומיעה - הרי זו תרומה אמר ליה: הא איהמור עליה, אמר רבי אבהו: משום יאוש בעלים נגעו בה. "והחנוני אינו חיוב לתפוס" וכו'. **איבעיא ליה: רבי יהודה ארשא קאי ולקולא, או דלמא איסיפא קאי ולחומרא? הא שמעו: דתניא, רבי יהודה אומר: ערב שבת עם השלחה - חנוני פטור, מפני שהחנוני מודה. משנה השלחה את בנו אצל חנוני ופונדיון בידו, ומכר לו באישר שמן ונתן לו את האישר, שבר את הצלוותיה ואבד את האישר - חנוני חיוב: רבי יהודה פוטר, שעל מנת כן שלחו. ומודים חכמים לרבי יהודה, בזמן שהצלוותיה ביד התינוק ומכר חנוני לתוכה - שהחנוני פטור. גמרא בשלמא באישר ושמן - בהא פליגי, דרבנן סברי: לאודועי שדריה, ורבי יהודה סבר: לשדורי ליה שדריה, אלא שבר צלוותיה - אבדה מדעת היא - אמר רב הושעיא: **הכא כבעל הבית מוכר צלוותיה עסקינו, ובגונו שנטלה חנוני על מנת לבקרה, וכדשמואל, דאמר שמואל: הנטול פלי מן האומן על מנת לבקרו ונאנס בידו - חיוב.** - לויא, דשמואל תנאי היא? **אלא רבה ורב יוסף דאמרי תרווייהו: הכא בתנוני מוכר צלוותיה עסקינו, ואודאי רבי יהודה למעמיה ורבנן למעמיהו. - אי הכי, אימא סיפא: מודים חכמים לרבי יהודה, בזמן שהצלוותיה ביד התינוק ומכר חנוני לתוכה - שהחנוני פטור; והא אמרת: לאודועי שדריה אלא אביו בר אבין ורבי תניא בר אבין דאמרי תרווייהו: הכא כמאי עסקינו כגון****

מיר

כאלו צלוותיה ביד תינוק ומכר חנוני לתוכה, שפטור. **הכא בתנוני מוכר צלוותיה -** והך צלוותיה חנוני שאלה ליה בעל הבית דרמיים ביד של לקנות צלוותיה ממנו ולהביא בה שמן, והלכך האי צלוותיה ליכא אבדה מדעת. **דרבנן למעמיהו -** דאמר רבי איסר שמן חיוב, ולאודועיה שדריה. והוא הדין לצלוותיה. ורבי יהודה לטעמיה. ולשדורי יין ושמן וצלוותיה ביד בנו שדריה לבנו. **והאמרת לאודועיה שדריה -** ולא היה לו למסור הצלוותיה לבנו של בעל הבית **אלא אביו בר אבין ורבי תניא בר אבין דאמרי תרווייהו -** לא תוקמה לא בתנוני מוכר צלוותיה, ולא כבעל הבית מוכר צלוותיה. אלא כהא בצלוותיה המחזרות למדה עסקינו, ונטלה חנוני מיד תינוק למכר בה לצורך התינוק, ואף על גב דאבדה מדעת היא, כיון שנטלה - נתיחייב בשמירתה, עד שיוחזרה לידו של בעל הבית.

משום יאוש בעלים - שהלוקח מתיאש ומפקיד אותו מיצוי, מפני שטורח לו להמתין עד שתמצאה. אבל תרומה לא שייך יאוש, דמכל מקום תרומה היא. ואסורה לרורים. **ארישא קאי -** דקתני: חיוב להטף שלש טיפין לעולם, ואתא רבי יהודה למימר דבערב שבת אינו חיוב. **או איסיפא קאי -** דקתני דחנוני פטור מלתיקן, ואתא רבי יהודה למימר דאינו פטור אלא בערב שבת עם חשיבה. **הא שמע -** דאסיפא קאי. **משנה** מצאתיה הנהת רבינו זקני אבי אמי מנחתו כבוד: והשולח אצל חנוני ופונדיון בידו, שהוא אביו איסרין, להביא לו באיסר שמן, ואיסר יתן לו החנוני. וכן עשה, מדר לו באיסר שמן, והאיסר מסר לתינוק להביא לאביו האיסר והשמן. ומי שמפרש נתן לו תינוק את האיסר לחנוני, וגם מפרש שנתן את האיסר הוא השמן הלקוח באיסר - טעות הוא. ואינו לשון משנה. וגם כשבעל הממרא תמיה: בשלמא באיסר ושמן בהא פליגי. מאי קאמר? וכו', אלא פלוגתא באיסר: תולא לאב אבד אלא השמן ואם באיסר: תמיה להנייה לפונדיון במתניתין לא הוצרך שכן דרך רוב סחורות, כי איסרין לא הוי מצוי כפונדיון, כמו שנהוג במתכות. והן מציין ומקבל כמנהג אבדו בדמי מחצה. כן פירש זקני מנחתו כבוד. ושבר התינוק את הצלוותיה - גשפך השמן. ואבד האיסר - שנתן לו החנוני עם השמן בדמי הפונדיון שהביא לו. החנוני חיוב לשלם - הצלוותיה והשמן והאיסר. וטעמא מפרש כנושא שכר. ששלם מנת כן שלחו - האב לכן אצל חנוני, שימסור החנוני לבן האיסר והשמן. ומודים חכמים לרבי יהודה כ' שהחנוני פטור - הצלוותיה לבד, אבל בשמן ואיסר חיוב. הכי גרס בפירושו רבינו תנאל ובספרים שנים. **גמרא** בשלמא באיסר ושמן בהא פליגי כ' האיסר שנתן החנוני לתינוק, והשמן שבצלוותיה. לאודועיה - לחנוני שביצר לשמן שדריה האב לבנו, כדי שישלח לו חנוני מה שישלח לו ידו של פקדו. ורבי יהודה סבר לשדורי ליה ידו של שרידה. **אלא צלוותיה -** אמאי חיוב חנוני שלשם? **אבדה** מלקות היא - דכי מסרה לתינוק שאינו יודע לשמרה - הפקר הוא זה, והוא דחשש אם יחזירנה בנו בידו

ריקתו. אלא שישלח מה החנוני מה ששאלו, וכן שמן קאי איסר ביד פקח. ופונדיון שנטל בנו בחליכה, נמי נמי דאבדה מדעת היא. מכל מקום בחורה יפה מחייבין חכמים הואיל ואמרין לאודועיה שדריה. **כבעל הבית -** האי שולח בנו מוכר צלוותיה הוא ונראה ליה שיקנה אותה חנוני אם ירצה לקנותה. שנטלה חנוני - מיד התינוק. לבקרה אם שלימה היא, על מנת לקנותה. **דרשמואל -** היא פלוגתא דרבנן ורבי יהודה. בדגשילא קאנא אמר, שחרי מסומא מצאנא שלימה היתובין לקנותה. והוא דקצי דמיה בדלקמן, דקני ליה מיד. וכשמחזירה ליד התינוק - הרי הוא כמשליכה לאבדו, ונאנס באחירתיה. (ואף על גב דתניא כותיה דשמואל פברק "ארבעה נדרים" (גרייס לא, ב) דאליהבי חיוב כו.) על מנת לבקרו - ולעכבן. **ונאנס בידו -** כגון שנפל מידו בשכר. חיוב אם חזר בו, ואומר "איני חושש בכלי זה לקנותה" ונאנס בידו קודם שהחזירו לבעליו - חיוב, דמאדבקה על מנת לבקרו וקנותו אחרי כן - הוא דאליהבי כל באחירתיה, ובין באחריה באחירותיו - הוי מפיטר עו עד שחזרנו לבעליו והכא נמי, רבנן מחייבי כדשמואל, ורבי יהודה לית ליה דשמואל. והיינו דקתני סיפא: **מודים חכמים לרבי יהודה כו,** קאמר: מודים חכמים לרבי יהודה שאם נטלה על מנת שלא לבקרו - הרי הוא

בגונו שנטלה חנוני על מנת לבקרה, וכדשמואל, דאמר שמואל: הנטול פלי מן האומן על מנת לבקרו ונאנס בידו - חיוב. - לויא, דשמואל תנאי היא? אלא רבה ורב יוסף דאמרי תרווייהו: הכא בתנוני מוכר צלוותיה עסקינו, ואודאי רבי יהודה למעמיה ורבנן למעמיהו. - אי הכי, אימא סיפא: מודים חכמים לרבי יהודה, בזמן שהצלוותיה ביד התינוק ומכר חנוני לתוכה - שהחנוני פטור. גמרא בשלמא באישר ושמן - בהא פליגי, דרבנן סברי: לאודועי שדריה, ורבי יהודה סבר: לשדורי ליה שדריה, אלא שבר צלוותיה - אבדה מדעת היא - אמר רב הושעיא: **הכא כבעל הבית מוכר צלוותיה עסקינו, ובגונו שנטלה חנוני על מנת לבקרה, וכדשמואל, דאמר שמואל: הנטול פלי מן האומן על מנת לבקרו ונאנס בידו - חיוב.** - לויא, דשמואל תנאי היא? **אלא רבה ורב יוסף דאמרי תרווייהו: הכא בתנוני מוכר צלוותיה עסקינו, ואודאי רבי יהודה למעמיה ורבנן למעמיהו. - אי הכי, אימא סיפא: מודים חכמים לרבי יהודה, בזמן שהצלוותיה ביד התינוק ומכר חנוני לתוכה - שהחנוני פטור; והא אמרת: לאודועי שדריה אלא אביו בר אבין ורבי תניא בר אבין דאמרי תרווייהו: הכא כמאי עסקינו כגון**

מיר

כאלו צלוותיה ביד תינוק ומכר חנוני לתוכה, שפטור. **הכא בתנוני מוכר צלוותיה -** והך צלוותיה חנוני שאלה ליה בעל הבית דרמיים ביד של לקנות צלוותיה ממנו ולהביא בה שמן, והלכך האי צלוותיה ליכא אבדה מדעת. **דרבנן למעמיהו -** דאמר רבי איסר שמן חיוב, ולאודועיה שדריה. והוא הדין לצלוותיה. ורבי יהודה לטעמיה. ולשדורי יין ושמן וצלוותיה ביד בנו שדריה לבנו. **והאמרת לאודועיה שדריה -** ולא היה לו למסור הצלוותיה לבנו של בעל הבית **אלא אביו בר אבין ורבי תניא בר אבין דאמרי תרווייהו -** לא תוקמה לא בתנוני מוכר צלוותיה, ולא כבעל הבית מוכר צלוותיה. אלא כהא בצלוותיה המחזרות למדה עסקינו, ונטלה חנוני מיד תינוק למכר בה לצורך התינוק, ואף על גב דאבדה מדעת היא, כיון שנטלה - נתיחייב בשמירתה, עד שיוחזרה לידו של בעל הבית.

תוספות

מר סבר גזלן הוי - וחיבי להחזירה ליד הבעלים. תימה: הא תנן ב"הגחול בתרא" (בבא קמא קיד: א) גבי הגונב טלה מן העדר, ולא ידעו בעלים אל בגביהו ולא בחזירתו, ונני האנן ודיא שלמה - פטור. ואמר רבי יוחנן: לדעת - מנין פטור, שלא לדעת - אפילו מנין לא צריך. אם כן הכי נמי האה. אף על גב דגזלן הוי, כשהחזירה ליד התינוק שלקחה הימנו ויהיה פטור. ואמר רבינו יצחק: שאני התם, מדחזירה למקום המשומר. אבל הכא - מאבדה בידים, משמרת ליד התינוק, כדאמרין לעיל דאבדה מדעת היא.

לעשרו אי אפשר מפני כו' - במעשר ראשון ובמעשר שני אינו מפחיתו, ובדמאי מעשרן דהוה שלו. אלא מפחיתו במעשר שני שחיבי

לאכלו בירושלים, ובתורתו מעשר דרונתו בכחן. כדאמרין בפרק תרוא דטוסה (מז, א), **בירא** שמעים עסקינן כגון רב ספרא כו' - ואם תאמר: כשגמר בלבו לקנות היאך מחזיר? ויש

לומר: דמחזיר מדעת המוכר. אהד

גגון שגמלה למוד בה, ונדרבה, דאמר רבה: הפישיה - נתחייב בה. - אימור דאמר רבה - בפעלי חיים, דאנקטמיהו ניגרא בריתא, פי האי גונא מו אמרו? אלא אמר רבא: אני וארי שבחברה תרמיננה, ומנו? רבי ירמ: הכא כמאי עסקינו - גגון שגמלה למוד בה לאחריה, ובשואל שלא מרעת לא מופלגי, מר סבר: שואל הוי, ומר סבר: גזלן הוי. גופא, אמר שפראל: הנוטל פלי מן האומן לבקרו, ונגאנס ברו - חייב. והני מילי הוא - דקצי דמיה. ההוא גברא דעל לבי טבחא, אנבה אנטא דבישרא, בתרי דקא אנבה אתא פרשא מרמא מיניה; אתא לקמיה דרב וימר, חייביה לשלומי דמיה. והני מילי הוא - דקצי דמיה. ההוא גברא דאיתי קארו לפום נהרא. אתו פולי עלמא שקול קרא קרא, אמר להו: הרי הן מוקדשין לשמים; אתו לקמיה דרב כהנא, אמר להו: אין אדם מקדיש דבר שאינו שלו. והני מילי הוא - דקצי דמיה, אבל לא קצי דמיהו ברשות מרייהו קיימו, ושפיר אקדיש. תנו רבנן: הלוקח דרך מן השוק, ובירד והגית, אפילו כל היום כולו - לא קנה ולא נתחייב במעשר. גמר בלבו לקנותו - קנה ונתחייב במעשר; להחזירו אי אפשר - שקבר נתחייב במעשר, ולעשרו אי אפשר - שקבר מפחיתו בדמים, הא כיצד? מעשרו ונתנו לו דמי מעשר. אפיו משום דגמר בלבו לקנות, קנה ונתחייב במעשר? אמר רב הושעיא: הכא בירא שמעים עסקינו, גגון רב ספרא, דקיים גנפשיה "ודבר אמת בלכבו". **ב**שנה הפסיון מקנח מוחותיו אחד לשלשים יום, ובעל הבית - אחד לשנים עשר חדש; רבן שמעון בן גמליאל אומר: חילוף הבריום. תגוויי מקנח מוחותיו פעמים בשבת, וממחה משקלותיו פעם אחת בשבת, ומקנח מאזנים על כל משקל ומשקל; אמר רבן שמעון בן גמליאל: כמה דברים אמורים - בלח, אבל גיבש - אינו צריך. וחייב

גגון שגמלה למוד בה - כלומר, מתניתן לאו בבעל הבית ולא בתנוני מוכרי צלוחית מיירי, אלא כגון שגמלה למוד בתובה השמן. ואף על גב דלא לדעת התנוני שלחה, דשמן לא טענה - במעטלה מתחייב בה, וכדברה. הכישה - במקל, גבי וקו ואינה לפי כבוד מיירי, כגמלא בבא (ב, א), דף פ' שאינו חייב להחזירה, כיון שהכשיה - נתחייב בה. והשתא איכא לפרושי: מודים

הכמים לרבי ירודה - בשלא טעלה וכו'. אימור דאמר רבה - אי עז היה פריך: לימא דרבה תנאי היא, אלא ודעיתא מינה פריך. דאנקטא ניגרי ברייהא - הלקיחה פסיעות חיצוניות. כלומר, הרגיזה לברוח ולילך למרחוק, ומשום הכי נתחייב בה. כגון שגמלה - מיד הניק. למוד בתובה לאחריה - שהצלוחית מדה, ומרד בה לאחריה. ובשואל שלא פרעת - בעל הצלוחית, פלגי. דבר סבר - רבנן גזלן הוי, וקנייה להתחייב בה עד שתבא ליד בעלים. דבעינן "והמכר את האובאל שלא מדעת ליד תינוק לאו השבה היא. והכי אמרין ב"הגחול ומאביל" (בבא קמא קיד: א): הגונב טלה מן העדר והחזירו ומת או נגנב - חייב באחריותו. בעינן דעת בעלים, ואין זה דעת בעלים כדמסתיין ליד תינוק, ורבי ירודה סבר שואל הוי - וכו' מחזירו למקום ששאלו משם - יד, והלכך, מהשחזירו לתינוק פטור. והא דאמרין ב"המפקדי": הוי דאמר רבא ששואל שלא מדעת ליד תינוק לאו רבא דהכא. ומודים הכמים לרבי ירודה הכי יש לפרשי: מודים הכמים לרבי ירודה היכא דלא טעלה למוד בה לאחריה, אפילו טעלה למוד לתינוק, והיינו דקיימין במוקן ששעלוחית התינוק - שלא מרד בה אלא לצורך התינוק, ואם כן לא אפקה מרשות בעלים, ומשום הכי פטור מן הצלוחית. ואית דמרשה לה לא אובא חייב לתינוק, אלא אצלה, ומסר לו כל הבית כבר הפנידו, ושילח בשביל השמן והאיסר, ולא שלח ביד בני כן אם הצלוחית לבדה. ובכך הסתייא פשוטה. והני מילי דקצי דמיה - שדמי קוצצים. כגון רחיים של פלפלה, ושאר כלים קטנים, שדרך העולם לתת בפשות פשוט. ובגדדים מוקי לה לאה דשמואל בהרעא חריפא, ודבר ששקוין קופצין עליו, דאין הגאה למוכר בלקיחתו של זה, דלרבה ימצא קופצין, ומשום דהנאתו של לוקח היא - הוה ליה הלוקח כשואל עליו, ומיחייב באונסא. והניא החם בברייתא בוחתי, דקתני: נאנסו בלחיה - חייב, בחורה - פטור, מפני שהוא בנושא שכו. ורעהא בעיני דלאו דוקא נושא שכו, דאם כן לא ליחייב באונס אלא בגביהו ואבדה. ועטמנא, משום דקצייה דמיה וחינא חריפא הוא - הרי הוא בגטילה זו כמו לוקח גמור. אי נמי, כמו שזאל, שכל הגאה של בו. **א**נבה אטמא - הגביה ירך לקנותה, ולראות אם שמנה היא או בחושה. אבל לא קצייה **ב**י' - ד"כי יקדיש איש את ביתו" כתב (ויקרא כז): והכי נמי כיון דקצייה דמיהו - וכו' בהו, כדשמואל. ברשותא דמרייהו קיימי - וכול לקדישן, דלא דמי לגזלן, דאמרין בבבא קמא סז: ב), שניזן אינו יכולין להקדישן, זה לפי שאינו בשרו זה לפי שאינו ברשותו. דהכא לאו אדעתא למיגזל שקלינהו, אלא אדעתא, וכיון דאי קצייה דמיהו - לא אמכא דעתיהו, דשמו ירצה למכרן ביהוה דרעתן להחזירן. ומשום הכי ברשותא דמרייהו קיימי. הלוקח ירך - חבר עם האריץ. בירד והגית - ולא גמר לקנות. אלא חייב במעשר - דהא אינו מתכוון אלא לברא היפות. אלא גמר לקנות - נתחייב מיד לעשרו ומאי, ואם רוצה לחזור ממקחו, להחזירו אי אפשר - בלא הירפתת מעשר, שכבר נתחייב במעשר. ואם חבר מוציא מתחת ידו ובר שאינו מתוקן, ולעשרו אי אפשר - ואתר כן וחזירו למוכר - שדרי מפחיתו בדמים, שדריהו מוחזר ממנו, ויחייב מעשר. מעשר גוהי - ללוי, ותנוח לו דמי מעשר, ומחזיר את המותר בעין. אפיו משום דגמר בלבו לקנות קנה ומעשה - בתמיה, אמאי? הא אפילו אי קצייה דמיהו יכול להחזירו, ולהירדנהו, ולפטר רב ספרא - הוה קרי קריאת שמע, ואמר ליה ההוא גברא: הו' לי עסקן בני רבי מעשה, וסבר דמשום מיעוט דמים הוה שתוקי, והעלה לו דמים מרובים. ולאחר תפלתו לא רצה לקבל אלא במיעוט מעות הראשונות, משום דגמר בלבו להקנותן בהו, והכי נמי רבי מעשה. כיון דירא שמיה חזאי, כיון שגמור בלבו - וזה במקח, ונתחייב במכרו. וכי מחזירו - תחור ומוכר לו דמי. **ב**שנה הפסיון - הוא תגוויי גדול, שקנה רבין ומוכר לחתונים קטנים. פסיון - חטור בלשון יוץ, מישום שקנהו הרבה חטור ביהו דקרא לו סיון. פקנח מוחותיו - בשביל שחזר בתוך היין והשמן ונקשר לתוכו, ומתמעטת המדה. ובכלי הלח מוקי לה לקמן. בעל הבית - שאינו מוכר תדיר כסיון - די בפעם אחת בשנה, שאינו נדבק בו כל כך. חילוף הדברים - סיון פעם אחת בשנה, דכיון שמוכר תדיר - אין המשקה נקשר בתוכו. אבל בעל הבית שאינו מוכר תדיר - נקשר ומייבש המשקה בתוכו. והתנוני פקנח פעמים בשבת - לפי שתדיר למכרו יותר מסיון ובעל הבית. והאתן לתנא קמא, כן פירשו רבותינו. ולא נהרא, דאם כן לא ספריא לן הכי, שדרי הלכה רבן שמעון בן גמליאל במשנתו. ועוד, דקמסכים בה רבן שמעון בן גמליאל, כדקאמר: אמר רבן שמעון בן גמליאל במה דברים אמורים כן - ויהוה אם אינא דפליג עלה - אמאי לא קתני שפיריהו, כדאמרינן לעיל? אלא נהרא דאפילו רבן שמעון בן גמליאל מודה בתנוני, אף על פי שפוכר תדיר, דכיון שאינו חייב להמיר שלש מינין - נקשר בתוכו יותר, ומפחה - מקנח, כמו "ומחה ה' דמעה מעל כל פנים" (ישעיהו כח). משקלותיו - אבני משקל ששוקל בהן דבר לח ובשר. על כל משקל ומשקל - בכל פעם ופעם ששוקל בהן. שנדבק בהן יותר מן המשקלות, לפי שיש להן בית קבולו, צריך לקנותן בכל פעם ופעם. כמה דברים אמורים - קינחין הללו - בדבר לח, כגון בשר ויין ושמן. אבל דברי יבש - כגון פירות כמון ופלפלין - אינו צריך לקנותן, שלא נדבק בהן מאומה.

אם תנן ב"הגחול בתרא" (בבא קמא קיד: א) גבי הגונב טלה מן העדר, ולא ידעו בעלים אל בגביהו ולא בחזירתו, ונני האנן ודיא שלמה - פטור. ואמר רבי יוחנן: לדעת - מנין פטור, שלא לדעת - אפילו מנין לא צריך. אם כן הכי נמי האה. אף על גב דגזלן הוי, כשהחזירה ליד התינוק שלקחה הימנו ויהיה פטור. ואמר רבינו יצחק: שאני התם, מדחזירה למקום המשומר. אבל הכא - מאבדה בידים, משמרת ליד התינוק, כדאמרין לעיל דאבדה מדעת היא.

מעשרן דהוה שלו. אלא מפחיתו במעשר שני שחיבי לאכלו בירושלים, ובתורתו מעשר דרונתו בכחן. כדאמרין בפרק תרוא דטוסה (מז, א), **בירא** שמעים עסקינן כגון רב ספרא כו' - ואם תאמר: כשגמר בלבו לקנות היאך מחזיר? ויש לומר: דמחזיר מדעת המוכר.

אחד

החייב להחזירה ליד הבעלים. תימה: הא תנן ב"הגחול בתרא" (בבא קמא קיד: א) גבי הגונב טלה מן העדר, ולא ידעו בעלים אל בגביהו ולא בחזירתו, ונני האנן ודיא שלמה - פטור. ואמר רבי יוחנן: לדעת - מנין פטור, שלא לדעת - אפילו מנין לא צריך. אם כן הכי נמי האה. אף על גב דגזלן הוי, כשהחזירה ליד התינוק שלקחה הימנו ויהיה פטור. ואמר רבינו יצחק: שאני התם, מדחזירה למקום המשומר. אבל הכא - מאבדה בידים, משמרת ליד התינוק, כדאמרין לעיל דאבדה מדעת היא.

אם תנן ב"הגחול בתרא" (בבא קמא קיד: א) גבי הגונב טלה מן העדר, ולא ידעו בעלים אל בגביהו ולא בחזירתו, ונני האנן ודיא שלמה - פטור. ואמר רבי יוחנן: לדעת - מנין פטור, שלא לדעת - אפילו מנין לא צריך. אם כן הכי נמי האה. אף על גב דגזלן הוי, כשהחזירה ליד התינוק שלקחה הימנו ויהיה פטור. ואמר רבינו יצחק: שאני התם, מדחזירה למקום המשומר. אבל הכא - מאבדה בידים, משמרת ליד התינוק, כדאמרין לעיל דאבדה מדעת היא.

אחד

אחד מעשרה בליטרא לעשרה ליטרא - מליטנא דמתניתין דייק. דקתני: אחד לעשרה, ולא קתני "אחד מעשרה". ואם תאמר: אמאי לא תני במתניתין "אחד ממאה"? ונראה לרבינו משוםן כן אבריהו לפרש דלא מייחבי גירומיו כלל מדאורייתא אלא כששקל עשר ליטרא. אבל בפרות מבאן - אינו חייב מדאורייתא. וזה דהניא לקמן:

דיה מבקש ממנו שלשה רבעי ליטרא, לא יאמר
 1 "שקל לי שלשה רבעי ליטרא" כו', לפי שהיה
 חייב הכרע על כל משקל ומשקל - הני מילי גבי
 2 הכרעה ולא דאורייתא, ובמקום שנתנה
 3 **התם** אפשר בתשובה - ודוקא בעריות שאין
 4 בתן ממוזות. אבל הבא על אשת איש
 5 והוליד ממנה בן, או שאר עריות שיש בהן ממוזות
 6 - זהו דמוזת ולא יוכל לתקן, כדאמרי (ביבמות כ"א)
 7 וערך להיות: בחגיגה ט, א, ואי אפשר בתשובה.
 8 והרב רבינו יחיים אומר: אף על גב שזהא מעוות
 9 לא יוכל לבטל - מכל מקום אפשר בתשובה
 10 שצהו לו הקדוש ברין הוא, אלא צוה איש
 11 לעשות לו תשובה, אבל גזלן שתשובתו הוא
 12 שחידו הפולחן, כדכתיב: "ושחית את מולדתו וגו",
 13 והיאך ידגול לרבינו אינו יודע למי ישיב, דאף על
 14 גב דהו דמוזת לבא קמי ליה, וק"ל גבי רבי
 15 רביס - מכל מקום לאו תשובה מעליתא היא.
 16 **וקללם** בעשרים ושתים - מידוהי אם לא
 17 תשמעו וגו', מבאן אין נראה לרבינו
 18 יצחק פירוש רב ניסים אגו, דפרשי: דהאי
 19 דמחליקין "וילך" מ"אתם נצבים" כשיש שתי
 20 שבתות בין פרשה השנה לסוכות כלם יום טוב, אף
 21 על פי שהיא פרשה קטנה, ומחברין מטות ומסעי
 22 ושדולות יתר - דייניו משום דבעינן שיתמו שנה
 23 וקלותיה. שיש קללות מ"אתם נצבים" ואין אנו
 24 רוצים שיבטלו תוכחות של שנה שעברה בשנה
 25 הבאה. דהאי הבא משום דלא קרי קללות אלא
 26 ב"אם בחרתם" ו"ידוהי כי תבטלו", דקאמי מ"ואם
 27 לא תשמעו" עד "ואין קונה", אבל שם ואילך -
 28 לא חשיבי קללות. אבל נראה לרבינו יצחק דלהכי
 29 אנו קורין לעולם "אתם נצבים" לפני ראש השנה
 30 כדי להפסיק בפרשה בין קללות רשנה שעברה
 31 ד"והי כי תבוא" לשנת הבאה, ולכן נמי לעולם
 32 אנו קורים "מבורכ" לפני עצרת - כדי להפסיק
 33 בה בין קללות האם "בחוקת" לעצרת, שהוא
 34 ראש השנה לפירות האילנות, שדנוני על הפירות.
 35 ודכי איתא שמכבת מגילה (א), דקורין קללות
 36 שבתות כהנים לפני עצרת.

מנין
 37 **"קוממיותו"**, וקללן בשמונה - מ"ואם בחרתי במאסו" עד
 38 **ואילו משה רבינו ברכן בשמונה** וקללן בעשרים ושתים, ברכן בשמונה

והיבי להכריע לו טפה. היה שוקל לו עין בעין - נתן לו גירומין, אחד לעשרה בלח, ואחד לעשרים ביבש. מקום שנהגו למוד בדהק - לא ימוד בנהק, בנהק - לא ימוד בדהק, למחוק - לא יגדוש, לגדוש - לא ימחוק. נמרא מנהני מילי? אומר ריש לקיש, דאמר קרא: **אכן שלמה יתקן**, צדק משקל ונתן לו. או **הכי, ואימא סיפא: היה שוקל לו עין בעין - נתן לו גירומין; ואי הכרעה דאורייתא, היכי יתיב ליה עין בעין? אלא, רישא - במקום שנהגו, ואי איתמר דריש לקיש - אפיפא איתמר: היה שוקל לו עין בעין - נתן לו גירומין; מנהני מילי? אומר ריש לקיש, דאמר קרא: **וצדק**, צדק משקל ונתן לו. וכמה גירומין? אומר רבי אבא בר ממל אומר רבי: אחד מעשרה בליטרא בלח לעשרה ליטרון. אחד לעשרה בלח, ואחד לעשרים ביבש" וכו'. איבעיא להו: היכי קאמר? אחד מעשרה בלח לעשרה בלח, ואחד מעשרים ביבש לעשרים ביבש. או דלמא: אחד מעשרה לעשרה בלח ולעשרים ביבש? תיקו. אומר רבי לוי: קשה עונשן של מדות יותר מעונשן של עריות, שהו נאמר ברהן "אל" וזה נאמר ברהן "אלה". ומאי משמע דהאי "אל" קשה הוא? דכתיבי: **ואת אילי הארץ לקח, גבי עריות נמי הכתיבי: "אלה" - ההוא למעוטי מדות מקרה. ואלא מאי עורפיהו? - דהתם אפשר בתשובה, והכא לא אפשר בתשובה. ואמר רבי לוי: קשה גזל הדייטן יותר מגזל גבוה, שהו הקדים חטא למעילה, וזה הקדים מעילה לחטא. ואמר רבי לוי: בוא וראה שלא כמדת הקדוש ברוך הוא כמדת בשר ודם; הקדוש ברוך הוא ברהן ישראל בעשרים ושתים וקללן בשמונה, ברהן בעשרים ושתים - מ"אם בחרתי בקוממיותו" עד מ"והי****

והיבי להכריע - המאונס מצד הבשר טפה, שהיא הבשר שוקל יותר מן הליטרא. ובגמרא מוקי לה במקום שנתנו להכריע, והוא הדין לעשרה ליטרות ביהו - להכריע טפה, כדאמרין בברייתא בגמרא: ונתן אחד הכרע אלוה, ונראה בעיני דלפתוח מליטרא לא בעינן הכרע טפה, דנפש ויתר מראי הכרע פגם בברך קל. היה שוקל לו עין בעין - בצמצום, כגון במקום שאין מבריעין - נתן לו לבד המשקל את גרומיו = הכרעו, כדקתני: אחד מעשרה בלח כו'. ובגמרא מפרש לה. ובגמרא נפקא לן מקראי דהייב ליתן לו מוכר משלו לבד המשקל, ו"גירומיו" לשון הכרעה הוא, וכן הגרמא דשחיטה נמי לשון הכרעה והיייא הוא, שמכריע ומטה את הסכך חוץ למקום שחיטה. בנהק - קב, לא ימוד בנהק - דהוי הפסד דלוקח, דאין לו משנה קבין כי אם הכרע אחד, ואובד המשכירות, ואפילו במקום שמחוקין נמי, אי אפשר למחוק כל כך בצמצום. אי נמי, כשמודד לו בריחו, ובדקה מודד יותר, וכשמודד בנסה - מפסיד הקונה. לא ימוד בנהק - דמפסיד מוכר, משום שאינו יכול למחוק כל כך. למחוק - את המדה. לא יגדוש - *קונבלייר בלעז. אף על פי שמסופי לו שליש שבטול וגדשא, כדמפרש בגמרא. וכן לא ימחוק, אף על פי שפחת מן הדמים. **נמרא מנהני מילי** - קא סלקא דעתך רבי, ויתר אתה דצריך להכריע טפה. וצדק - מיותר הוא, למרשף אף על פי שאיפה שלימה מדתו - צדק מדולת וכו', והיינו הכרעה. ובמהל - נגמ - למדוד בריחו, כל שהיא יתר על מדתו. היכי יתיב ליה עין בעין - האמתא דגזירת הבתוב הוא שיכריע בשעת המשקל אלא (רישא) במקום שנתנו - כלומר, אין גזירת הבתוב להכריע בשעת המשקל, אלא בממנהג תליא מילתא, דאם ורצין להכריע בשעת המשקל חתה גירומיו דאחר מידוהי - הירשות בידו, ואותו הכרע צריך טפה, דאין הבתוב משקל אלא שוסיף על המשקל, או בשעת המשקל או לאחריו, כגון מנהני מילי - דצריך להוסיף על המשקל, אחד מעשרה בליטרא - ששששששששש עשרה ליטרון, דהיינו אחד ממאה. (ספירם אחריים) ומדגמריה טפה במקום שמכריעין דייק הכי, דבער את המאה במשקל מכריע טפה, והגירומין במקום הכרעה קיימי. עד באון דמיתנתין דקתני: אחד לעשרה בלח, ולא קתני "אחד מעשרה בלח" דייקנן ליה. הלכך חסורי מחסרה, והכי קתני: אחד מעשרה לעשרה בלח, כן נראה בעיני. וטורח דהייא לתנא להוכיח שתי פעמים עשרה וחסר האחד. מתניתין דקתני: אחד לעשרה בלח ואחד לעשרים ביבש, היכי קאמר מתניתין: אחד מעשרה בלח לעשרה בלח והוא הדין אחד מעשרים ביבש לעשרים ביבש, דהיינו חלק אחד מרובע מאות. או דלמא אחד מעשרה בלח לעשרה בלח וכן אחד מעשרה ביבש לעשרים ביבש - דהיינו חלק אחד ממאתים, ואחד מעשרה אחריוהו קאי. ונראה, משום שהלח נדבק בכלי ואינו מטף לו הכל - צריך להוסיף לו יותר מכיבש. עונשן של פרות - אם ערשה בהן עול, מעונשן של עריות - אם ובשל בהן, שהו נאמר בהן אל - עריות, דכתיבי "את התועבות אל", ומדורות תניב "אלה", דכתיבי "כל עושה אלה כל עושה עול", ואלה קשה מאל - ומדום הכי קורין הכתוב בהן חטא, לרבות ולהגדיל חשיבותו בעריות נמי תניב - "כל אשר יעשה מכל התועבות האלה בתורתו". לפעומי מדות מפרת - דסלקא דעתך אמאי: כיון דעל מדות קורין תועבות, הוה אמאי בהן כל בבלל "כל אשר יעשה מכל התועבות" אי לא בתב "אלה" דמשמע מעיט, ולא משום גזרה שהו, דאפילו לא בתב "אל", דיינינן, דאין אדם דן גזירה שהו מעצמו אלא אם כן למדו מרבותיו. ולא מלק וחומר, דהאי אפשר בתשובה הואי לא אפשר בתשובה, דאין עונשין מן הדין. אלא ממשמעותו, כדפרשיה. ואלא מ"א עורפיהו" - מדמות, כיון דבעריות איכא כרת מדרדה לוכא כרת. אפשר ליה בתשובה - עריות מועלת תשובה אי עביד ליה תשובה בעלמא. כדכתיבי (שחיטת יד) שובו בנים שובבים ארפא משוותיכם" ואמרין נמי "מכות כב" א), כל הייבי כריתא שקל - נפטרו מידי כריתותן. שגול את הרבים - אי אפשר לו תשובה תלויה בהשתתפות גולה, דכתיבי "ושחית את מולדתו" (קרא ד) והוא אינו יודע למי ישיב, ואף על גב דאמרין יעשה בתן צרכי רבים - אין זו תשובה בעלמא, מאחר שאינו משיב בעלמא, אלא שברירו לו המוטב. גזל הדייטן - הקדים בו חטא למעילה, דכתיבי (שם) "נפש כי חטאה ומעלה מעל בה" וכחש בעמיתו" וגו' - מיד התחלת הגזל קרי ליה חוטא, משעת כפייה. וגיב הקדש כתיבי "כי תמועל מעל וחסאה בשגגה" - דאינו נקרא חוטא עד שנתנה, שלא כמדת הקדוש ברוך הוא מרת בשר ודם - שהקדוש ברוך הוא רחמן, ורביחתי מרובה מקללתו. אבל אדם - קללתו מרובה מבריתו. **בעשרים ושתים** - מ"אם בחרתי" עד "קוממיות", מאלף ק"ת שגמא אחותי. הפפולות, ומוזי' עד י"ם - שבמה אחותי.

והיסר האחד. מתניתין דקתני: אחד לעשרה בלח ואחד לעשרים ביבש, היכי קאמר מתניתין: אחד מעשרה בלח לעשרה בלח והוא הדין אחד מעשרים ביבש לעשרים ביבש, דהיינו חלק אחד מרובע מאות. או דלמא אחד מעשרה בלח לעשרה בלח וכן אחד מעשרה ביבש לעשרים ביבש - דהיינו חלק אחד ממאתים, ואחד מעשרה אחריוהו קאי. ונראה, משום שהלח נדבק בכלי ואינו מטף לו הכל - צריך להוסיף לו יותר מכיבש. עונשן של פרות - אם ערשה בהן עול, מעונשן של עריות - אם ובשל בהן, שהו נאמר בהן אל - עריות, דכתיבי "את התועבות אל", ומדורות תניב "אלה", דכתיבי "כל עושה אלה כל עושה עול", ואלה קשה מאל - ומדום הכי קורין הכתוב בהן חטא, לרבות ולהגדיל חשיבותו בעריות נמי תניב - "כל אשר יעשה מכל התועבות האלה בתורתו". לפעומי מדות מפרת - דסלקא דעתך אמאי: כיון דעל מדות קורין תועבות, הוה אמאי בהן כל בבלל "כל אשר יעשה מכל התועבות" אי לא בתב "אלה" דמשמע מעיט, ולא משום גזרה שהו, דאפילו לא בתב "אל", דיינינן, דאין אדם דן גזירה שהו מעצמו אלא אם כן למדו מרבותיו. ולא מלק וחומר, דהאי אפשר בתשובה הואי לא אפשר בתשובה, דאין עונשין מן הדין. אלא ממשמעותו, כדפרשיה. ואלא מ"א עורפיהו" - מדמות, כיון דבעריות איכא כרת מדרדה לוכא כרת. אפשר ליה בתשובה - עריות מועלת תשובה אי עביד ליה תשובה בעלמא. כדכתיבי (שחיטת יד) שובו בנים שובבים ארפא משוותיכם" ואמרין נמי "מכות כב" א), כל הייבי כריתא שקל - נפטרו מידי כריתותן. שגול את הרבים - אי אפשר לו תשובה תלויה בהשתתפות גולה, דכתיבי "ושחית את מולדתו" (קרא ד) והוא אינו יודע למי ישיב, ואף על גב דאמרין יעשה בתן צרכי רבים - אין זו תשובה בעלמא, מאחר שאינו משיב בעלמא, אלא שברירו לו המוטב. גזל הדייטן - הקדים בו חטא למעילה, דכתיבי (שם) "נפש כי חטאה ומעלה מעל בה" וכחש בעמיתו" וגו' - מיד התחלת הגזל קרי ליה חוטא, משעת כפייה. וגיב הקדש כתיבי "כי תמועל מעל וחסאה בשגגה" - דאינו נקרא חוטא עד שנתנה, שלא כמדת הקדוש ברוך הוא מרת בשר ודם - שהקדוש ברוך הוא רחמן, ורביחתי מרובה מקללתו. אבל אדם - קללתו מרובה מבריתו. **בעשרים ושתים** - מ"אם בחרתי" עד "קוממיות", מאלף ק"ת שגמא אחותי. הפפולות, ומוזי' עד י"ם - שבמה אחותי.

[דף ג' ע"ב]

לְלִילָה וְלִילָה לְיוֹם הֲכָא צְרִידָא שְׂיִמְסַר יוֹם לְלִילָה וְלִילָה לְיוֹם רַבִּי חֵייה בַר יוֹסֵה אָמַר מִכִּיּוֹן שְׂמַסְרָא יוֹם לְלִילָה דִּיּוּ מַה אָמַר ר' חֵייה בַר יוֹסֵה בִּישִׁיבַת אַהֲרָן וּבְנָיו מַה אֵינן תַּפְּוֹן לְשִׁבְתוֹב בּוּ תַמִּיד אַתָּה אָמַר מִכִּיּוֹן שְׂמַסְרָא יוֹם לְלִילָה דִּיּוּ כְּאֵן שְׂאֵינן כְּתוֹב בּוּ תַמִּיד לֹא כֹל שְׂבָגן אֲשַׁכַּחַת אָמַר עַל דְּעֵתִיהָ דְר' יוֹחָנָן הָיָה שָׁם שִׁבְעָה עֲמִידוֹת וְשִׁשָּׁה פִּירוֹקִין עַל דְּעֵתִיהָ דְר' חֵייה בַר יוֹסֵה הָיָה שָׁם אַרְבַּע עֲשָׂרָה עֲמִידוֹת וְשָׁלֹשׁ עֲשָׂרָה פִּירוֹקִין תַּנְיָ כֹּל שִׁבְעָת יָמֵי הַמִּילּוּאִים הָיָה מוֹשָׁה מוֹשָׁה אֶת הַמּוֹשֶׁבֶן וּמַעֲמִידוֹ וּמִפְּרָקוֹ וְסוּדָר עָלָיו אֶת הַעֲבוֹדוֹת וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי הָעֲמִידוֹ וְלֹא פְּרָקוֹ ר' יוֹסֵה בִּי ר' יוֹדָה אָמַר אַף בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי הָעֲמִידוֹ וּמִשָּׁחוּ וּפְרָקוֹ אָמַר רַבִּי זְעִירָא זֹאת אוֹמְרַת שֶׁהַקִּמַּת הַלֵּילָה פְּסוּלָה לְעֲבוֹדַת הַיּוֹם אֲשַׁכַּחַת אָמַר עַל דְּעֵתִיהָ דְר' יוֹחָנָן כְּר' יוֹסֵי בַר ר' יוֹדָה הָיָה שָׁם

[דף ד' ע"א]

אַרְבַּע עֲשָׂרָה עֲמִידוֹת וְשָׁלֹשׁ עֲשָׂרָה פִּירוֹקִין עַל דְּעֵתִיהָ דְרַבִּי חֵייה בַר יוֹסֵה בַר יוֹסֵה בִּי רַבִּי יוֹדָה הָיָה שָׁם עֲשָׂרִים וְאַחַת עֲמִידוֹת וְעֲשָׂרִים פִּירוֹקִין מִכִּיּוֹן לְפִירוֹקִין אָמַר רַבִּי זְעִירָא וַיְהִי בַיּוֹם כְּלוּת מוֹשָׁה לְהַקִּים אֶת הַמּוֹשֶׁבֶן בַּיּוֹם שֶׁכָּלוּ הַקְּמוּתָיו. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לְקִישׁ אָמַר כְּאֲשֶׁר עָשָׂה בַיּוֹם הַזֶּה צִוָּה ה' וְגו' וְלֹא כְּכֹר תַּנְיָתָהּ חֲדָא בְּשֵׁם ר' יוֹחָנָן וְחֲדָא בְּשֵׁם רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לְקִישׁ בְּשִׁמְיָא אֵית תַּנְיָי תַּנְיָי נְמִשָּׁח וְאֵית תַּנְיָי תַּנְיָי לֹא נְמִשָּׁח אֵית תַּנְיָי תַּנְיָי לֹא נְתַפְּרַק אָמַר רַבִּי חֵייה בַר יוֹסֵה הוּא לָן מֵאֵן דְּאָמַר נְמִשָּׁח נְתַפְּרַק וּמֵאֵן דְּאָמַר לֹא נְמִשָּׁח לֹא נְתַפְּרַק מֵאֵן דְּאָמַר נְמִשָּׁח נִיחָא דְכְּתִיב וַיִּמְשַׁחֵם וּמֵאֵן דְּאָמַר לֹא נְמִשָּׁח מַה מְקַיִים וַיִּמְשַׁחֵם מַעֲלָה אֲנִי עֲלֵיכֶם כְּאֵילוֹ שֶׁהוּא מְהוּסָר מִשִּׁיחָה וּמִשִּׁחָתֶם אוֹתוֹ מֵאֵן דְּאָמַר נְתַפְּרַק נִיחָא דְכְּתִיב שִׁבְעָת יָמִים יִכְפְּרוּ אֶת הַמּוֹזֶבֶת מֵאֵן דְּאָמַר לֹא נְתַפְּרַק מַה מְקַיִים שִׁבְעָת יָמִים יִכְפְּרוּ עַל הַמּוֹזֶבֶת כְּפָרָה שֶׁהִיא בְּדָם כְּחֲדָא דְתַנְיָי עַל זֶה וְעַל זֶה הָיוּ מוֹיִן עָלָיו מִכָּל הַחַטָּאוֹת שֶׁהָיוּ שָׁם כְּדִי שְׂיִכְנְסוּ הַמַּיִם תַּחַת הַדָּם דְּכַרִּי ר' יְהוּדָה ר' יוֹסֵי אוֹמְרַת תַּחַתָּה דָם וְתַחַת שְׁמֹן הַמּוֹשָׁחָה פִּירֵשׁ בֶּן בְּתִירָה שְׂמָא יְבֵא עַל אֲשֶׁתוֹ נִידָה וְיִדְחָה כֹּל שִׁבְעָה וְיִשְׂרָאֵל חֲשׂוּדִין עַל הַנִּידוֹת בִּי דְתַנְיָנָן תַּפְּוֹן הָיָה מוֹשֶׁשׁ עִם הַטְּהוֹרָה אֲמַרְהָ לֹא נְמִמַּאתִי פִּירֵשׁ מִיָּד חֵיִיב שְׂיִצִּיאָתוֹ הַנְּיָיָה לֹא כְּבִיאָתוֹ אֲשַׁכַּחַת אָמַר מֵאֵן דְּאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן צְרִיכָה לָבֹן בְּתִירָה מֵאֵן דְּאָמַר בֶּן בְּתִירָה צְרִיכָה לָר' יוֹחָנָן אֵילוֹ אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן וְלֹא אֲמַרְהָ בֶּן בְּתִירָה הוֹיֵנָן אֲמַרִין וְשִׁמְשׁ מִפְּתוֹ וְיִשָּׁן לֹא בְּלִשְׁבַת פְּלִהֲדִרִין הָיוּ צוֹרְכָה לְהִיא דְּאָמַר בֶּן בְּתִירָה אֵילוֹ אָמַר בֶּן בְּתִירָה וְלֹא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן הוֹיֵנָן אֲמַרִין וְיִשָּׁן לֹא מִפְּתוֹ וְיִשָּׁן לֹא

[דף ד' ע"ב]

בתוך ביתו הוי צורכה להיא דא"ר יוחנן וצורכה להיא דאמר בן בתירה. תני כל הלשכות שהיו במקדש היו פטורות מן המזוזה חוץ מלשכת פלֶהֶדְרִין שהיא דירה לכהן גדול שבעת ימים בשנה אמר רבי יהודה אף היא גזירה גזרו עליה בשעריה אית תני תני פרט לשערי הר הבית והעזרות אית תני תני לרבנות מאן דאמר פרט ר' יהודה מאן דאמר לרבנות רבנן. יאות אמר רבי יהודה מה טעמא דרבנן בשעריה וכי בית דירה הוה התיב ר' יוסי בי ר' בון והתני בשעריה לרבנות שערי המדינה וכי בית דירה הוה לא שפיקו הוה נכנסין לבית דירה והכא שפיקו הוי נכנסין לבית דירה חלדת המולים תייבת במזוזה חלון שהוא ארבע על ארבע שעבדים ושוכים שם ומניפין לרבניהם תייבין במזוזה לולים אלו על גב אלו תייבין במזוזה הוה דרם אסקופתה ארעייתא ר' יוסה הוה מצטער דלא חמא לולא דר' אילי דההוה עבד מן דעתון דכל רבנן: ללישבת פלֶהֶדְרִין: אבא שאול היה קורא אותה לשבת בולווטין בראשונה היו קורין אותה לשבת בולווטין ועכשיו הוה קוראין אותה לשבת פלֶהֶדְרִין פראידתין מילא עבדה בראשון שהיו משמשין הוא ובנו ובן בנו שימשו בו שמונה עשר כהנים אבל בשני על ידי שהיו נזמלין בךמים ויש אומרים שהיו הורגין זה את זה בכשפים שמשו בו שמונים כהנים ויש אומרים שמונים ואחד ויש אומרים שמונים ושנים ויש אומרים שמונים ושלש ויש אומרים שמונים וארבע ויש אומרים שמונים וחמש ומהו שמשו שמעון הצדיק ארבעים שנה אמר רבי אחא בתיב "יראת ה' תוסיף ימים" (משלי י, כז), אילו כהנים ששימשו בבית הראשון וישנות רשעים תקצרנה" – אילו ששימשו בכנן השני מעשה באחד ששילח בידו בנו שתי מידות של פסח מליאות פסח ומחוקיהן פסח וכא אחד ושילח ביד בנו שתי מידות של זהב מליאות זהב ומחוקיהן זהב אמרו בפיה הפיה את המנורה מצאנו שלא הרב הבית בראשונה אלא שהיו עובדים עבודה זרה ומגלים עריות ושופכי דמים וכן בשני ר' יוחנן בר תורתא אמר מצאנו שלא הרבה שילח אלא שהיו מכזיזים את המועדות ומחללין את הקדשים מצאנו שלא הרב הבית בראשונה אלא שהיו עובדי עבודה זרה ומגלי עריות ושופכי דמים אבל בשני מפירין אנו אותם שהיו יגיעין בתורה וזהירין במצות ובמעשרות וכל נוסת טובה היתה בהן אלא שהיו אוהבין את הפמון ושונאין אלו לאלו שנאת הנם וקשה היא שנאת הנם שהיא שקולה כנגד עבודת אלילים וגלוי עריות ושפיכות דמים דלמא ר' זעירה ור' יעקב בר אחא ור' אבונה הוון יתבין אמרין ביותר שבראשון נבנה ובשני לא נבנה אמר רבי זעירא הראשונים עשו תשובה והשניים לא עשו תשובה אמר רבי אלעזר הראשונים

[דף ה' ע"א]

נְתַגְלוּ עוֹנָם וְנִתְגַּלָּה קַצֵּם הַשְּׁנַיִים נִתְגַּלָּה עוֹנָם וְלֹא נִתְגַּלָּה קַצֵּם שְׂאֵלוֹ אֶת ר' אֱלִיעֶזֶר דּוֹרוֹת
 הָאֲחֵרוֹנִים פְּשָׁרִים מִן הָרֵאשׁוֹנִים אָמַר לְהֵן עֵינֵיכֶם תִּבְחִירָה יוֹכִיחַ אֲבוֹתֵינוּ הַעֲבִירוּ אֶת הַתְּקָרָה "וַיִּגַּל
 אֶת מִסְדָּ יְהוּדָה" (ישעיה כב, ח), אָבָל אֲנִי פִּעֲפַעְנוּ אֶת הַכְּתָלִים "הָאֲמָרִים עָרוּ עָרוּ עַד הַיְסוּד בֵּה" (תהלים קלז, ז), אָמְרוּ כֹּל דּוֹר שְׂאֵינוֹ נִבְנָה בְּיָמָיו מְעַלִּין עָלָיו בְּאֵלוֹ הוּא הַחֲרִיבוּ. מִתְקַיֵּינִן לֹא כִּהֵן אַחַר
 תִּתְקַיֵּינִי שְׂמָא יִאָרַע בּוֹ פְּסוּל. מַה מִּיִּתְחַדֵּין לִיהָ עֲפוּיָה אָמַר רַבִּי חֲנִי מִשֵּׁם דְּאִין מִיִּתְחַדֵּין לִיהָ עֲפוּיָה דּוֹ
 קַטַּל לִיהָ אוֹתָהּ אֶחָד מוֹשְׁחִין וְאִין מוֹשְׁחִין שְׁנַיִם אָמַר ר' יוֹחֲנָן מִפְּנֵי אֵיבָה עֵבֶר זֶה וְשִׁימֵשׁ זֶה הָרֵאשׁוֹן
 כֹּל קְדוּשַׁת כְּהוֹנָה עָלָיו הַשְּׁנַיִ אֵינוֹ בְּשֵׁר לֹא לְכַהֵן גְּדוּל וְלֹא לְכַהֵן הִדְיוּט אָמַר רַבִּי יוֹחֲנָן עֵבֶר וְעַבְד
 עֲבוֹדָתוֹ בְּשִׁירָה. עֲבוֹדָתוֹ מִשָּׁל מִי נִישְׁמַעִינָה מִן הִדְא מַעֲשָׂה בְּכֹן אֵילָם מִצִּיפּוֹרִין שְׂאִירַע קָרִי לְכַהֵן
 גְּדוּל בְּיוֹם הַכַּפּוֹרִים וְנִכְנָם בֶּן אֵילָם וְשִׁימֵשׁ תִּתְקַיֵּינִי בְּכַהוֹנָה גְּדוּלָּה וּבְשִׁינְיָא אָמַר לְמַלְךָ אֲדוֹנֵי הַמַּלְךָ
 פֶּר וְשַׁעִיר שֶׁל יוֹם הַכַּפּוֹרִים מִשְׁלֵי הֵן קָרִיבִין אוֹ מִשָּׁל כִּהֵן גְּדוּל וַיִּדַע הַמַּלְךָ מַה הוּא שׂוֹאֵלוֹ אָמַר לֹא
 בֶּן אֵילָם אֵילוֹ לֹא דִיָּה אֶלָּא שְׁשִׁימֵשְׁתָּה שְׁעָה אַחַת לִפְנֵי מִי שְׂאָמַר וְהִיחַ הָעוֹלָם וַיִּדַע בֶּן אֵילָם שְׁהוֹמַע
 מִכְּהוֹנָה גְּדוּלָּה מַעֲשָׂה בְּשִׁמְעוֹן בֶּן קַמְחִית שְׁיָצָא לְדַבֵּר עִם הַמַּלְךָ עָרַב יוֹם הַכַּפּוֹרִים וְנִתְּנָה צִינּוּרָה
 שֶׁל רוֹק מִפִּיו עַל בְּגָדָיו וְשִׁימְתוֹ וְנִכְנָם יְהוּדָה אֲחִיו וְשִׁימֵשׁ תִּתְקַיֵּינִי בְּכַהוֹנָה גְּדוּלָּה וְרֵאת אִימֹן שְׁנֵי בְּנֵיהָ
 כִּהֵנִים גְּדוּלִים בְּיוֹם אֶחָד שְׁבַעַה בְּנִים הָיוּ לָהּ לְקַמְחִית וְכֹלָן שְׁפִישׁוּ בְּכַהוֹנָה גְּדוּלָּה שְׁלַחוּ חֲכָמִים וְאָמְרוּ
 לָהּ מַה מַּעֲשִׂים טוֹבִים יֵשׁ בְּיַדְךָ אָמְרָה לְהֵן יָבֵא עָלֵי אִם רָאוּ קוֹרוֹת בֵּיתִי שְׁעָרוֹת רֵאשֵׁי וְאוֹמְרַת חֲלוּקֵי
 מִימֵי אָמְרוּן כֹּל קַמְחִיא קַמַּח וְקַמְחִיא דְקַמְחִית סֵלַת וְקָרוֹן עֵלָה "כֹּל כְּבוֹדָה בַּת מַלְכָּה פְּנִימָה מִמּוֹשְׁבָצוֹת
 זָהָב לְבוֹשָׁה" (תהלים מה, יד), יִכּוֹל יְהֵא מְשׁוּחַ מַלְחָמָה מִכִּיָּא עֲשִׁירִית הָאִיפָה תִּלְמוּד לֹמַר תִּתְקַיֵּינִי
 מִבְּנֵי אֶת שְׁבָנוּ עוֹבֵד תִּתְקַיֵּינִי מִכִּיָּא עֲשִׁירִית הָאִיפָה יָצָא מְשׁוּחַ מַלְחָמָה שְׂאִין בְּנוֹ עוֹבֵד תִּתְקַיֵּינִי וּמִנּוּן
 לְמְשׁוּחַ מַלְחָמָה שְׂאִין בְּנוֹ עוֹבֵד תִּתְקַיֵּינִי תִּלְמוּד לֹמַר "שְׁבַעַת יָמִים יִלְבָּשׁם כִּהֵן תִּתְקַיֵּינִי מִבְּנֵי" (שמות
 כט, ל) וְגו' אֶת שְׁהוּא בָּא אֶל אֶהֱל מוֹעֵד לְשָׁרַת בְּקִדְשׁ בְּנוֹ עוֹבֵד תִּתְקַיֵּינִי יָצָא מְשׁוּחַ מַלְחָמָה שְׂאִינוֹ
 בָּא אֶל אֶהֱל מוֹעֵד לְשָׁרַת בְּקִדְשׁ וּמִנּוּן שְׁהוּא מִתְמַנָּה לְהִיּוֹת כִּהֵן גְּדוּל שְׁנַאָמַר: "וּפִינְחָם בֶּן אֱלִיעֶזֶר
 נִגִּיד הָיָה עֲלֵיהֶם לְפָנִים ה' עֲמוֹ" (דברי הימים א' ט, כ), ר' יוֹסִי כֹּד הָוָה בְּעֵי מִקְנָטְרָה לְר' לְעֶזֶר בִּי
 ר' יוֹסִי הָוָה אָמַר לִיהָ לְפָנִים עֲמוֹ לְפָנִים עֲמוֹ בִּימֵי זְמָרִי מִיחָה בִּימֵי פִילָגֶשׁ בְּגִבְעָה לֹא מִיחָה מִנּוּן
 שְׁהוּא נִשְׂאָל בְּשִׁמּוֹנָה ר' חֲזִיָּה בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחֲנָן "וּבְגָדֵי הַקִּדְשׁ אֲשֶׁר לְאַהֲרֹן וְהָיוּ לְכִנּוֹי אַחֲרָיו" (שמות
 כט, כט), מַה תִּלְמוּד לֹמַר אַחֲרָיו אֶלָּא לְגְדוּלָּה שֶׁל אַחֲרָיו וּמִנּוּיָן שְׁהוּא עוֹבֵד בְּשִׁמּוֹנָה ר' יִרְמְיָה בְּשֵׁם
 ר' יוֹחֲנָן וּבְגָדֵי הַקִּדְשׁ אֲשֶׁר לְאַהֲרֹן מַה תִּלְמוּד לֹמַר אַחֲרָיו לְקְדוּשָׁה שֶׁל אַחֲרָיו אָמַר לִיהָ ר' יוֹנָה עֲמוֹ
 חֲזִייתִי לֹא אָמַר עוֹבֵד אֶלָּא נִשְׂאָל וּבִמְהָ נִשְׂאָל אֵייתִי רַב הוֹשַׁעִיָּה מִתְנִיתָא דְכַר קַפְרָא מִן דְּרוּמָא וְתַנָּא

וְחֻכְמִים אוֹמְרִים אֵינּוּ עוֹבְדֵי לֹא בְשִׁמוּנָה שֶׁל פְּהֵן גְּדוּל וְלֹא בְּאַרְבָּעָה שֶׁל פְּהֵן הִדְיוּט אָמַר ר' בַּא בְּדִין הָיָה שֶׁיְהִי עוֹבֵד בְּאַרְבָּעָה וְלָמָּה אֵינּוּ עוֹבְדֵי שְׂלֵא יְהוּ אוֹמְרִים רְאִינוּ פְּהֵן גְּדוּל פְּעָמִים עוֹבְדֵי בְּאַרְבָּעָה פְּעָמִים בְּשִׁמוּנָה אָמַר רַבִּי יוֹנָה וְלֹא מִכִּפְּנַיִם הוּא עוֹבֵד וְלֹא מִכִּפְּחוּץ נִשְׂאָל וְטוֹעֵין מִכִּפְּנַיִם לְכַחוּץ וְכִי רַבִּי טְרַפּוֹן אָבִיּהֶן שָׁל כֹּל יִשְׂרָאֵל לֹא טָעָה

[דף ה' ע"ב]

בֵּין תְּקִיעַת הַקְּהָל לְתְּקִיעַת קֶרְבֵּן דַּתְּנִי (כַּמְדַּבֵּר י) וּבְנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים יִתְקַעוּ כַּחֲצוֹצְרוֹת תְּמִימִים וְלֹא בְעֵלֵי מוֹמִין דְּבִרֵי רַבִּי עֲקִיבָה אָמַר לוֹ רַבִּי טְרַפּוֹן אֲקַפְּחָ אֶת בְּנֵיִי אִם לֹא רֵאִיתִי אַחִי אִמִּי חִיגַר בְּאַחַת מִרְגְּלָיו עוֹמֵד בְּעִזְרָה וְחֲצוֹצְרָתוֹ בִּידוֹ וְתוֹקֵעַ אָמַר לוֹ רַבִּי עֲקִיבָה רַבִּי שְׂמַא לֹא רֵאִיתָה אֵלֶּא בְשַׁעַת הַקְּהָל וְאֵנִי אוֹמֵר בְּשַׁעַת קֶרְבֵּן אָמַר לוֹ רַבִּי טְרַפּוֹן אֲקַפְּחָ אֶת בְּנֵיִי שְׂלֵא הִטִּיתָה יָמִין וְשִׂמְאַל אֲנִי הוּא שְׂרֵאִיתִי אֶת הַמַּעֲשֶׂה וְשִׁכַּחְתִּי וְלֹא הָיָה לִי לִפְרֹשׁ וְאַתָּה דוֹרֵשׁ וּמַסְכִּים לְשִׁמוּעָה הֵא כֹל הַפּוֹרֵשׁ מִמֶּךָ כְּפוֹרֵשׁ מַחֲיוּי (וּיְקָרָא טוֹ) וְכִפֵּר הַכֹּהֵן אֲשֶׁר יִמְשַׁח אֹתוֹ מִהַ תְּלִמוּד לֹאֲמַר לְפִי שְׂכַל הַפְּרִשָּׁה אֲמוּרָה בְּאַהֲרֹן אֵינִי לִי אֵלֶּא אַהֲרֹן עֲצָמוֹ וּמִנִּיין לְרַבּוֹת כֹּהֵן אַחֵר תְּלִמוּד לֹאֲמַר אֲשֶׁר יִמְשַׁח אֹתוֹ מִשׁוּחַ בְּשִׁמּוֹן הַמִּשְׁחָה וּמְרוּכָה בְּכַגְּדִים מִנִּיין תְּלִמוּד לֹאֲמַר (שֵׁם) וְאֲשֶׁר יִמְלֹא אֶת יָדוֹ וּמִנִּיין לְרַבּוֹת כֹּהֵן אַחֵר הַמַּתְמַנֶּה תְּלִמוּד לֹאֲמַר וְכִפֵּר הַכֹּהֵן כַּמֶּה הוּא מֵתְכַפֵּר רַבִּינִין דְּקִיסְרִין בְּשֵׁם רַבִּי חֵייה בְּרַי יוֹסֵף בַּפָּה אָמַר רַבִּי זְעִירָה הִדָּא אֲמוּרָה שְׂמִמְנִין זְקִנִים בַּפָּה אָמַר רַבִּי חֵייה בְּרַי אֲדָא מִתְנִיתָא אֲמַרְהַ כֵּן הַזּוֹרֵר בְּךָ בְּאַרְבַּעַת דְּבָרִים שְׁהִיית אוֹמֵר וְנַעֲשֶׂךָ אֲב בֵּית דִּין עַל יִשְׂרָאֵל מִנִּיין כִּשֵׁם שְׂמִתְקִינִין לוֹ כֹּהֵן אַחֵר תַּחֲתוּי שְׂמַא יֹאֲרַע בּוֹ פְּסוּל כֶּךָ מִקְדָּשִׁין לוֹ אִשָּׁה אַחֲרַת עַל תְּנַאֵי שְׂמַא יֹאֲרַע דְּבַר בְּאַשְׁתּוֹ שְׂנַאֲמַר (שֵׁם) וְכִפֵּר בְּעֵדוֹ וּבְעֵדוֹ בֵּיתוֹ זֹו אִשְׁתּוֹ דְּבִרֵי רַבִּי יְהוּדָה אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹסֵף אִם כֵּן אֵינִי לְדַבֵּר סוּף מַהוֹ אֵינִי לְדַבֵּר סוּף שְׂמַא תְּמוּת אִשָּׁה זֹו וְתְּמוּת אִשָּׁה אַחֲרַת אָמַר רַבִּי מְנַא עַד דַּאת מִקְשֵׁי לַה עַל דְּרַבִּי יְהוּדָה קְשִׁייתָה עַל דְּרַבְּנֵן שְׂמַא יֹאֲרַע קְרִי לְכַהֵן זֶה וְיֹאֲרַע קְרִי לְכַהֵן אַחֵר קְרִי מִצוּי מִיתָה אֵינָה מִצוּיָה גְּזוּרָה עַל דְּבַר שְׁהוּא מִצוּי וְלֹא גְּזוּרָה עַל דְּבַר שְׂאִינוּ מִצוּי וְהָא אִשְׁכַּחְנָן דְּרַבִּי יְהוּדָה אָמַר מִיתָה מִצוּיָה הִדָּא הַהוּא דַּתְּנִינָן תְּמֵן רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר אִף אִשָּׁה אַחֲרַת מִתְקִינִין לוֹ שְׂמַא תְּמוּת אִשְׁתּוֹ תְּמֵן תְּנִינָן הַמְּבִיא גַּם וְהִנִּיחוֹ זֶקֶן אוֹ חוּלָה נוֹתְנָו לַה כַּחֲזֻקָתָה שְׁהוּא קִיִּים תְּמֵן אֶת אָמַר אֵינִי מִיתָה מִצוּיָה וְכֹא אֶת אָמַר מִיתָה מִצוּיָה תְּמֵן בִּיחִיד וְכֹאֵן בְּצִיבוּר חוֹמֵר הוּא בְּצִבוּר וְהָא אִשְׁכַּחְנָן דְּרַבִּי יְהוּדָה מַחְמִיר בִּיחִיד דַּתְּנִי אָמַר רַבִּי יְהוּדָה לֹא הָיָה שׁוֹפֵר שֶׁל קִינִים בִּירוּשָׁלַם מִפְּנֵי הַתְּעַרְבוּת שְׂמַא תְּמוּת אַחַד מֵהֵן וְנִמְצָא דְּמֵי הַמַּאוֹת מִיתוֹת מְעוֹרְבוֹת בְּקֶרְבֵּן וּיְקַדֵּשׁ מֵאַתְמוּל וְכִפֵּר בְּעֵדוֹ וּבְעֵדוֹ בֵּיתוֹ וְלֹא בְּעֵד שְׁנֵי בְּתִים רַבִּי גְּמִלְיָאֵל בְּרַבִּי אֵינִינִי כְּעָא קוֹמִי רַבִּי מְנַא לֹא נִמְצָא כְּקוֹנָה קִינִיין בְּשַׁבַּת א"ל

משום שבות שהתירו במקדש אמר רבי מנא הדא אמרה אילין דכנסין ארמלן צריך לכונסן מבעוד יום שלא יהא כקונה קניין בשבת:

הַלְקָה בַּמִּתְנִי כל שבעת הימים הוא זורק את הדם ומקטיר את הקטורת ומטיב את הנרות ומקריב את הראש ואת הרגלים ושאר כל הימים אם רצה להקריב מקריב שכחן גדול מקריב חלק בראש ונוטל חלק בראש:

[דף ו' ע"א]

גמ' ואינו טמא משום הויתו אמר רבי יוסה בי רבי בון משהיה מקריב קרבנותיו היו מוין עליו: שבהן גדול מקריב בראש ונוטל חלק בראש: היה עבידה עור זה שלי חלה אחת משתי חלקים שיש חלות מלקים הפנים חכא הוא נסב פולה וכא הוא נסיב פלגא אמר רבי ועירה פאן לקרבן יחיד וכאן לקרבן ציבור תני ר' אומר אומר אני שלא יטול אלא מהחצה אית תניי תני ר' אומר אומר אני שיטול מהחצה היה עבידה היה שם עור אחד רבנן אמרי נוטל את כולו ר' אומר אומר אני שלא יטול אלא מהחצה היו שם ארבעה חמשה עורות רבנן אמרי נוטל אחד רבי אומר אומר אני נוטל מהחצה מה טעמא דרבי "והנותרת מן המנחה לאהרן ולבניו" (ויקרא ב, ג) וכי אין אנו יודעין שאהרן בכלל בניו ומה תלמוד לומר לאהרן ולבניו אלא אמר אהרן יסב פלגא ובניו יסבין פלגא כהדא בולי ואסטרגי תוה לון קריבו אתא עובדא קומי ר' ואמר אין בולי בכלל אסטרגי וליידא מילה אמר בולי ואסטרגי אלא אמר אילין יתנון פלגא ואילין יתנון פלגא אמר רבי יוסה בי רבי בון ר' פדעיתיה דר' אמר והיתתה לאהרן ולבניו לאהרן מהחצה ולבניו מהחצה מתיב ר' בא בר ממל והא מתניתין פליגא האומר תרי עלי מאה עשרונות להביאן בשני פלים מביא חמשים בכלי א' וחמשים בכלי א' ואם הביא ששים בכלי אחד וארבעים בכלי אחד יצא אילו מי שאמר תרי עלי מאה עשרונות סתם ולא אמר בכמה פלים הוא מביאן וליידא מילה אמר להביאן בשני פלים יביא חמשים בכלי אחד וחמשים בכלי אחד ותני עלה אם הביא ששים בכלי אחד וארבעים בכלי אחד יצא אמר רבי יוסי בי רבי בון מפיון שעד ששים וכולין לכלל פמי שקבע לו ששים משענה ראשונה לא

[דף ו' ע"ב]

צורכא דלא אמר תרי עלי ששים עשרונות להביאן בשני פלים מביא שלשים בכלי אחד ושלשים בכלי אחד ואם הביא ארבעים בכלי אחד ועשרים בכלי אחד יצא אשכח תני פן ר' תנניה חברין דרבנן בעי למידין מידת תדין מעשרון אשכח תני והוא למד מידת תדין מופדת עשרון אמר רבי אבון

בְּלִבְד שְׁלֵא יבִיאִם בְּגו' פְּלִים ר' בָּא בַר מְמַל אָמַר אָפְלוּ בְּכַמְה פְּלִים ר' יוֹסִי בִי רַבִּי בּוֹן בְּשֵׁם ר"י בֶּן לְוִי בְּכָל יוֹם כְּהֵן גְּדוּל מִתְּלַבֵּשׁ בְּכִלְיוּ וּבָא וּמְקַרֵּיב תְּמִיד שֶׁל שַׁחַר אִם יֵשׁ שָׁם גְּדָרִים וּגְדוּבוֹת הוּא מְקַרֵּיב וְהוֹלֵךְ בֵּיתוֹ וּבָא וּמְקַרֵּיב תְּמִיד שֶׁל בֵּין הָעֶרְבִים וּבָא וְלֵן בְּלִשְׁבֶּת פְּלִהֲדָרִין ר' עוֹקְבָה בְּשֵׁם ר"י בֶּן לְוִי לֹא הָיָה עוֹשֶׂה כֵּן אֲלָא בְּשִׁבְתוֹת וּבִימֵים טוֹבִים אֵית תַּנְי תַּנְי הֲצִיץ מְרַצָּה עַל מִצְחוֹ אֵית תַּנְי תַּנְי אָפְלוּ בְּזוּיֵת מֵאֵן דְּאָמַר הֲצִיץ מְרַצָּה עַל מִצְחוֹ וְהָיָה עַל מִצְחוֹ תְּמִיד וּמֵאֵן דְּאָמַר אָפְלוּ בְּזוּיֵת מִן תְּדָא דְיוֹם הַכִּיפּוּרִים מֵאֵן דְּאָמַר הֲצִיץ מְרַצָּה עַל פְּסָחוֹ מְסִייעַ לר' יוֹסִי בִי ר' בּוֹן מֵאֵן דְּאָמַר אָפְלוּ בְּזוּיֵת מְסִייעַ לר' עוֹקְבָה:

הלכה ג מתני מְסִרוּ לֹא זְקָנִים מְזַקְנֵי בֵּית דִּין קוֹרִין לְפָנָיו כְּסֹדֵר הַיּוֹם וְאוֹמְרִים לֹא אִישִׁי כְּהֵן גְּדוּל קְרָא אַתָּה בְּפִיד שְׁמָא שְׁכַחְתָּ אוֹ שְׁמָא לֹא לְמַדְתָּ עֶרֶב יוֹם הַכִּפּוּרִים שַׁחֲרִית מְעַמִּידִין אוֹתוֹ בְּשַׁעַר הַמְּזוּרָה וּמְעַבִּירִין לְפָנָיו פְּרִים וְאֵילִים וּכְבָשִׂים כְּדִי שִׁיחָא מִפִּיר וְרַגִּיל בְּעִבּוּדָה:

גמ' שְׁמָא שְׁכַחְתָּ אוֹ שְׁמָא לֹא לְמַדְתָּ לֹא כֵּן תַּנְי "וְחִפְּתוֹן תְּגַדּוּל מֵאֲחִיו" (ויקרא כא, י) שְׁתַּחֲוֵא גְּדוּלְתוֹ מֵאֲחִיו, "אֲשֶׁר יוֹצֵק עַל רֵאשׁוֹ שְׁמֹן הַמִּשְׁחָה" – רַבִּי אוֹמַר בְּנוֹי כִּכְחַ בְּעוֹשֶׁר בְּחֻקְהָה וּבְמִרְאָה אָמַר רַבִּי יוֹסִי בִי ר' בּוֹן כְּאֵן בְּרֵאשׁוֹן וְכֵאֵן בְּשַׁנִּי: מְעַמִּידִין אוֹתוֹ בְּשַׁעֲרֵי מְזוּרָה: אֵיכֵן הָיוּ מְעַמִּידִין אוֹתוֹ מִבְּפָנִים אוֹ מִבְּחוּץ אֵין תֵּימַר מִבְּפָנִים כִּי דְתַנְיֵן תַּמָּן חֲמֵשׁ מְבִילוֹת הָיָה שָׁם בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם אַחַת שְׁלֵא הָיָה אָדָם נִכְנֵם לְעִזְרָה לְעִבּוּדָה אָפְלוּ טְהוֹר עַד שִׁיחָא טוֹבֵל וְאַרְבַּעַה מַחֲמַת יוֹם הַכִּפּוּרִים אֵין תֵּימַר מִבְּחוּץ כּוֹלְהֵן מַחֲמַת יוֹם הַכִּפּוּרִים: מְעַבִּירִין לְפָנָיו פְּרִים וְאֵילִים וּכְבָשִׂים: לָמָּה לֹא אָמַר שְׁעִיר אָמַר רַבִּי בָּא קְרַטְיִנְגָא בְּלֵא כְּדִי אֵינּוּ זָקוּק לְהַעֲרוֹת אֲשַׁבַּח תַּנְי וְשְׁעִיר:

[דף ז' ע"א]

הלכה ד מתני כָּל שְׁבַעַת יָמִים לֹא הָיוּ מוֹנְעִין מִמֶּנּוּ מֵאֲכָל וּמִשְׁתֵּה עֶרֶב יוֹם הַכִּיפּוּרִים עִם הַשִּׁיבָה לֹא הָיוּ מוֹנִיחִין אוֹתוֹ לֹכֵל הַרְבֵּה שֶׁחֵמְאָכֵל מִכִּיָּא אֵת הַשִּׁינָה:

גמ' תַּנְי לֹא הָיוּ מוֹנִיחִין אוֹתוֹ לֹכֵל לֹא חֲלָב וְלֹא בָצִים וְלֹא גְבִינָה וְלֹא בְּשַׁר שְׁמֹן וְלֹא יִין וְשֵׁן וְלֹא קוֹנְדִיטוֹן וְלֹא גְרִיסִין שֶׁל פּוּל וְלֹא עֲדָשִׁים שְׁמוּאֵל אָמַר וְלֹא אֲתָרוּג וְלֹא כָּל דְּבָר שֶׁהוּא מְרַגִּיל לְזִיבָה אַף עַל פִּי כֵּן הָיוּ קוֹרִין עֲלָיו אֵת תַּפְסוּק תְּזָה "אִם ה' לֹא יִבְנֶה בַּיִת" וְגו' וְלֹא מִן הַנִּסִּים שֶׁהָיוּ נַעֲשִׂין בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ הֵן אָמַר רַבִּי אֲבִין עַל שֵׁם לֹא תִנְסוּן אָמַר רַבִּי יוֹסִי בִי רַבִּי בּוֹן כְּאֵן בְּרֵאשׁוֹן וְכֵאֵן בְּשַׁנִּי:

הַלְכָה הַמִּתְנִי' מְסֻרָהּ וְקָנִי בֵּית דִּין לְקָנִי כְּהוֹנָה הוֹלִיכֻהוּ לְעֵלִית בֵּית אַבְטֵינָם הַשְּׂבִיעִי וְהוּוּ וְנִפְטְרוּ וְהִלְכוּ לָהֶם אָמְרוּ לוֹ אִישִׁי בְּהֵן גְּדוּל אָנּוּ שְׁלוּחֵי בֵּית דִּין וְאֵת שְׁלוּחֵינוּ וְשְׁלִיחַ בֵּית דִּין מִשְׂבִּיעִין אָנּוּ עֲלִיד בְּמִי שִׁשִּׁיבֵן אֵת שְׂמוֹ בְּבֵית הַזֶּה שְׁלֵא תִשְׁנֶה דְּבַר מִכָּל מוֹה שְׂאֻמְרֵנוּ לָךְ וְהוּא פּוֹרֵשׁ וּבֹכֵה וְהֵן פּוֹרְשִׁין וּבֹכִין:

גמ' על גבי שער המים היתה וסמוך ללישקתו היתה הוא פורש ובוכה שנגחשד והן פורשין ובוכין שצרכו לכה ולמה משביעין אותו מפני הבייתוסין שהיו אומרים יקטיר מבחויץ ויכנים מבפנים מעשה באחד שהקטיר מבחויץ והכנים מבפנים וכשיצא אמר לאביו אף על פי שהייתם דורשין כל ימיכם לא עשיתם עד שעמד אותו האיש ועשה אמר לו אף על פי שהיינו דורשין כל ימינו אכל כרצון חקמים היינו עושין תמיה אני אם יאריך אותו האיש ימים בעולם אמרו לא באו ימים קליון עד שמת ויש אומרים יצא חוטמו מונק תולעים וכמין פרסת עגל עלת בתוך מצחו אית דבגעי מימר היא דפרה היא דסוכה היא דיום הכפורים ר' סימון לא אמר בן אלא אי דפרה ודסוכה חד ודכפורים חד או דפרה ודכפורים חד ודסוכה חד מאן דאמר לא באו ימים קלים עד שמת תלתייהון עבד מאן דאמר יצא חוטמו מונק תולעים וכמין פרסת עגל יצאת מתוך מצחו כמאן דאמר אי דפרה ודסוכה חד ודכפורים חד או דפרה ודכפורים חד ודסוכה חד צוהה עליהן העזרה צאו מיפן בני עלי טמאתם בית אלהינו

[דף ז' ע"ב]

בו ביום נפגמה קרן המזבח ונתנו עליו גוש של מלח שלא יהא נראה בפגום שכל מזבח שאין לו קרן וסוכב ויסוד פסול הוא בעון קומי ר' אבהו והא כתיב "וכל אדם לא יהיה באהל מועד בבאו לכפר בקדש עד צאתו" (ויקרא טז, יז). אפלו אותן שכתב בהן "ודמות פניהם פני אדם" (יחזקאל א, י) לא יהיו באהל מועד אמר לו בשעה שהוא נכנס בדרפו כתיב והביא מבית הפרכת ונתן את הקטרת על האש לפני ה' שלא יתקן מבחויץ ויכנים מבפנים שהרי הצדוקין אומרים יתקן מבחויץ ויכנים אם לפני בשר ודם עושין בן קל וחומר לפני המקום ואומר "פי בענן אראה על הפפרת" (ויקרא טז, ב) אמרו להן חקמים והלא כבר נאמר ונתן אל הקטרת על האש לפני ה' אינו נתן אלא מבפנים אם בן למה נאמר פי בענן אראה על הפפרת מלמד שהוא נתן בה מעלה עשר ומניין שהוא נתן בה מעלה עשן תלמוד לומר וכסה ענן הקטרת את הפפרת אשר על הארון ולא ימות הא אם לא נתן בה מעלה עשן או שהיפר אחת מסממניה חייב מיתה ולא ימות תרי זה עונש פי בענן אראה על הפפרת תרי זה אזהרה אמר רבי אלעזר בי רבי שמעון יכול עונש ואזהרה נאמרו קודם למיתת בני אהרן תלמוד לומר אחרי מות שני בני אהרן אי אחרי מות שני בני אהרן יכול שניתן נאמרו אחר מיתת שני בני

אֲהָרָן תַּלְמוּד לֹאמַר כִּי בְעֵזְרָא אֲרָאָה עַל הַכִּפְרֶת הָאָה פִּי צִד אֲזַהְרָה נְאֻמָּרָה קֹדֶם מִיַּתַּת שְׁנֵי בְנֵי אֲהָרָן
וְעֹנֵשׁ נְאֻמַּר לְאַחַר מִיַּתַּת שְׁנֵי בְנֵי אֲהָרָן. אָמַר רַבִּי זְעִירָא כִּי בְעֵזְרָא נְרָאֵתִי אִין כְּתִיב כָּאֵן אֱלָא אֲרָאָה
מִיכּוּן שְׂאִין תְּקַדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עֹנֵשׁ אֱלָא אִם בְּן הַזְּהִיר:

הַלְכָה וּ מִתְנִי' אִם הָיָה חֶכֶם דּוֹרֵשׁ וְאִם לֹא תַלְמוּדֵי חֲכָמִים דּוֹרְשִׁין לְפָנָיו אִם רְגִיל לְקִרְוֹת קוֹרָא וְאִם
לֹא קוֹרִין לְפָנָיו וּבִפְהֵי קוֹרִין לְפָנָיו בְּאִיּוֹב וּבְעֹזְרָא וּבְדַבְרֵי הַיָּמִים זְכָרִיָּה בֶּן קְבוּטָל אֹמַר פְּעָמִים הִרְבֵּה
קָרִיתִי לְפָנָיו בְּדַנְיָאֵל:

גַּמ' תְּנִי בְּמִשְׁלֵי וּבִתְיֻלִּים מִפְּנֵי שְׂטֵעֵמֶן מִפְּנֵי אֵת הַשִּׁינָה כִּהְנָא שְׂאֵל לְרַב מַה נִּיתְנִי קְבוּטָר קְבוּטָל
וְהָהוּ קָאִים מִצְלֵי וְהוּי לִיה בְּאַצְבָּעֵתִיהָ צַפֵּר קְבוּטָר:

הַלְכָה ז' מִתְנִי' בִּיבָשׁ לְהַתְנַמְנֵם פְּרָהוּ כִּהוֹנָה מִכִּין לְפָנָיו בְּאַצְבָּע צָרְדָה וְאֹמְרִים לֹא אִישִׁי כִּהֵן גְּדוּל
עֲמוּד וְהַפֵּג אַחַת עַל הַרְצָפָה וּמַעְסִיקִין אוֹתוֹ עַד שְׂמֻגִיעַ זְמַן הַשְּׁחִיטָה:

גַּמ' רַב הוֹנָא אָמַר בְּאַצְבָּע צָרְדָה בְּפֵה וְר' יוֹהָנָן אָמַר בְּאַצְבָּע צָרְדָה בְּיַד מִתְנִיתִין פְּלִיגָא עַל ר' יוֹהָנָן
בְּפֵה לֹא בְּנֶבֶל וְלֹא בְּכִינּוֹר פֶּתֶר לָהּ נְעִימָה הַנְּאֻמָּרָת בְּאַצְבָּע צָרְדָה אֹמְרָת בְּפֵה לֹא בְּנֶבֶל וְלֹא בְּכִנּוֹר:

הַלְכָה ח' מִתְנִיתִין בְּכָל יוֹם תּוֹרְמִין אֵת הַמְּזֻבָּח מִקְרוֹת הַגָּבֵר אוֹ בְּסֻמוּךְ לֹא לְפָנָיו אוֹ מִלְּאַחֲרָיו וּבָיִים
הַכִּיפּוּרִים מִחֻצוֹת

[דף ח' ע"א]

וּבְרַגְלִים מִזְּמֻרָת הָרֵאשׁוּנָה לֹא הָיְתָה קְרוֹת הַגָּבֵר מוֹנַעַת עַד שְׁחִיטָתָה עֲזָרָה מְלִיאָה מִיִּשְׂרָאֵל:

גַּמ' אָמַר רַבִּי מְנָא לֹא מִסְתַּבְּרָא דְאִי לֹא יוֹם הַכִּפּוּרִים מִזְּמֻרָת הָרֵאשׁוּנָה וּבְרַגְלִים מִחֻצוֹת שְׂאֵל
יְבוּאָה לִידֵי צְמָאוֹן אָמַר רַבִּי יוֹהָנָן תְּרוּמַת הַדָּשֵׁן תְּחִילַת עֲבוּדָה שֶׁל מִזְבֵּחַ הָיָה וְצָרִיךְ לְקַדֵּשׁ יְדָיו וְרַגְלָיו
מִן הַכִּיּוֹר הַמְּשׁוּקָע בְּמִים:

פֶּרֶק ב

הַלְכָה א' מִתְנִי' בְּרֵאשׁוּנָה כָּל מִי שֶׁהוּא רוֹצֵה לְתַרְם אֵת הַמְּזֻבָּח תּוֹרֵם בְּזִמְנָן שֶׁהֵן מְרוּבִין רְצִין וְעוֹלִין
בְּכֶשֶׁל וְכָל הַקּוֹדֶם אֵת חִבְרוֹ לְתוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת זָכָה וְאִם הָיוּ שְׁנַיִם שׁוּיִם הַמְּמַנֵּה אֹמַר לְהֵן הַצְּבִיעִי
וּמַה הֵן מוֹצִיאִין אַחַת אוֹ שְׁתַּיִם וְאִין מוֹצִיאִין אֶגְדָּל בְּמִקְדָּשׁ. מַעֲשֵׂה שְׁחִיּוֹ שְׁנַיִם שׁוּיִן וְרְצִין וְעוֹלִין

בפכש ודחף אחד מהן את חבירו ונשברה רגלו וכשראו בית דין שהן באין לידי סכנה התקינו שלא יהו תורמין את המזבחה אלא בפיים ארבע פייסות היו שם וזה הפיים הראשון:

גמ' רבי מנא בעי ולמה לא קבעו פיים לתרומת הדשן איתא חמי שהיטה פשירה בזר ואת אמר יש לה פיים תרומת הדשן אסורה בזר ואת אמר אין לה פיים חזר רבי מנא ואמר שהיטה אינה פשירה אלא ביום אבל תרומת הדשן פשירה כל הלילה אם אומר את יפים אף הוא אינו משכים על הספק מאי חמית מימר בן כל הלילה והרים מיפן לתרומת הדשן שהיא פשירה כל הלילה: זר שתתם רבי יוחנן אמר חייב רבי שמעון בן לקיש אמר פטור מה מעם דרבי שמעון בן לקיש עבודת מתנה יצא זה שהוא בהרמה מאי מעמא דר' יוחנן לכל דבר המזבחה רבי יוסי בי רבי בון בשם רב ארבע

[דף ה' ע"ב]

עבודות שהפכה מתחייב עליהן מבחויז זר מתחייב עליהן מבפנים ואי זו זו הקטרה וזריקה וניסוך הפיים וחינו. ואתיא ברבי שמעון בן לקיש לוי אמר אפלו לתרומת הדשן ואתיא ברבי יוחנן. הנה גחלים תפלוגתא דרבי יוחנן ודרבי שמעון בן לקיש. הוציא שאר הדשן תפלוגתא דר' יוחנן ודרבי שמעון בן לקיש אתיא כמאן דאמר אחרים לרבות בעלי מומין הוא זר הוא בעל מום הפל מודין בזר שפידר מערכה של עצים שהוא חייב אמר ר' זעירא ובלבד שני גזירי עצים שהכתוב מזהיר עליהן לעבודת כהונה ונתנו בני אהרן הכהן אשר על המזבחה וערכו עצים תני אמר רבי יהודה מנין להצתת האליתא שלא תהא אלא בכהן פשר ובכלי שרת תלמוד לומר ונתנו בני אהרן הכהן אש על המזבחה אמר רבי שמעון וכי עלת על לב שתזר קרב על גבי המזבחה אם בן למה נאמר ונתנו בני אהרן הכהן אש על המזבחה לימוד על הצתת האש שלא תהא אלא בראשו של מזבחה התיבון והא פתיב והאש על המזבחה תוקד בו לא תכבה מיפן להצתת האש שלא תהא אלא בראשו של מזבחה דברי ר' יהודה מחלפה שיטתיה דרבי יהודה תמן הוא צריכה כהן פשר וכא הוא אינה צריכה כהן פשר אמר רבי תנחום בר יודן מה את שמע מינה נאמר בראש המזבחה וזר. תם והפריקתו הרוח תפלוגתא דר' יוחנן ודר' חנינה דאמר רבי חנינה קומין שנתנו על גבי האיש והפריקתו הרוח בפריקה האחרונה נתכפרו הבגלים ויצאו השיריים ידי מעילה ר"י אמר

[דף ט' ע"א]

משניאחוזי האור ברבו מה ברובו של קומין או ברוב כל פרידה ופרידה איתאמרת אתא ר' חזקיה ר' יונה ר' בא ר' הויה בשם ר' יוחנן ברוב כל פרידה ופרידה איתאמרת תרם חזייה תפלוגתא דר' יוחנן ודר' יהושע בן לוי דאמר רבי יוחנן קומין שקדש בכלי והקטירו אפלו שמשמיין יצא ר' יהושע בן לוי אמר מתניתין לא אמרה בן אלא הקטיר בקומצו פעמים בשירה ר' חמא בר עוקבה בשם ר' יהושע בן לוי אין קמיצה פחות משני ימים ואין הקטרה פחותה מכזית ר' יצחק בי רבי אלעזר שאל מעתה פהו שאין ידו מהזקת כשני ימים פסול מן העבודה תרם בשמאל תפלוגתא דר' יוחנן ור' יהודה בי רבי דאמר רבי יוחנן קומין שקדש בכלי והקטירו בין ביד בין בכלי בין בימין בין בשמאל יהודה בי רבי אומר או בהטאת ביד או באשם בכלי ובלבד בימין התיבון והא תני קיבל בימינו ונתן בשמאלו יחזיר לימינו אם בשמאל הוא מהזיר לפזיחה לא כל שכן לבן אמר רבי לא אם שנייא אדם ר' לעזר בר רבי שמעון שנייה דתני רבי אלעזר בי רבי שמעון אומר אינה צריכה קדוש בן איתא דר' לעזר בי רבי שמעון בשיטת רבי שמעון אביו דתנינן תפון שלא בכלי שרת פסול ורבי שמעון מכשיר מאי בדין רבנן דאית לון כלי שרת צריכה לון לימין רבי שמעון דלית ליה כלי שרת לא צריכה ליה לימין אמר רבי מנא ותמיה אנא היד רבנן מדמין תרומת הדשן להקטרה ולא דמיא אלא לקמיצה שזו בהרמה וזו בהרמה והרים ואין והרים אלא

[דף ט' ע"ב]

בששייר אשר תאכל אין אכילה אלא בכזית היה כבולו כזית ליפול מקצתו אין את יכול שאין בו כזית ליפול את כולו אין את יכול שאין כאן שייור והרים אשר תאכל האש יכול עצים תלמוד לומר עולה אי עולה יכול איברי עולה תלמוד לומר אשר תאכל האש הא ביצד חותה מן המאובקות הפנימיות ויורד מצוה להקדים אש לעצים שנאמר וערכו עצים על האש קידם עצים לאש סידר עד שלא תרם משחיל ותורם מפרק ותורם ר' יעקב בר אחא אמר חילפיי שאל קומין שנתנו על גבי מערכת לילה מה הן ר' ירמיה אמר חילפיי שאל אימרינן שנתנן על גבי מערכת לילה מה הן ולא מתניתין היא אין לה קדם לתמיד של שחר אלא קטורת בלבד מתניתין למצוה מה צריכה ליה לעיפוב ציץ מהו שירצה על טמאת ידים ידים מהו שיפסלו משם יוצא ולא מתניתין היא קידש ידיו ורגליו וניטמו מטבילין והן מהורות יצא לא נפסלו משם יוצא ואתיא כמאן דאמר אין חלינה פוסלת בידים מה צריכה ליה ברם הכא כמאן דאמר לינה פוסלת בידים ידים מהו שיפסלו משם מהו סר ומן ולא מתניתין היא קידש ידיו ורגליו היום לעבודה של מחר אמר רבי יוחנן תרומת הדשן תחילת עבודה של מחר היא וצריך

לְקַדְּשׁ יְדֵיו וְרַגְלָיו מִן הַפִּיזוֹר הַמְּשׁוֹקַע בְּמִים ר' הֵיִיה בַר יוֹסֵף אָמַר מִכִּיּוֹן שְׁמֹסֵר יוֹם לְלִילָה דִּיּוּ חֲבָרְיָא
בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן

[דף י' ע"א]

מִשְׁהוּא מִגְּבִיהוּ הוּא מִשְׁקִיעוֹ מִתְּנִיתִין פְּלִיגָא עַל רַבִּי הֵיִיה בַר יוֹסֵף קִידֵשׁ יְדֵיו וְרַגְלָיו בַּיּוֹם אֵינּוּ צָרִיךְ
לְקַדְּשׁן בְּלִילָה בְּלִילָה צָרִיךְ לְקַדְּשׁן בַּיּוֹם דְּבָרֵי רַבִּי. רַבִּי לְעֶזֶר בִּי רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר אֶפְלוּ עֶסוֹק בְּעִבּוּדָה
כָּל ג' אֵינּוּ צָרִיךְ לְקַדְּשׁ יְדֵיו וְרַגְלָיו שְׁאִין הִלִּינָה פּוֹסְלַת בְּיָדַיִם בְּשִׁירֵי עֲבוּדוֹת אָבֵל בְּתַהֲיִלַת עֲבוּדוֹת
צָרִיךְ רַבִּי הֵיִיא בַר יוֹסֵף פְּתָרֵי מִתְּנִיתִין קִידֵשׁ יְדֵיו וְרַגְלָיו בַּיּוֹם אֵינּוּ צָרִיךְ לְקַדְּשׁן בְּלִילָה בְּשִׁירֵי עֲבוּדוֹת
אָבֵל בְּתַהֲיִלַת עֲבוּדוֹת צָרִיךְ לְקַדְּשׁן בַּיּוֹם דְּבָרֵי רַבִּי רַבִּי אֶלְעָזָר בַּר שְׁמַעוֹן אָמַר אֶפְלוּ עֶסוֹק בְּעִבּוּדָה
כָּל ג' אֵינּוּ צָרִיךְ לְקַדְּשׁ יְדֵיו וְרַגְלָיו שְׁאִין הִלִּינָה פּוֹסְלַת בְּיָדַיִם בְּשִׁירֵי עֲבוּדוֹת אָבֵל בְּתַהֲיִלַת עֲבוּדוֹת
צָרִיךְ רַבִּי יוֹחָנָן פְּתָר מִתְּנִיתִין קִידֵשׁ יְדֵיו וְרַגְלָיו בַּיּוֹם צָרִיךְ לְקַדְּשׁן בְּלִילָה בְּשִׁירֵי עֲבוּדוֹת בְּלִילָה צָרִיךְ
לְקַדְּשׁן בַּיּוֹם דְּבָרֵי רַבִּי רַבִּי לְעֶזֶר בִּי רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר אֶפְלוּ עֶסוֹק בְּעִבּוּדָה כָּל ג' אֵינּוּ צָרִיךְ לְקַדְּשׁ
יְדֵיו וְרַגְלָיו שְׁאִין הִלִּינָה פּוֹסְלַת בְּיָדַיִם בֵּין בְּתַהֲיִלַת עֲבוּדוֹת בֵּין בְּשִׁירֵי עֲבוּדוֹת הִילְפִיִּי אָמַר בְּשֵׁם שְׁאִין
הִלִּינָה פּוֹסְלַת בְּיָדַיִם כִּד אֵין הִלִּינָה פּוֹסְלַת בְּכִיּוֹר מִתְּנִיתִין פְּלִיגָא עַל רַבִּי הִילְפִיִּי קִידֵשׁ יְדֵיו וְרַגְלָיו
בַּיּוֹם אֵינּוּ צָרִיךְ לְקַדְּשׁ בְּלִילָה בְּלִילָה צָרִיךְ לְקַדְּשׁ בַּיּוֹם דְּבָרֵי רַבִּי רַבִּי לְעֶזֶר בִּי רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר אֶפְלוּ
עוֹסֵק בְּעִבּוּדָה כָּל ג' אֵינּוּ צָרִיךְ לְקַדְּשׁ יְדֵיו וְרַגְלָיו שְׁאִין הִלִּינָה פּוֹסְלַת בְּיָדַיִם הָא בְּכִיּוֹר פּוֹסְלַת תְּלִמִּידוּי
דְּרַבִּי יוֹחָנָן בְּשֵׁם הִילְפִיִּי חֲכִינֵי קִידֵשׁ יְדֵיו וְרַגְלָיו כּו' שְׁאִין הִלִּינָה פּוֹסְלַת בְּיָדַיִם הָא בְּכִיּוֹר פּוֹסְלַת וּבְלִבְד
מִיּוֹם לְלִילָה מַה בֵּין בְּתוּדָה אַרְבַּע אַמּוֹת לְכַבֵּשׁ בְּתוּדָה אַרְבַּע אַמּוֹת לְמִזְבֵּחַ מִן מַה דְּתַנִּינָן מַעֲשֵׂה שְׁהִי
שְׁנַיִם שְׁוִיִן רְצִין וְעוֹלִין בְּכַבֵּשׁ הִדָּא אָמְרָה בְּתוּדָה אַרְבַּע אַמּוֹת לְמִזְבֵּחַ אָמַר רַבִּי יוֹסִי בִּי רַבִּי בּוֹן
בְּפִירוּשׁ תַּנִּי לָהּ רַבִּי הֵיִיה כָּל הַקּוֹדֵם אֶת חֲבִירוֹ לְתוּדָה אַרְבַּע אַמּוֹת לְמִזְבֵּחַ זָכָה מַהוּ הִצְבִּיעוּ הוֹצִיאֵאוּ
אֶצְבַּע הוֹצִיאֵאוּ אֶחָת מוֹזֵיִן לוֹ שְׁתֵּיִם מוֹזֵיִן לוֹ שְׁלֹשׁ אֵין מוֹזֵיִן לוֹ מַהוּ אֵין מוֹזֵיִן כָּל עֶקֶר אֵין מוֹזֵיִן לוֹ
אֶת הֵיתִירָה אַרְבַּע הַמְּמַנָּה מִכָּה אֹתוֹ בְּפִקְיעַ וּבְכַטַּל הַפִּיִם: אֵין מוֹצִיאֵין אֲגוּדָל בַּמְּקַדֵּשׁ מִפְּנֵי הַרְמָאֵין:
אֵין אָמַר מִמֵּי בַּמְּקַדֵּשׁ אֵלָא הַמְּמַנָּה הֵיִיה

[דף י' ע"ב]

מִגְּבִיהַּ מִצְּנַפְתּוֹ שֶׁל אֶחָד מֵהֶן וְהֵן יוֹדְעִין שְׁמִפְּנֵי הֵיִיה תְּפִיִּים מִתַּחֲלִיל וְחָשׁ לֹאמַר שְׁמָא לְאוֹתְהוֹבּוֹ אוֹ
לְקָרְבּוֹ כְּמִין קוֹבְלִיִּים הֵיִי עוֹשִׂין בְּיַצַּד הֵיִיה תְּפִיִּים מִתַּחֲלָף לְיָמִין לְשִׂמְאַל אָמַר רַבִּי בּוֹן בַּר תְּנִיָה מִן מַה
דְּתַנִּי מִי שְׂזָכָה בְּקַמְטוֹרַת אָמַר לָזָה שְׁעַל יְמִינוֹ אוֹף אֶת לְמַחְתָּה הִדָּא אָמְרָה לִימִין תְּפִיִּים מִתַּחֲלָף תְּלִמִּידוּי
דְּר' יוֹנָה בְּשֵׁם ר' הִילְפִיִּי חֲכִינֵי לְשִׂמְאַל תְּפִיִּים מִתַּחֲלָף תּוֹזְכָה זָכָה לְיָמִין מוֹטָב שִׂיזְכָּה לְמִי שְׁעֵבֵר עָלָיו

הפיים שני פעמים מזה שלא עבר עליו הפיים אלא פעם אחת בלבד מעשה באחד שקדם את חברו בתוך ארבע אמות של מוזהב נטל חברו את הספין ותקעה בלבו עמד לו ר' צדוק על מעלת האולם אמר להן שמעוני אחי בית ישראל כתיב בי ימצא חלל וגו' ויצאו וקניו ושופטיהו אנו מאיכן לנו למוד מן ההיכל מן העזרות שרון כל עמא בכיין עד דאינון עסיקין בכבייה נכנס אביו של אותו התינוק אמר להן אני בפרתכם אדיין התינוק מפרפר ולא ניטמאת הספין מלמד שהיתה טמאה קשה להן משפכות דמים לגנאי אמר רבי יוחנן כדי לעשות פומפי לדבר תפון תנינן הניח הכוז על מעלה שנייה ויצא ונטל את הכוז ממעלה שנייה ויצא אמר רבי יוחנן ולמה היה נכנס לקמרת שני פעמים אלא כדי לעשות פומפי לדבר רבי שמעון בן לקיש אמר דבר תורה הוא בבקר בבקר בהיטיבו את הנרות וקמירנה מה עבד לה ר' יוחנן עובד להטיב ומקמיר:

הלכה ב' מתני' הפיים השני מי שוחט מי זרק מי מדשן את המזבח הפנימי מי מדשן את המזבח מי מעלה איברים לכבש הראש והרגל ושתי הידים העקץ והרגל הקוזה והגרה ושתי הדפנות והקרכים והפלת והחביתים והיין וי"ג בהנים וזכין בו אמר בן עזאי לפני ר' עקיבה משם ר' יהושע בדרה הלוי היה קרב:

[דף י"א ע"א]

גמ' מניין לדשון המזבח הפנימי ר' פדת בשם ר' לעזר ויהשליך אתה אצל המזבח קדמה אל מקום הדשן (ויקרא א, טז), אינו צריך אם לקבע לו מקום כבר כתיב אצל המזבח אם ללמדך שינתן במזרחו של כבש כבר כתיב קדמה אף הוא דרש אצל המזבח אצל המזבח מה כאן מזרחו של כבש אף כאן מזרחו של כבש מניין שהוא אסור בהנניה ר' לא בשם ר' לעזר אלא מקום טהור שיהא מקומו טהור. ר' זעירה בשם ר' לעזר לא אמר בן אלא מניין לדשון מזבח התיצון שהוא אסור בהנניה תלמוד לומר "אל מקום הדשן" שהוא מקומו לעולם מניין לדשון מזבח הפנימי והזה עליו והקמיר מה הוזה בגופו אף הקמרה בגופו מניין למזבח הפנימי שהוא אסור בהנניה קל וחומר אם מזבח התיצון אסור בהנניה הפנימי לא כל שכן ר' זעירה בשם ר' חנינה קמרת שכתב הוממה אפילו בקרטין שאין כתיב אוכלו אלא על מזבח התיצון פתילה שכתב צריכה דישון מה מיד תלמידוי דר' חיה בר לולייני אמר מעתה צריך שיהא מיצן שמן מהו שיהא

מִסְכַּת אֵהְלוֹת פָּרָק אֶחָד עֶשֶׂר

א. קִדְרָה שֶׁהִיא נִתּוּנָה בְּצַד הָאֶסְקֶפָה, שְׁאֵם תְּעֵלָה וּשְׁפָתֶיהָ מְשׁוּכוֹת מִן הַשְּׁקוּף כָּל שֶׁהוּא - טְמֵאָה בּוֹקֵעַת וְעוֹלָה בּוֹקֵעַת וַיּוֹרְדָתָּ:

ב. הֵיטָה גְבוּהָהּ מִן הָאָרֶץ טַפַּח וְטְמֵאָה תַּחְתֶּיהָ, בְּתוֹכָהּ אוֹ עַל גְּבֵהָ - הַכֹּל טְמֵא וְהַבֵּית טְהוֹר. בְּבֵית, אֵינוֹ טְמֵא אֶלָּא הַבֵּית בְּלִבָּד, שְׁאֵם תְּעֵלָה וְדוֹפְנָה נוֹגַעַת בְּשְׁקוּף בְּפִחוֹת מְפוֹתֵי טַפַּח כָּל שֶׁהוּא. טְמֵאָה תַּחְתֶּיהָ וְהִיא רוֹצֵצַת - טְמֵאָה בּוֹקֵעַת וְעוֹלָה בּוֹקֵעַת וַיּוֹרְדָתָּ:

ג. הֵיטָה גְבוּהָהּ מִן הָאָרֶץ טַפַּח וְטְמֵאָה תַּחְתֶּיהָ, תַּחְתֶּיהָ טְמֵא, תּוֹכָהּ וְגִבְהָ - הַבֵּית טְהוֹר, מְפָנֵי שְׁנֵצְלַת עִם דּוֹפְנֵי שֶׁל אֵהֶל. בְּתוֹכָהּ אוֹ עַל גְּבֵהָ - הַכֹּל טְמֵא וְהַבֵּית טְהוֹר. טְמֵאָה בְּבֵית - אֵינוֹ טְמֵא אֶלָּא הַבֵּית, שְׁאֵם תְּעֵלָה וְדוֹפְנָה נוֹגַעַת בְּשְׁקוּף בְּפוֹתֵי טַפַּח, טְמֵאָה תַּחְתֶּיהָ וְהִיא רוֹצֵצַת - טְמֵאָה בּוֹקֵעַת וְעוֹלָה בּוֹקֵעַת וַיּוֹרְדָתָּ:

ד. הֵיטָה גְבוּהָהּ מִן הָאָרֶץ טַפַּח, טְמֵאָה תַּחְתֶּיהָ אוֹ בְּבֵית - תַּחְתֶּיהָ וְהַבֵּית טְמֵא, תּוֹכָהּ וְגִבְהָ - טְהוֹר, בְּתוֹכָהּ אוֹ עַל גְּבֵהָ - הַכֹּל טְמֵא, שְׁאֵם תְּעֵלָה וּשְׁפָתֶיהָ אוֹכְלוֹת בְּשְׁקוּף כָּל שֶׁהוּא. טְמֵאָה תַּחְתֶּיהָ וְהִיא רוֹצֵצַת - טְמֵאָה בּוֹקֵעַת וְעוֹלָה בּוֹקֵעַת וַיּוֹרְדָתָּ. הֵיטָה גְבוּהָהּ מִן הָאָרֶץ טַפַּח, אִם יֵשׁ בְּדוֹפְנָה פּוֹתֵי טַפַּח, וְטְמֵאָה תַּחְתֶּיהָ אוֹ בְּבֵית אוֹ בְּתוֹכָהּ אוֹ עַל גְּבֵהָ - הַכֹּל טְמֵא. אֵין בְּדוֹפְנָה פּוֹתֵי טַפַּח, טְמֵאָה תַּחְתֶּיהָ, תַּחְתֶּיהָ - טְמֵא, וְגִבְהָ וְהַבֵּית - טְהוֹר, מְפָנֵי שְׁנֵצְלַת עִם דּוֹפְנֵי שֶׁל אֵהֶל. בְּתוֹכָהּ אוֹ עַל גְּבֵהָ - הַכֹּל טְמֵא, תּוֹכָהּ וְגִבְהָ וְהַבֵּית טְהוֹרִין, מְפָנֵי שְׁנֵצְלַת עִם דּוֹפְנֵי שֶׁל אֵהֶל. בְּתוֹכָהּ אוֹ עַל גְּבֵהָ - הַכֹּל טְמֵא וְהַבֵּית טְהוֹר. בְּבֵית - הַכֹּל טְמֵא:

ה. הֵיטָה נִתּוּנָה תַּחַת אֲרֻבָּה, שְׁאֵם תְּעֵלָה וּשְׁפָתֶיהָ נוֹגַעוֹת בְּתַקְרָה כָּל שֶׁהוּא, טְמֵאָה תַּחְתֶּיהָ וְהִיא רוֹצֵצַת - טְמֵאָה בּוֹקֵעַת וְעוֹלָה בּוֹקֵעַת וַיּוֹרְדָתָּ:

בּוֹקֵעַת וַיּוֹרְדָתָּ. הֵיטָה גְבוּהָהּ מִן הָאָרֶץ טַפַּח וְטְמֵאָה תַּחְתֶּיהָ אוֹ בְּתוֹכָהּ אוֹ עַל גְּבֵהָ - הַכֹּל טְמֵא, שְׁאֵם תְּעֵלָה עוֹלָה וַיּוֹשְׁבַת בְּאֲרֻבָּה, וְאוֹפֵצַת עַל כָּל הָאֲרֻבָּה וְטְמֵאָה תַּחְתֶּיהָ, וְהִיא רוֹצֵצַת - טְמֵאָה בּוֹקֵעַת וְעוֹלָה בּוֹקֵעַת וַיּוֹרְדָתָּ. הֵיטָה גְבוּהָהּ מִן הָאָרֶץ טַפַּח, טְמֵאָה תַּחְתֶּיהָ אוֹ בְּבֵית, תַּחְתֶּיהָ וְהַבֵּית - טְמֵא, תּוֹכָהּ וְגִבְהָ - טְהוֹר, בְּתוֹכָהּ אוֹ עַל גְּבֵהָ - כְּנִגְדּוֹ עַד לְרִקִּיעַ - הַכֹּל טְמֵא, שְׁאֵם תְּעֵלָה עוֹלָה וְהוֹלֵכַת, וְנוֹגַעַת בְּאֲרֻבָּה בְּפוֹתֵי טַפַּח וְטְמֵאָה תַּחְתֶּיהָ וְהִיא רוֹצֵצַת - טְמֵאָה בּוֹקֵעַת וְעוֹלָה בּוֹקֵעַת וַיּוֹרְדָתָּ:

ו. הֵיטָה גְבוּהָהּ טַפַּח, וְטְמֵאָה תַּחְתֶּיהָ אוֹ בְּבֵית, תַּחְתֶּיהָ וְהַבֵּית - טְמֵאִין, תּוֹכָהּ וְגִבְהָ - טְהוֹרִין, מְפָנֵי שְׁנֵצְלַת עִם דּוֹפְנֵי שֶׁל אֵהֶל. בְּתוֹכָהּ אוֹ עַל גְּבֵהָ - הַכֹּל טְמֵא, שְׁאֵם תְּעֵלָה עוֹלָה וְהוֹלֵכַת. בְּאֲרֻבָּה, וְנוֹגַעַת בְּאֲרֻבָּה בְּפִחוֹת מְפוֹתֵי טַפַּח וְטְמֵאָה תַּחְתֶּיהָ וְהִיא רוֹצֵצַת - טְמֵאָה בּוֹקֵעַת וְעוֹלָה בּוֹקֵעַת וַיּוֹרְדָתָּ:

ז. הֵיטָה גְבוּהָהּ מִן הָאָרֶץ טַפַּח, טְמֵאָה תַּחְתֶּיהָ, תַּחְתֶּיהָ - טְמֵא, תּוֹכָהּ וְגִבְהָ וְהַבֵּית - טְהוֹרִין, מְפָנֵי שְׁנֵדוֹנִית כְּשִׁפּוּעֵי אֵהֶלִים. בְּתוֹכָהּ אוֹ עַל גְּבֵהָ - הַכֹּל טְמֵא, וְהַבֵּית טְהוֹר. בְּבֵית, אֵין טְמֵא אֶלָּא הַבֵּית:

ח. אֲרֻבָּה שֶׁהִיא לְאוֹיֵר וְכֵה פּוֹתַח טַפַּח, וְכוֹזִית מִן הַמַּת נִתּוּן תַּחְתֶּיהָ, וְנִתְּנָן דְּבַר שֶׁהוּא מְקַבֵּל טְמֵאָה, אִם יֵשׁ פּוֹתֵי טַפַּח - הַכֹּל טְמֵא, וְאִם לֹא - אֵינוֹ טְמֵא אֶלָּא כְּנִגְדַּת הַזֵּית מִן הַמַּת בְּלִבָּד:

ט. אֲרֻבָּה שֶׁהִיא לְאוֹיֵר וְאֵין בֶּה פּוֹתֵי טַפַּח, וְכוֹזִית מִן הַמַּת נִתּוּן תַּחְתֶּיהָ, וְנִתְּנָן דְּבַר שֶׁמְקַבֵּל טְמֵאָה מִלְּמַעְלָה, הַבֵּית - טְמֵא, וְהַמַּאֲהִיל - טְמֵא; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: הַמַּאֲהִיל טְהוֹר. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: אִם טְמֵאָה קִדְמָה אֶת רַגְלוֹ, הַבֵּית - טְמֵא, וְהַמַּאֲהִיל - טְמֵא, וְאִם לֹא, הַבֵּית - טְמֵא, וְהַמַּאֲהִיל - טְהוֹר. מְקַצֵּת הַטְּמֵאָה בְּבֵית וּמְקַצֵּת כְּנִגְדַּת אֲרֻבָּה, הַבֵּית - טְמֵא,

מלמטה ומצירות מלמעלה - אינו טמא
אלא כנגד הצר בלבד:

מסכת אהלות פרק שנים עשר

א. וכמה יהיה הסדק הזה? בית הלל אומר:
כל שהוא מלא חוט המשקלת. ורבי יוסי
אומר משם בית הלל: פותח טפח. אמר
רבי: תמה אני אם אמר רבי יוסי בפותח
טפח, לא אמר אלא בכזית מן המת בלבד.
טמאה מבפנים וכלים מבחוץ, אף על פי
שאין בסדק אלא כל שהוא מלא חוט
המשקלות - הרי זה מספיק:

ב. סאה כפויה על פיה, חבית כפויה על
פיה שני, שני כפיתין זה על גבי זה, ואבן
על גבי הכפיתין - מביא את הטמאה. סאה
יושבת פדרפה, וחבית יושבת פדרפה, נוד
תפוח וכו' מלא תבן, כסת מלאה מטפחת,
שתי אבנים זו על גבי זו, וכפת על גבי
האבן - אין מביאות את הטמאה:

ג. כלב שאכל בשר המת ונכנס לבית, הבית
- טהור, שכל הבלועין באדם ובבהמה
בחיה ובעופות - טהורין. הקיאן - הבית
טמא. מת, אם לא שעה במעיו, עד שהוא
חי - שלשה ימים מעת לעת. ובעופות
ובדגים - מיד. אמר רבי יהודה בן בתירא:
בדגים - מיד. ובעופות - מעת לעת. רבי
אליעזר אומר משם רבי יהודה בן בתירא:
זה וזה - מעת לעת:

ד. הדות שבבית והמנורה בתוכה, והפרח
שלה יוצא, וכפישה נתונה עליו. במה
דברים אמורים? בשל מתכת, אבל בשל
עץ - חוצץ. רבי אליעזר ברבי יוסי אומר:
במה דברים אמורים? בשל עץ, אבל בשל
מתכת - נטמא, ואין כלי טמא חוצץ:

ה. נסר שהוא נתון על פי הדות, וטמאה
תחתיו או על גבי כלים, שכנגד העודף,
מכאן ומכאן - טהורין, היתה כפישה ויש
לה לזבז טפח וטמאה תחתיה, הכלים
שכנגד העודף, מכאן ומכאן - טמאים. אם

והמאהיל - טמא; דברי רבי מאיר. רבי
יהודה ורבי שמעון אומרים: המאהיל
טהור. רבי יוסי אומר: אם אין בטמאה
לחלק, כגון כזית מן המת, השדרה
והגלגלת - הבית טמא. ואם לאו - הבית
טמא והמאהיל טהור:

י. שני חצאי זיתים, אחד נתון בתוך הבית,
ואחד נתון כנגד ארבה, המאהיל - טהור.
היה זה שכנגד ארבה משוך כנגד הבית,
רואין כאלו כלו נגד הבית. היה זה שהוא
נתון בתוך הבית משוך כנגד הארבה -
רואין כאלו כלו כנגד ארבה:

יא. כזית מן המת כפי העורב, והאהיל על
גבי ארבה שיש בה פותי טפח, הבית טמא.
רבי יוסי מטהר, עד שיהא בטמאה משך
פותי טפח:

יב. קלל של חטאת שהוא נתון בארבה,
אם משלשל - טמא, ואם אינו משלשל -
טהור. במה דברים אמורים? בארבה שאין
בה פותח טפח, אבל בארבה שיש בה
פותח טפח, בין משלשל ובין שאינו
משלשל - טמא. במה דברים אמורים? של
חרס, אבל בשל עץ, בין שיש בארבה פותי
טפח, בין שאין בארבה פותח טפח בין
משלשל ובין שאינו משלשל - טמא:

יג. ארבה שבין הבית לעליה ואין בה פותח
טפח, טמאה בבית, כלים שבעליה -
טהורין. טמאה בעליה, כלים שבבית -
טהורין. כלים שכנגד הזית, רבי מטמא,
וחכמים מטהרין, שאני רואה את הקורות
כאלו הן יורדות וסותמות. דבר אחר: אין
טמאה נכנסת לאהל ואין יוצאה הימנו אלא
בפותח טפח. אמר רבי: רואה אני את
דבריהם מדברי:

יד. ארבות זו על גב זו ויש בהן פותח טפח
- הכל טמא, ואם לאו, אין טמא אלא כנגד
התחתונה בלבד. מרחיבות מלמעלה
ומצירות מלמטה, מן הצר ומלמטה -
טמא, מן הצר ולמעלה - טהור. מרחיבות

הִיְתָה חֲלוּקָה - הָרִי הִיא כְּנֶסֶר. כָּלִים שֶׁכָּנְגַד
הַעוֹדֵף, מִכָּאן וּמִכָּאן - טְהוּרִין:

ו. כְּתָלֵי הַבַּיִת וְכְתָלֵי הַדּוֹת שֶׁהָיוּ שְׂוִין זֶה
לְזֶה, וְטְמֵאָה בֵּין בַּבַּיִת וּבֵין בַּדּוֹת, כָּלִים
שֶׁבְּכּוֹתְלֵי הַבַּיִת וְשֶׁבְּכּוֹתְלֵי הַדּוֹת - נְדוּנִים
מִחֲצָה עַל מִחֲצָה. וְאִם כְּתָלֵי בַיִת רַחְבִּין
מִכְתָּלֵי הַדּוֹת, וְטְמֵאָה בְּתוֹךְ הַבַּיִת, כָּלִים
שֶׁבְּכּוֹתְלֵי הַדּוֹת - טְמֵאִים, וְשֶׁבְּכּוֹתְלֵי הַבַּיִת
- נְדוּנִין מִחֲצָה עַל מִחֲצָה. אִם הָיוּ כּוֹתְלֵי
הַדּוֹת רַחְבִּין מִשָּׁל בַּיִת, וְטְמֵאָה בְּתוֹךְ
הַבַּיִת, כָּלִים שֶׁבְּכּוֹתְלֵי הַדּוֹת - טְהוּרִין,
שֶׁבְּכּוֹתְלֵי הַבַּיִת - נְדוּנִין מִחֲצָה עַל מִחֲצָה:

מִסְכַּת אֶהְלוֹת פָּרָק שְׁלֹשָׁה עָשָׂר

א. נָסַר שֶׁהוּא נְתוּן עַל פִּי תַנּוּר יֶשֶׁן, וְטְמֵאָה
תַּחְתּוֹ אוֹ עַל גִּבּוֹ - הַכֹּל טְמֵא, וְהַתַּנּוּר
טְמֵא. וְרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי מְטַהֵר. הִיָּה רֵאשׁוּ
אֶחָד נְתוּן עַל פִּי תַנּוּר חֲדָשׁ, וְרֵאשׁוּ אֶחָד
נְתוּן עַל פִּי תַנּוּר יֶשֶׁן, אוֹ שֶׁהָיוּ שְׁנַיִם
בְּאֶמְצַע - טְמֵאִין, וְהַתַּנּוּרִין - טְמֵאִין, וְרַבִּי
יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי מְטַהֵר. נָסַר שֶׁהוּא נְתוּן עַל פִּי
תַנּוּר יֶשֶׁן וּמִקֵּץ צְמִיד פְּתִיל, וְטְמֵאָה תַּחְתּוֹ
אוֹ עַל גִּבּוֹ - הַכֹּל טְמֵא, וְכָנְגַד אֲוִירוֹ שֶׁל
תַנּוּר - טְהוּר. טְמֵאָה כָּנְגַד אֲוִירוֹ שֶׁל תַנּוּר,
כָּנְגַדוֹ עַד לְרִקִיעַ - טְמֵא, וּבְחֲדָשׁ - הַכֹּל
טְהוּר:

ב. סְרִידָה שֶׁהִיא נְתוּנָה עַל פִּי תַנּוּר חֲדָשׁ,
וְיָצְאָה כָּל שֶׁהוּא, וַיֵּשׁ לָהּ לְזָבוּ טַפַּח,
טְמֵאָה תַּחְתּוֹ - כָּלִים שֶׁעַל גִּבָּה טְמֵאִין.
טְמֵאָה עַל גִּבָּה - כָּלִים שֶׁתַּחְתּוֹ טְמֵאִין.
וְאִם הִיְתָה חֲלוּקָה, הָרִי הִיא כְּנֶסֶר, וְצִרִיכָה
פּוֹתַח טַפַּח. וּמוּדָה רַבִּי אֲלִיעֶזֶר בְּאֶמְבָּטִי
שֶׁעָשָׂאוּ מִתַּחֲלָה לְכַף - שֶׁהוּא מְבִיא אֶת
הַטְּמֵאָה:

ג. סַנְדַּל שֶׁל צְרִיסָה שֶׁפָּתַח מִמְעוֹזְבָה -
שְׁעוּרוֹ בְּפּוֹתַח טַפַּח. נִפְתַּח הַבַּיִת מֵאֲלִיו -
שְׁעוּרוֹ מִלֹּא הָאֲגָרוֹף. הִיָּה הַטֵּיט צָף תַּחְתּוֹ
כָּל שֶׁהוּא, וּמִחְצֵי מְעוֹזְבָה וְלִמְעָלָה, בֵּין
שֵׁשׁ בוֹ כְּשַׁעוּר בֵּין שְׁאִין בוֹ כְּשַׁעוּר -

הַעֲלִיָּה טְמֵא. מִחְצֵי מְעוֹזְבָה וְלִמְטָה, אִם
יֵשׁ בוֹ כְּשַׁעוּר - הַעֲלִיָּה טְמֵא, וְאִם לֹא -
מוֹנִין בוֹ כְּדֶרֶךְ שְׂמוּנִין בְּמַת:

ד. מִלְבָּן שֶׁהוּא מְלַבֵּן בְּפִיקוֹת - תֵּינוּק טְמֵא
טְמֵאָת שְׂבָעָה. מְסַרְגַּ בְּחִבָּלִים - תֵּינוּק טְמֵא
טְמֵאָת עָרֵב. הַדֶּף שֶׁל קְנִיָּם שֶׁהוּא מְסַרְגַּ
בְּחִבָּלִים וְעָשׂוּי בְּטֵיט, כֶּפֶר לוֹשָׁה בְּמֵי
פְרוֹת נְתוּנָה עַל גִּבּוֹ - הָרִי זֶה מְבִיאָה
וְחוֹצֵצָתָה. רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי אוֹמֵר: כָּל
הָעֲגוּלִין טְהוּרִין, אִין מְבִיאִין טְמֵאָה חוּץ
מִעֲגוּלֵי דְבִלְהָ, מִפְּנֵי שֶׁהֵן יוֹשְׁבֵין תַּחְתּוֹתֵיהֶן
בְּפִקוּעוֹת:

ה. גָּמַל שֶׁהוּא עוֹמֵד בְּאֲוִיר; טְמֵאָה תַּחְתּוֹ,
כָּלִים שֶׁעַל גִּבּוֹ - טְהוּרִין. טְמֵאָה עַל גִּבּוֹ,
כָּלִים שֶׁתַּחְתּוֹ - טְהוּרִין. הִיָּה רַבּוּץ, טְמֵאָה
תַּחְתּוֹ - כָּנְגַדוֹ עַד הַתְּהוּם טְמֵא, וְעַל גִּבּוֹ -
כָּנְגַדוֹ עַד לְרִקִיעַ טְמֵא. טְמֵאָה תַּחַת רַגְלָיו
אוֹ עַל גִּבּוֹ רַגְלוֹ, וְהִיא רוֹצֵצָתָה - טְמֵאָה
בּוֹקְעַת וְעוֹלָה בּוֹקְעַת וְיוֹרְדָתָה. נִתֵּן נָסַר עַל
גִּבָּה, טְמֵאָה בְּצַד זֶה, כָּלִים שֶׁבְּצַד הַשֵּׁנִי -
טְמֵאִין:

ו. קוֹרוֹת הַבַּיִת וְהַעֲלִיָּה, שֶׁהָיוּ עֲלִיוֹנוֹת
מְכּוּנוֹת כָּנְגַד הַתַּחְתּוֹנוֹת; טְמֵאָה תַּחְתּוֹתֵיהֶן -
תַּחְתּוֹתֵיהֶן טְמֵא. בֵּינֵיהֶן - בֵּינֵיהֶן טְמֵא, וְעַל
גִּבְיֵיהֶן טְהוּר. עַל גִּבְיֵיהֶן - כָּנְגַדוֹ עַד לְרִקִיעַ
טְמֵא, וְתַחְתּוֹתֵיהֶן טְהוּר. בְּמָה דְּבָרִים
אֲמוּרִים? בְּזִמְן שֵׁשׁ בֶּהֶן פּוֹתַח טַפַּח, אִין
בֶּהֶן פּוֹתַח טַפַּח - טְמֵאָה בּוֹקְעַת וְעוֹלָה
בּוֹקְעַת וְיוֹרְדָתָה. הָיוּ עֲלִיוֹנוֹת נְרָאוֹת סוֹתְמוֹת
כְּבִין הַתַּחְתּוֹנוֹת, טְמֵאָה תַּחְתּוֹתֵיהֶן, תַּחְתּוֹתֵיהֶן
בֵּינֵיהֶם - טְמֵא. בֵּינֵיהֶן, בֵּינֵיהֶן וְתַחְתּוֹתֵיהֶן -
טְמֵא, עַל גִּבְיֵיהֶן - טְהוּר. עַל גִּבְיֵיהֶן - כָּנְגַדוֹ
עַד הָרִקִיעַ טְמֵא, וְתַחְתּוֹתֵיהֶן וּבֵינֵיהֶן טְהוּר.
בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּזִמְן שֵׁשׁ בֵּינֵיהֶן
פּוֹתַח טַפַּח, אִין בֵּינֵיהֶן פּוֹתַח טַפַּח, וְטְמֵאָה
תַּחְתּוֹתֵיהֶן - תַּחְתּוֹתֵיהֶן טְמֵא, בֵּינֵיהֶן וְעַל גִּבְיֵיהֶן
- טְהוּר. בֵּינֵיהֶן בֵּינֵיהֶן טְמֵא אוֹ עַל גִּבְיֵיהֶן
כָּנְגַד תַּחְתּוֹתֵיהֶן - טְהוּר. בְּמָה דְּבָרִים
אֲמוּרִים? בְּזִמְן שֵׁשׁ בֶּהֶן פּוֹתַח טַפַּח, אִין
בֶּהֶם פּוֹתַח טַפַּח - טְמֵאָה בּוֹקְעַת וְעוֹלָה

י. קוברי המת שהיו עוכרין ברשות הרבים, מצטרף אהליו עם אהל החלון לטמא את הבית; דברי רבי אליעזר. ורבי יהושע אומר: אין מעלין את הנמוך לצרף אהל עם אהל:

מסכת אהלות פרק ארבעה עשר

א. פתח שעשאו למאור - שעורו מלא המקדח. הגיפו למאור - שעורו בפותח טפח. שתי חלונות זו לפנים מזו, החיצונה העשויה למאור - שעורה מלא מקדח, הפנימית - פותח טפח:

ב. נטל פקק אספקלריא - שעורה מלא האגרוף. ואלו הן שירי המאור: חלון שהיה סותמו ולא היה טיט לגומרה, או שקראו חברו או שחשכה לילי שבת. ואלו הן שירי המאור: רום אצבעים על רחב אגודל. אלו הן סריגות אלו של אוצרות, רפפות אלו של אלקטאות:

ג. חלון שבין שני בתים - שעורה בפותח טפח. סתר את החיצון אף על פי שלא חשב עליה - שעורה מלא המקדח. נתן את התקרה באמצע חלון התחתון - בפותח טפח. והעליון - מלא מקדח. השפיל את הקורה מלמטה באמצע החלון, העליון בפותח טפח, והתחתון מלא מקדח. רבן שמעון בן גמליאל אומר: חלונות שבכרכים - שעורן בפותח טפח, שלא נעשה אלא לחזוק בלבד, להיות מכניסין בהן את הלוח:

ד. רבי יהודה אומר בהן שלש מדות משם רבי עקיבא: העושה לצות, ולשמירה, ולזון את עיניו - כל שהן. להכנסת כלים, ולהוצאת כלים, לתשמיש, ולגר - שעורו בפותח טפח. לקנה ולאספתי, בית שמאי אומרים: במלואו, ובית הלל אומרים: בפותח טפח:

ה. פחות מפזית בשר ממעט על יד רבע עצמות. פחות מעצם כשעורה ממעט על ידי פזית בשר, וכזית מן הנבלה וכעדשה

בוקעת ויורדת. היו עשויות שתי וערב, טמאה תחת אחת מהן - תחת כלן טמא ועל גביהן טהור. על גביהן - כנגדו עד הרקיע טמא, ותחתיהן טהור. במה דברים אמורים? בזמן שיש בהן פותח טפח, אין בהן פותח טפח - טמאה בוקעת ועולה בוקעת ויורדת:

ז. סאה שהיא מטה על צדה באויר - אינה מביאה טמאה תחת כלה, עד שיהא בהקף ארבעה טפחים. אם היתה גבוהה חצי טפח - עד שיהא בהקף שלשה טפחים. עמוד שהיה מטל באויר - אינו מביא טמאה תחת דופנו, עד שיהא בהקפו עשרים וארבעה טפחים. רבי יוסי אומר: עשרים וחמשה, שהיה רבי יוסי אומר: אין לה עשרים וחמשה שאין הארץ אוכלת בהן טפח. וכן הוא אומר: (ירמיה נב, כג): "ויהיו הרמנים תשעים וששה רוחה". ואומר: (שם): "כל הרמונים מאה על השבכה סביב", אי אפשר לומר "מאה שבכה", שהרי נאמר "תשעים וששה", ואי אפשר לומר "תשעים וששה", שכבר נאמר "מאה", אומר מעתה: ארבעה - בלועזין בכתל, ותשעים וששה - נראין מבחוץ, וקצר שבו נדון כשפועי אהליון:

ח. כזית מן המת מדבק באסקפה, רבי אליעזר מטמא את הבית, ורבי יהושע מטהר. היה נתון תחת אסקפה - נדון מחצה על מחצה לטמא את הבית; דברי רבי יעקב. אמר רבי שמעון: לא נחלק רבי אליעזר ורבי יהושע על הנתון תחת האסקפה, שהבית טהור, על מה נחלקו? על המדבק באסקפה, שרבי אליעזר מטמא את הבית, ורבי יהושע מטהר. מדבק במשקוף - הבית טמא, ורבי יוסי מטהר, עד שיהיה בטמאה משך פותח טפח:

ט. שני חזיוני זה על גב זה, וטמאה בכתל שביניהן, אם היתה נראית כל שהוא לתוך אחד מהן - הוא טמא וחברו טהור, ואם לאו - נדון מחצה על מחצה:

מִן הַשְּׂרִץ אֵין מִמַּעֲטִין, וְרַבֵּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אֶפְלוּ קוֹלִית שֶׁל עוֹג מִמַּעַט אֶת הַטֶּפֶח. זֶה הַכָּלל אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: כָּל טִמְאָה שְׂאִינָה מִן הַמֵּת, אוֹ שֶׁהִיא מִן הַמֵּת וְאִינָה מִצְטָרֶפֶת עִם אוֹתָהּ הַטִּמְאָה - הֵרִי זֶה מִמַּעֲטֵת:

י. זִיו שֶׁהוּא יוֹצֵא מִן הַכֶּתֶל וַיֵּשׁ בוּ פוֹתַח טֶפֶח, טִמְאָה תַּחְתִּיהֶן וְכֻלָּים בַּכֶּתֶל, וְעַלִּיהֶן כַּקְּלַפַּת הַשּׁוּם - טְהוּרִין. טִמְאָה בַּכֶּתֶל וְכֻלָּים תַּחְתִּיהֶן, וְעַלִּיהֶן כַּקְּלַפַּת הַשּׁוּם - טְהוּרִין:

מִסְכַּת אֶהְלוֹת פָּרַק חֲמִשָּׁה עָשָׂר

ו. עֹשְׁבִים שֶׁתִּלְשָׁן וְהִנִּיחֵן בַּחֲלוֹן, אוֹ שֶׁעָלוּ מֵאֲלִיהֶן, וְהַעוֹף שֶׁשָּׁכַן בַּחֲלוֹן, וְהַמְטִלִית שֶׁהִיא פְּחוּתָהּ מִשְׁלֵשׁ עַל שְׁלֹשׁ, וְהָאֵבֶר וְהַבֶּשֶׂר הַמְדַלְדֵּלִין בַּבְּהֵמָה וּבַחֲבִיהָ וּבַעוֹפוֹת, וְהַעוֹבֵד כּוֹכְבִים, וְהַבְּהֵמָה, וּבֶן שְׁמוֹנָה, וְכָלִי חָרָס וְהַאוֹכְלִין טְהוּרִים, וְסִפֵּר תוֹרָה וְהַמְלַח - הֵרִי אֵלוּ מִמַּעֲטִין. אָבָל הַשֵּׁלֵג וְהַבָּרַד וְהַכֶּפּוֹר וְהַגְּלִיד וְהַמֵּים - אֵין מִמַּעֲטִין:

א. טַבְּלָאוֹת שֶׁל שֵׁשׁ חֲלָקוֹת, זוֹ עַל גְּבִי זוֹ, טִמְאָה תַּחַת אַחַת מֵהֶן, וְאֶפְלוּ גְבוּהוֹת מִן הָאָרֶץ אִמָּה - טִמְאָה בּוֹקַעַת וְעוֹלָה בּוֹקַעַת וַיּוֹרְדָת. טַבְּלָאוֹת נוֹגְעוֹת זוֹ בְּזוֹ, וְשִׁלְחָנוֹת נוֹגְעוֹת זֶה בְּזֶה - מוֹנִין לָהֶן כְּדָרֵךְ שְׁמוֹנִין בַּמֵּת:

ז. זִיו שֶׁעַל גְּבִי הַמָּאוֹר - שְׁעוּרוֹ בְּרוּם אֲצָבָעִים עַל רַחֵב גּוֹדֵל. וְשֶׁעַל גְּבִי מְלֵא מִקְדָּח - שְׁנִיחֶן כָּכֵל שֶׁהוּא. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: בְּמֵלוֹאוֹ. וְזִיו שֶׁעַל גְּבִי הַפֶּתַח - שְׁעוּרוֹ כָּכֵל שֶׁהוּא. סִתְמוֹ - שְׁעוּרוֹ בְּפוֹתַח טֶפֶח, חֲזָרוּ וּפְתָחוּ - שְׁעוּרוֹ בְּכָל שֶׁהוּא:

ב. טַבְּלָא שְׁנֵתוּנָה בְּצַד רִגְלוֹ שֶׁל שִׁלְחָן, וְטִמְאָה תַּחַת טַבְּלָא, הַנוֹגֵעַ בֵּין בְּטַבְּלָא וּבֵין בְּשִׁלְחָן - טִמְאָה טִמְאָת שְׁבָעָה. טִמְאָה תַּחַת הַשִּׁלְחָן, הַנוֹגֵעַ בְּשִׁלְחָן - טִמְאָה טִמְאָת שְׁבָעָה, וּבְטַבְּלָא - טִמְאָה טִמְאָת עָרֵב. הַנוֹגֵעַ כְּנֶגֶד הָאֵהָל, כְּנֶגֶד הָרְבוּעַ - טִמְאָה, שְׁלֵא כְּנֶגֶד הָרְבוּעַ - טְהוּר. רַבִּי מְנַחֵם בְּרַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: בֵּין כָּף וּבֵין כָּף טִמְאִין, מִפְּנֵי שֶׁהֵן נְדוּנִין כְּקָרֵן טַבְּלָא. כָּלִים שֶׁכְּנֶגֶד הָרְבוּעַ - טִמְאִין, שְׁלֵא כְּנֶגֶד הָרְבוּעַ - טְהוּרִין. רַבִּי מְנַחֵם בְּרַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: בֵּין כָּף וּבֵין כָּף טִמְאִין, מִפְּנֵי שֶׁהֵן נְדוּנִין כְּקָרֵן הַטַּבְּלָא:

ח. שְׁנֵי זִיזִין זֶה עַל גְּבִי זֶה, וְהַפֶּתַח תַּחְתִּיהֶן, הַתַּחְתּוֹן - כָּל שֶׁהוּא וְהַעֲלִיּוֹן - אֶפְלוּ לְתוֹךְ שְׁלֹשָׁה. נְדָבְכוֹת שֶׁהֵם שְׁנַיִם עָשָׂר טֶפְחִים - שְׁעוּרוֹ בְּפוֹתַח טֶפֶח, סִתְרַת הַתַּחְתּוֹן, אוֹ שֶׁהִיא הַעֲלִיּוֹן עוֹדֵף עַל הַתַּחְתּוֹן - שְׁעוּרוֹ בְּכָל שֶׁהוּא:

ג. חֲבִיבוֹת שֶׁהֵן מְטוֹת עַל צִדֵּיהֶן בְּאוֹיֵר, הוֹגְנָה שֶׁל זוֹ בְּצַד הוֹגְנָה שֶׁל זוֹ, וְהוֹגְנָה שֶׁל זוֹ בְּצַד דּוֹפְנָה שֶׁל זוֹ, גְבוּהוֹת מִן הָאָרֶץ טֶפֶח וְהוֹגְנֵיהֶן פּוֹתַח טֶפֶח, טִמְאָה תַּחְתִּיהֶן - תַּחְתִּיהֶן וְעַל גְּבִיהֶן טִמְאָה. עַל גְּבִיהֶן - עַל גְּבִיהֶן וְתַחְתִּיהֶן טִמְאָה, וְתוֹכֵיהֶן טְהוּר. גְבוּהוֹת מִן הָאָרֶץ טֶפֶח, וְאֵין בְּהוֹגְנֵיהֶן פּוֹתַח טֶפֶח, וְטִמְאָה תַּחַת אַחַת מֵהֶן - תַּחְתִּיהָ וְעַל גְּבִיהָ טִמְאָה. עַל גְּבִיהָ - עַל גְּבִיהָ וְתַחְתִּיהָ טִמְאָה, וְתוֹכָהּ טְהוּר. בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּטְהוּרוֹת, אָבָל אִם הָיוּ טִמְאוֹת, אֵף עַל פִּי שְׂאִין גְבוּהוֹת מִן הָאָרֶץ טֶפֶח, טִמְאָה תַּחַת אַחַת מֵהֶן - כֵּלֵן טִמְאוֹת:

ט. שְׁנֵי פְּתָחִים זֶה עַל גְּבִי זֶה, וְהִזִּיו לְמַעְלָה מֵהֶן, לְעֲלִיּוֹן - כָּל שֶׁהוּא, וְלַתַּחְתּוֹן - אֶפְלוּ בְּתוֹךְ שְׁלֹשָׁה. נְדָבְכוֹת שֶׁהֵן שְׁנַיִם עָשָׂר טֶפְחִים - שְׁעוּרוֹ בְּפוֹתַח טֶפֶח, סִתְרַת אֵת הַעֲלִיּוֹן אוֹ שֶׁהִיא עוֹדֵף הַפֶּתַח הַתַּחְתּוֹן, טֶפֶח מִכָּאן וְטֶפֶח מִכָּאן - שְׁעוּרוֹ בְּכָל שֶׁהוּא. אֵימִתִּי אֲמָרוּ כָּל שֶׁהוּא? בְּזִיו הַיּוֹצֵא, אָבָל לְגַבְלִית - עַד שֶׁהִיא בוּ פּוֹתַח טֶפֶח. וְאִיזוֹ הִיא גַבְלִית? כָּל שֶׁמַּעֲקָם מִכָּאן וּמִכָּאן, וּמִשִּׁיר מִן הָאֲמֻצָּע. רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: הַעֲטָרוֹת וְהַפִּיתוּכִין וְהַצִּיּוּרִים - מְבִיאִין אֶת הַטִּמְאָה בְּפוֹתַח טֶפֶח. רַבִּי אוֹמֵר: הַחֲמִירוֹ בְּקִנְיָה יוֹתֵר מִן הַזִּיו, שֶׁהַקְּנָה מִטְּלָטֵל וְהִזִּיו אֵינוֹ מִטְּלָטֵל:

ד. בֵּית שֶׁחֲצָצוּ בְּנִסְרִין, אוֹ בִירֵיעוֹת, מִן הַצְּדָדִין אוֹ מִן הַקּוֹרוֹת, טִמְאָה בַּכֶּתֶל הַחֲצָץ

- כּלִים שְׁבַחֲצָץ טְמַאִין, וְשִׁבְכַתְל מֵאַחֲרָיו, וְשִׁבְמַעֲזִיבָה מֵעַל גִּבְיֵוֹ - נִדְוֵנִין מִחֲצָה עַל מִחֲצָה. אִם יֵשׁ אַרְבַּעַה טְפָחִים - בְּטֵל הַכֶּתֶל. רַבִּי אֹמֵר: הָאוֹמֵר טְפַח - אֵינוֹ אוֹמֵר אַרְבַּעַה טְפָחִים, הָאוֹמֵר אַרְבַּעַה טְפָחִים - אֵינוֹ אוֹמֵר טְפַח. חֲצָצְוֹ מֵאַרְצֵוֹ וְטְמֵאָה בְּחֲצָץ - כּלִים שְׁבַבִּית טְמַאִין. טְמֵאָה בְּבֵית, כּלִים שְׁבַחֲצָץ, אִם יֵשׁ בְּחֲצָץ בְּמִקּוֹמָן טְפַח עַל טְפַח - טְהוֹרִין, וְאִם לֹא - טְמַאִין. וְשִׁבְכַרְקַע - טְמַאִין. טְמֵאָה בְּקַרְקַע - כּלִים שְׁבַחֲצָץ וְשִׁבְבִית טְמֵאָה:

ה. בֵּית שֶׁהוּא מְלֵא תְּבִין, וְאֵין בֵּינוֹ לְבִין הַקְּרוֹת פּוֹתַח טְפַח, וְטְמֵאָה מִבְּפָנִים, כָּל שְׁכַנְגָד יִצִּיאַת הַטְּמֵאָה בְּמִלְאוֹ שֶׁל פֶּתַח - טְמֵאָה, וּבְאִכְסוּדְרָה - אֵינוֹ טְמֵאָה אֶלָּא כְּנִגְדַּת הַקְּרוֹת וְלַחֲוִץ:

ו. גַּל שֶׁל צְרוּרוֹת וְכֵן כְּרִי שֶׁל תְּבוּאָה וְטְמֵאָה בְּתוֹכּוֹ - טְמֵאָה בּוֹקַעַת וְעוֹלָה בּוֹקַעַת וְיִוֶּרְדֶּת. וְאִם יֵשׁ בְּמִקּוֹם הַטְּמֵאָה טְפַח עַל טְפַח עַל רוּם טְפַח - הֵרִי הוּא כְּקָבֵר סָתוּם וּמְטֵמֵא מִכָּל סְבִיבָיו. וְאֵיזָה הוּא חֲצֵר הַקְּבָר? זוֹ הַגַּת שֶׁהַמְעֵרוֹת פְּתוּחוֹת לְתוֹכּוֹ, אִם יֵשׁ בָּהּ כֶּשֶׁעוֹר - הַנִּכְנָס לְתוֹכָהּ טְהוֹר, וְאִם לֹא - הַנִּכְנָס לְתוֹכָהּ טְמֵאָה. בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּזִמְנֵי שְׂאִינָה פְּתוּחָה לְאוֹר, אֲבָל בְּזִמְנֵי שֶׁפְּתוּחָה לְאוֹר, אֲפֹלוֹ אֵין מְרַחֵק מִן הַשְּׁקוּף אֲפֹלוֹ כָּל שֶׁהוּא - טְהוֹר, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִגַע בְּשְׁקוּף:

ז. גַּל שֶׁל צְרוּרוֹת שֶׁעֲשָׂאוֹ גּוֹלֵל לְקָבֵר, הַנוֹגֵעַ עַד אַרְבַּעַה טְפָחִים - טְמֵאָה; דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: אֵין טְמֵאָה אֶלָּא הַסֵּדֵר הַפְּנִימִי, צוּרְכּוֹ שֶׁל קָבֵר. אָמַר רַבִּי: נִרְאִין דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה בְּזִמְנֵי שְׂאִינוֹ עֵתִיד לָגוֹד, וְדְבָרֵי חֻכְמִים בְּזִמְנֵי שֶׁהוּא עֵתִיד לָגוֹד:

ח. חֵבִית שֶׁהִיא מְלֵאָה מִשְׁקִין טְהוֹרִין וּמִקְפֵּת צְמִיד פְּתִיל וְעֲשָׂאָה גּוֹלֵל לְקָבֵר, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן: בְּזוֹ בֵּית שְׂמַאי מְטַמְּאִין וּבֵית הֵלֵל מְטַהֲרִין. אָמְרוּ בֵּית שְׂמַאי לְבֵית הֵלֵל: וְכִי מָה עָלוּל לְקַבֵּל

טְמֵאָה אָדָם אוֹ מִשְׁקִין? אָמְרוּ לְהֵן: מִשְׁקִין, אָמְרוּ לְהֵן: וְכִי מָה אָדָם שְׂאִינוֹ עָלוּל לְקַבֵּל טְמֵאָה, כִּינֵן שְׁנֹגַע בּוֹ גִטְמֵאָה, מִשְׁקִין שְׁבַתוּכָה אֵינוֹ דִּין שִׁיְהִי טְמַאִין? אָמְרוּ לְהֵן בֵּית הֵלֵל: אֵי אַתֶּם מוֹדִים בְּטְהוֹר שְׁבָלַע טְבַעַת טְהוֹרָה וְנִכְנָס לְאֹהֶל הַמֵּת, שְׂאֵף עַל פִּי שְׂטֵמָא טְמֵאָת מֵת שֶׁהַטְּבַעַת טְהוֹרָה?! אָמְרוּ לְהֵן בֵּית שְׂמַאי: לֹא! אִם אֲמַרְתֶּם בְּטְבַעַת שְׂאִינָה מְטַמְּאָה בְּמִשְׂא הַזֶּבֶב, תֹּאמְרוּ בְּמִשְׁקִין שְׂמִטְמַאִין בְּמִשְׂא הַזֶּבֶב?! אָמְרוּ לְהֵן בֵּית הֵלֵל: אָנוּ דְּנִין טְמֵאָת שְׁבָעָה מְטַמְּאָת שְׁבָעָה, וְאַתֶּם דְּנִין טְמֵאָת שְׁבָעָה מְטַמְּאָת עֶרְב, מוֹטָב לְדוֹן טְמֵאָת שְׁבָעָה מְטַמְּאָת שְׁבָעָה, מִלְּדוֹן טְמֵאָת שְׁבָעָה מְטַמְּאָת עֶרְב. דְּבָר אַחֵר: אָדָם הַנוֹגֵעַ בְּמֵת - מְטַמֵּא כָּלִים, וְכָלִים הַנוֹגְעִין בְּמֵת - מְטַמְּאִין אָדָם. אָדָם הַנוֹגֵעַ בְּמֵת - מְטַמֵּא כָּלִי חֶרֶס, וְכָלִי חֶרֶס הַנוֹגֵעַ בְּמֵת - מְטַמְּאִין אָדָם, וְהֵלֵא דְּבָרִים קָל וְחֹמֵר, וּמָה אָדָם שֶׁהוּא מְטַמֵּא מִן הַמֵּת, וּמִן הַנוֹגֵעַ בְּמֵת, לְטַמֵּא אֶת הַנוֹגֵעַ בּוֹ, מִצִּיל עַל מָה שְׁבַתוּכּוֹ, כָּלִי חֶרֶס שְׂאִינוֹ מְטַמֵּא מִן הַמֵּת וּמִן הַנוֹגֵעַ בְּמֵת לְטַמֵּא אֶת הַנוֹגֵעַ בּוֹ, אֵינוֹ דִּין שִׁיִּצִּיל עַל מָה שְׁבַתוּכּוֹ?! אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן: לֹא הֵינּוּ זְקוּקִין לְדַחֵק לְכָף, מִמִּקּוֹם שְׂאָדָם מְטַמֵּא, מִשֵּׁם מִשְׁקִין מְטַמְּאִין. מִמִּקּוֹם שֶׁהַמְשָׁקִין מִצִּילִין, מִשֵּׁם אָדָם מִצִּיל. הֵיכֵן אָדָם גִּטְמֵאָה? בְּגִלוּי, אֵף מִשְׁקִין בְּגִלוּי גִטְמֵאִים. הֵיכֵן מִשְׁקִין מִצִּילִין? בְּפָנִים, אֵף אָדָם שֶׁנִּתְּנּוּ בְּפִיטָס, וְהַקִּיפוֹ צְמִיד פְּתִיל, וְעֲשָׂאוֹ גּוֹלֵל לְקָבֵר - טְהוֹר:

ט. כָּל הַמְטַלְטְלִין מִבֵּיאִין אֶת הַטְּמֵאָה בְּעֵבֵי הַמְרַדֵּעַ. אָמַר רַבִּי טְרַפּוֹן: אֲקַפַּח אֶת בְּנֵי שֶׁהִלְכָה זוֹ מִקְפַּחַת, אֵינִי יוֹדַע חֲזִיזִינוֹ שֶׁל דְּבָר מָה הוּא, אֶלָּא שֶׁשְׁמַע הַשּׁוֹמֵעַ וְטָעָה. וּמַעֲשֵׂה בְּאֶחָד שֶׁהִיָּה עוֹבֵר וּמְרַדֵּעַ עַל כְּתָפוֹ, וְהֵאָהִיל צִדּוֹ אֶחָד עַל הַקְּבָר, וְטַמְּאוּהוּ מִשּׁוֹם שֶׁהֵאָהִיל עַל הַמֵּת, וְהַשּׁוֹמֵעַ שְׁמַע וְטָעָה. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: מַעֲשֵׂה בְּאֶחָד שֶׁהִיָּה חוֹרֵשׁ וְנֹעַר אֶת

לְהֵן תְּבוּסָה וְאִין לְהֵן שְׁכוּנַת קְבָרוֹת. מַעֲשֶׂה בְּרַבִּי יִשְׁכָּב שְׁבֹדֵק, וּמִצָּא שְׁנַיִם בַּתְּחִלָּה וְאַחַד יָדוּעַ, עָשָׂה לְהֵן שְׁכוּנַת קְבָרוֹת. כְּשָׂא אֶצֶל רַבִּי עֲקִיבָא, אָמַר לוֹ: כָּל מָה שְׂיִגְעַת - לְרִיק יִגְעַת, אִף אַתָּה הֵייתָ צָרִיךְ לְבִדּוֹק כָּל קְבָרֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הַיְדוּעִין, וְלֹא אָמְרוּ אֲלֵא הַמוּצָא שֶׁלֹּשׁ כַּתְּחִלָּה:

ג. מִצָּא אַחַד בְּצַד רְשׁוֹת הַרְבִּים מִכָּאן, וּשְׁנַיִם בְּצַד רְשׁוֹת הַרְבִּים מִכָּאן - בּוֹדֵק מִכָּאן וּמִכָּאן, וּמְנִיחַ אֶת רְשׁוֹת הַרְבִּים. אַחַד בְּצַד גֶּדֶר מִכָּאן, וּשְׁנַיִם בְּצַד גֶּדֶר מִכָּאן, בּוֹדֵק מִכָּאן וּמִכָּאן, וְאִין צָרִיךְ לְבִדּוֹק מְקוֹם הַגֶּדֶר, לְהֵיוֹת בּוֹנֵה עַד שְׂמַגִּיעַ לְסֻלַּע אוֹ לְבַתּוּלָה. וְאִיזוֹ הִיא בַּתּוּלָה? כָּל שְׂמַעֲלָה רְשִׁישִׁים וְאִין עֶפְרָה תַּחוּת. בְּדֵק וְהִגִּיעַ לַמַּיִם - הָרִי זֶה בַּתּוּלָה. בְּדֵק וּמִצָּא שֵׁם חֶרֶס - אִין זֶה בַּתּוּלָה: הַבּוֹדֵק, בֵּית שְׂמַאי אוֹמְרִים: בּוֹדֵק שְׁתַּיִם וּמְנִיחַ אִמָּה, וּבֵית הֶלֶל אוֹמְרִים: בּוֹדֵק אִמָּה וּמְנִיחַ אִמָּה; דְּבָרֵי רַבִּי יַעֲקֹב. וְחֻכְמַיִם אוֹמְרִים: בֵּית שְׂמַאי אוֹמְרִים: בּוֹדֵק אִמָּה וּמְנִיחַ אִמָּה, וּבֵית הֶלֶל אוֹמְרִים: בּוֹדֵק אִמָּה וּמְנִיחַ שְׁתַּיִם:

ד. הַמוּצִיא אֶת הָעֶפֶר מִמְּקוֹם הַטְּמֵאָה - אוֹכֵל בְּדַמְעוֹ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: צוּבֵר עֶפְרָה שֶׁל זֶה עַל גְּבִי עֶפְרָה שֶׁל זֶה. וְרַבּוּתֵינוּ אָמְרוּ: עֶפְרָה טְהוֹרָה. הַבּוֹדֵק - אוֹכֵל בְּדַמְעוֹ. מִפְּקַח אֶת הַגֶּל - אִין אוֹכֵל בְּדַמְעוֹ. שְׂאֵלוֹ תַלְמִידָיו אֶת רַבִּין יוֹחָנָן בֶּן זִפְאִי: בּוֹדֵק מָהוּ שְׂיֵאכֹל? אָמַר לְהֵן: אִינוֹ אוֹכֵל. אָמְרוּ לוֹ: לְמַדְתָּנוּ רַבְּנוּ שְׂיֵאכֹל! אָמַר לָהֶם: יָפָה אֲמַרְתֶּם! אִם מַעֲשֶׂה שְׁעָשׂוּ יָדֵי וְרֵאוּ עֵינַי וְשִׁכַּחְתִּי, מָה שֶׁשְּׂמַעוּ אֲזַנִּי עַל אַחַת כְּמָה וְכְמָה. וְלֹא שְׁלֵא הָיָה יוֹדֵעַ, אֲלֵא שְׁהִיָּה מְבַקֵּשׁ לְזַרְזוֹת אֶת הַתְּלַמִּידִים. וְיֵשׁ אוֹמְרִים: אֶת הֶלֶל הַזֶּקֶן שְׂאֵלוֹ, וְלֹא שְׁלֵא הָיָה יוֹדֵעַ, אֲלֵא שְׁהִיָּה מְבַקֵּשׁ לְזַרְזוֹת אֶת הַתְּלַמִּידִים. שְׁהִיָּה רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: הַשּׁוֹנֵה וְאִינוֹ עֹמֵל דּוֹמָה לְזוֹרַע וְאִינוֹ קוֹצֵר, וְהַלּוֹמֵד תּוֹרָה וּמְשַׁכְּחָהּ דּוֹמָה לְאִשָּׁה

הַמְּחַרְשָׁה, וְנִמְצָאָת גְּלַגְלַת אַחַת דְּבוּקָה לְמַחְרְשָׁה מִשּׁוּם שֶׁהִסִּיט אֶת הַמֵּת, וְשָׁמַע הַשּׁוֹמֵעַ וְטָעָה. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: מַעֲשֶׂה בְּאַחַד שְׁחָרָשׁ וְנִעַר אֶת הַמְּחַרְשָׁה וְנִמְצָאָת גְּלַגְלַת שְׁלֵמָה דְּבוּקָה בַּמְּחַרְשָׁה, וְטִמְאַהּוּ מִשּׁוּם שֶׁהִסִּיט אֶת הַמֵּת, וְהַשּׁוֹמֵעַ שָׁמַע וְטָעָה:

י. הַמְּרַדֵּעַ שְׁנַתְּנוּ עַל גְּבִי בַּהֶמָּה, וְרֵאשׁוּ אַחַד נְתוּן עַל גְּבִי הַמֵּת, וְרֵאשׁוּ אַחַד נְתוּן עַל גְּבִי אָדָם, וְרֵאשׁוּ אַחַד נְתוּן עַל גְּבִי הַמֵּת וְרֵאשׁוּ אַחַד נְתוּן עַל גְּבִי כְּלַיִם - טְהוֹרִין, וְלֹא אָמְרוּ אֲלֵא אָדָם הַנוֹשֵׂא בְּלֶבֶד:

מִסְכַּת אֶהְלוֹת פָּרָק שְׁשֶׁה עֶשֶׂר

א. הַתְּלוּלִיּוֹת הַקְּרוּבוֹת, בֵּין לְעִיר בֵּין לְדֶרֶךְ, אַחַד חֲדָשׁוֹת וְאַחַד יְשׁוּנוֹת - טְמֵאִין, מִפְּנֵי שֶׁהַנְּשִׁים קוֹבְרוֹת שֵׁם נִפְלִיָּהֶן, וּמִכִּי שְׁחִין - אֲבָרֵיהֶן. וְהַרְחוּקוֹת, חֲדָשׁוֹת - טְהוֹרוֹת. יְשׁוּנוֹת - טְמֵאוֹת, שְׂאֵנֵי אוֹמֵר: שְׂמָא הָיָה שֵׁם דְּרָךְ אוֹ עִיר. וְאִיזוֹ הִיא תְּלוּלִיּוֹת? זֶה תְּלוּלִיּוֹת עֶפֶר שֶׁעַל גְּבִי בְּקוֹעַ, הַמְּאֵהִיל עַל מְקַצְתָּהּ טְמֵא, וְאִין צָרִיךְ לּוֹמַר כְּנֶגֶד כְּלָה. עֶפְרָה טְמֵאָה מִשּׁוּם עֶפֶר תְּלוּלִיּוֹת. חֲתַר מְמַנֶּה עֶפֶר וּסְמָכוּ לָהּ - אִין בּוֹ מִשּׁוּם עֶפֶר תְּלוּלִיּוֹת, שְׁהִיָּתָה טְמֵאָה וְנִטְהָרָה - הָרִי זֶה טְהוֹרָה, וְאִינוֹ חוֹשֵׁשׁ שְׂמָא נְטֵמַאת:

ב. אַחַד הַמוּצָא שְׁלֹשָׁה מֵתִים, וְאַחַד הַמוּצָא שְׁלֹשָׁה כּוֹכִין, וְאַחַד הַמוּצָא כּוֹף בְּקוֹעַ וּמַעֲרָה. מִצָּא עֶשְׂרֵה וְאִין בִּינֵיהֶן מְאַרְבַּע אֲמוֹת וְעַד שְׁמוֹנֵה אֲמוֹת - יֵשׁ לָהֶם תְּבוּסָה, וְאִין לְהֵן שְׁכוּנָה קְבָרוֹת; דְּבָרֵי רַבִּי שְׂמַעוֹן. וְחֻכְמַיִם אוֹמְרִים: רֹאֵה אֶת הָאֲמֻצְעִיִּים כְּאֵלוֹ אֵינָן, וְהַחִיצוֹנִים מְצַטְרְפִין מְאַרְבַּע אֲמוֹת וְעַד שְׁמֹנֶה. מִצָּא רֵאשׁוּ שֶׁל זֶה בְּצַד מְרַגְלוֹתָיו שֶׁל זֶה, וְרֵאשׁוּ שֶׁל זֶה בְּצַד מְרַגְלוֹתָיו שֶׁל זֶה - יֵשׁ לְהֵן תְּבוּסָה וְאִין לְהֵן שְׁכוּנַת קְבָרוֹת. וְהַחֶסֶר, אִין לוֹ תְּבוּסָה, וְאִין לוֹ שְׁכוּנַת קְבָרוֹת. וְאִי זֶהוּ חֶסֶר? רַבִּי אוֹמֵר: כְּדֵי שְׂיִנְטֵל מִן הַחַי וְיָמוֹת. מִצָּא שְׁנַיִם בַּתְּחִלָּה וְאַחַד יָדוּעַ - יֵשׁ

שׂוֹלֵדֵת וְקוֹבֶרֶת. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: זִמְרָה בְּהַתְּדִירָה, זִמְרָה:

פֶּתַח אֶחָד לְצִפּוֹן, וּפֶתַח לוֹ פֶּתַח אַחֵר לְדָרוֹם - טְהוֹר דְּרוּמֵי אֶת הַצִּפּוֹנִי:

מִסְכַּת אֱהָלוֹת פָּרָק שְׁבַעַה עָשָׂר

א. הַחֹרֵשׁ אֶת הַקֶּבֶר - הֲרִי זֶה עוֹשֶׂה בֵּית הַפָּרֶס, מֵאָה אֵמָה לְכָל רוּחַ. הַחֹרֵשׁ עַל גְּבֵי הַקֶּבֶר, וְכֵן הַחֹרֵשׁ עַל גְּבֵי הָאָרוֹן, אֶפְלוּ מִשְׁקַע בְּרַבִּידִין וּבְאֲבָנִים, וְאֶפְלוּ עַל גְּבֵי רוּם שְׁתֵּי קוֹמוֹת - הֲרִי זֶה עוֹשֶׂה בֵּית הַפָּרֶס. אֵינִי לֹךְ שְׁעוֹשֶׂה בֵּית הַפָּרֶס אֲלֵא הַחֹרֵשׁ אֶת הַקֶּבֶר בְּלִבָּד. וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר: אַף אֶת הַתְּלוּלוֹת. אָמַר רַבִּי יוֹסִי: בְּמָה דְּבָרִים אֲמֹרִים? בְּמֹרִיד, אֲבָל בְּמַעֲלָה - אֵינִי עוֹשֶׂה בֵּית הַפָּרֶס:

ב. שְׁלֹשָׁה פְּרָשִׁינִין שְׂאֲמְרוּ, הִנְתּוּנִין כְּדָרְכָן בְּמִקּוֹם יָבֵשׁ, אֲבָל לֹא בְּמִקּוֹם הַטֵּינָה, וְהַחֹרֵשׁ בְּשִׂדָּה קִשְׁקִשִׁין וּבְשִׂדָּה מְדֻרֵן - הֲרִי זֶה עוֹשֶׂה בֵּית הַפָּרֶס, הַבּוֹנֶה עַל גְּבֵי טְהוֹר, וְהַזּוֹרֵעַ עַל גְּבֵי טְהוֹר. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: הַחֹרֵשׁ מִלְּטִימָא - הֲרִי זֶה עוֹשֶׂה בֵּית הַפָּרֶס:

ג. הַשְּׁתַּפִּים, וְהָאֲרִיסִין, וְהָאֲפּוֹטְרוֹפִין - אֵינִי עוֹשִׂין בֵּית הַפָּרֶס. הַחֹרֵשׁ מִתּוֹךְ שְׁלוֹ וּמִתּוֹךְ שֵׁל חֲבָרוֹ - שְׁלוֹ עוֹשֶׂה בֵּית הַפָּרֶס, וְשֵׁל חֲבָרוֹ אֵינִי עוֹשֶׂה בֵּית הַפָּרֶס, אֲבָל עוֹלָה הוּא בְּמִדַּת בֵּית הַפָּרֶס:

ד. חֲזַקְתָּ נְפֹשׁוֹת שְׁבָאָרַץ יִשְׂרָאֵל - טְהוֹרִים, חוּץ מִן הַמְּצִינֹת בְּלִבָּד. שִׂדָּה שְׂמַחֲזִקִין בָּהּ שֶׁהִיא בֵּית הַפָּרֶס, אֶפְלוּ בַת אַרְבַּעַת כּוּרִין, אֶפְלוּ הִיא מְשׁוּכָה מִמִּקּוֹם הַטְּמֵאָה, וְאֶפְלוּ טְהוֹרָה מִקִּיפְתָּהּ מֵאֲרַבְעַת רוּחֹתֶיהָ - הֲרִי זֶה בְּחֻזְקַת בֵּית הַפָּרֶס:

ה. שְׁתֵּי שְׂדוֹת שֵׁל בֵּית הַפָּרֶס זוֹ עַל גְּבֵי זוֹ, וְשִׁטְפוּ גִשְׁמִים שְׁלֹשָׁה טַפְחִים מִן הָעֲלִיוֹנָה לְתַחְתּוֹנָה - שְׁתֵּיהֶן טְמֵאוֹת. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: אַף עַל פִּי שְׂאִין פֶּתַחָה שֵׁל עֲלֵיהָ מְכֻן כְּנֶגֶד שֵׁל בֵּית עֲלֵיהָ - טְהוֹרָה:

ו. בֵּית הַפָּרֶס שְׁטְהוֹרֵהוּ - הֲרִי זֶה טְהוֹר. וְצָרִיךְ לַעֲמֹד עַל גְּבֵי שְׁנֵי תְּלִמִּידֵי חֲכָמִים.

ה. נִמְצְאָתָא אוֹמֵר: שְׁלֹשׁ קְבָרוֹת הֵן, קֶבֶר הַנְּמִצָּא - מְפָנִין אוֹתוֹ, פְּנוּהוּ - מְקוּמוֹ טְהוֹר וְאֶסוּר בְּהִנְאָה. קֶבֶר הַמְּזִיק אֶת הָרִבִּים - מְפָנִין אוֹתוֹ. פְּנוּהוּ - מְקוּמוֹ טְהוֹר וּמִתָּר בְּהִנְאָה. קֶבֶר הַיְדוּעַ - אֵינִי מְפָנִין אוֹתוֹ, פְּנוּהוּ - מְקוּמוֹ טְמֵא וְאֶסוּר בְּהִנְאָה. שִׂדָּה שְׁנִשְׂאָר קֶבֶר בְּתוֹכָהּ - טְמֵא. בְּדָק וּמְצָא בָּהּ קֶבֶר, הַנִּכְנָס לְתוֹכָהּ טְהוֹר, שְׂאֵנִי אוֹמֵר: הַקֶּבֶר שְׂאֵבֵד הוּא הַקֶּבֶר הַנְּמִצָּא. בְּדָק וּמְצָא בְּתוֹכָהּ שְׁלֹשׁ קְבָרוֹת, הַנִּכְנָס לְתוֹכָהּ טְהוֹר, וְאֵינִי חוֹשֵׁשִׁין שְׂמָא שְׁכוֹנַת קְבָרוֹת הֵן. הַמְּפָנָה קֶבְרוֹ לְרִשׁוֹת הָרִבִּים וְהַלֹךְ לְשֵׁם אָדָם - מְפָנָה עֵצִים עֵצִים וְהַכֵּל טְהוֹר. מִי שְׁנִפְחַת קֶבְרוֹ בְּתוֹךְ שִׂדָּהוּ - מְפָנָה עֵצִים עֵצִים וְהַכֵּל טְהוֹר. מַעֲשֶׂה בִּיהוּדָה וְהַלֵּל אַחִיו בְּנֵיוֹ שֵׁל רַבִּין גְּמִלְיָאֵל, שֶׁהֵינִי מְהַלְכִים בְּתַחוּם עִבּוֹ, וּמְצָאוּ אָדָם אֶחָד שְׁנִפְחַת קֶבְרוֹ בְּתוֹךְ שִׂדָּהוּ, אָמַר לוֹ: 'לֵקֵט עֵצִים עֵצִים וְהַכֵּל טְהוֹר':

ו. פְּרָסָא שְׂמִטְלִין לְתוֹכָהּ הַרוּגִין - מְלַקֵּט עֵצִים עֵצִים וְהַכֵּל טְהוֹר, וְהַנִּקְבֵּר שְׁלֵא בְּרִשׁוֹת - אֵינִי לוֹ תְּבוּסָה וְאֵינִי לוֹ שְׁכוֹנַת קְבָרוֹת. רַבִּין שְׂמַעוֹן בֶּן גְּמִלְיָאֵל אוֹמֵר: הַנִּפְלִים אֵינִן קוֹנִין אֶת הַקֶּבֶר וְאֵינִי לוֹ תְּבוּסָה, וְהַנִּקְבֵּר שְׁלֵא בְּרִשׁוֹת יֵשׁ לוֹ תְּבוּסָה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: בּוֹר שְׂמִטְלִין בּוֹ נְפִלִים - טְהוֹר. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: מַעֲשֶׂה בְּשִׁפְחָתוֹ שֵׁל מִסִּיק אֶחָד בְּרִמּוֹן שֶׁהִטִּילָה נֶפֶל לְבוֹר, וּבָא כֹהֵן וְהִצִּיץ בּוֹ לִידַע מַה הִפִּילָה, וּבָא מַעֲשֶׂה לְפָנָי חֲכָמִים, וְטְהוֹרֵהוּ, מְפָנִי שְׁחַלְדָּה וּבִדְדָלִים מְצוּיִין שֵׁם וְגוֹרְרִין אוֹתוֹ:

ז. קֶבֶר שְׁסַתֵּם פְּתָחוֹ - מְטֵמָא כָּל סְבִיבּוֹ. פְּרִץ אֶת פְּצִימֵי וְחִזֵּר וְסַתְּמוּ - מְטֵמָא אֶת סְבִיבּוֹ. נִפְרָצָה בּוֹ פְּרָצָה אַחַת שֵׁל אַרְבַּעַת טַפְחִים, בֵּין מְלַמְעָלָה בֵּין מְלַמְטָה - אֵינִי טְמֵא אֲלֵא כְּנֶגֶד הַפְּרָצָה בְּלִבָּד. הִיָּה לוֹ

אמר רבי יהודה: לא נחלקו רבי אליעזר וחכמים על עפר שהוא בא מבית הפרס בירק - שהוא טהור, עד שיהא במקום אחד כחותם המרצופין, על מה נחלקו? על עפר הבא מארץ העמים בירק, שרבי אליעזר אומר: מצטרף, וחכמים אומרים: אין מצטרף, עד שיהא במקום אחד כחותם המרצופין:

ז. המביא ארונות ותנורים, וספלין וכלי חרש מחוצה לארץ לארץ, עד שלא הוסקו - טמאין משום ארץ העמים, וטהורין משום כלי חרס. הוסקו - טמאין משום כלי חרס, וטהורין משום ארץ העמים. נמצאת אתה אומר: בשעה שהן טמאין משום ארץ העמים - טהורין משום כלי חרס. ובשעה שהן טמאין משום כלי חרס - טהורין משום ארץ העמים:

ח. הביא עפר ממקום הטמאה וגבלו במקום הטהרה או ממקום הטהרה וגבלו במקום הטמאה, אפלו על גבי הסלע - טמא. הלכן לבנים מבית הפרס ממקום הטמאה - טמא, וממקום הטהרה - טהור. רבי שמעון אומר: לבנה מבית הפרס, אפלו ממקום הטמאה - טהור, שלא אמרו גוש אלא כבדיתו. עפר בית הפרס, שטחין בו גגות ותנורין - טהור, מפני שבטל:

ט. בית הפרס שעשה בו אשפה גבוהה שלשה טפחים, ויכול להסיטן - טהור. עקרה ממקומה - טמא. רבן שמעון בן גמליאל מטהר. בית הפרס שרצפו ברבידים ובאבנים שאין יכול להסיטן - טהור. עקרו ממקומן - טמא. רבן שמעון בן גמליאל מטהר. רבי אליעזר בן יעקב אומר: בית הפרס שגבשו בגבשושין שאין יכול להסיטן - טמא. רבי שמעון בן יהודה אומר משום רבי שמעון: עזקו - אין לה בדיקה גדולה מזו! הלך בבית הפרס למטה משלש, והוציא משם עפר - טהור:

י. הלך בית הפרס זה - לא יהלך בבית הפרס אחר, ואם הלך - טהור. בצר בית

הפרס זה - לא יבצר בית הפרס אחר. ואם בצר - טמא; אלו דברי בית הלל:

יא. השורף את הקש ואת העצה - שורפו במקומן. רבי יהודה אומר: שורפו חוצה לה. וכן היה רבי יהודה אומר: שדה שאבד בה קבר - אין נטעת כל נטע ואין נזרעת כל זרע, וחופרין בתוכו לירק, ואין מקמיזין בתוכה. מזין וטובלין, ואין נוטעין בתוכה מקשאות ומדלעות, כדי שלא להרגיל רגל אדם לשם:

יב. שלש בית הפרס הן, שדה שנחרש בה קבר, שדה שאבד קבר בתוכה, שדה כוכין. ואיזו היא שדה כוכין? כל שחופר בארץ ומבליע את הכוכין לצדידן. מצא שדה מציינת, ואין ידוע מה טיבה, אם יש שם אילן - בידוע שנחרש קבר בתוכה. אין שם אילן - בידוע שאבד קבר בתוכה. רבי יהודה אומר: במה דברים אמורים? בזמן שיש שם זקן אחד או תלמיד חכם אחד, שאין כל אדם בקי אין בכך. רבי יוסי אומר: חזקת עצמות המכסין - הרי הן של אדם, עד שיודע שהן של בהמה. מגלין - הרי הן של בהמה, עד שיודע שהן של אדם, מודין בית שמאי לבית הלל: אין בודקין לתרומה, אלא תשרף:

וְהָיָה כִּי-תָבֹוא אֶל-הָאָרֶץ אֲשֶׁר י-הֲנִיָּה ויהי אָרִי תִיעוֹל לְאָרְעָא דִּינִי אֱלֹהֶךָ יִהְיֵב לָךְ אַחְסָנָא א-לֵהִיךָ נָתַן לָךְ נַחֲלָה וִירֻשָׁתָה וְיִשְׁבַּת בָּהּ: וְתִירַתָּה וְתִתִּיב בָּהּ:

וְהָיָה כִּי תָבֹוא וְגֹמֵר וִירֻשָׁתָה וְיִשְׁבַּת בָּהּ – מִגִּיד שְׁלֹא נִתְחַסְבוּ בַבְּכוֹרִים עַד שֶׁכָּבְשׂוּ אֶת הָאָרֶץ וְחִלְקוּהָ.

וְלִקְחָתָּ מֵרֵאשִׁית | כָּל-פְּרִי הָאֲדָמָה אֲשֶׁר תִּבְיֵא מֵאֲרָצְךָ אֲשֶׁר י-הֲנִיָּה א-לֵהִיךָ נָתַן לָךְ וְשִׁמַּתָּ בַטָּנָא וְהִלַּכְתָּ אֶל-הַמְּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר י-הֲנִיָּה א-לֵהִיךָ לְשֹׁכֵן שְׁמוֹ שָׁם:

מֵרֵאשִׁית – וְלֹא כָל רֵאשִׁית, שְׁאִין כָּל הַפְּרוֹת חִיבִין בַּבְּכוֹרִים אֲלֵא שְׂבַעַת הַמִּינִין בַּלְבַּד. נֹאמֵר כָּאֵן אָרֶץ, וְנֹאמֵר לְהֵלֵן "אָרֶץ חֹטָה וְשִׁעוּרָה" וְגֹמֵר; מֵה לְהֵלֵן מִשְׂבַּעַת הַמִּינִים שְׁנֹשֶׁמְבַחָה בְּהֵן אָרֶץ יִשְׂרָאֵל, אֲפִי כָּאֵן שְׂבַח אָרֶץ יִשְׂרָאֵל, שְׁהֵן שְׂבַעַת הַמִּינִין. "זֵית שְׁמֹן", זֵית אֲגוּרִי, שְׁשִׁמְנוֹ אֲגוּר בְּתוֹכוֹ; וְ"דָבָשׁ", הוּא דָבָשׁ תְּמָרִים. מֵרֵאשִׁית – אֲדָם יוֹרֵד לְתוֹךְ שְׂדֵהוּ וְרוֹאֵה תְּאֵנָה שְׂבַפְרָה, כּוֹרֵף עֲלֶיהָ גְּמִי לְסִימֹן וְאוֹמֵר: הֲרִי זֶה בְּכוֹרִים.

וּבֹאתָ אֶל-הַפְּהִלֹן אֲשֶׁר יִהְיֶה בֵּינָם הֵהֵם וְאִמְרָתָּ אֵלָיו הִגְדַּתִּי הַיּוֹם לִי-הֲנִיָּה א-לֵהִיךָ כִּי-בָאתִי אֶל-הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע י-הֲנִיָּה לְאַבְתְּחִינוּ לְתַת לָנוּ:

אֲשֶׁר יִהְיֶה בֵּינָם הֵהֵם – אֵין לָךְ אֲלֵא פְהֵן שְׂבַנְמִיָּה, כְּמוֹ שֶׁהוּא. וְאִמְרָתָּ אֵלָיו – שְׁאִינְךָ כְּפוּי טוֹכָה. הִגְדַּתִּי הַיּוֹם – פַּעַם אַחַת בְּשָׁנָה וְלֹא שְׁתֵּי פַעַמִּים.

וְלִקַּח הַפְּהִלֹן הַטָּנָא מִיַּדְךָ וְהִנִּיחֹו לַפְּנֵי מִזְבַּח י-הֲנִיָּה וְיִסַּב כְּהֵנָא סִלָּא מִן יַדְךָ וְיִחַתְגִּיָּה קָדָם מִדְּבַחָא דִּינִי א-לֵהִיךָ:

וְלִקַּח הַפְּהִלֹן הַטָּנָא מִיַּדְךָ – לְהִנִּיף אוֹתוֹ; פְּהֵן מִנִּיחַ יָדוֹ תַּחַת יַד הַבְּעָלִים וּמִנִּיף.

וְעֵנִיתָ וְאִמְרָתָּ לַפְּנֵי | י-הֲנִיָּה א-לֵהִיךָ אֲרַמְלִי אֲבָדָא אֲבִי וַיִּרְדַּד מִצְרִימָה וַיַּגֵּר שָׁם בְּמַתִּי מַעַט וַיְהִי-שָׁם לְגוֹי גָּדוֹל עַצוֹם וְרַב:

וְעֵנִיתָ – לְשׁוֹן הִרְמַת קוֹל. אֲרַמְלִי אֲבָדָא אֲבִי – מִנְפִיר חֲסָדֵי הַמְּקוֹם; אֲרַמְלִי אֲבָדָא אֲבִי, לָכֵן בְּקִשׁ לַעֲקֹר אֶת הַכֹּל כְּשֶׁרָדַף אַחַר יַעֲקֹב, וּבִשְׁבִיל שְׁחֻשׁ לַעֲשׂוֹת, חָשַׁב לוֹ הַמְּקוֹם כְּאֵלוֹ עֲשָׂה, שְׂבָאמוֹת הַעוֹלָם חוֹשֵׁב לָהֶם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְחַשְׁבָּה כְּמַעֲשָׂה. וַיִּרְדַּד מִצְרִימָה – וַעֲזַר אֲחֵרִים כָּאֵן עֲלִינוּ לְכַלּוֹתֵנוּ, שְׁאֲחֵרֵי זֹאת יָרַד יַעֲקֹב לְמִצְרַיִם. בְּמַתִּי מַעַט – בְּשְׂבַעִים נֶפֶשׁ.

וַיַּרְעוּ אֲתָנוּ הַמִּצְרַיִם וַיַּעֲנוּנוּ וַיִּתְּנוּ עָלֵינוּ עֲבָדָה קָשָׁה:

וְנִצְעַק אֵלֵי-י-הֲנִיָּה א-לֵהִי אֲבַתְחִינוּ וַיִּשְׁמַע י-הֲנִיָּה אֶת-קִלְנוּ וַיַּרְא אֶת-עַנְיָנוּ וְאֶת-עַמְלָנוּ וְאֶת-לַחְצָנוּ: וְצִלִּינָא קָדָם יְיָ אֱלֹהֵא דְאַבְתְּחִנָּא וְקַבִּיל יְיָ צְלוֹתֵנָא וּגְלִי קְדָמוּהִי עַמְלָנָא וְלִיאֹתֵנָא וְדוּחַקֵּנָא:

וַיּוֹצֵאֵנוּ י-הֲנִיָּה מִמִּצְרַיִם בְּיַד חֲזָקָה וּבְזִרְעַ גְּטוּלָה וּבְמִרְאָ גָּדֹל וּבְאִתּוֹת וּבְמִפְתִּיִם: וְאַפְקֵנָא יְיָ מִמִּצְרַיִם בְּיַד תְּקִיפָא וּבְדִרְעַ מְרַמִּם וּבְחִזּוֹנָא רַבָּא וּבְאִתִּין וּבְמוֹפְתִין:

וַיִּבְאֵנוּ אֶל-הַמְּקוֹם הַזֶּה וַיִּתֵּן-לָנוּ אֶת-הָאָרֶץ הַזֹּאת אָרֶץ זָבַת חֶלֶב וְדָבָשׁ: וְאִיתְּחִנָּא לְאַתְרָא קְדִין וַיִּהְיֵב לָנוּ יְת אֲרַעָא קְדָא אָרַע עֲבָדָא חֶלֶב וְדָבָשׁ:

אֵל הַמְּקוֹם הַזֶּה – זֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. וַיִּתֵּן לָנוּ אֶת הָאָרֶץ – כְּמַשְׁמַעוֹ.

וְעֵתָה הִגַּה הַבְּאִתִּי אֶת-רֵאשִׁית פְּרִי הָאֲדָמָה אֲשֶׁר-נָתַתָּה לִי י-הֲנִיָּה וְהִנַּחְתָּו לַפְּנֵי י-הֲנִיָּה א-לֵהִיךָ וְהִשְׁתַּחֲוִיתָ לַפְּנֵי י-הֲנִיָּה א-לֵהִיךָ: וּכְעַן הָאֵ אִיתִיתִי יְת רִישׁ אֲפָא דְאַרְעָא דִּיהִבְתָּ לִי יְיָ וְתַחַתְגִּיָּה קָדָם יְיָ אֱלֹהֶךָ וְתַסְגִּיד קָדָם יְיָ אֱלֹהֶךָ:

וְהִנַּחְתָּו – מִגִּיד שְׁנוּטְלוֹ אַחַר הַנֶּפֶת הַפְּהִלֹן, וְאוֹתוֹן בְּיָדוֹ כְּשֶׁהוּא קוֹרָא, וְחִזּוֹר וּמִנִּיף.

ושמחת בכל הטוב אשר נתן לך י-הוה א-להיך ותחדי בכל טבתא דיהב לך יי אלהיך ולאנש ביתך את ולביתך אתה ושלוי והגר אשר בקרבך: וליואה וגיורא דבינך:

ושמחת בכל הטוב – מכאן אמרו: אין קורין מקרא בפורים אלא בזמן שמחה, מעצרת ועד הסג, שאדם מלקט תבואתו ופרותיו ונינו ושמנו; אבל מהסג ואילף, מביא ואינו קורא. אתה ושלוי – אף הלוי טיב בפורים אם נטעו בתוך עריהם. והגר אשר בקרבך – מביא ואינו קורא, שאינו יכול לומר "לאבותינו".

פְּרִשְׁת ודוי מעשרות

שני

כי תכלה לעשר את-כל-מעשר תבואתך בשנה השלישית שנת המעשר ונתתה ללוי לגר ליתום ולא למנה ואכלו בשעריך ושבעו: ארי תשיצי לעשרא ית כל מעשר עללתך בשתא תליתיתא שנת המעשר ונתתה ללוי לגר ליתום ולא למנה ואכלו בשעריך ושבעו:

פי תכלה לעשר את כל מעשר תבואתך בשנה השלישית – כשתגמר להפריש מעשרות של שנה השלישית. קבע זמן הבעור והודוי בערב הפסח של שנה הרביעית, שנאמר: "מקצה שלש שנים תוציא" וגומר. נאמר כאן "מקצ", ונאמר להלן: "מקצ שבע שנים", לענן הקהל; מה להלן רגל, אף כאן רגל. אי מה להלן חג הסוכות, אף כאן חג הסוכות? תלמוד לומר: **כי תכלה לעשר מעשרות של שנה השלישית**; רגל שהמעשרות פלין בו, וזהו פסח, שהרבה אילנות יש שנלקטין אחר הסוכות. נמצאו מעשרות של שלישית פלין בפסח של רביעית; וכל מי ששהה מעשרותיו, הצריכו הכתוב לבערו מן הבית. **שנת המעשר** – שנה שאין נוהג בה אלא מעשר אחד משני מעשרות שנהגו בשתי שנים שלפניה. ששנה ראשונה ושנה של שמיטה – נוהג בהן מעשר ראשון, כמו שנאמר: "כי תקחו מאת בני ישראל את המעשר"; ומעשר שני, שנאמר: "ואכלת לפני ה' א-להיך מעשר דגנך תירושך ויצהרך"; הרי שתי מעשרות. ובה ולמדך כאן בשנה השלישית, שאין נוהג מאותן שתי מעשרות אלא האחד; ואיזה? זה מעשר ראשון. ומת מעשר שני יתן מעשר עני, שנאמר כאן: **ונתתה ללוי את אשר לו**, הרי מעשר ראשון; לגר ליתום ולא למנה, זה מעשר עני. **ואכלו בשעריך ושבעו** – מן להם כדי שבעו. מכאן אמרו: אין פוחתין לעני בגרן פחות מחצי קב חטים וכולה.

ואמרתי לפני י-הוה א-להיך בערתי הקדש מן הבית וגם נתתיו ללוי ולגר ליתום ולא למנה ככל מצותך אשר צויתני לא-עברתי ממצותיך ולא שכחתי: ותימר קדם יי אלהיך פליתי קודש מעשרא מן ביתא ואף יהבתי לליואה ולגיורא ליתמא ולא למנה ככל תפקידתך דפקידתני לא עברית מפקודך ולא אתגשיתי:

ואמרתי לפני ה' א-להיך – התנדב שנתת מעשרותיך. בערתי הקדש מן הבית – זה מעשר שני ונטע רבעי. ולמדך שאם שהה מעשרותיו של שתי שנים ולא העלים לירושלים, שצריך להעלותם עכשו. וגם נתתיו ללוי – זה מעשר ראשון. וגם – לרבות תרומה ובפורים. לגר ליתום ולא למנה – זה מעשר עני. **ככל מצותך** – נתיים פסדון, ולא הקדמתי תרומה לבפורים, ולא מעשר לתרומה, ולא שני לראשון. שהתרומה קרויה "ראשית", שהיא ראשונה משנעשה דגן; וכתוב: "מלאתה ודמעה לא תאחר", לא תשנה את הסדר. **לא עברתי ממצותיך** – לא הפרשתי ממין על שאינו מינו, ומן הקדש על הישון, **ולא שכחתי** – מלברכה על הפרשת מעשרות.

לא-אכלתי באני ממנו ולא-בערתי ממנו בטמא ולא-נתתי ממנו למת שמעתי בקול י-הוה א-להי עשיתי ככל אשר צויתני: לא אכלתי באני ממנו – מכאן שאסור לאונן. ולא בערתי ממנו בטמא – בין שאני טמא והוא טהור, בין שאני טהור והוא טמא. והיכן הנהר על כד? "לא תוכל לאכל בשעריך", זו אכילת טמאה, כמו שכתוב בפסולי המקדשים: "בשעריך תאכלנו הטמא והטהור" וגומר; אבל זה – לא תוכל לאכל דרך אכילת שעריך האמור במקום אחר. **ולא נתתי ממנו למת** – לעשות לו ארון ומכריכין. **שמעתי בקול ה' א-להי** – הביאותיו לבית הבחירה. **עשיתי ככל אשר צויתני** – שמחתי ושמחתי בו.

השקיפה ממעון קדשך מן השמים ובך את-עמך את-ישראל ואת האדמה אשר נתתה לנו כאשר נשבעת לאבותינו ארץ זבת חלב ודבש: אסתכי ממדור קודשך מן שמיא ובריך ית עמך ית ישראל וית ארעא דיהבת לנוא פמא דקנימתא לאבהתנא ארע עבדא חלב ודבש:

השקיפה ממעון קדשך – עשינו מה שצורת עלינו, עשה אתה מה שעליך לעשות, שאמרתי: "אם בנקומי תלכו... ונתתי גשמיכם בעתם". אשר נתתה לנו כאשר נשבעת לאבותינו – לתת לנו; וקנימת, ארץ זבת חלב ודבש.

פְּרִשְׁת קדוש עם סגלה

שלישי

הַיּוֹם הַזֶּה י-הוָה א-לֹהֶיךָ מְצוּנָה לַעֲשׂוֹת אֶת-
הַחֲקִים הָאֵלֶּה וְאֶת-הַמִּשְׁפָּטִים וְשִׁמְרָתָּ וְעֲשִׂיתָ
אוֹתָם בְּכָל-לְבָבְךָ וּבְכָל-נַפְשְׁךָ:

הַיּוֹם הַזֶּה ה' א-לֹהֶיךָ מְצוּנָה – בְּכָל יוֹם יִהְיוּ בְּעֵינֶיךָ חֻדְשִׁים, כְּאֵלוּ בּוֹ בַיּוֹם נִצְטוּנִית עֲלֵיכֶם. וְשִׁמְרָתָּ וְעֲשִׂיתָ אוֹתָם – בַּת קוֹל מְבַרְכָתוֹ: הַבֵּאתָ
בַּכּוּרִים הַיּוֹם, תִּשְׁנָה לְשָׁנָה הַבְּאֵה.

אֶת-י-הוָה הַאֱמַרְתָּ הַיּוֹם לִהְיוֹת לְךָ לֹא-לֵהִים
וְלָלַכְתָּ בְּדַרְכָיו וְלִשְׁמֹר תִּקְוֵוּ וּמְצוּתָיו וּמִשְׁפָּטָיו
וְלִשְׁמֹעַ בְּקוֹלוֹ:
יְיָ חֲטַבְתָּ יוֹמָא דִּין לְמַהוּי לְךָ לְאֵלֶּה וְלִמְהוּ בְּאוֹרְתוֹ
דְּתַקְנֵן גְּדַמְוֵהי וְלִמְטַר קִימְוֵהי וּפְקוּדוֹהי וְדִינְוֵהי
וְלִקְבֵּלָא לְמִימְרֵיהּ:

הַאֱמַרְתָּ וְהֵאמִירָךְ – אִין לְהֵם עַד מוֹכִיחַ בְּמַקְרָא. וְלִי נִרְאָה שֶׁהוּא לְשׁוֹן הַפְּרָשָׁה, וְהַבְּדִלָּה: הַבְּדִלְתָּ לְךָ מֵא-לֹהֵי הַנֶּכֶר לִהְיוֹת לְךָ לֹא-לֵהִים,
וְהוּא הַפְּרִיֶשֶׁת אֵלָיו מֵעַמִּי הָאָרֶץ לִהְיוֹת לוֹ לְעַם סְגֻלָּה.

וַי-הִיָּה הַאֱמִירָךְ הַיּוֹם לִהְיוֹת לוֹ לְעַם סְגֻלָּה כַּאֲשֶׁר
דְּבַר-לְךָ וְלִשְׁמֹר כָּל-מְצוּתָיו:
וַיְיָ חֲטַבְתָּ יוֹמָא דִּין לְמַהוּי לִיה לְעַם חֲבִיב כְּמָא דְמַלִּיל
לְךָ וְלִמְטַר כָּל פְּקוּדוֹהי:
כַּאֲשֶׁר דְּבַר לְךָ – "וְהֵייתֶם לִי סְגֻלָּה".

וְלִתְתִּיךָ עֲלִיוֹן עַל כָּל-הַגּוֹיִם אֲשֶׁר עָשָׂה לְתַהֲלָה
וְלִשְׁמֹעַ וְלִתְפָאֲרָתָּ וְלִהְיוֹתָ עִם-קְדוֹשׁ לִי-הוָה א-
לֹהֶיךָ כַּאֲשֶׁר דְּבַר:
וְלִמְתַּנְךָ עֲלָאֵי עַל כָּל עַמְמֵיָא דְעַבְדוּ לְתוֹשְׁבֵיחָא וְלִשְׁמֹעַ
וְלִרְבוּ וְלִמְהוּ עִם קְדִישׁ גְּדָם יְיָ אֱלֹהֶיךָ כְּמָא דְמַלִּיל:
וְלִהְיוֹתָ עִם קְדוֹשׁ וְגוֹמֵר כַּאֲשֶׁר דְּבַר – "וְהֵייתֶם לִי קְדוֹשִׁים".

פְּרִשְׁתַּת מְזִבַּח הַר עֵיבָל

רְבִיעִי

וַיִּצְוּ מֹשֶׁה וְזַקְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת-הָעָם
לֵאמֹר שִׁמְרוּ אֶת-כָּל-הַמְצוּהָ אֲשֶׁר אֲנֹכִי
מְצַוֶּה אֶתְכֶם הַיּוֹם:
וּפְקִיד מֹשֶׁה וְסָבִי יִשְׂרָאֵל יֵת עִמָּא לְמִימַר טְרוּ יֵת כָּל
תְּפִקִּידָתָא דְאַנָּא מִפְּקִיד יִתְכוּן יוֹמָא דִּין:

שְׁמוֹר אֶת כָּל הַמְצוּהָ – לְשׁוֹן הוֹנָה, גַּרְדַּנ"ט | בְּלַעַז.

וְהָיָה בַיּוֹם דְּתַעֲבְרוּן יֵת יִרְדְּנָא לְאַרְעָא דִּי אֱלֹהֶיךָ יְהִיב
לְךָ וְתִקִּים לְךָ אֲבָנִין רַבְרָבִין וְתִסוּד יִתְהוֹן בְּסִידָא:
וְהָיָה בַיּוֹם אֲשֶׁר תַּעֲבְרוּ אֶת-הַיַּרְדֵּן אֶל-הָאָרֶץ
אֲשֶׁר-י-הוָה א-לֹהֶיךָ נָתַן לְךָ וְהִקְמַתָּ לְךָ אֲבָנִים
גְּדֹלוֹת וְשִׁדְתָּ אֹתָם בְּשִׂיד:

וְהִקְמַתָּ לְךָ – בַּיַּרְדֵּן; וְאַחַר כֵּן תוֹצִיאוּ מִשָּׁם אַחֲרוֹת, וְתִבְנוּ מִהֵן מְזִבְחַת בְּהַר עֵיבָל. נִמְצְאתָ אִתָּה אוֹמֵר, שְׁלֹשָׁה מִיַּי אֲבָנִים הֵיוּ: שְׁתֵּים עָשָׂר
בַּיַּרְדֵּן, וּכְנָגְדוֹ בַּגִּלְגָּל, וּכְנָגְדוֹ בְּהַר עֵיבָל, כְּדֹאִיתָא בְּמִסְכַּת סוּטָה.

וְכַתְּבָתָּ עֲלֵיהֶן אֶת-כָּל-דְּבָרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת בְּעֵבֶר
לְמַעַן אֲשֶׁר תִּבְאֵ אֶל-הָאָרֶץ אֲשֶׁר-י-הוָה א-לֹהֶיךָ |
נָתַן לְךָ אָרֶץ זָבַת חֶלֶב וְדָבָשׁ כַּאֲשֶׁר דְּבַר י-הוָה
א-לֹהֵי-אַבְרָהָם לְךָ:

וְהָיָה בְּעֵבֶרְכֶם אֶת-הַיַּרְדֵּן תְּקִימוּ אֶת-הָאֲבָנִים
הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אֲנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם הַיּוֹם בְּהַר עֵיבָל
וְשִׁדְתָּ אוֹתָם בְּשִׂיד:
וְהָיָה בְּמַעֲבָרְכוֹן יֵת יִרְדְּנָא תְּקִימוּן יֵת אֲבָנֵיָא הָאֵלִין
דְּאַנָּא מִפְּקִיד יִתְכוּן יוֹמָא דִּין בְּטוֹרָא דְעֵיבָל וְתִסוּד
יִתְהוֹן בְּסִידָא:

וּבְגִיתָ שֵׁם מְזִבְחַת לִי-הוָה א-לֹהֶיךָ מְזִבְחַת אֲבָנִים לֹא-
תִּנְיָף עֲלֵיהֶם בְּרִזָּל:
וְתִבְנִי תַמּוֹן מִדְּבַחַת גְּדָם יְיָ אֱלֹהֶיךָ מִדְּבַח אֲבָנִין לֹא תִרִים
עֲלֵיהֶן בְּרִזָּלָא:

אֲבָנִים שְׁלֵמוֹת תִּבְנֶה אֶת-מְזִבְחַת י-הוָה א-לֹהֶיךָ
וְהַעֲלִיתָ עָלָיו עֹלֹת לִי-הוָה א-לֹהֶיךָ:
אֲבָנִין שְׁלֵמוֹן תִּבְנִי יֵת מִדְּבַחַת דִּי אֱלֹהֶיךָ וְתִסִּיק עָלוֹהֵי
עָלוֹן גְּדָם יְיָ אֱלֹהֶיךָ:

וּזְבַחַת שְׁלָמִים וְאַכְלַת שֶׁם וְשִׁמְחַת לִפְנֵי י-הוָה
א-לֵהֱיָךְ:
וּתְפוֹס נֶכְסֵת קוֹדְשֵׁינוּ וְתִיכּוֹל תִּמְּוֹן וְתַחֲדֵי קָדָם יי אֱלֹהֶיךָ:

וְכַתְּבַתְּ עַל-הָאֲבָנִים אֶת-כָּל-דְּבָרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת
בְּאֵר הַיֵּטֵב:
וְתַכְתּוֹב עַל אֲבָנַיַּא יַת כָּל פְּתַגְמֵי אוֹרֵיתָא הַדָּא פְּרִישׁ
יָאוֹת:

באר היטב – בשבעים לשון.

וַיִּזְכֹּר מֹשֶׁה וְהַפְּהָגִים הַלְלוּם אֵל כָּל-יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר
הַסֵּפֶת וְשָׁמַע יִשְׂרָאֵל הַיּוֹם הַזֶּה נִהְיִיתָ לְעָם
לִי-הוָה א-לֵהֱיָךְ:
וּמִלִּיל מֹשֶׁה וְכִהְנִיָּא לִינוּאֵי עִם כָּל יִשְׂרָאֵל לְמִימַר אֲצִית
וְשָׁמַע יִשְׂרָאֵל יוֹמָא הַדִּין הַגּוֹיָתָא לְעַם קָדָם יי אֱלֹהֶיךָ:

הספת – פתרגומו. היום הזה נהיית לעם – בכל יום יהיו בעיניך כאלו היום באת עמו בבִּרְיָת.

וְשִׁמְעַתָּ בְּקוֹל י-הוָה א-לֵהֱיָךְ וְעָשִׂיתָ אֶת-מִצְוֹתָיו
וְאֶת-חֻקָּיו אֲשֶׁר אֲנֹכִי מִצְוֶה הַיּוֹם:
וְתִקְבִּיל לְמִימְרָא דִּינֵי אֱלֹהֶיךָ וְתַעֲבִיד יַת פְּקוּדוֹתֵי וְיַת
קִנְיָוֵהֵי דְאַנָּא מִפְּקִיד לָךְ יוֹמָא דִּין:

חמישי

וַיִּצֹ מֹשֶׁה אֶת-הָעָם בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר:
וּפְקִיד מֹשֶׁה יַת עֲמָא בְיוֹמָא הַהוּא לְמִימַר:

אֵלֶּה יַעֲמִדוּ לְבָרַךְ אֶת-הָעָם עַל-הָר גְּרָזִים
בְּעִבְרָתְכֶם אֶת-הַיַּרְדֵּן וְלֹנִי וַיְהוּדָה וַיִּשְׁשַׁכֵּר
וַיּוֹסֶף וּבְנֵימָו:
אֵלִינוּ יְקוּמוּן לְבָרְכָא יַת עֲמָא עַל טוֹרָא דְגְרִיזִין
בְּמַעֲבָרְכוֹן יַת יַרְדֵּנָא שְׁמַעוֹן וְלֹנִי וַיְהוּדָה וַיִּשְׁשַׁכֵּר
וַיּוֹסֶף וּבְנֵימִין:

לְבָרַךְ אֶת הָעָם – כְּדַאִיתָא בְּמַסְכַּת סוּטָה, שִׁשָּׁה שְׁבָטִים עָלוּ לְרֹאשׁ הַר גְּרָזִים וְשִׁשָּׁה לְרֹאשׁ הַר עֵיבָל, וְהַפְּהָגִים וְהַלְלוּם וְהָאֲרוֹן לְמַטָּה בְּאֲמָצַע.
הִפְכוּ לֹנִים פְּנִיָהֶם כְּלִפֵּי הַר גְּרָזִים וּפְתַחוּ בְּבִרְכָה: "בְּרוּךְ הָאִישׁ אֲשֶׁר לֹא יַעֲשֶׂה פֶסֶל וּמַסְכָּה" וְגוֹמֵר, וְאֵלֹהֵי נְאֻלוֹ עוֹנִין אָמֵן. חֲזָרוּ וְהִפְכוּ פְּנִיָהֶם
כְּלִפֵּי הַר עֵיבָל וּפְתַחוּ בְּקִלְלָה, וְאֹמְרִים: אֲרוּר הָאִישׁ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה פֶסֶל וְגוֹמֵר, וְכֵן כָּלֵם, עַד "אֲרוּר אֲשֶׁר לֹא יָקִים".

וְאֵלֶּה יַעֲמִדוּ עַל-הַקִּלְלָה בְּהָר עֵיבָל רְאוּבֵן גָּד
וְאֲשֶׁר וַזְבוּלֹן דָּן וּנְפֹתָלִי:
וְאֵלִינוּ יְקוּמוּן עַל לְוִטֵּיָא בְּטוֹרָא דְעֵיבָל רְאוּבֵן גָּד וְאֲשֶׁר
וַזְבוּלֹן דָּן וּנְפֹתָלִי:

וַעֲנוּ הַלְלוּם וְאָמְרוּ אֶל-כָּל-אִישׁ יִשְׂרָאֵל קוֹל רֶם:
וְיַתִּיבוּן לִינוּאֵי וַיִּימְרוּן לְכָל אֲנָשׁ יִשְׂרָאֵל קַל רֶם:

אֲרוּר הָאִישׁ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה פֶסֶל וּמַסְכָּה תוֹעֵבַת
י-הוָה מַעֲשֵׂה יְדֵי תְרָשׁ וְשֵׁם בְּסִתֵּר וַעֲנוּ כָל-הָעָם
וְאָמְרוּ אָמֵן:
לִיט גּוֹבְרָא דִּיעֲבִיד צִילָם וּמַתְכָּא מִרְחַק קָדָם יי עוֹבֵד
יְדֵי אוּמָנָא וַיִּשְׁוִי בְּסִתְרָא וְיַתִּיבוּן כָּל עֲמָא וַיִּימְרוּן
אָמֵן:

אֲרוּר מִקְלָה אֲבִיו וְאָמוֹ וְאָמַר כָּל-הָעָם אָמֵן:
מִקְלָה אֲבִיו – מְזוּלָל, לְשׁוֹן "נִקְלָה אַחִיד".
לִיט דִּיקְלֵי אֲבוּהֵי וְאִמֵּיהֵי וַיִּימַר כָּל עֲמָא אָמֵן:

אֲרוּר מְסִיג גְּבוּל רַעְהוּ וְאָמַר כָּל-הָעָם אָמֵן:
מְסִיג גְּבוּל – מְחֲזִירוֹ לְאַחֲרָיו וְגוֹנֵב אֶת הַקְּרָע, לְשׁוֹן "וְהִסַּג אַחֲוֹר".
לִיט דִּישְׁנֵי תַחֲוּמָא דְחִבְרִיָּה וַיִּימַר כָּל עֲמָא אָמֵן:

אֲרוּר מְשַׁגָּה עוֹר בְּדָרְךָ וְאָמַר כָּל-הָעָם אָמֵן:
מְשַׁגָּה עוֹר – הַסּוּמָא בְּדָכֵר וּמְשִׁיאֵו עֲצָה רַעָה.
לִיט דִּישְׁעֵי עוֹרָא בְּאוֹרְחָא וַיִּימַר כָּל עֲמָא אָמֵן:

אֲרוּר מַטָּה מְשַׁפֵּט גְּרִיָּתוֹם וְאֶלְמַנָּה וְאָמַר כָּל-
הָעָם אָמֵן:
לִיט דִּישְׁעֵי דִּין גְּיוֹר יִיתֵם וְאֶרְמָלָא וַיִּימַר כָּל עֲמָא אָמֵן:

אֲרוּר שׂוֹכֵב עִם-אִשְׁתֵּי אֲבִיו כִּי גִלָּה כְּנַף אֲבִיו וְאָמַר
כָּל-הָעָם אָמֵן:
לִיט דִּישְׁכּוֹב עִם אִתַּת אֲבוּהֵי אָרִי גְּלִי כְּנַפָּא דְאֲבוּהֵי
וַיִּימַר כָּל עֲמָא אָמֵן:

אָרוֹר שִׁכַב עִם-כָּל-בְּהֵמָה וְאָמַר כָּל-הַעַם אָמֵן:

לֵיט דִּישָׁכּוּב עִם כָּל בְּעִירָא וַיִּימַר כָּל עַמָּא אָמֵן:

אָרוֹר שִׁכַב עִם-אֲחֵתוֹ בַּת-אָבִיו אוֹ בַת-אִמּוֹ וְאָמַר כָּל-הַעַם אָמֵן:

לֵיט דִּישָׁכּוּב עִם אֲחֵתִיהָ בַת אָבוּהִי אוֹ בַת אִמִּיהָ וַיִּימַר כָּל עַמָּא אָמֵן:

אָרוֹר שִׁכַב עִם-חֻתְנָתוֹ וְאָמַר כָּל-הַעַם אָמֵן:

לֵיט דִּישָׁכּוּב עִם חֻמְתִּיהָ וַיִּימַר כָּל עַמָּא אָמֵן:

אָרוֹר מִכָּה רַעְהוּ בִּסְתֵר וְאָמַר כָּל-הַעַם אָמֵן:

לֵיט דִּימְחֵי חֻבְרִיָּה בִּסְתֵרָא וַיִּימַר כָּל עַמָּא אָמֵן:

מִכָּה רַעְהוּ בִּסְתֵר – עַל לְשׁוֹן הָרַע הוּא אוֹמֵר. רְאִיתִי בִּיסוּדוֹ שֶׁל רַבִּי מֹשֶׁה הַדַּרְשָׁן: אֶחָד עָשָׂר אַרְוֵרִים יֵשׁ כָּאן, כְּנֶגֶד אֶחָד עָשָׂר שְׂכֻטִים. וְכֶנֶגֶד שְׂמֻעוֹן לֹא כְתֹב אַרְוֵר, לְפִי שְׁלֹא הָיָה בְּלִבּוֹ לְבָרְכוֹ לְפָנֵי מוֹתוֹ כְּשִׁבְרָהּ שְׂאֵר הַשְּׂכֻטִים, לְכַף לֹא רָצָה לְקַלְלוֹ.

אָרוֹר לָקַח שְׂחָד לְהַפּוֹת גִּפְשׁ דָּם נָקִי וְאָמַר כָּל-הַעַם אָמֵן:

לֵיט דִּיקַבִּיל שׁוּחַדָּא לְמַקְטֵל גִּפְשׁ דָּם זַפְאִי וַיִּימַר כָּל עַמָּא אָמֵן:

אָרוֹר אֲשֶׁר לֹא-יִקְיָם אֶת-דְּבָרֵי הַתּוֹרָה-הַזֹּאת לַעֲשׂוֹת אוֹתָם וְאָמַר כָּל-הַעַם אָמֵן:

לֵיט דְּלֹא יִקְיָים יֵת פְּתַגְמֵי אוֹרִיתָא הַדָּא לְמַעַבְדַּד יְתַהוֹן וַיִּימַר כָּל עַמָּא אָמֵן:

אֲשֶׁר לֹא יִקְיָם – כָּאן כָּלל אֶת כָּל הַתּוֹרָה כְּלָה, וְקַבְּלוּהָ עֲלֵיהֶם בְּאֵלֶּה וּבִשְׂבוּעָה.

וְהָיָה אִם-שָׁמוּעַ תִּשְׁמַע בְּקוֹל י-הוָה א-לֹהֶיךָ לִשְׁמֹר לַעֲשׂוֹת אֶת-כָּל-מִצְוֹתָיו אֲשֶׁר אֶנְכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם וּנְתַנֶּנְךָ י-הוָה א-לֹהֶיךָ עָלְיוֹן עַל כָּל-גּוֹיֵי הָאָרֶץ:

וְהָיָה אִם קִבְּלָא תִקְבִּיל לְמִימְרָא דִּי אֱלֹהֵךָ לְמַטַּר לְמַעַבְדַּד יֵת כָּל פְּקוּדוֹתֵיהִי דְאַנָּא מְפַקִיד לְךָ יוֹמָא דִּין וְיִתְנַנֶּנְךָ יי אֱלֹהֵךָ עֵלְאִי עַל כָּל עַמְמֵי אַרְעָא:

וּבָאוּ עָלֶיךָ כָּל-הַבְּרָכוֹת הָאֵלֶּה וְהַשְׂיִיגְךָ כִּי תִשְׁמַע בְּקוֹל י-הוָה א-לֹהֶיךָ:

וַיִּיתּוֹן עָלֶיךָ כָּל בְּרָכְתָא הָאֵלִין וַיִּזְדַּבְּקוּנְךָ אַרְיֵי תִקְבִּיל לְמִימְרָא דִּי אֱלֹהֵךָ:

בְּרוּךְ אַתָּה בְּעִיר וּבְרוּךְ אַתָּה בְּשָׂדֶה:

בְּרִיךְ אַתָּה בְּקִרְתָּא וּבְרִיךְ אַתָּה בְּחַקְלָא:

בְּרוּךְ פְּרִי-בִטְנֶנְךָ וּפְרִי אֲדָמָתְךָ וּפְרִי בְהֵמָתְךָ שִׁגְרָא אֲלֵפִיךָ וְעִשְׂתָרוֹת צֹאנְךָ:

בְּרִיךְ וּלְדָא דְמַעֲךָ וְאִבָּא דְאַרְעֶךָ וְנִלְדָא דְבַעֲרֶךָ בְּקִרְיַת תּוֹרָה וְעִדְרֵי עָנְךָ:

שִׁגְרָא אֲלֵפִיךָ – וּלְדוֹת בְּקִרְךָ שֶׁהִבְהֵמָה מִשְׁגַּרְתָּ מִמֶּעִיָּה. וְעִשְׂתָרוֹת צֹאנְךָ – נְבוֹתֵינוּ אָמְרוּ: לְמָה נִקְרָא שְׁמֹן עִשְׂתָרוֹת? שְׂמַעְשִׁירוֹת אֶת בְּעִלְיָהּ וּמְסוּיָהּ אוֹתָן, כְּעִשְׂתָרוֹת הַלְלוּ שֶׁהֵן סְלַעִים חֲזָקִים.

בְּרוּךְ טַנְאָךָ וּמִשְׁאֲרֵתְךָ:

בְּרִיךְ סִלְךָ וְאַצְוֹתְךָ:

בְּרוּךְ טַנְאָךָ – פִּירוּמִיךָ. דְּבַר אַחֵר: טַנְאָךָ, דְּבַר לַח שְׁאֵתָהּ מִסַּנּוֹ בְּסִלִּים. וּמִשְׁאֲרֵתְךָ – דְּבַר גִּבְשׁ, שְׁנִשְׂאָר בְּכִלֵּי וְאִינוּ זָב.

בְּרוּךְ אַתָּה בְּבֹאֶךָ וּבְרוּךְ אַתָּה בְּצֵאתְךָ:

בְּרִיךְ אַתָּה בְּמִיעֲלֶךָ וּבְרִיךְ אַתָּה בְּמִפְקֶךָ:

בְּרוּךְ אַתָּה בְּבֹאֶךָ וּבְרוּךְ אַתָּה בְּצֵאתְךָ – שְׂתַהּא וְצִיאָתְךָ מִן הָעוֹלָם בְּלֹא חֻטָּא כְּבִיאָתְךָ לְעוֹלָם.

שִׁישִׁי

יִתֵּן י-הוָה אֶת-אִיבֵיךָ הַקָּמִים עָלֶיךָ נִגְפִים לְפָנֶיךָ בְּדָרְךָ אֲחֵד יִצְאוּ אֵלֶיךָ וּבִשְׂבָעָה דָרְכִים יָנוּסוּ לְפָנֶיךָ:

יִתֵּן יי יֵת בְּעֵלֵי דְבָבְךָ דְקִימִין עָלֶיךָ תְּבִירִין קְדָמְךָ בְּאוֹרְתָא חֲדָא יִפְקוּן לוֹתְךָ וּבִשְׂבָע אוֹרְתוֹ יַעֲרְקוּן מִן קְדָמְךָ:

וּבִשְׂבָעָה דָרְכִים יָנוּסוּ לְפָנֶיךָ – כִּן דְרָךְ הַנְּבָהֵלִים לְבָרַח, מִתְּפֹרִים לְכָל צַד.

יִצֹּו י-הוָה אֶתְךָ אֶת-הַבְּרָכָה בְּאַסְמִיךָ וּבְכָל מִשְׁלַח יְגִדְךָ וּבְרִכְךָ בְּאֶרֶץ אֲשֶׁר-י-הוָה א-לֹהֶיךָ נָתַן לְךָ:

יִפְקִיד יי לְךָ יֵת בְּרָכּוֹן בְּאוּצְרָךָ וּבְכָל אוֹנְשׁוֹת יְדְךָ וּיְבָרְכֶנְךָ בְּאַרְעָא דִּי אֱלֹהֵךָ יִהְיֵב לְךָ:

יְקִימְךָ י-הוָה לוֹ לְעַם קָדוֹשׁ כְּדוֹשׁ בְּשִׁבְעֵ-לְךָ כִּי תִשְׁמֹר אֶת-מִצְוֹת י-הוָה א-לֹהֶיךָ וְהִלַּכְתָּ בְּדַרְכָּיו:

יְקִימְנָךְ יי קְדָמוּהִי לְעַם קְדִישׁ כְּמָא דְקִימִים לְךָ אַרְיֵי תִטַּר יֵת פְּקוּדֵיָא דִּי אֱלֹהֵךָ וְתַהֲךָ בְּאוֹרְתוֹ דְתִקְנֹן קְדָמוּהִי:

וּרְאוּ כָּל-עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שֵׁם יְ-הוָה נִקְרָא עָלֶיךָ וְנִרְאוּ מִמֶּנּוּ:

וַיַּחְזֹן כָּל עַמְמֵי אֲרֻעָא אַרִי שְׁמָא דִּי אֲתָקְרִי עָלֶיךָ וַיִּדְחֲלוּן מִנֶּךָ:

וְהוֹתִירָךְ יְ-הוָה לְטוֹבָה בְּפָרִי בִטְנֶךָ וּבְפָרִי בְהִמְתָּךְ וּבְפָרִי אֲדַמְתָּךְ עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְ-הוָה לְאַבְתִּיךָ לָתֵת לָךְ:

וַיִּוְתֲרֶנּוּ יְיָ לְטַבָּא בְּוֹלְדָא דְמַעְדָּךְ וּבְוֹלְדָא דְבַעֲרִיךָ וּבְאֲבָא דְאַרְעָךָ עַל אֲרֻעָא דְקַיִים יְיָ לְאַבְתֵּתָךְ לְמַתָּן לָךְ:

וַיִּפְתַּח יְ-הוָה לְךָ אֶת-אוֹצְרוֹ הַטּוֹב אֶת-הַשְּׂמִימִים לָתֵת מְטֵר-אַרְצֶךָ בְּעֵתוֹ וּלְבָרֶךְ אֶת כָּל-מַעֲשֵׂה יָדֶךָ וְהַלִּוִיתָ גֹיִים רַבִּים וְאַתָּה לֹא תִלְוָה:

וַיִּפְתַּח יְיָ לָךְ ית אוֹצְרֵיה טַבָּא ית שְׂמִימָא לְמַתָּן מְטֵר אֲרֻעָךָ בְּעַדְנֵיהּ וּלְבָרְכָא ית כָּל עוֹבְדֵי יָדֶךָ וְתוֹזִיף לְעַמְמִין סְגִיאיִן וְאַתָּה לֹא תִזִּיף:

וַיִּגְתְּנֶךָ יְ-הוָה לְרֹאשׁוֹ וְלֹא לְזָנְבּוֹ וְהִלִּיתָ רַק לְמַעְלָה וְלֹא תִהְיֶה לְמַטָּה כִּי-תִשְׁמָע אֶל-מִצְוֹתַי יְ-הוָה אֶל-לִהְיֶיךָ אֲשֶׁר אֲנֹכִי מִצְוֶנָה הַיּוֹם לְשֹׁמֵר וְלַעֲשׂוֹת:

וַיִּגְתְּנֶנּוּ יְיָ הַגָּה לְרֹאשׁוֹ וְלֹא לְזָנְבוֹ וְהִלִּיתָ רַק לְמַעְלָה וְלֹא תִהְיֶה לְמַטָּה כִּי-תִשְׁמָע אֶל-מִצְוֹתַי יְיָ הַגָּה אֶל-לִהְיֶיךָ אֲשֶׁר אֲנֹכִי מִצְוֶנָה הַיּוֹם לְשֹׁמֵר וְלַעֲשׂוֹת:

וְלֹא תִסּוֹר מִכָּל-הַדְּבָרִים אֲשֶׁר אֲנֹכִי מִצְוֶנָה אֶתְכֶם הַיּוֹם יָמִין וּשְׂמֹאל לְלָכֵת אַחֲרַי אֶל-לֵהִיִּם אַחֲרַיִם לְעַבְדָּם:

וְלֹא תִסּוּן מִכָּל פְּתָגְמֵי דְאַנָּא מְפָקִיד יִתְכוּן יוֹמָא דִּין לְיַמֵּינָא וְלִשְׂמֹאלָא לְמַהֲךָ בְּתַר טַעֲנוֹת עַמְמֵינָא לְמַפְלַחְהוֹן:

וְהָיָה אִם-לֹא תִשְׁמָע בְּקוֹל יְ-הוָה אֶל-לִהְיֶיךָ לְשֹׁמֵר וְלַעֲשׂוֹת אֶת-כָּל-מִצְוֹתַי וְחִקְתִּיו אֲשֶׁר אֲנֹכִי מִצְוֶנָה הַיּוֹם וּבָאוּ עָלֶיךָ כָּל-הַקְּלָלוֹת הָאֵלֶּה וְהַשִּׁיגוּךָ:

וְהִי אִם לֹא תִקְבִּיל לְמִימְרָא דִּי אֵלֶּה לְמַטֵּר לְמַעְבַּד יִתְ פִּל פִּקוּדֵיהּ וְקִימוּהִי דְאַנָּא מְפָקִיד לָךְ יוֹמָא דִּין וְיִיתוּן עָלֶיךָ כָּל לְוִטֵּיָא הָאֵלִין וַיִּדְבְּקוּנֶךָ:

אֲרוּר אֲתָה בְּעִיר וְאֲרוּר אֲתָה בְּשָׂדֶה:

לִיט אֲתָה בְּקִרְתָּא וְלִיט אֲתָה בְּחַקְלָא:

אֲרוּר טַנְאָךָ וּמִשְׁאֲרֵתְךָ:

לִיט סֶלֶךְ וְאַצּוֹתְךָ:

אֲרוּר פְּרִי-בִטְנֶךָ וּפְרִי אֲדַמְתָּךְ שֹׁגֵר אֲלֶפְיֶךָ וְעַשְׂתֵּרֶת צִאֲנֶךָ:

לִיט וְלִדָּא דְמַעְדָּךְ וְאֲבָא דְאַרְעָךָ בְּקִרֵי תוֹרְךָ וְעִדְרֵי עֲנָךְ:

אֲרוּר אֲתָה בְּבֵאֶר וְאֲרוּר אֲתָה בְּצִאֲתָךְ:

לִיט אֲתָה בְּמִיעֲלֶךָ וְלִיט אֲתָה בְּמַפְקָךָ:

יִשְׁלַח יְ-הוָה בְּךָ אֶת-הַמַּאֲרָה אֶת-הַמְּהוּמָה וְאֶת-הַמַּגְעָרָה בְּכָל-מִשְׁלַח יָדֶךָ אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה עַד הַשְּׂמֹדָה וְעַד-אַבְדָּךָ מֵהָר מִפְּנֵי רַע מַעַלְלֶיךָ אֲשֶׁר עֲזַבְתָּנִי:

יִשְׁלַח יְיָ בְּךָ ית מַאֲרָתָא ית שְׂגוּשֵׁינָא וְיִת מְזוּפִיתָא בְּכָל אוֹשְׁטוֹת יָדֶךָ דְתַעֲבִיד עַד דְתִשְׁתַּיְצִי וְעַד דְתִיבַד בְּפִרְיעַ מִן קַדָּם בִּישׁוֹת עוֹבְדֶךָ דְשְׂבַקְתָּא דְחֻלְתֵּי:

הַמַּאֲרָה – חֲסָרוֹן, כְּמוֹ "צָרַעַת מִמְּאֲרַת". הַמְּהוּמָה – שְׂגוּשׁ, קוֹל בְּהִלּוֹת.

יִדְבֹּק יְ-הוָה בְּךָ אֶת-הַדְּבָר עַד פִּלְתוֹ אֲתָךְ מֵעַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר-אַתָּה בָּא-שְׂמָה לְרִשְׁתָּהּ:

יִדְבִּיק יְיָ בְּךָ ית מוֹתָא עַד דִּישְׁתַּיְצִי יִתָּךְ מֵעַל אֲרֻעָא דְאַתָּה עָלִיל לְתַמָּן לְמִירְתָּהּ:

יִפְכֹּה יְ-הוָה בְּשִׁחְפָּת וּבִקְדָחַת וּבִדְלִקָּת וּבְתַרְחַר וּבְתַרְבּוּ וּבִשְׂדָפוֹן וּבִיִּרְקוֹן וּרְדָפוֹ עַד אֲבָדָךְ:

יִמְחִינֶךָ יְיָ בְּשִׁחְפָּתָא וּבִקְדָחַתָּא וּבִדְלִיקָתָא וּבְתַרְחוּרָא וּבְתַרְבָּא וּבִשְׂדָפְנָא וּבִיִּרְקָנָא וּבִרְדָּפוּנֶךָ עַד דְתִיבַד:

בְּשִׁחְפָּת – שְׂבָשְׂרוֹ נִשְׁחָף וְנִפְתָּח. וּבִקְדָחַת – לְשׁוֹן "כִּי אִשׁ קָדְחָה בְּאִפִּי". וְהוּא אִשׁ שֶׁל חוֹלִים, מְלוּוִי"ד [בְּלַע"ז, שֶׁהִיא סָמָה מְאֹד. וּבִקְדָחַת – סָמָה יוֹתֵר מִקְדָּחַת, וּמִינֵי חֲלָאִים הֵם. וּבְתַרְחַר – חֲלִי הַמְּסַמָּמוֹ תוֹךְ הַגּוּף וְצִמָּא תְּמִיד לְמִים, וּבְלַע"ז אִישְׁרֵימִינ"ט, לְשׁוֹן "וְעֲצָמֵי חֲרָה מְנִי חֲרִב", "קָחַר מִפּוֹם מְאֹשׁ". וּבְתַרְבּוּ – יָבִיא עָלֶיךָ גִּיסוֹת. וּבִשְׂדָפוֹן וּבִיִּרְקוֹן – מִכַּת תְּבוּאָה שְׂבִשְׂדוֹת. שְׂדָפוֹן – רוּחַ קָדִים, הַשֶּׁל"א בְּלַע"ז. יִרְקוֹן – יָבֵשׁ, וּפְנֵי הַתְּבוּאָה מְכֻסְפִּין וְנִהְפְּכִין לְיִרְקוֹן, קִר"ו [בְּלַע"ז. עַד אֲבָדָךְ – תְּרַגּוּם: "עַד דְתִיבַד", כְּלוּמַר עַד אֲבַד אוֹתָךְ, שְׂתַכְלֶה מְאֵלֶיךָ.

וְהָיוּ שְׁמֵיהֶם אֲשֶׁר עַל-רֵאשֵׁי נְחֹשֶׁת וְהָאָרֶץ אֲשֶׁר-
 תַּחְתֶּיהָ בְּרוּזִל: ויהיו שמיהם אשר על ראשי נחשת והארץ אשר מתחתיה ברזל:
 מטרא וארעא דתחותה תקיפא כברזלא מלמעבד פיריו:

והיו שמיהם אשר על ראשי נחשת – קללות הללו – משה מפי עצמו אמר; ושבתורת כהנים – מפי הקדוש ברוך הוא אמר, כמשמעו. וכן נאמר: "ואם לא תשמעו לי", "ואם תלכו עמי קרי"; וכאן הוא אומר: "לקול ה' אלהיך", "נדבק ה' בך", "נככה ה'"; הקל משה בקלותו לאמרן בלשון נחיד. וגם כן בקללה זו הקל, שבראשונות הוא אומר: "את שמכם כפרזל ואת ארצכם כנחשה", שלא יהיו השמים מזיעין כדרך שאין הכפרזל מזיע, ומתוך כך זה חרב בעולם; והארץ תהא מזיעה כדרך שהנחשת מזיע, והיא מרקבת פרותיה. וכאן הוא אומר: "שמיהם נחשת וארצה ברזל", שיהיו שמים מזיעין; אף על פי שלא יריקו מטר, מכל מקום לא יהיה חרב של אכדון בעולם. והארץ לא תהיה מזיעה כדרך שאין הכפרזל מזיע, ואין הפירות מרקיבין. מכל מקום קללה היא, בין שהיא כנחשת בין שהיא כפרזל, לא תוציא פרות, וכן השמים לא יריקו מטר.

וְיָתֵן י-הוָה אֶת-מִטְרַ אַרְצָה אֲבָקָה וְעִפְרָ מוֹ-הַשָּׁמַיִם יתן יי-הוה את-מטר ארצה אבק ועפר מו-השמים
 יִרְדַּע עֲלֶיהָ עַד הַשְּׁמַיִם: עלה עד דתשתיצי:

מטר ארצה אבק ועפר – זיקא דבתר מטרא. מטר יורד ולא כל צרכו, ואין בו כדי להרביץ את העפר, והרום באה ומעלה את האבק, ומכסה את עשב הנזעים שהן לחים מן השמים ונדבק בהם, ונעשה טיט ומתיבש, ומרקיבין.

וְתִגְדָּהּ י-הוָה וְנִגְףֹ לִפְנֵי אֵיבֹיָהּ בְּדֶרֶךְ אַחַד תֵּצֵא אֱלֹהֵי וּבִשְׂבַע דָּרָכִים תִּגָּוֵס לִפְנֵיהֶם וְהָיִיתָ לְזִעוּנָה לְכָל מַמְלָכוֹת הָאָרֶץ: ותגדה יי-הוה ונגף לפני איביה בדרך אחד תצא אליו ובשבע דרכים תגוס לפניו והיית לזעונה לכל ממלכות הארץ:
 מלכות ארעא:

לזעונה – לאימה ולזיע, שזועו כל שומעי מכותיה ממה, ויאמרו: אוי לנו, שלא יבא עלינו כדרך שבא על אלו.

וְהִיטָה נִבְלָתָהּ לְמֵאֲכָל לְכָל-עוֹף הַשָּׁמַיִם וּלְבְהֵמַת הָאָרֶץ וְאִין מִתְרִיד: והיטה נבלתה למאכל לכל-עוף השמים ולבהמת הארץ ואין מתריד:

וְכִפְּהָ י-הוָה בְּשַׁחֲרִים וּבְטַחְרִים וּבְגָרְב וּבַחֲרָס אֲשֶׁר לֹא-תוּכַל לְהִרְפֹּא: וכיפה יי-הוה בשחרים ובטחרים ובגרב ובחרס אשר לא-תוכל להרפא:
 בשחין מצרים – רע הנה מאד, לח מבחוץ ויבש מבפנים, כדאימא בככורות. גרב – שחין לח. חרס – שחין יבש פחרס.

וְכִפְּהָ י-הוָה בְּשַׁחֲרִים וּבְטַחְרִים וּבְגָרְב וּבַחֲרָס אֲשֶׁר לֹא-תוּכַל לְהִרְפֹּא: וכיפה יי-הוה בשחין ובגרב ובחרס אשר לא-תוכל להרפא:
 ובתמהון לבב – אטם הלב, אישטורדישו"ן בלעז.

וְהָיִיתָ מְמַשֵּׁשׁ בְּצַהָרִים כְּאֲשֶׁר יִמַּשֵּׁשׁ הָעוֹר בְּאִפְלָה וְלֹא תִצְלִיחַ אֶת-דְּרָכֶיהָ וְהָיִיתָ אֶף עָשׂוּק וְגִזּוּל כְּלֵי-הַיָּמִים וְאִין מוֹשִׁיעַ: והיית ממשיש בצהרים כאשר ימשיש העור באפלה ולא תצלח את דרכיה והיית אף עשוק וגזול כלי-הימים ואין מושיע:
 עשוק – בכל מעשיה יהיה ערעור.

אֲשֶׁה תֵּאָרֵשׁ וְאִישׁ אַחַר יִשְׁכַּבְנָה בַּיַּת תִּבְנֶה וְלֹא תִשָּׁב בּוֹ כְּרֵם תִּטַּע וְלֹא תִחַלְלֶנּוּ: אשה תארש ואיש אחר ישכבנה בית תבנה ולא תישב בו כרם תטע ולא תחללנו:
 ישללנה – לשון שגל, פילגש. והכתוב כנהו לשבח, "ישכבנה"; ותקון סופרים הוא זה. תחללנו – בשנה הרביעית, לאכל מפריו.

וְשׂוֹרֵף טְבוּחַת לְעֵינֶיהָ וְלֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ חֲמֹרָה גִּזּוּל מִלְּפָנֶיהָ וְלֹא יָשׁוּב לָהּ צִאנָהּ נִתְנֹת לְאֵיבֹיָהּ וְאִין לָהּ מוֹשִׁיעַ: ושורף טבוחת לעיניה ולא תאכל ממנו חמורה גזול מלפניה ולא ישוב לה צאנה נתנות לאיביה ואין לה מושיע:
 תורה יהי נכיס לעינה ולא תיכול מניה חמרה יהי אגיס מן גזמה ולא יתוב לה ענה מסירו לבעלי דבבה ולית לה פריק:

בָּנֶיהָ וּבְנֹתֶיהָ נִתְנִים לְעַם אַחַר וְעֵינֶיהָ רְאוּת וְכָלֹת אֲלֵיהֶם כְּלֵי-הַיּוֹם וְאִין לְאֵל יִגְדָה: בניה ובנותיה נתנים לעם אחר ועיניה ראות וכלות אליהם כלי-היום ואין לאל יגדה:
 וכלות אליהם – מצפות אליהם שישובו ואינם שבים. כל תוחלת שאינה באה קרויה כליון עינים.

פְּרִי אֲדָמָתְךָ וְכָל־יִגְיֵעֶךָ יֹאכַל עִם אֲשֶׁר לֹא־יִדְעֶתָ וְהָיִיתָ רַק עֹשֶׂיךָ וְרֹצוּץ כָּל־הַיָּמִים:

אבא דארעך וכל ליאותך ייכול עם דלא ידעתא ותהי ברם עשיק ורעייע כל יומינא:

וְהָיִיתָ מְשַׁגֵּעַ מִמַּרְאֵה עֵינֶיךָ אֲשֶׁר תִּרְאֶה:

ותהי משתטי מחיזו עינך דתהי חזי:

יִכְכֹּה י-הוָה בְּשִׁחְיוֹ רָע עַל־הַבְּרָכִים וְעַל־הַשְּׁלֹמִים אֲשֶׁר לֹא־תוּכַל לְהַרְפֵּא מִכָּף רַגְלֶךָ וְעַד קִדְקֻדָּךְ:

ימחינך יי בשחנא בישא על רכובין ועל שקן דלא תכול לאתפסאה מפרסת רגלך ועד מותך:

יֹדְלֶךָ י-הוָה אֶתְךָ וְאֶת־מִלְכְּךָ אֲשֶׁר תִּקְיָם עָלֶיךָ אֶל־גֹּוֵי אֲשֶׁר לֹא־יִדְעֶתָ אֶתְּהָ וְאֶבְתִּיךָ וְעַבְדְּתָ שָׁם א-לֹהִים אֲחֵרִים עֵץ וְאָבֶן:

נגלי יי יתך ונת מלכך דתקים עלך לעם דלא ידעתא את ואבתיך ותפלח תמן לעממינא פלחי טענתא אשא ואבנא:

וְהָיִיתָ לְשִׁמָּה לְמִשְׁלַל וְלִשְׁנִינָה בְּכָל־הָעַמִּים אֲשֶׁר־יִבְהַגְּךָ י-הוָה שָׁמָּה:

ותהי לצדו למתל ולשוועי בכל עממינא דיזברנך יי לתמן:

לְשִׁמָּה – כְּמוֹ תַמְהוֹן, אִישׁטוּרדִישׁוֹ"ן, כָּל הַרְוָאָה אוֹתָךְ יִשֹׁם עָלֶיךָ. לְמִשְׁלַל – כְּשֶׁתְּבֹא מִכָּה רָעָה עַל אָדָם יֹאמְרוּ: זֶה דוֹמָה לְמִכָּה פְּלוֹנֵי וְלִשְׁנִינָה – לְשׁוֹן "וְשִׁנְנָתִים", וְזָבְרוּ בָּךְ; וְכֵן תַּרְגּוּמוֹ: "וּלְשׁוֹעֵי", לְשׁוֹן סְפוּר, 'וְאִשְׁתַּעִי'.

זָרַע רַב תּוֹצִיא הַשָּׂדֶה וּמַעֲטַת תְּאֵסֹף כִּי יַחְסְלֶנּוּ הָאֲרָבָה:

בר זרע סגי תפיק לחקלא וזעיר תכנוש ארי יחסלניה גובא:

יחסלנו – יכלנו. ועל שם כה נקרא "חסיל", שמכלה את הכל.

כְּרָמִים תַּטְעַ וְעַבְדְּתָ וְגִיזוֹ לֹא־תִשְׁתֶּה וְלֹא תֶאֱגֹר כִּי תֹאכְלֶנּוּ הַתְּלַעֲת:

כרמין תצוב ותפלח וחרמר לא תשתי ולא תכנוש ארי תיכלניה תולעתא:

זֵיתִים יִהְיוּ לְךָ בְּכָל־גְּבוּלְךָ וְשִׁמְן לֹא תִסּוֹף כִּי יִשָּׁל זֵיתְךָ:

זיתין יהון לך בכל תחומך ומשחא לא תסוף ארי יתרון זיתך:

כִּי יִשָּׁל – יִשְׁרַר פְּרוֹתָיו, לְשׁוֹן "וְנִשַּׁל הַבְּרוֹזֶל".

בָּנִים וּבָנוֹת תּוֹלִיד וְלֹא־יִהְיוּ לְךָ כִּי יִלְכוּ בְּשָׂבִי:

בנין ובנו תליד ולא יהון לך ארי יכון בשבינא:

כָּל־עֲצֶךָ וּפְרִי אֲדָמָתְךָ יִירַשׁ הַצֹּלְצָל:

כל אילנך ואבא דארעך יחסגניה סקאה:

יִירַשׁ הַצֹּלְצָל – יַעֲשֶׂנוּ הָאֲרָבָה רֵשׁ מִן הַפְּרִי. יִירַשׁ, יַעֲנִי. הַצֹּלְצָל, 'יִירַשׁ'; וְלֹא לְשׁוֹן הוֹרְשָׁה וְגִירוּשִׁין, שָׂאם כֹּן הָיָה לוֹ לְכַתֵּב 'יִירַשׁ'.

הַגֹּר אֲשֶׁר בְּקִרְבְּךָ יַעֲלֶה עָלֶיךָ מִעֵלָה מִעֵלָה וְאֶתְּהָ תִרְדַּ מִטָּה מִטָּה:

תותב ערל דבינך יהי סליק עיל מנך לעילא לעילא ואת תהי נחית לתחתא לתחתא:

הוּא יִלְוֶךָ וְאֶתְּהָ לֹא תִלְוֶנּוּ הוּא יִהְיֶה לְרֹאשׁ וְאֶתְּהָ תִהְיֶה לְזָנָב:

הוא יזפנך ואת לא תזפניה הוא יהי תקיף ואת תהי חלש:

וּבָאוּ עָלֶיךָ כָּל־הַקְּלָלוֹת הָאֵלֶּה וּרְדַפּוּךָ וְהַשִּׁיגוּךָ עַד הַשְּׂמֵדָךְ כִּי־לֹא שָׁמַעְתָּ בְּקוֹל י-הוָה א-לֹהֶיךָ לְשִׁמְרַ מִצְוֹתָיו וְחֻקֹּתָיו אֲשֶׁר צִוָּךְ:

וניתון עלך כל לונטיא האליו וירדפונך וירדקונך עד דתשמיצי ארי לא קבילתא למימרא די אלקה למטר פקודיה וקנימוהי דפקדך:

וְהָיוּ בָּךְ לְאוֹת וּלְמוֹפֵת וּבְזַרְעֶךָ עַד־עוֹלָם:

ויהון בך לאת ולמופת ובכנך עד עלמא:

תַּחַת אֲשֶׁר לֹא־עַבְדְּתָ אֶת־י-הוָה א-לֹהֶיךָ בְּשִׂמְחָה וּבְטוֹב לֵבָב מְרַב כָּל:

חלך דלא פלחתא קדם יי אלקה בתדנא ובשפירות לבא מסגי כולא:

מְרַב כָּל – בְּעוֹד שֶׁהָיָה לְךָ כָּל טוֹב.

ותפלת ית בעלי דבבך דיגרנון יי בך בכפנא ובצהותא
ובערטליותא ובחסירות כולא ויתין גיר דברזל על
צנרך עד דישיצי יתך:

ועבדת את-איביך אשר ישלחנו י-הוה בך ברעב
ובצמא ובעירם ובחסר כל ונתן על ברזל על-
צנרך עד השמידו אתך:

ייתי יי עלך עם מרחיק מספני ארעא כמא דמשתדי
נשרא עמא דלא תשמע לישניה:

ישא י-הוה עליך גוי מרחק מקצה הארץ כאשר
ידעה הנשר גוי אשר לא-תשמע לשנו:

כאשר ידעה הנשר – פתאם, ודרך מצלחת, ונקלו סוסיו. לא תשמע לשונו – שלא תפיר לשונו. וכן: "תשמע חלום לפתר אותו"; וכן: "כי שמע יוסף", אינטינדר"א בלעז.

עם תקיף אפיו דלא נסיב אפי סבא ועל נקא לא
מרחים:

גוי עז פנים אשר לא-ישא פנים לזקן ונער לא
יחן:

ויכול ולדא דבעירך ואבא דארעך עד דתשתיצי דלא
ישאר לך עבורא חמרא ומשחא בקרי תורך ועדרי
עאנך עד דיוביד יתך:

ואכל פרי בהמתך ופרי-אדמתך עד השמדך אשר
לא-ישאר לך דגן תירוש ויצהר שגר אלפיה
ועשתרת צאנך עד האבידו אתך:

ויעיק לך בכל קרנך עד דיכביש שורך רמיא וכריכיא
דאת רחיץ לאשתינבא בהון בכל ארעך ויעיק לך בכל
קרנך בכל ארעך דיהב יי אלקה לך:

והצר לך בכל-שעריך עד רדת חמתיה הגבהת
והבצרות אשר אתה בטח בהן בכל-ארצך והצר
לך בכל-שעריך בכל-ארצך אשר נתן י-הוה
א-לקיה לך:

עד רדת חמתיה – לשון רדוי וכבוש.

ומיכול ולדא דמעך בשר בנך ובנתך דיהב לך יי אלקה
בצנרא ובעקתא דיעיק לך שגאך:

ואכלת פרי-בטנך בשר בניה ובנתיה אשר נתן-לך
י-הוה א-לקיה במצור ובמצוק אשר-יציק לך
איבה:

ואכלת פרי בטנך בשר בניה וגומר במצור – מחמת שיהיו צרים על העיר ויהנה שם מצוק, עקת רעבון.

גוברא דרפיה בך ודמפנק לתדא תבאש עיניה באחיה
ובאתת קימיה ובשאר בנהי דישאר:

האיש הרך בך והענג מאד תרע עינו באחיו
ובאשת חיקו ובנתר בנו אשר יותיר:

הרך בך והענג – הוא הרך הוא הענג, לשון פנוק; ו"מהתענג ומרף" מוכיח עליהם ששניהם אחד. אף על פי שהוא מפנק ודעתו קצה בדבר מאוס, ומתק לו לרעבונו בשר בניו ובנותיו, עד כי תרע עינו בבניו הנותרים מתת לאחד מהם מבשר בניו אחיהם אשר יאכל. דבר אחר: הרך בך – הרחמני ורף הלבב, מרוב רעבתנות ותאכזרו, ולא יתנו מבשר בניהם השחוטים לבניהם הנותרים.

מלמתן לתד מנהון מבשר בנהי דייכול מדלא אשתאר
ליה כולא בצנרא ובעקתא דיעיק לך שגאך בכל קרנך:

מתת | לאחד מהם מבשר בניו אשר יאכל מבלי
השאיר-לו כל במצור ובמצוק אשר יציק לך
איבה בכל-שעריך:

דרפיכא בך ודמפנקא דלא נסיאת פרסת רגלה לאתתא
על ארעא ממפונקו ומרפיכו תבאש עיניה בגבר קימה
ובברה ובברתה:

הרפה בך והענגה אשר לא-נסתה כח-רגלה הצאג
על-הארץ מהתענג ומרף תרע עיניה באיש חיקה
ובבנה ובבתה:

תרע עיניה באיש חיקה ובבנה ובבתה – הגדולים.

ובזעיר בנהא דיפקון מנה ובבנהא דתליד ארי תיכלנון
בחסירות כולא בסתרא בצנרא ובעקתא דיעיק לך
שגאך בקרנך:

ובשליטה היוצת | מבין רגליה ובבניה אשר תלד
פיי-תאכלם בחסר-כל בסתר במצור ובמצוק אשר
יציק לך איבה בשעריה:

ובשליטה – בניה הקטנים, בכלן תהא עינה צרה, פשתאכל את האחד, מלתן לאשר אצלה מן הבשר.

אם לא תטר למעבד ית כל פתגמי אורייתא הדא דכתיבין בספרא הדין למדחל ית שמא נקירא ודחילא הדין ית יי אלהה:

אם-לא תשמר לעשות את-דברי התורה הזאת הפתגמים בספר הזה ליראה את-השם הנכבד והנורא הזה את-הנה א-להיה:

ויפריש יי ית מכתה וית מחת בנה מתו רברכו ומהימנו ומכתשיו בישיו ומהימניו:

והפלא-ה-הנה את-מכתה ואת מכות זרעה מכות גדלת ונאמנות וחקלים רעים ונאמנים:

והפלא ה' את מכתה - מפלאות ומבדלות משאר מכות. ונאמנות - ליסרה לקיים שליחותם.

ויתב בה ית כל מכתשי מצרים דחילתא מן קדמיהון וידבקו בה:

והשיב בה את כל-מדנה מצרים אשר יגרה מפניהם ודקו בה:

אשר יגרה מפניהם - מפני המכות. כשהיו ישראל רואים מכות משנות הבאות על מצרים, היו יראים מהם שלא יבואו גם עליהם. תדע, שכן כתוב: "אם שמוע תשמע" וגומר, "כל המחלה אשר שמתי במצרים לא אשים עליה"; אין מראין את האדם אלא בדבר שהיא גור ממנו.

אף כל מרע וכל מחא דלא כתיבין בספר אורייתא הדא ייתינון יי עלה עד דתשתיציי:

גם כל-חלי וכל-מפה אשר לא כתוב בספר התורה הזאת יעלם-ה-הנה עליה עד השמדך:

יעלם - לשון עליה.

ותשתארונו בעם זעיר חלה דהויתון פכוכבי שמיא לסגי ארי לא קבילתא למימרא דיי אלהה:

ונשארתם במתי מעט תחת אשר הייתם פכוכבי השמים לרב פיי-לא שמעת בקול-ה-הנה א-להיה:

ונשארתם במתי מעט תחת וגומר - מועטיו חלה מרביו.

ויהי פמא דחדי יי עליכון לאיטבא לכוו וילאסגאה נתכוו פו יחדי יי עליכוו לאובדא נתכוו וילשיצאה נתכוו ותטלטלון מעל ארעא דאת עליל לתמן למירתה:

והיה פאשר-שש-ה-הנה עליכם להיטיב אתכם ולהרבות אתכם פו ישיש-ה-הנה עליכם להאביד אתכם ולהשמיד אתכם ונסחתם מעל האדמה אשר-אתה בא-שמה לרשתה:

פן ישיש ה' - את אויביכם עליכם להאביד וגומר. ונסחתם - לשון עקירה; וכן: "בית גאים יסח ה'".

ויבדרנה יי בכל עממיא מספיי ארעא ועד ספיי ארעא ותפלח תמן לעממיא פלחי טעונתא דלא ידעתא את ואבהתך אעא ואבנא:

והפיצה-ה-הנה בכל-העמים מקצה הארץ ועד-קצה הארץ ועבדת שם א-להים אחרים אשר לא ידעת אתה ואבתיך עין ואבן:

ועבדתם שם א-להים אחרים - פתרגומו, לא עבודת א-לוהות ממש, אלא מעלים מס וגלגליות לכומרי עבודה זרה.

ובעממיא האנוו לא תנוח ולא יהי מנח לפרסת רגלה ויתיו יי לה תמן לב דחול ותשכות עיניו ומפחן נפש:

ובגוים ההם לא תרגיע ולא-יהנה מנוח לכף-רגלה ונתו? -ה-הנה לה שם לב רגז וכליון עינים ודאבון נפש:

לא תרגיע - לא תנוח, כמו: "וזאת המרגעה". לב רגז - לב סרד, פתרגומו: "דחל"; כמו: "שאוול מפתח רגזה לה"; "שמעו עמים רגזון". וכליון עינים - מצפה לישועה ולא תבא.

והנוו ספיה תלאים לה מנגד ופסדת לילה ויומם ולא תאמין בספיה:

והנוו ספיה תלואים לה - על הספק. כל ספק קרוי 'תלוי', שמא אמות היום בתרב הבאה עלינו. ורבותינו דרשו: זה הלוקח תבואה מן השוק. ולא תאמין בספיה - זה הסומך על הפלטר.

ספיה תלואים לה - על הספק. כל ספק קרוי 'תלוי', שמא אמות היום בתרב הבאה עלינו. ורבותינו דרשו: זה הלוקח תבואה מן השוק. ולא תאמין בספיה - זה הסומך על הפלטר.

בבקר תאמר מי-יתן ערב ובערב תאמר מי-יתן בקר מפחד לבבה אשר תפתד וממראה עיניה אשר תראה:

בבקר תאמר מי יתן ערב - של אמש. ובערב תאמר מי יתן בקר - של שחרית. שהצרות מתסזקות תמיד, וכל שעה מרבה קללתה משלפניה.

בבקר תאמר מי יתן ערב - של אמש. ובערב תאמר מי יתן בקר - של שחרית. שהצרות מתסזקות תמיד, וכל שעה מרבה קללתה משלפניה.

וְהַשִּׁיבָהּ י-הוָה מִצְרַיִם בְּאֲנִיּוֹת בְּדֶרֶךְ אֲשֶׁר
אָמַרְתִּי לָךְ לֹא-תִסִּיף עוֹד לְרֹאשֶׁתָּהּ וְהִתְמַפְרָתֶם שָׁם
לְאִיבֶיךָ לַעֲבָדִים וְלִשְׁפָחוֹת וְאִין קִנְיָה:

בְּאֲנִיּוֹת – בספינות, בשביה. והתמפרתם שם לאויביה – אתם מבקשים להיות נמכרים להם לַעֲבָדִים וְלִשְׁפָחוֹת. ואין קנייה – כי יגזרו עליהם הרג וכליון. והתמפרתם – בלעז א"י פורוינדרי"ץ וו"ש. ולא יתכן לפרש והתמפרתם בלשון 'ונמפרתם' על ידי מוכרים אחרים, מפני שנאמר אחריו ואין קנייה.

אֱלֹהֵי דְבָרֵי הַבְּרִית אֲשֶׁר-צִוָּה י-הוָה אֶת-מֹשֶׁה
לְכַתֵּב אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּאָרֶץ מוֹאָב מִלְּבַד הַבְּרִית
אֲשֶׁר-כָּתַב אַתָּם בְּחָרֵב:

לְכַתֵּב אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל – שִׁיבְלוּ עֲלֵיהֶם אֶת הַתּוֹרָה בְּאֵלֶּה וּבִשְׂבוּעָה. מִלְּבַד הַבְּרִית – קָלְלוֹת שֶׁבְּתוֹרַת כְּהֻנִּים שֶׁנֶּאֱמָרוּ בְּסִינַי.

פְּרִשְׁת הַזְּקֵרַת הַבְּרִית

שְׂבִיעִי

וַיִּקְרָא מֹשֶׁה אֶל-כָּל-יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם אַתֶּם
רְאִיתֶם אֶת כָּל-אֲשֶׁר עָשָׂה י-הוָה לְעֵינֵיכֶם בְּאָרֶץ
מִצְרַיִם לַפְּרָעָה וּלְכָל-עֲבָדָיו וּלְכָל-אֲרָצוֹ:

וַיִּקְרָא מֹשֶׁה לְכָל יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר לְהוֹן אַתֶּם חַזִּיתוּן יְת
כָּל דַּעֲבַד יְיָ לְעֵינֵיכֶם בְּאֲרָעָה דְּמִצְרַיִם לְפָרְעָה וּלְכָל
עֲבָדָהּ וּלְכָל אֲרָעֵיהָ:

הַמִּסּוֹת הַגְּדֹלֹת אֲשֶׁר רָאוּ עֵינֵיךָ הָאֵתָת וְהַמִּפְתִּים
הַגְּדֹלִים הָהֵם:

וְלֹא-נִתְּמוּ י-הוָה לָכֶם לֵב לְדַעַת וְעֵינַיִם לְרֹאוֹת
וְאֲזַנַיִם לִשְׁמָע עַד הַיּוֹם הַזֶּה:

וְלֹא נִתְּמוּ ה' לָכֶם לֵב לְדַעַת – להכיר את חסדי הקדוש ברוך הוא ולדבק בו. עד היום הזה – שמעתי שאותו היום שנתן משה ספר התורה לבני לוי, "ונתנה אל הפהגים בני לוי", באו כל ישראל לפני משה ואמרו לו: משה רבינו! אף אנו עמקנו בסיני וקבלנו את התורה ונתנה לנו, ומה אתה משליט את בני שבטך עליה? ואמרו לנו יום מחר: לא לכם נתנה, לנו נתנה! ושמה משה על הדבר, ועל זאת אמר להם: "היום הזה נהיית לעם" וגומר; היום הזה הבנתי שאתם דבקים ונפצים במקום.

וְאוֹלָךְ אֶתְכֶם אַרְבָּעִים שָׁנָה בַּמִּדְבָּר לֹא-בָלוּ
שְׁלִמְתִּיכֶם מֵעַלְיֶכֶם וְנַעַלְךָ לֹא-בָלְתָה מֵעַל רַגְלֶךָ:

לָחֶם לֹא אֲכַלְתֶּם וַיִּין וְשִׁכָר לֹא שְׁתִּיתֶם לְמַעַן
תִּדְעוּ כִּי אֲנִי י-הוָה אֱ-לֹהֵיכֶם:

וַתָּבֹאוּ אֶל-הַמָּקוֹם הַזֶּה וַיֵּצֵא סִיתָן מִלֶּדֶךָ-חֲשׁוּבוֹן
וְעוֹג מִלֶּדֶךָ-הַבָּשָׂן לְקִרְאָתְנוּ לְמַלְחָמָה וַנִּכְסֶם:

וַתָּבֹאוּ אֶל הַמָּקוֹם הַזֶּה – עַתָּה אַתֶּם רוֹאִים עֲצָמְכֶם בְּגִדְלָה וְכַבּוּד; אֵל תִּבְעֵטוּ בַּמָּקוֹם וְאֵל יְרוֹם לִבְכֶכֶם, וְשִׁמְרַתֶם אֶת דְּבָרֵי הַבְּרִית הַזֹּאת וְגוֹמֵר. דָּבָר אַחֵר: וְלֹא נִתְּמוּ ה' לָכֶם לֵב לְדַעַת, שָׁאִין אָדָם עוֹמֵד עַל סוּף דַּעַתוֹ שֶׁל רַבּוֹ וְחֻכְמַת מִשְׁנֵתוֹ עַד אַרְבָּעִים שָׁנָה, וּלְפִיכָהּ לֹא הִקְפִּיד עֲלֵיכֶם הַמָּקוֹם עַד הַיּוֹם הַזֶּה. אֲבָל מִכָּאן וְאִילָךְ יִקְפִּיד, וּלְפִיכָהּ: וְשִׁמְרַתֶם אֶת דְּבָרֵי הַבְּרִית הַזֹּאת.

וַנִּקְחַל אֶת-אֲרָצָם וְנִתְּנָה לְנַחֲלָה לְרֵאוּבֵנִי וּלְגָדִי
וּלְחֻצֵי שִׁבְט הַמְּנַשֵּׁי:

וְשִׁמְרַתֶם אֶת-דְּבָרֵי הַבְּרִית הַזֹּאת וְעֲשִׂיתֶם אֹתָם
לְמַעַן תִּשְׁלִיחוּ אֶת כָּל-אֲשֶׁר תַּעֲשׂוּן:

וְנִסִּיבְנָה יְת אַרְעֵהוֹן וַיִּהְבְּנָה לְאַחַסְנָה לְשִׁיבְט רֵאוּבֵן
וּלְשִׁיבְט גָּד וּלְפִלְגוֹת שִׁבְטָה דְּמְנַשֶּׁה:

וְנִסִּיבְנָה יְת אַרְעֵהוֹן וַיִּהְבְּנָה לְאַחַסְנָה לְשִׁיבְט רֵאוּבֵן
וּלְשִׁיבְט גָּד וּלְפִלְגוֹת שִׁבְטָה דְּמְנַשֶּׁה:

נחום

א «משא גיגה ספר חזון נחום האלקשי: אל קנוא ונקם י-הוה נקם י-הוה ובעל חמה נקם י-הוה לצריו ונוטר הוא לאיביו: י-הוה ארץ אפים וגדל-כח ונקמה לא ינקם י-הוה בסופה ובשערה דרפו וענו אבק רגליו: גוער ביים ויבשהו וכל-הנהרות התריב אמלל בשן וכרמל ופרח לבנון אמלל: הרים רעשו ממנו והגבעות התמגגו ותשא הארץ מפניו ותבל וכל-יושבי בה: לפני זעמו מי יעמוד ומי יקום בתרון אפו חמתו נתכה כאש והצרים נתצו ממנו: טוב י-הוה למעוז ביום צרה וידע חסי בו: ובשטף עבר פלה יעשה מקומה ואיביו ירדה-חשף: מה-תחשבון אלי-הוה פלה הוא עשה לא-תקום פעמים צרה: פי עד-סירים סבכים וכסבאם סבואים אפלו פקש יבש מלא: ממך יצא חשב עלי-הוה רעה יעץ בליעל: כה אומר י-הוה אם-שלמים וכן רבים וכן נגוזו ועבר וענתך לא אענך עוד: ועתה אשפר מטהו מעליך ומוסרתך אנתק: וצוה עליך י-הוה לא-ינרע משמך עוד מבית א-להיך אכרית פסל ומסכה אשים קברך פי קלות:

ב «הנה עלי-ההרים רגלי מבשר משמיע שלום חגי יהודה חגיך שלמי נדריך פי לא יוסיף עוד לעבר-בך בליעל פלה נכרת: בעלה מפניך עלי-פניך נצור מצורה צפה-דרך חזק מתנים אמץ כח מאד: פי שב י-הוה את-גאון יעקב פגאון ישראל פי בקקום בקלים וזמריהם שחתו: מגן גבריהו מאדם אנשי-חיל מתלעים באש-פלדת תרכב ביום הכינו והברשים הרעלו: בחוצות יתהוללו תרכב ישתקשקו ברחבות מראיהו כלפידים כפרקים ירוצצו: יזכר אדיריו יפשוו בהליכתם ימהרו חומתה והכן הסכך: ושערי הנהרות נפתחו וההיכל נמוג: והצב גלתה העלתה ואמהתיה מנהגות פקול יונים מתפפת עלי-לבבהו: וגיגה ככרכת-מים מימי היא והמה נסים עמדו עמדו ואין מפנה: ביו כסה ביו זהב

ואין קצה לתכונה כבד מפל כלי חמדה: ובוקה ומבוקה ומבלקה ולב נמס ופק ברפים ותלתלה בכל-מתנים ופני כלם קבצו פארור: איה מעון אריות ומרעה הוא לפפרים אשר הלך ארזה לבוא שם גור ארזה ואין מתריד: ארזה טרף בדי גרותיו ומתנגק ללבאתיו וימלא-טרף חריו ומענתיו טרפה: הגני אליך נאם י-הוה צ-באות והבערתי בעשן רכבה וכפיריך תאכל חרב והכרתי מארץ טרפך ולא-ישמע עוד קול מלאככה:

ג «הוי עיר דמים פלה פחש פרק מלאה לא ימיש טרף: קול שוט וקול רעש אופן וסוס דהר ומרכבה מרקדה: פרש מעלה ולהב חרב וברק חנית ורב חלל וכבד פגר ואין קצה לגויה וכשלו בגויתם: מרב זנוגי זונה טובת חן בעלת פשפים המכרת גוים בזנוניה ומשפחות בכשפיה: הגני אליך נאם י-הוה צ-באות וגליתי שולך על-פניך והראיתי גוים מערך וממלכות קלונך: והשלכתי עליך שקצים ונבלתיך ושמתיה פראי: והנה כל-ראיך ידוד ממך ואמר שדדה גיגה מי יגוד לה מאין אבקש מנחמים לה: התיטביל מנא אמון הישבה ביארים מים סביב לה אשר-חיל לם מים חומתה: פוש עצמה ומצרים ואין קצה פוט ולובים היו בעזרתך: גם-היא לגלה הלכה בשבי גם עלליה ירטשו בראש כל-חוצות ועלי-נכבדיה ידו גורל וכל-גזוליה רתקו בזקים: גם-את תשפרי תהי בעלמה גם-את תבקשי מעוז מאויב: כל-מבצריך תאנים עם-בכורים אם-ינעו ונפלו עלי-פי אוכל: הנה עמד נשים בקרבך לאיבך פתוח נפתחו ושערי ארצך אכלה אש בריחך: מי מצור שאבי-לך חזקי מבצריך פאי בטיט ורמסי בחמר החזיקי מלבן: שם תאכלך אש תכריתך חרב תאכלך פילק התפכד פילק התפכדי פארבה: הרבית רכליך מפוכבי השמים ילק פשט ויעף: מנזריך פארבה וטפסריך פגוב גבי החוגים בגדרות ביום קרה שמש זרחה ונולד ולא-נודע מקומו אים: נמו רעיך מלך אשור ישפנו אדיריך נפשו עמך עלי-ההרים ואין

מקבץ: «אין-פחה לשברך נחלה מפתך פלו
שמעני שמעך תקעו כח עליך פי על-מי לא-עברה
רעתך תמיד:

תבקוק

א «המשא אשר חזה תבקוק הנביא: «עד-אנה
י-הנה שונעתי ולא תשמע אזעק אליך תמס ולא
תושיע: למה תראני און ועמל תביט ושד ותמס
לנגדי ויהי ריב ומזון ישא: «על-כן תפוג תורה
ולא-יצא לנצח משפט פי רשע מכתיר את-
הצדיק על-כן יצא משפט מעקל: «ראו בגוים
והביטו והתמהו תמהו פי-פעל פעל בימיכם לא
תאמינו פי יספר: ופי-הנגי מקים את-הכש-דים
הגוי המר והנמחר ההולך למרחבי-ארץ לרשת
משפנות לא-לו: אלם ונורא הוא ממנו משפטו
ושאתו יצא: «וקלו מממרים סוסיו וחדו מזאבי
ערב ופשו פרשיו ופרשיו מרחוק יבאו יעפו
כנשר תש לאכול: «כלה לתמס יבוא מגמת פניהם
קדימה ויאסף כחול שבי: והוא במלכים יתקלס
ורזנים משחק לו הוא לכל-מבצר ישחק ויצבר
עפר וילפדה: «אז חלה רוח ויעבר ואשם זו כחו
לאלהו: «הלא אתה מקדם י-הוה א-להי קדשי
לא נמות י-הוה למשפט שמתו וצור להוכיח
יסדתו: «טהור עינים מראות רע והביט אל-עמל
לא תוכל למה תביט בוגלים תחריש בבלע רשע
צדיק ממנו: «ותעשה אדם כדגי תים כרמש לא-
משל בו: «כלה בתפה העלה יגרהו בתרמו
ויאספהו במכמתו על-כן ישמח ונגיל: «על-כן
ינבט לתרמו ויקטר למכמתו פי בהמה שמו
חלקו ומאכלו בראה: «העל כן יריק תרמו ותמיד
לתרג גוים לא יחמול:

ב «על-משמרת אעמדה ואתיצבה על-מצור
ואצפה לראות מה-ידבר-בי ומה אשיב על-
תוכתי: «ויענני י-הוה ויאמר כתב חזון ובאר
על-הלקות למען ירוץ קורא בו: פי עוד חזון
למועד ויפח לקץ ולא יכזב אם-יתמהמה חפה-לו
פי-בא יבא לא יאחר: «הנה עפלה לא-ישרה
נפשו בו וצדיק באמונתו יחיה: «ואף פי-תינו

בגד גבר יקיר ולא יגוה אשר הרחיב כשאל
נפשו והוא כמות ולא ישבע ויאסף אליו כל-
הגוים ויקבץ אליו כלי-העמים: «הלא-אלה כלם
עליו משל ישאו ומליצה חידות לו ויאמר הוי
המרבה לא-לו עד-מתי ומכביד עליו עבטיט:
«הלא פתע יקומו נשכיה ויקצו מועזעיה והיית
למשפות למו: «פי-אתה שלות גוים רבים ישלוח
כל-יתר עמים מדמי אדם ותמס-ארץ קרנה וכל-
לשבי בה: «הוי בצע בצע רע לביתו לשום במרום
קנו להנצל מפף-רע: יעצת בשת לביתך קצות-
עמים רבים וחוטא נפשה: «פי-אכן מקיר תזעק
וכפס מעץ יעננה: «הוי בנה עיר בדים וכונן
קרנה בעולה: «הלא הנה מאת י-הוה צ-באות
ויגעו עמים בדי-אש ולאמים בדי-ריק יעפו:
«פי תמלא הארץ לדעת את-כבוד י-הוה פמים
יכסו על-ים: «הוי משקה רעהו מספת חמתה ואף
שכר למען הביט על-מעוריהם: «שבעת קלון
מכבוד שתה גם-אתה והערל תסוב עליך כוס
ימין י-הוה וקיקלון על-כבודך: «פי תמס לבנון
יכסך ושד בהמות יחיתו מדמי אדם ותמס-ארץ
קרנה וכל-לשבי בה: «מה-הועיל פסל פי פסלו
יצרו מסכה ומורה שקר פי בטח יצר יצרו עליו
לעשות אלילים אלמים: «הוי אמר לעץ הקיצה
עורי לאבן דומם הוא יורה הנה-הוא תפושל זקב
וכסה וכל-רוח אין בקרבו: «וי-הוה בהיכל קדשו
הס מפניו כלי-הארץ:

ג «תפלה לתבקוק הנביא על שגינות: «י-הוה
שמעתי שמעך יראתי י-הוה פפעל בקרב שנים
חליהו בקרב שנים תודיע ברגז רחם תזכור:
«א-לוח מתימן יבוא וקדוש מהר-פארן סלה פסה
שמים הודו ותהלתו מלאה הארץ: «ונגה פאור
תהלה קרנים מידו לו ושם חביון עזה: «לפניו ילך
דבר ויצא רשף לרגליו: «עמד וימדד ארץ ראה
ויתר גוים ויתפצצו הררי-עד שחו גבעות עולם
הליכות עולם לו: «תחת און ראיתי אהלי כושן
ירגזון וריעות ארץ מדנו: «הבנהרים חרה י-הוה
אם בנהרים אפה אם-בים עברתה פי תרכב על-
סוסיה מרפבתיך ישועה: «עריה תעור קשתה

שבעות מטות אמר סלה נהרות תבקע-ארץ:
 ראוי יחילו הרים גרם מים עבר נתן תהום קולו
 רום יזיהו נשא: «שמש ירח עמד זבלה לאור
 חציו יחלכו לנגה ברק חניתך: «בזעם תצעד-
 ארץ באף תדוש גוים: «יצאת לישע עמך לישע
 את-משיתך מתצת ראש מבית רשע ערות יסוד
 עד-צואר סלה: «נקבת במטיו ראש פרזו יסערו
 להפיצני עליצתם פמו-לאכל עני במסתר:
 «דרכת בים סוסיך חמר מים רבים: «שמעתי |
 ותרגז בטני לקול צללו שפתי יבוא רקב בעצמי
 ותחתי ארגז אשר אנוח ליום צרה לעלות לעם
 יגודנו: «פי-תאנה לא-תפרח ואין יבול בגפנים
 כחש מעשה-זית וישדמות לא-עשה אכל גזר
 ממקלה צאן ואין בקר ברפתים: «ואני בי-הנה
 אעלוזה אגילה בא-לתי ישעי: «י-הנה א-דני
 חילי וישם רגלי פאילות ועל במותי ידרכני
 למנצח בנגינותי:

צפניה

א «דבר-י-הנה | אשר הנה אל-צפניה בן-כוש
 בן-גדליה בן-אמרנה בן-חזקיה בימי יאשיהו
 בן-אמון מלך יהודה: «אסף אסף כל מעל פני
 האדמה נאם-י-הנה: «אסף אדם ובהמה אסף
 עוף-השמים ודגי הים והמכשלות את-הרשעים
 והכרתי את-האדם מעל פני האדמה נאם-י-הנה:
 «ונטיתי ידל על-יהודה ועל כל-יושבי ירושלים
 והכרתי מן-המקום הזה את-שאר הפעל את-שם
 הפמרים עם-הפנהגים: «ואת-המשתחנים על-
 הגגות לצבא השמים ואת-המשתחנים הנשבעים
 לי-הנה והנשבעים במלפם: «ואת-הנסוגים
 מאחרי י-הנה ואשר לא-בקשו את-י-הנה ולא
 דרשהו: «הם מפני א-דני י-הנה פי קרוב יום
 י-הנה פי-הכין י-הנה זבח הקדיש קראיו: «והנה
 ביום זבח י-הנה ופקדתי על-השרים ועל-בני
 המלך ועל כל-הלבשים מלבוש נכרי: «ופקדתי
 על כל-הדולג על-המפתן ביום ההוא הממלאים
 בית אדניהם חמס ומרמה: «והנה ביום ההוא
 נאם-י-הנה קול צעקה משער הדגים ויללה מן-

המשנה ושבר גדול מהגבעות: «החילו יושבי
 המכתש פי גדמה פל-עם פנעו נכרתו כל-נטילי
 כסף: «והנה בעת ההיא אחפש את-ירושלם
 בנרות ופקדתי על-האנשים הקפאים על-
 שמריהם האמרים בלבכם לא-יטיב י-הנה ולא
 ירע: «והנה חילם למשטה ובתיקם לשממה ובנו
 בתים ולא ישבו ונטעו כרמים ולא ישתו את-
 יינם: «קרוב יום-י-הנה הגדול קרוב ומקר מאד
 קול יום י-הנה מר צרח שם גבור: «ליום עברה
 היום ההוא יום צרה ומצוקה יום שאה ומשואה
 יום חשך ואפלה יום ענו וערפל: «ליום שופר
 ותרועה על הערים הבצרות ועל הפנות הגבוהות:
 «והצרתי לאדם והלכו פעורים פי לי-הנה חטאו
 ושפך דמם כעפר ולחמם פגללים: «גם-כספם
 גם-זהבם לא-יוכל להצילם ביום עברת י-הנה
 ובאש קנאתו תאכל כל-הארץ פי-כלה אד-
 נבהלה יעשה את כל-יושבי הארץ:

ב «התקוששו וקושו הגוי לא נכסף: «בטרם לדת
 חק פליץ עבר יום בטרם | לא-יבוא עליכם חרון
 אף-י-הנה בטרם לא-יבוא עליכם יום אף-י-הנה:
 «בקשו את-י-הנה כל-עוני הארץ אשר משפטו
 פעלו בקשו-צדק בקשו ענוה אולל תסתרו ביום
 אף-י-הנה: «פי עזה עזובה תהיה ואשקלון
 לשממה אשדוד בצעהרים יגרשוה ועקרון
 תעקר: «הוי יושבי חבל הים גוי פרתים דבר-
 י-הנה עליכם פנעו ארץ פלשתים והאבדתיו
 מאין יושב: «והיתה חבל הים גזת פרת רעים
 וגדרות צאן: «והנה חבל לשארית בית יהודה
 עליהם ירעון בבתי אשקלון בערב ירפצון פי
 יפקדם י-הנה א-להיהם ושב שביתם: «שמעתי
 חרפת מואב וגדפי בני עמון אשר חרפו את-עמי
 ויגדילו על-גבולם: «לכן חיי-אני נאם י-הנה
 צ-באות א-להי ישראל פי-מואב כסדם תהיה
 ובני עמון פעמרה ממשק חרול ומכרה-מלח
 ושממה עד-עולם שארית עמי יבזום ויתר גוי
 ינחלום: «זאת להם תחת גאונם פי חרפו ויגדלו
 על-עם י-הנה צ-באות: «נורא י-הנה עליהם פי
 רזה את כל-א-להי הארץ וישתחוו-לו איש

ממקומו פל איני הגוים: גם-אתם פושים תללי חרבי המה: וינט ידו על-צפון ויאבד את-אשור וישם את-גיננה לשממה ציה פמדבר: ורבו בתוכה עדרים פל-חיתו-גוי גם-קאת גם-קפד בכפתריה ילינו קול ישורר בחלון חרב בסף פי ארזה ערה: וזאת העיר העליזה היושבת לכטח האמרה בלבבה אני ואפסי עוד איד | היתה לשמה מרבץ לחיה פל עובר עליה ישרק יגיע ידו:

ג. הוי מראה ונגאלה העיר היונה: לא שמעה בקול לא לקחה מוסר בי-הנה לא בטחה אל-א-להיה לא קרבה: שרית בקרבה אריות שאגים שפטיה זאבי ערב לא גרמו לבקר: גביאיה פחזים אנשי בגדות פהניה חללו-קדש חמסו תורה: ו-הנה צדיק בקרבה לא יעשה עולה בבקר בבקר משפטו יתן לאור לא נעדר ולא-יודע עול בשת: והכרתי גולם נשמו פנותם החרבתי חוצותם מבלי עובר נצדו עריהם מבלי-איש מאין יושב: אמרתי אד-תיראי אותי תקחי מוסר ולא-יפרת מעונה פל אשר-פקדתי עליה אכן השפימו השחיתו פל עלילותם: לכן חפז-לי נאם-י-הנה ליום קומי לעד פי משפטי לאסוף גולים לקבצי ממלכות לשפוף עליהם נעמיל פל חרון אפי פי באש קנאתי תאכל פל-הארץ: פי-אז אהפך אל-עמים שפה ברורה לקרא כלם בשם-י-הנה לעבדו שכם אחד: מעבר לנהרי-כוש עתרי בת-פוצי יובלון מנחתי: ביום ההוא לא תבושיל מפל עלילתיך אשר פשעת בי פי-אז | אסיר מקרבך עליזי גאותך ולא-תוספי לגבהה עוד בחר קדשי: ויהשארתי בקרבך עם עני ודל וחסו בשם-י-הנה: שארית ישראל לא-יעשו עולה ולא-ידברו כזב ולא-ימצא בפיהם לשון תרמית פי-המה ירעו ורבו ואין מתריד: רני בת-ציון הריעו ישראל שמחי ועלזי בכל-לב בת ירושלים: הסיר-י-הנה משפטך פנה איבך מלך ישראל ו-הנה בקרבך לא-תיראי רע עוד: ביום ההוא יאמר לירושלם אל-תיראי ציון אל-ירפו ידך: ו-הנה א-לתיך בקרבך גבור יושיע ישיש

עליך בשמחה יחריש באהבתו יגיל עליך ברגה: ונוגי ממועד אספתי ממך היו משאת עליה חרפה: והנני עשה את-פל-מעניך בעת ההיא והושעתי את-הצלעה והנדחה אקבץ ושמתי לתהלה ולשם בכל-הארץ בשתם: בעת ההיא אביא אתכם ובעת קבצי אתכם פי-אתן אתכם לשם ולתהלה בכל עמי הארץ בשובי את-שבותיכם לעיניכם אמר-י-הנה:

חגי

א. בשנת שתים לדרגוש המלך בחדש הששי ביום אחד לחדש הלה דבר-י-הנה בנד-חגי הנביא אל-זרבבל בן-שאלתיאל פחת יהודה ואל-יהושע בן-יהוצדק פתחו הגדול לאמר: פה אמר-י-הנה צ-באות לאמר העם הזה אמרו לא עת-בא עת-בית-י-הנה להפנות: ויהל דבר-י-הנה בנד-חגי הנביא לאמר: העת לכם אתם לשבת בבתיכם ספוגים והבית הזה חרב: ועתה פה אמר-י-הנה צ-באות שימו לבבכם על-דרכיכם: ורעתם הרבה והבא מעט אכול ואין-לשבעה שתו ואין-לשכרה לבוש ואין-לתם לו והמשפך משתפר אל-צרור נקוב: פה אמר-י-הנה צ-באות שימו לבבכם על-דרכיכם: עלו החר והבאתם עץ ובנו הבית וארצה-בו ואפבדה אמר-י-הנה: פנה אל-הרבה והנה למעט והבאתם הבית ונפחתי בו נען מה נאם-י-הנה צ-באות לען ביתי אשר-הוא חרב ואתם רצים איש לביתו: על-כן עליכם פלאו שמים מטל והארץ פלאה יבולה: ויאקרא חרב על-הארץ ועל-ההרים ועל-הדגן ועל-התירוש ועל-הניצהר ועל אשר תוציא האדמה ועל-האדם ועל-הבהמה ועל פל-יגיע פנים: וישמע זרבבל בן-שלתיאל ויהושע בן-יהוצדק פתחו הגדול וכל | שארית העם בקול-י-הנה א-להיהם ועל-דברי חגי הנביא פאשר שלחו-י-הנה א-להיהם וייראו העם מפני-י-הנה: ויאמר חגי מלאך-י-הנה במלאכות-י-הנה לעם לאמר אני אתכם נאם-י-הנה: ויער-י-הנה את-רוח זרבבל בן-שלתיאל פחת יהודה ואת-רוח

יְהוֹשֻׁעַ בֶּן־יְהוֹצָדָק הִפְתָּן הַגְּדוֹל וְאֶת־רוּחַ כָּל־
שְׂאֲרֵית הָעָם וַיָּבֵאוּ וַיַּעֲשׂוּ מִלְאכָה בְּבֵית־יְהוָה
צ-בָּאוֹת א-לֵהֵיחָם: בַּיּוֹם עֲשָׂרִים וָאַרְבָּעָה
לַחֹדֶשׁ בַּשָּׁשִׁי בַשָּׁנָת שְׁתַּיִם לְדָרְגוֹשׁ הַמֶּלֶךְ:

ב בַּשְּׁבִיעִי בַעֲשָׂרִים וָאֶחָד לַחֹדֶשׁ הָיָה דְבַר־
י-הוָה בְּיַד־חַגִּי הַנְּבִיא לֵאמֹר: אֲמַרְנָא אֶל־
זַרְבָּבֶל בֶּן־שְׁלֵתִיאֵל פֶּתַח יְהוּדָה וְאֶל־יְהוֹשֻׁעַ בֶּן־
יְהוֹצָדָק הַכֹּהֵן הַגְּדוֹל וְאֶל־שְׂאֲרֵית הָעָם לֵאמֹר:
מִי בְּכֶם הַנִּשְׂאָר אֲשֶׁר רָאָה אֶת־הַבַּיִת הַזֶּה
בְּכַבּוּדוֹ הָרִאשׁוֹן וְמָה אַתֶּם רְאִים אִתּוֹ עַתָּה הֲלוֹא
כַּמְּהוּ כְּאִין בַּעֲיַיִנְכֶם: וְעַתָּה חֲזַק זַרְבָּבֶל גְּאִם־
י-הוָה וְחֲזַק יְהוֹשֻׁעַ בֶּן־יְהוֹצָדָק הַכֹּהֵן הַגְּדוֹל וְחֲזַק
כָּל־עַם הָאָרֶץ גְּאִם־יְהוָה וַעֲשׂוּ כִּי־אֲנִי אֲתֹכֶם
גְּאִם י-הוָה צ-בָּאוֹת: אֶת־הַדְּבָר אֲשֶׁר־כָּרַתִּי
אִתְּכֶם בְּצֵאתְכֶם מִמִּצְרַיִם וְרוּחִי עִמָּדָת בְּתוֹכְכֶם
אֶל־תִּירְאוּ: כִּי כֹה אָמַר י-הוָה צ-בָּאוֹת עוֹד אֶתַּת
מַעַט הָיָה וְאֲנִי מַרְעִישׁ אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ
וְאֶת־הַיָּם וְאֶת־הַתְּרַבֶּה: וְהִרְעַשְׁתִּי אֶת־כָּל־הַגּוֹלִים
וַבָּאוּ חֲמֻדַּת כָּל־הַגּוֹיִם וּמִלְאֵתִי אֶת־הַבַּיִת הַזֶּה
כְּבוֹד אָמַר י-הוָה צ-בָּאוֹת: לִי הַכֶּסֶף וְלִי הַזָּהָב
גְּאִם י-הוָה צ-בָּאוֹת: גְּדוֹל יְהוָה כְּבוֹד הַבַּיִת הַזֶּה
הָאֶחָד מִן־הָרִאשׁוֹן אָמַר י-הוָה צ-בָּאוֹת
וּבְמָקוֹם הַזֶּה אֶתֵּן שְׁלוֹם גְּאִם י-הוָה צ-בָּאוֹת:
בַּעֲשָׂרִים וָאַרְבָּעָה לַתְּשִׁיעִי בַשָּׁנָת שְׁתַּיִם
לְדָרְגוֹשׁ הָיָה דְבַר־יְהוָה אֶל־חַגִּי הַנְּבִיא לֵאמֹר:
כֹּה אָמַר י-הוָה צ-בָּאוֹת שְׁאֵל־נָא אֶת־הַכַּהֲנָיִם
תּוֹרָה לֵאמֹר: הֵן | יִשְׂאֵ־אִישׁ בְּשֶׁר־קֹדֶשׁ בְּכַנֶּפֶף
בַּגְּדוֹ וַיִּגָּע בְּכַנְפּוֹ אֶל־הַלֶּחֶם וְאֶל־הַנֶּזֶד וְאֶל־הַיַּיִן
וְאֶל־שֶׁמֶן וְאֶל־כָּל־מֵאֵכֶל הַיִּקְדָּשׁ וַיַּעֲנוּ הַכַּהֲנָיִם
וַיֹּאמְרוּ לֹא: וַיֹּאמֶר חַגִּי אִם־יִגָּע טְמֵא־גִּפְשׁ בְּכָל־
אֵלֶּה הֵיטְמָא וַיַּעֲנוּ הַכַּהֲנָיִם וַיֹּאמְרוּ יִטְמָא: וַיַּעֲנוּ
חַגִּי וַיֹּאמֶר כֵּן הָעָם־הַזֶּה וְכֵן־הַגּוֹי הַזֶּה לִפְנֵי גְּאִם־
י-הוָה וְכֵן כָּל־מַעֲשֵׂה יְדֵיהֶם וְאֲשֶׁר יִקְרִיבוּ שֵׁם
טְמֵא הוּא: וְעַתָּה שְׁיִמּוּ־נָא לְבַבְכֶם מִן־הַיּוֹם הַזֶּה
וּמַעַלָּה מִטָּרָם שׁוּם־אֶבֶן אֶל־אֶבֶן בְּהִיכַל יְהוָה:
מִקְהִיּוֹתֶם בָּא אֶל־עֲרַמַּת עֲשָׂרִים וְהִיטָה עֲשָׂרָה
בָּא אֶל־הַיֶּקֶב לַחֲשֹׁף חֲמִשִּׁים פּוּרָה וְהִיטָה
עֲשָׂרִים: הִפִּיתִי אֶתְכֶם בַּשָּׂדֶפּוֹן וּבִבְרִקוֹן וּבְבִרְד

אֶת כָּל־מַעֲשֵׂה יְדֵיכֶם וְאִין־אֲתֹכֶם אֵלַי גְּאִם־
י-הוָה: שְׁיִמּוּ־נָא לְבַבְכֶם מִן־הַיּוֹם הַזֶּה וּמַעַלָּה
מִיּוֹם עֲשָׂרִים וָאַרְבָּעָה לַתְּשִׁיעִי לְמִן־הַיּוֹם אֲשֶׁר־
יָסַד הִיכַל־יְהוָה שְׁיִמּוּ לְבַבְכֶם: הַעוֹד הַזֶּה
בְּמַגּוּרָה וְעַד־הַגָּפֹן וְהַתְּאֵנָה וְהַרְמוֹן וְעַץ הַזַּיִת
לֹא נִשְׂא מִן־הַיּוֹם הַזֶּה אֶבֶרֶךְ: וַיְהִי דְבַר־
יְהוָה שְׁנִית אֶל־חַגִּי בַעֲשָׂרִים וָאַרְבָּעָה לַחֹדֶשׁ
לֵאמֹר: אֲמַר אֶל־זַרְבָּבֶל פֶּתַח־יְהוּדָה לֵאמֹר אֲנִי
מַרְעִישׁ אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ: וְהִפְכַּתִּי כְּסֵא
מִמְּלָכוֹת וְהִשְׁמַדְתִּי חֲזַק מִמְּלָכוֹת הַגּוֹיִם וְהִפְכַּתִּי
מִרְכָּבָה וְרִכְבֵּיהָ וַיֵּרְדוּ סוּסִים וְרִכְבֵּיהֶם אִישׁ
בְּחֶרֶב אַחֲרוֹ: בַּיּוֹם הַהוּא גְּאִם־יְהוָה צ-בָּאוֹת
אֶקְחֶךָ זַרְבָּבֶל בֶּן־שְׁלֵתִיאֵל עַבְדִּי גְּאִם־יְהוָה
וְשִׁמְתִּיךָ כְּחוֹתֶם כִּי־בָךְ בְּתַרְתִּי גְּאִם י-הוָה
צ-בָּאוֹת:

זְכָרְיָה

א בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁמִינִי בַשָּׁנָת שְׁתַּיִם לְדָרְגוֹשׁ הָיָה
דְבַר־יְהוָה אֶל־זְכָרְיָה בֶּן־בְּרַכְיָה בֶּן־עֲדוֹ הַנְּבִיא
לֵאמֹר: קֶצֶף י-הוָה עַל־אַבּוֹתֵיכֶם קֶצֶף: וְאֶמְרַתְּ
אֲלֵהֶם כֹּה אָמַר י-הוָה צ-בָּאוֹת שׁוּבוּ אֵלַי גְּאִם
י-הוָה צ-בָּאוֹת וְאֲשׁוּב אֲלֵיכֶם אָמַר י-הוָה
צ-בָּאוֹת: אֶל־תִּהְיוּ כְּאֲבֹתֵיכֶם אֲשֶׁר קָרְאוּ־אֲלֵיהֶם
הַנְּבִיאִים הָרִאשׁוֹנִים לֵאמֹר כֹּה אָמַר י-הוָה
צ-בָּאוֹת שׁוּבוּ נָא מִדְּרָכֵיכֶם הָרָעִים וּמַעַלְלֵיכֶם
הָרָעִים וְלֹא שִׁמְעוּ וְלֹא־הִקְשִׁיבוּ אֵלַי גְּאִם־יְהוָה:
אַבּוֹתֵיכֶם אִי־הָיָה וְהַנְּבִיאִים הַלְעוֹלָם יָחִיו: אֵךְ |
דְּבַרִּי וְחֻקִּי אֲשֶׁר צִוִּיתִי אֶת־עַבְדִּי הַנְּבִיאִים הֲלוֹא
הִשְׁיִגוּ אֲבֹתֵיכֶם וַיִּשְׁוּבוּ וַיֹּאמְרוּ כֹּה אָמַר י-הוָה
צ-בָּאוֹת לַעֲשׂוֹת לָנוּ כְּדָרְכֵינוּ וְכַמַּעַלְלֵינוּ
כֵּן עֲשֵׂה אִתָּנוּ: בַּיּוֹם עֲשָׂרִים וָאַרְבָּעָה לַעֲשִׂיתִי־
עֲשֶׂר חֹדֶשׁ הוּא־חֹדֶשׁ שְׁבַט בַּשָּׁנָת שְׁתַּיִם לְדָרְגוֹשׁ
הָיָה דְבַר־יְהוָה אֶל־זְכָרְיָה בֶּן־בְּרַכְיָהוּ בֶּן־עֲדוֹ
הַנְּבִיא לֵאמֹר: רָאִיתִי | הַלַּיְלָה וְהִנֵּה־אִישׁ רֹכֵב
עַל־סוּס אָדָם וְהוּא עֹמֵד בֵּין הַהַדְסִים אֲשֶׁר
בְּמַצְלָה וְאֶחָדֵם סוּסִים אֲדָמִים שְׂרָקִים וְלִבְנָיִם:
וַיֹּאמֶר מֶה־אֵלֶּה אֲדָגִי וַיֹּאמֶר אֵלַי הַמֶּלֶךְ הַדְּבָר
כִּי אֲנִי אֶרְאֶךָ מֶה־תֵּמָה אֵלֶּה: וַיַּעֲנוּ הָאִישׁ הָעֹמֵד

בין ההדסים ויאמר אלה אשר שלח י-הוה להתהלך בארץ: ויניענו את-מלאך י-הוה העמד בין ההדסים ויאמרו התהלכנו בארץ והנה כל-הארץ ישבת ושקטת: ויניענו מלאך-י-הוה ויאמר י-הוה צ-באות עד-מתי אתה לא-תרחם את-ירושלם ואת ערי יהודה אשר נעממתה זה שבועים שנה: ויניענו י-הוה את-המלאך הדבר בי דברים טובים דברים נחמים: ויאמר אלי המלאך הדבר בי קרא לאמר פה אמר י-הוה צ-באות קנאתי לירושלם ולציון קנאה גדולה: ויקצף גדול אני קצף עלי-הגוים השאננים אשר אני קצפתי מעט והמה עזרו לרעה: הלא כה-אמר י-הוה שבתתי לירושלם ברחמים ביתי יבנה בזה נאם י-הוה צ-באות וקו ינטה על-ירושלם: עוד | קרא לאמר פה אמר י-הוה צ-באות עוד תפוצצנה ערי מטוב ונתם י-הוה עוד את-ציון ובתר עוד בירושלם:

ב ויאשא את-עיני וארא והנה ארבע קרנות: ויאמר אל-המלאך הדבר בי מה-אלה ויאמר אלי אלה הקרנות אשר נרו את-יהודה את-ישראל וירושלם: ויראני י-הוה ארבעה חרשים: ויאמר מה אלה באים לעשות ויאמר לאמר אלה הקרנות אשר-נרו את-יהודה כפי-איש לא-נשא ראשו ויבאו אלה להתריד אתם לידות את-קרנות הגוים הנשאים קרן אל-ארץ יהודה לנרותיה: ויאשא עיני וארא והנה-איש ובגדו חבל מדה: ויאמר אנה אתה הלך ויאמר אלי למד את-ירושלם לראות כמה-רחבה וכמה ארבה: והנה המלאך הדבר בי יצא ומלאך אחר יצא לקראתו: ויאמר אליו רץ דבר אלי-הנער הלז לאמר פרזות תשב ירושלם מרב אדם ובהמה בתוכה: ונאני אהיה-לה נאם-י-הוה תומת אש סביב ולכבוד אהנה בתוכה: יהי הוי וגסו מארץ צפון נאם-י-הוה פי פארבע רוחות השמים פרשתי אתכם נאם-י-הוה: יהי ציון המלטי יושבת בת-בבל: פי כה אמר י-הוה צ-באות אחר כבוד שלחני אל-הגוים השללים אתכם פי הנגע בכם נגע בכבת עיני: פי הנני מגיף את-ידי עליהם והנו שגל

לעבדיהם וידעתם פי-י-הוה צ-באות שלחני: ורגי ושמחי בת-ציון פי הנני-בא ושכנתי בתוכך נאם-י-הוה: ונלוו גולם רבים אלי-י-הוה ביום ההוא והיו לי לעם ושכנתי בתוכך וידעת פי-י-הוה צ-באות שלחני אליך: ונחל י-הוה את-יהודה חלקו על אדמת הקדש ובתר עוד בירושלם: יחס כל-בשר מפני י-הוה פי נעור ממעון קדשו:

ג ויראני את-יהושע הפקן הגדול עמד לפני מלאך י-הוה והשטן עמד על-ימינו לשטנו: ויאמר י-הוה אל-השטן יגער י-הוה בך השטן ויגער י-הוה בך הבתר בירושלם הלוא זה אוד מצל מאש: ויהושע הנה לבש בגדים צואים ועמד לפני המלאך: ויניענו ויאמר אל-העמדים לפניו לאמר הסירו הבגדים הצואים מעליו ויאמר אליו ראה העברתי מעליך עונך והלבש אתך מתלצות: ויאמר ישימו צניף טהור על-ראשו וישימו הצניף הטהור על-ראשו וילבשהו בגדים ומלאך י-הוה עמד: ויניע מלאך י-הוה ביהושע לאמר: כה-אמר י-הוה צ-באות אם-בדרכי תלך ואם את-משמרתי תשמר וגם-אתה תדון את-ביתי וגם תשמר את-חצרי ונתתי לך מהלכים בין העמדים האלה: שמע-נא יהושע | הפקן הגדול אתה ורעיך הישבים לפניך פי-אנשי מופת המה פי-הנני מביא את-עבדי צמת: פי | הנה האבן אשר נתתי לפני יהושע על-אבן אחת שבעה עינים הנני מפתח פתחה נאם י-הוה צ-באות ומשתי את-עון הארץ-היא ביום אחד: ביום ההוא נאם י-הוה צ-באות תקראו איש לרעהו אל-תחת גפן ואל-תחת תאנה:

הַלְבוֹת פְּסוּלֵי הַמִּקְדָּשִׁין פָּרָק ט

ט,א בְּחִזְרָתוֹ: הֲרֵאשׁוֹנָה וְהַשְּׁנִיָּה, אֵין לָהֶם כְּלוּם; וְהַשְּׁלִישִׁית יֵשׁ לָהּ שְׁנֵי עוֹפוֹת, הֲרַבִּיעִית יֵשׁ לָהּ אַרְבָּעָה, הַחֲמִישִׁית יֵשׁ לָהּ שֵׁשָׁה, הַשְּׁשִׁית יֵשׁ לָהּ שְׁמוֹנָה, הַשְּׁבִיעִית יֵשׁ לָהּ שְׁתֵּים עָשָׂרָה.

ט,ו חֲזַר אֶחָד וּפְרָח פַּעַם שְׁנֵיָה מִזֹּז לְזֹז, וְחֲזַר אֶחָד וּפְרָח מִן הָאֲחֵרֹנָה לְשִׁלְמַעְלָה מִמֶּנָּה עַד שְׁחֲזַר לְרֵאשׁוֹנָה—פּוֹסֵל אֶחָד בְּהַלִּיכָתוֹ, וְאֶחָד בְּחִזְרָתוֹ: הַשְּׁלִישִׁית וְהֲרַבִּיעִית, אֵין לָהֶם כְּלוּם; הַחֲמִישִׁית יֵשׁ לָהּ שְׁנֵי עוֹפוֹת כְּשָׂרִים, וְהַשְּׁשִׁית יֵשׁ לָהּ אַרְבָּעָה, וְהַשְּׁבִיעִית יֵשׁ לָהּ עָשָׂרָה.

ט,ז פָּרַח פַּעַם שְׁלִישִׁית גּוֹזֵל מִזֹּז לְזֹז, וְחֲזַר פַּעַם רַבִּיעִית מִזֹּז לְזֹז—פּוֹסֵל אֶחָד בְּהַלִּיכָתוֹ, וְאֶחָד בְּחִזְרָתוֹ: הַחֲמִישִׁית וְהַשְּׁשִׁית, נִפְסְלוּ כְּלָן; וְהַשְּׁבִיעִית, נִשְׁאַרוּ לָהּ שְׁמוֹנָה עוֹפוֹת כְּשָׂרִין. כְּשִׁיעַשָׂה הָאֲרַבְּעָה עָשָׂר, שָׁבַע לְמַטָּן וְשָׁבַע לְמַעְלָן—וַהֲיֵי שְׁמוֹנָה מִחֵן כְּשָׂרִין וְהַשְּׁשִׁיהַ כְּסוּלִין, מִפְּנֵי תַעְרֻבַת גּוֹזְלוֹת אֵלּוּ שִׁפְרָחוּ בְּהַלִּיכָהּ וּבְחִזְרָתָהּ.

ט,ח קָן סְתוּמָה וְקָן מְפֹרָשֶׁת, פָּרַח מִן הַסְּתוּמָה לְמְפֹרָשֶׁת—יָקַח זֹגַג לְשָׁנֵי. חֲזַר, אִם שִׁפְרָח אֶחָד מִן הַמְּפֹרָשׁוֹת לְסְתוּמָה, וְלֹא יָדַע זֶה שִׁפְרָח, אִם הָיָה עוֹלָה אוֹ חֲטָאֵת—יָמוּתוּ כָּל הָעוֹפוֹת שִׁבְסְתוּמָה: שְׂאֵם עוֹלָה נִתְעַרְבָה בְּהֵן, כָּל חֲטָאֵת שִׁבְסָה פְּסוּלוֹת, וְאִם חֲטָאֵת נִתְעַרְבָה בְּהֵן, כָּל הָעוֹלוֹת שִׁבְסָה פְּסוּלוֹת; לְפִיכֵן יָמוּתוּ כְּלָן.

ט,ט חֲטָאֵת מִכָּאן וְעוֹלָה מִכָּאן, וּסְתוּמָה בְּאִמְצָע, פָּרַח מִן הָאִמְצָע לְצַדְדִין, אֶחָד הַלֵּף וְאֶחָד הַלֵּף—לֹא חֲפְסִיד כְּלוּם, אִלָּא יֹאמַר זֶה שְׁחֵלֵף אֶצֶל חֲטָאֵת חֲטָאֵת, וְזֶה שְׁחֵלֵף אֶצֶל הָעוֹלוֹת עוֹלָה. חֲזַר אַחַר שְׁנַתְעַרְבוּ, וּפְרָח אֶחָד מִכָּאן וְאֶחָד מִכָּאן לְאִמְצָע—הַשְּׁנַיִם הָאִמְצָעִים יָמוּתוּ, שְׁחָרִי הֵן חֲטָאֵת וְעוֹלָה מְעַרְבִין; וְהַצַּדְדִין, אֵלּוּ יִקְרְבוּ חֲטָאֵת וְאֵלּוּ עוֹלָה כְּשִׁחִיו.

ט,א קָן סְתוּמָה שִׁפְרָח מִמֶּנָּה גּוֹזֵל לְאִוִיר, אוֹ שִׁפְרָח לְבֵין הָעוֹפוֹת שְׁיָמוּתוּ כְּלָן, אוֹ שְׁמַת גּוֹזֵל אֶחָד—יָקַח זֹגַג לְשָׁנֵי. פָּרַח לְבֵין הַקְּרִבּוֹת—פְּסוּל, וּפּוֹסֵל אֶחָד כְּנִגְדּוֹ: שֶׁהַגּוֹזֵל הַפּוֹרַח מִקָּן סְתוּמָה לְבֵין הַקְּרִבּוֹת, פְּסוּל וּפּוֹסֵל אֶחָד כְּנִגְדּוֹ.

ט,ב כִּי צָד: פָּרַח גּוֹזֵל מִן הַסְּתוּם, לְעָשָׂרָה עוֹפוֹת סְתוּמוֹת—אִם עָשָׂה חֲמִשָּׁה לְמַטָּה, וְשֵׁשָׁה לְמַעְלָה, הָרִי חֲמִשָּׁה עוֹלוֹת כְּשָׂרוֹת מִהַשְּׁשִׁיהַ שִׁלְמַעְלָה, וְאַרְבַּע חֲטָאוֹת כְּשָׂרוֹת מִהַחֲמִשָּׁה עוֹפוֹת שִׁנְעָשׂוּ לְמַטָּה: שְׂאֵנִי אוֹמֵר שְׂמָא הַגּוֹזֵל הַפּוֹרַח, הוּא אֶחָד מִהַחֲמִשָּׁה שִׁלְמַטָּה.

ט,ג וְכֵן אִם עָשָׂה מִחֵם שֵׁשָׁה לְמַטָּה, וְחֲמִשָּׁה לְמַעְלָה—נִמְצָא הַכָּשֶׁר חֲמִשַׁת חֲטָאוֹת, וְאַרְבַּע עוֹלוֹת: שְׂאֵנִי אוֹמֵר שֶׁהַגּוֹזֵל מִהַחֲמִשָּׁה שִׁלְמַעְלָה. נִמְצָא הַכָּשֶׁר מִהַעָשָׂרָה, תַּשְׁעָה—הָרִי פְּסֵל אֶחָד.

ט,ד אַרְבָּעָה עוֹפוֹת סְתוּמוֹת, וְאַרְבָּעָה עוֹפוֹת שְׁנִיּוֹת סְתוּמוֹת, פָּרַח אֶחָד מִן הֲרֵאשׁוֹנוֹת לְשְׁנִיּוֹת—פְּסֵל אֶחָד מִן הַשְּׁנִיּוֹת. אַחַר שְׁנַתְעַרְבוּ, חֲזַר אֶחָד מִן הַשְּׁנִיּוֹת וּפְרָח לְרֵאשׁוֹנוֹת—פְּסֵל אֶחָד מִן הֲרֵאשׁוֹנוֹת; וְנִמְצָא הַכָּשֶׁר מִן הֲרֵאשׁוֹנוֹת, שְׁתֵּים בְּלִבָּד. חֲזַר אֶחָד וּפְרָח מִן הֲרֵאשׁוֹנוֹת לְשְׁנִיּוֹת, אֶפְלוּ כָּל הַיּוֹם—אֵין מוֹסֵף לְהַפְסִיד יִתֵּר עַל זֶה: שְׂאֵפְלוּ הֵן מְעַרְבּוֹת כְּלָן זֹז בְּזוֹ—מִחֲצָה כָּשֶׁר וּמִחֲצָה פְּסוּל, כְּמוֹ שִׁבְאֲרָנוּ.

ט,ה צְבוּר אֶחָד יֵשׁ בוֹ שְׁנֵי עוֹפוֹת, וּבְשָׁנֵי אַרְבָּעָה, וּבְשָׁלִישֵׁי שֵׁשָׁה, וּבְרַבִּיעֵי שְׁמוֹנָה, וּבְחֲמִישֵׁי עָשָׂרָה, וּבְשִׁשֵׁי שְׁנַיִם עָשָׂר, וּבְצְבוּר שְׁבִיעֵי אַרְבָּעָה עָשָׂר, וּפְרָח גּוֹזֵל מִן הֲרֵאשׁוֹנָה לְשְׁנֵיָה, וְאֶחָד מִן הַשְּׁנֵיָה לְשְׁלִישִׁית, וּמִשְׁלִישִׁית לְרַבִּיעִית, וּמִרַבִּיעִית לְחֲמִישִׁית, וּמִחֲמִישִׁית לְשִׁשִׁית, וּמִשִּׁשִׁית לְשְׁבִיעִית, וְחֲזַר אֶחָד וּפְרָח מִצְבוּר לְצְבוּר, עַד שְׁחֲזַר לְרֵאשׁוֹנָה שִׁפְרָח מִמֶּנָּה הֲרֵאשׁוֹן—פּוֹסֵל אֶחָד בְּהַלִּיכָתוֹ, וְאֶחָד

פָּרַח מִן הָאֲמֻצָּעִים לְצַדִּיק, כִּלְּךָ יָמוּתוּ—שָׂמָא

עוֹלָה נִתְעַרְבָה בַּחֲטָאוֹת, וְחֲטָאת בְּעוֹלוֹת.

הַלְבוֹת פְּסוּלֵי הַמִּקְדָּשִׁין פֶּרֶק י

לְמַעַלָּה וְאֶחָד לְמַטָּה.

י, וְקָבְעָה נְדָרָה וְאִמְרָה, אִם אֵלֶּךְ זָכַר, הֲרִי עָלַי שְׁתֵּי תוֹרִים, וְיִלְדָה, וְהִבִּיאָה אַרְבַּעַת עוֹפוֹת, שְׁנַיִם לְנְדָרָה וְשְׁנַיִם לְחֻבַּתָּהּ, וְעָשָׂה שְׁתֵּים לְמַעַלָּה וְשְׁתֵּים לְמַטָּה, וְלֹא יִדַּע אֵיזָה נַעֲשֶׂה לְמַעַלָּה וְלֹא אֵיזָה נַעֲשֶׂה לְמַטָּה, וְגַם הִיא שֹׁכְחָה וְלֹא יִדְעָה בְּאֵיזָה מִיֵּן קָבְעָה נְדָרָה, אִם בְּתוֹרִים אוֹ בְּבָנֵי יוֹנָה—הֲרִי זֶה צְרִיכָה לְהִבִּיאַ שְׁתֵּי תוֹרִים עִם שְׁנֵי בָנֵי יוֹנָה לְנְדָרָה, וְיַעֲשֶׂה אַרְבַּעַת לְמַעַלָּה, וְתִבְיָא גּוֹזֵל אֶחָד לְהַשְׁלִים חֻבַּתָּהּ, וְיַעֲשֶׂה לְמַעַלָּה: שֶׁכֶּבֶד עָשָׂה שְׁתֵּים לְמַטָּה, שָׁחַם חֲטָאת.

יז, בַּמָּה דְּבָרִים אֲמוּרִים, בְּשֶׁהִבִּיאָה הָאֲרַבְּעָה תְּחִלָּה מִמִּין אֶחָד; אֲבָל אִם הָיוּ שְׁנֵי מִיָּנִין, צְרִיכָה לְהִבִּיאַ שְׁשֶׁה עוֹפוֹת—שְׁתֵּי תוֹרִים עִם שְׁנֵי בָנֵי יוֹנָה לְנְדָרָה, וְתִבְיָא לְחֻבַּתָּהּ שְׁתֵּי תוֹרִים אוֹ שְׁנֵי בָנֵי יוֹנָה לְהַעֲשׂוֹת אֶחָד לְמַעַלָּה וְאֶחָד לְמַטָּה.

יח, וְכֵן אִם נִתְנַתֵּם לְפוֹחֵן, וְשֹׁכְחָה מַה נִּתְּנָה לוֹ, וְחִלָּךְ הַפוֹחֵן וְעָשָׂה, וְאִינוּ יוֹדְעֵ חֵיבֵן עָשָׂה, אִם חִפְּל לְמַעַלָּה אִם חִפְּל לְמַטָּה, אוֹ מִחֻצָּה לְמַעַלָּה וּמִחֻצָּה לְמַטָּה—הֲרִי זֶה תִּבְיָא שְׁתֵּי תוֹרִים עִם שְׁנֵי בָנֵי יוֹנָה לְנְדָרָה, וְתִבְיָא שְׁתֵּי תוֹרִים אוֹ שְׁנֵי בָנֵי יוֹנָה לְחֻבַּתָּהּ.

יט, קָבְעָה חֻבַּתָּהּ וְקָבְעָה נְדָרָה, וְשֹׁכְחָה בַּמָּה קָבְעָה, וְאִפְשָׁר שֶׁחֻבַּתָּהּ כִּבְשׁ לְעוֹלָה, וּפְרִידָה אֶחָת תּוֹר אוֹ כֵּן יוֹנָה לְחֲטָאת—לְפִיכֶךָ תִּבְיָא שֵׁשׁ פְּרִידִין, אַרְבַּע לְנְדָרָה וְשְׁתֵּים לְחֻבַּתָּהּ, וְעוֹד תִּבְיָא חֲטָאת אֶחָת כֵּן יוֹנָה אוֹ תּוֹר, עִם חִפְּשִׁי; נִמְצָאת שֶׁהִבִּיאָה שְׁבַעַת עוֹפוֹת. וְכָל חֲטָאוֹת הָאֵלֶּיךָ, אֵינֶן נֶאֱכָלוֹת מִפְּנֵי שָׁחַם סִכָּן.

י, אֵל הָאִשָּׁה שְׂאִמְרָה הֲרִי עָלַי כֵּן כְּשֶׁאֵלֶּךְ זָכַר— יִלְדָה זָכַר, מִבִּיאָה אַרְבַּעַת עוֹפוֹת: שְׁנַיִם לְנְדָרָה, וְכֵן עוֹלָה כְּמוֹ שְׂבַאֲרָנוּ; וְשְׁנַיִם לְחֻבַּתָּהּ מִשּׁוּם לִידָה, וְכֵן אֶחָד עוֹלָה וְאֶחָד חֲטָאת. נִמְצָאת לְמַד שֶׁהַפוֹחֵן צְרִיךְ לַעֲשׂוֹת שְׁלוֹשׁ פְּרִידִין לְמַעַלָּה, וּפְרִידָה אֶחָת לְמַטָּה. טָעָה וְעָשָׂה שְׁתֵּים לְמַעַלָּה וְשְׁתֵּים לְמַטָּה, וְלֹא נִמְלָךְ—צְרִיכָה לְהִבִּיאַ עוֹד פְּרִידָה אֶחָת, וְיִקְרִיבָנָה לְמַעַלָּה.

יב, בַּמָּה דְּבָרִים אֲמוּרִים, בְּשֶׁהִבִּיאָה הָאֲרַבְּעָה מִמִּין אֶחָד, שֶׁהָיוּ כִּלְּךָ תוֹרִין אוֹ בְּנֵי יוֹנָה; אֲבָל אִם הָיוּ שְׁתֵּי תוֹרִין עִם שְׁנֵי בָנֵי יוֹנָה, וְעָשָׂה שְׁתֵּים לְמַעַלָּה וְשְׁתֵּים לְמַטָּה—צְרִיכָה לְהִבִּיאַ עוֹד תּוֹר וְכֵן יוֹנָה, וְיַעֲשֶׂה שְׁתֵּיהֶן לְמַעַלָּה כִּדִּי לְצִאת יְדֵי חֻבַּתָּהּ.

יג, שָׁחַם עָשָׂה בְּתַחֲלָה שְׁתֵּי הַתּוֹרִין לְמַטָּה, צְרִיכָה תּוֹר לְמַעַלָּה לְהַשְׁלִים חֻבַּתָּהּ; וְאִם עָשָׂה שְׁנֵי בָנֵי הַיוֹנָה לְמַטָּה, צְרִיכָה כֵּן יוֹנָה לְמַעַלָּה לְהַשְׁלִים חֻבַּתָּהּ: שְׂאִין אָדָם מִבִּיא חֻבַּתוֹ גּוֹזֵל אֶחָד תּוֹר וְאֶחָד כֵּן יוֹנָה, אֲלֹא אוֹ שְׁנֵיהֶן תּוֹרִין אוֹ שְׁנֵיהֶן בְּנֵי יוֹנָה.

יד, פְּרָשָׁה נְדָרָה, וְאִמְרָה לְפוֹחֵן אֵלֶּיךָ לְנְדָרִי וְאֵלֶּיךָ לְחֻבַּתִּי, וְעָשָׂה אוֹתָם הַפוֹחֵן שְׁתֵּים לְמַעַלָּה וְשְׁתֵּים לְמַטָּה, וְלֹא יִדַּע אֵיזָה מִהֵן עָשָׂה לְמַעַלָּה— צְרִיכָה לְהִבִּיאַ שְׁלוֹשָׁה עוֹפוֹת, שְׁנַיִם לְנְדָרָה וְאֶחָד לְהַשְׁלִים חֻבַּתָּהּ; וְיַעֲשֶׂה הַשְׁלוֹשָׁה לְמַעַלָּה, שְׁתֵּי פְּרָשָׁה נְדָרָה, וְשָׂמָא שְׁנַיִם שְׁלֹנְדָר נַעֲשֶׂה לְמַטָּה, שָׁחַם פְּסוּלוֹת.

יז, בַּמָּה דְּבָרִים אֲמוּרִים, בְּשֶׁהִבִּיאָה הָאֲרַבְּעָה שֶׁפְּרָשָׁה נְדָרָה בְּשְׁנַיִם מִהֵן מִמִּין אֶחָד; אֲבָל אִם הָיוּ שְׁנֵי מִיָּנִין, תִּבְיָא אַרְבַּעַת אַחֲרִים—שְׁנַיִם מִמִּין שֶׁפְּרָשָׁה כּוּ נְדָרָה, יַעֲשֶׂה לְנְדָרָה, וְשְׁנַיִם מִבִּיאָה מִיֵּן שֶׁתְּרַצָּה יִהְיוּ לְחֻבַּתָּהּ, וְיַעֲשֶׂה אֶחָד

הַלְבוֹת פְּסוּלֵי הַמִּקְדָּשִׁין פֶּרֶק יא

יֵאָמֵר כָּל הַמְּנַחֲוֹת שֶׁקִּמְצָן אַחַד מִן הַפְּסוּלִין לְעִבּוּדָהּ, חֲרֵי הֵם פְּסוּלוֹת; וְכֵן אִם לָקַט הַלְּבוֹנָה—פָּסֵל, אִם עַל פִּי שְׂלֵא קָמִין. קָמִין הַפֶּשֶׁר וְנִתֵּן לְפְסוּל, קָמִין בִּימֵינוּ וְנִתֵּן לְשִׁמְאֵלוֹ וְאַחַר כֵּן נִתְּנוּ לְכָלִי, קָמִין מִכָּלִי קִדְשׁ וְנִתֵּן לְכָלִי חֹל—פְּסוּל. קָמִין וְעָלָה בִּידוֹ צָרוּר, אוֹ גֶרֶר מִלֶּחֶת, אוֹ קִרְט לְבוֹנָה—פָּסֵל.

יֵאָמֵר, קָמִין עַד שֶׁהוּא בַחוּץ, וְנִכְנָס לְפָנִים—יִחֹזֵר וְיִקְמִין בְּפָנִים, וְכִשֵּׁר. נִתְּפוֹר הַקָּמִין עַל גְּפֵי חֲרָצְפֵהּ, יִחֹזֵר וְיִאֲסֹפְנוּ. הִיָּתָה הַמְּנַחָה שְׂלֵא בְכָלִי שָׂרֵת, אוֹ שֶׁהָיָה קָמִיצָה שְׂלֵא בְכָלִי שָׂרֵת, אוֹ שֶׁהָעֵלָהּ לְמִזְבֵּחַ שְׂלֵא בְכָלִי שָׂרֵת, אוֹ שֶׁבָּלְלָהּ בַשֶּׁמֶן שְׂלֵא חוּץ לְעִזְרָה—פְּסוּלָהּ, עַד שֶׁתְּהִיָּה בְּלִילָתָהּ בְּפָנִים.

יֵאָמֵר כָּל הַמְּנַחֲוֹת שֶׁיִּצְקַח הַשֶּׁמֶן עֲלֵיהֶן פְּסוּל לְעִבּוּדָהּ, כִּגְזוֹן חֹזֵר וְכִיּוֹצֵא בּוֹ, אוֹ שֶׁבָּלְלָהּ, אוֹ פָּתְתוּ, אוֹ מִלְחָן—בְּשָׂרוֹת. הַגִּישָׁן, אוֹ הַגִּישָׁן—חֹזֵר הַכּוֹחֵן וּמִגִּישָׁן, אוֹ מִנִּיָּה; וְאִם לֹא הַגִּישָׁן, וְלֹא הַנִּיָּה הַכּוֹחֵן—בְּשָׂרוֹת: שֶׁנֶּאֱמַר "וְהִבִּיאָהּ אֶל—בְּנֵי אַחֲרָן... וְקָמִין"—מִקְמִיצָה וְאֵלֶּה, מִצִּוֹת בְּהִנָּה; לְמוֹד עַל יְצִיקָהּ וּבְלִילָתָהּ, שֶׁבְּשָׂרָה בָּזָר.

יֵאָמֵר מְנַחָה שֶׁנִּפְּלָה לְתוֹכָהּ שֶׁמֶן מְנַחָה אַחֲרֵת, אוֹ שֶׁמֶן חֲלִין כָּל שֶׁהוּא—נִפְּסָלָהּ; הַסֵּר שֶׁמְנָהּ, פְּסוּלָהּ. הַסֵּר לְבוֹנָתָהּ, בְּשָׂרָה; וְהוּא, שִׁיחִיו עֲלֶיהָ שְׁנֵי קִרְטֵי לְבוֹנָה; אֲבָל קִרְט אַחַד, פְּסוּלָהּ—שֶׁנֶּאֱמַר "אֶת—כָּל—לְבוֹנָתָהּ". רַבָּה שֶׁמְנָה וְלְבוֹנָתָהּ, עַד שְׁנֵי לִזְגִין לְכָל עֲשָׂרוֹן, וְשְׁנֵי קָמִין לְבוֹנָה לְכָל מְנַחָה—בְּשָׂרָה; שְׁנֵי לִזְגִין אוֹ שְׁנֵי קָמִין, אוֹ יֵתֵר עַל זֶה—פְּסוּלָהּ.

יֵאָמֵר מְנַחָת חוּטָא שֶׁנִּתֵּן שֶׁמֶן עֲלֶיהָ, אוֹ עַל הַקָּמִין שְׂלֵא—נִפְּסָלָהּ. נִתֵּן עֲלֶיהָ לְבוֹנָה, וְלִקְטָנָה; הִיָּתָה שְׁחוּקָה, חֲרֵי זֶה פְּסוּלָהּ מִסֵּפֶק—שֶׁחֲרֵי אִי אֲבִשָׁר לְלָקַט. נִתֵּן שֶׁמֶן עַל שִׁירֵיהָ, אַחַר שֶׁקִּמְצָן—אֵינוֹ לִזְקָה, וְלֹא פָּסֵלָהּ: שֶׁחֲרֵי הַקָּמִין בְּשֵׁר.

יֵאָמֵר נִתֵּן מִשְׁהוֹ שֶׁמֶן עַל גְּפֵי כִּוִּית מִן הַמְּנַחָת, פְּסָלָהּ מִסֵּפֶק; אֲבָל אִם נִתֵּן הַשֶּׁמֶן עַל פְּחוֹת

מְכֻוֹת, לֹא פָּסֵלָהּ. וְאֵינוֹ פּוֹסֵל בְּלְבוֹנָה, עַד שִׁיִּתֵּן כִּוִּית לְבוֹנָה; אֲפִלּוּ נִתֵּן הַלְּבוֹנָה עַל כָּל שֶׁהוּא מִן הַמְּנַחָה, פָּסֵל עַד שִׁיִּלְקַט. גְּבִלָה בַמַּיִם, וְקָמִין—בְּשָׂרָה: לֹא נֶאֱמַר "חֲרָבָה", אֲלָא מִשְׁמֵן.

יֵאָמֵר מְנַחָה שֶׁקִּמְצָה פְּעֻמִּים, בְּשָׂרָה—אֲפִלּוּ פְּעֻמִּים רַבּוֹת: וְהוּא, שִׁיִּקְטִיר כִּוִּית בְּכַת אַחַת—שְׂאִין הַקְּטִירָה פְּחוֹתָהּ מְכֻוֹת. הַקְּרִיב הַקָּמִין כָּלֹא מִלֶּחֶת, פְּסוּלָהּ—שֶׁהַמִּלְחָה מְעַבֵּב בַּמְּנַחָה, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוֹ.

יֵאָמֵר מְנַחָה שֶׁחֲסָרָה קִדְשׁ קָמִיצָה, יִבִּיא מִתּוֹךְ כִּוִּיתוֹ וְיִמְלֵאנָה—שֶׁהַקָּמִיצָה הִיא הַקּוֹבֵעֵת, לֹא נִתְּיָנָתָה בְּכָלִי שָׂרֵת. הַתְּנַדֵּב קָמִין לְבוֹנָה בְּפָנֵי עֲצָמוֹ—אִם חֲסֵר כָּל שֶׁהוּא, פְּסוּל. וְכֵן שְׁנֵי בָּזָפֵי לְבוֹנָה שְׁעַם הַלֶּחֶם—אִם חֲסֵר אַחַד מֵהֶן כָּל שֶׁהוּא, פְּסוּלִין: עַד שִׁיִּחִיו שְׁנֵי קָמִין מִתְּחִלָּה וְעַד סוּף.

יֵאָמֵר הַפְּרִישׁ שְׁנֵי קָמִין לְמְנַחָה אַחַת, וְאַבֵּד אַחַד מֵהֶן—קִדְשׁ קָמִיצָה, לֹא הַקָּבֵעַ; לְאַחַר קָמִיצָה, הַקָּבֵעַ, וּפְסוּלָהּ, מִפְּנֵי שֶׁרַבָּה לְבוֹנָתָהּ. וְכֵן אִם הַפְּרִישׁ אֲרַבְּעָה קָמִין לְשְׁנֵי בָּזָפֵי לֶחֶם, וְאַבֵּדוּ שְׁנַיִם מֵהֶם—קִדְשׁ סְלוּקַת הַבָּזָפִין, לֹא הַקָּבֵעַ; וְכִשְׂרִים; לְאַחַר סְלוּקַת הַבָּזָפִין, הַקָּבֵעַ, וּפְסוּלִין, מִפְּנֵי חֲרָבֵי.

יֵאָמֵר קָמִין מְנַחָה שֶׁנִּטְמָא, וְהַקְּטִירוֹ—הַצִּיץ מְרַצָּה, שֶׁנֶּאֱמַר "וְנִשָּׂא אַחֲרָיו..."; יֵצֵא הַקָּמִין חוּץ לְעִזְרָה, וְהַכְּנִיסוֹ וְהַקְּטִירוֹ—אֵין הַצִּיץ מְרַצָּה: שֶׁהַצִּיץ מְרַצָּה עַל הַטְּמָא, וְאֵינוֹ מְרַצָּה עַל הַיּוֹצֵא.

יֵאָמֵר קָמִין אֶת הַמְּנַחָה, וְאַחַר כֵּן נִטְמָאוּ שִׁירֵיהָ בְּלוֹ, אוֹ נִשְׂרָפוּ, אוֹ יֵצְאוּ חוּץ לְעִזְרָה, אוֹ אֲבִדוּ—לֹא יִקְטִיר הַקָּמִין; וְאִם הַקְּטִיר, חֲרָצְפֵהּ. נִשְׂאָר מְעַט מִן הַשִּׁירִים בְּכִשְׂרוֹתָן—יִקְטִיר הַקָּמִין, וְאוֹתָן הַשִּׁירִים שֶׁנִּשְׂאָרוּ אֲסוּרִין בְּאֲכִילָהּ.

יֵאָמֵר הִיָּתָה מְנַחָה מְלֻמְטָה בְּכָלִי שֵׁשׁ בּוֹ עֲשָׂרוֹן שֶׁלְּמְנַחָה—אִם עַל פִּי שֶׁהוּא מְעַרֵב מְלֻמְעָלָהּ, לֹא יִקְמִין; וְאִם קָמִין, פְּסוּלָהּ. הִיָּתָה הַכָּלִי

חלוק במחצתה מלמעלה, ומערב מלמטה—קומץ
ממנו.

יא, יג חלק העשרון בכלי אחד, ואין חלקיו
נוגעין זה בזה, ואין ביניהן מחצתה—הרי זה ספק
אם מצטרף הכלי לקמיצה, או אינו מצטרף. לפיכך
לא יקמץ; ואם קמץ, לא יקטיר. ואם הקטיר,
הרצה; ולא יאכלו השירים.

יא, יד קמץ ונתן הקמץ למעלה על השלחן בנגד
גובה מערכת לחם הפנים—קדשו השלחן להפסל,
אבל אינו מקדשו לקרב; ואינו קרב, עד
שיתקדש בכלי שרת הראוי לקמץ.

יא, טו הרביק הקמץ לדפן הכלי, וקמץ, או
שחפה הכלי על ידו, וקמץ מתוכו ופיו למטה—
לא יקטיר; ואם הקטיר, הרצה.

יא, טז עשרון שחלקו ואבד אחד מחלקיו,
והפריש חלק אחר תחתיו, ונמצא האבוד, והרי
שלתן מנחין בכלי אחד, ואין נוגעין זה בזה—
נטמא זה שאבד—הרי הוא מצטרף עם חלק
ראשון, ונפסלו; וזה שהפריש אינו מצטרף,
אלא ישלים עליו.

יא, יז נטמא המפרש—מפרש וראשון מצטרפין,
ונפסלו; וזה שנמצא, אינו מצטרף עמהן. נטמא
החלק הראשון, הרי האבוד והמפרש תחתיו
מצטרפין.

הלכות פסולי המקדשין פרק יב

יא, יח וכן לענין קמיצה: קמץ מן הנמצא—שיריו
עם החלק הראשון נאכלין, והמפרש אינו נאכל.
קמץ מן המפרש—שיריו וראשון נאכלין,
והנמצא אינו נאכל. קמץ מן הראשון, שניהן
אין נאכלין: לפי ששניהן שירים יתרים—שהרי
הן עשרון שלם, ודומין למנחה שלא נקמצה
שהיא אסורה.

יא, יט והיאך קרב הקמץ הזה, והרי לפניו עשרון
ומחצתה: מפני שהקמיצה תלויה בידעת הכוהן;
ובעת שקומץ אין דעתו אלא על העשרון
בלבד, והרי החלקים אינן נוגעין זה בזה.

יא, כ קמץ מנחה שנתערב בקמץ מנחה אחרת—
מקטיר שניהן כאחד, והן פשרות; וכן אם
נתערב הקמץ במנחת פוחנים, או במנחת
הנסכים, או בחבתי פוחן גדול—הרי אלו
פשרות, ויקטיר הכל כאחד: שחבל לאשים.

יא, כא שתי מנחות שלא נקמצו, שנתערבו זו
בזו—אם יכול לקמץ מזו בפני עצמה ומזו בפני
עצמה, פשרות; ואם לאו, פסולות.

יא, כב קמץ שנתערב במנחה שלא נקמצה, לא
יקטיר; ואם הקטיר הכל—זו שנקמצה, עלת
לבעלים, וזו שלא נקמצה, לא עלת לבעלים.
נתערב קמצה בשיריה, או שנתערבו שיריה
בשירי חברתה—לא יקטיר; ואם הקטיר, עלת
לבעלים.

שחסרו—בין משקרב הזבח, בין עד שלא קרב—
בשרים, ויביא נסכים אחרים למלאותן.

יב, ג נסכים שקדשו בכלי שרת, ונפסל הזבח—
אם נפסל בשחיטה, לא קדשו הנסכים לקרב;
נפסל במקבלה ואלף, קדשו הנסכים לקרב: שאין
הנסכים מתקדשים לקרב, אלא בשחיטת הזבח.
ומה יעשה בהן: אם היה שם זבח אחר זבוח
באותה שעה, יקרבו עמו; ואם לא היה שם זבח
זבוח באותה שעה—נעשו כמי שנפסלו בלינת,

יב, א שתי הלחם ולחם הפנים ועמר התנופה,
שהוסיף במדותן כל שהוא, או חפר כל שהוא—
פסולות. חלות תודה ורקיקי נזיר שחסרו—עד
שלא נזרק דם הזבח, פסולין; משנזרק דם הזבח,
בשרים.

יב, ב וכן שתי הלחם שחסרו—עד שלא נזרק דמן
שלפבשים, פסולין; משנזרק דמן, בשרים. וכן
שני סדרים שחסרו—עד שלא הקטרו הבזבין,
פסולין; משחקטרו, בשרים. אבל הנסכים

וישרפו.

יבד בַּמָּוֶה דְּבָרִים אֲמוּרִים, בְּקֶרְבֵּן צְבוּר-מִפְּנֵי שֶׁלֵב בֵּית דִּין מִתְנַה עֲלֵיהֶן. אֲבָל בְּקֶרְבֵּן יְחִיד-חַרֵי אֵלֹו לֹא יִקְרְבוּ עִם זִבְח אַחֵר, וְאִם עַל פִּי שֶׁהוּא זָבוּח בְּאוֹתָהּ שָׁעָה; אֵלֶּא מִנִּיחֵן עַד שִׁיפְסְלוּ בְּלִינָה, וְיִשְׂרְפוּ. וְכָל הַזִּבְחִים שֶׁנִּזְבְּחוּ שְׂלֵא לְשָׁמֶן, יִקְרְבוּ נִסְפִיחָם.

יב, ה וְלֵד תּוֹדָה וּתְמוּרָתָהּ, וְהַמִּפְרִישׁ תּוֹדָתוֹ וְאֲבָדָה וְהַפְרִישׁ אַחֶרֶת תַּחֲתֶיהָ-אִם הֵבִיאוּ לְאַחַר שֶׁכִּפֵּר בְּתוֹדָה רֵאשׁוֹנָה, אֵינֶן טְעוּנִין לָחֶם; וְאִם עֲדִין לֹא כִפֵּר בָּהּ, וְחַרֵי הִיא וְחִלְפָתָהּ אוֹ הִיא וְיִלְדָהּ אוֹ הִיא וּתְמוּרָתָהּ עוֹמְדוֹת-חַרֵי שְׂתִיחֵן צְרִיכוֹת לָחֶם.

יב, ו בַּמָּוֶה דְּבָרִים אֲמוּרִים, בְּנוֹדֵר תּוֹדָה. אֲבָל תּוֹדֵת נִדְבָה-חִלְפָתָהּ וּתְמוּרָתָהּ, טְעוּנִין לָחֶם; וְיִלְדָהּ, אֵינֶן טְעוּנִין לָחֶם, בֵּין לְפָנֵי כִפְרָה, בֵּין לְאַחַר כִּפְרָה.

יב, ז הַפְרִישׁ תּוֹדָתוֹ וְאֲבָדָה, וְהַפְרִישׁ אַחֶרֶת תַּחֲתֶיהָ וְאֲבָדָה, וְהַפְרִישׁ אַחֶרֶת תַּחֲתֶיהָ, וְנִמְצְאוּ הֵרֵאשׁוֹנוֹת וְחַרֵי שְׁלֹשָׁתָן עוֹמְדוֹת-נִתְכַפֵּר בְּרֵאשׁוֹנָה-שְׁנִיָּה אֵינֶן טְעוּנָה לָחֶם, שְׁלִישִׁית טְעוּנָה לָחֶם; נִתְכַפֵּר בְּשְׁלִישִׁית-שְׁנִיָּה אֵינֶן טְעוּנָה לָחֶם, רֵאשׁוֹנָה טְעוּנָה לָחֶם; נִתְכַפֵּר בְּאַמְצָעִית-שְׂתִיחֵן אֵינֶן טְעוּנָה לָחֶם.

יב, ח הַמִּפְרִישׁ מַעוֹת לְתוֹדָתוֹ וְאֲבָדוֹ, וְהַפְרִישׁ מַעוֹת תַּחֲתֵיהֶן, וְלֹא הִסְפִּיק לְקַח בָּחֵן תּוֹדָה, עַד שֶׁנִּמְצְאוּ מַעוֹת הֵרֵאשׁוֹנוֹת-יָבִיא מֵאֵלֹו וּמֵאֵלֹו תּוֹדָה בְּלַחְמָהּ; וְחֵשָׂאָר, יָבִיא בָּחֵן תּוֹדָה, וְאֵינָה טְעוּנָה לָחֶם, אֲבָל טְעוּנָה נִסְכִּים.

יב, ט וְכֵן הַמִּפְרִישׁ תּוֹדָתוֹ וְאֲבָדָה, וְהַפְרִישׁ מַעוֹת תַּחֲתֶיהָ, וְאַחַר כֵּן נִמְצְאוּ-יָבִיא בְּמַעוֹת תּוֹדָה בְּלֹא לָחֶם; וְכֵן הַמִּפְרִישׁ מַעוֹת לְתוֹדָתוֹ וְאֲבָדוֹ, וְהַפְרִישׁ תּוֹדָה תַּחֲתֵיהֶן, וְאַחַר כֵּן נִמְצְאוּ הַמַּעוֹת-יָבִיא מִן הַמַּעוֹת תּוֹדָה בְּלַחְמָהּ, וְזוֹ תּוֹדָה הָאֲחֵרוֹנָה תִּקְרָב בְּלֹא לָחֶם.

יב, י הָאֹמֵר חַרֵי זוֹ תּוֹדָה, וְחַרֵי זֶה לַחְמָה-אֲבָד לַחְמָה, מִבִּיא לָחֶם אַחֵר; אֲבָדָה הַתּוֹדָה, אֵינֶן מִבִּיא תּוֹדָה אַחֶרֶת: מִפְּנֵי שֶׁהִלָּחֵם בָּא בְּגִלְלַת הַתּוֹדָה, וְאֵינֶן הַתּוֹדָה בָּאָה בְּגִלְלַת הִלָּחֵם. הַפְרִישׁ מַעוֹת לְתוֹדָתוֹ, וְנוֹתְרוֹ-מִבִּיא בָּחֵן לָחֶם; הַפְרִישׁ לָחֶם, וְחֹתְרוֹ-אֵינֶן מִבִּיא בָּחֵן תּוֹדָה.

יב, יא הָאֹמֵר חַרֵי זוֹ תּוֹדָה, וְנִתְעַרְבָה בְּתְמוּרָתָהּ, וּמִתָּה אַחַת מִחֵן, וְאֵינֶן יָדוּעַ אֵיזוֹ הִיא-חַרֵי זוֹ הַנִּשְׁאָרָת, אֵינֶן לָהּ תִּקְנָה: שְׂאֵם יָבִיא עִמָּהּ לָחֶם, שְׂמֵא הַתְּמוּרָה הִיא; וְאִם הֵבִיאה בְּלֹא לָחֶם, שְׂמֵא הַתּוֹדָה הִיא. לְפִיכֵן לֹא תִקְרָב זוֹ לְעוֹלָם, אֵלֶּא תִרְעָה עַד שִׁיפְלֵ בָּהּ מוֹם.

יב, יב תּוֹדָה שֶׁנִּפְרָסָה חֲלָה מִחִלּוּתֶיהָ, בְּלֵן פְּסוּלוֹת; יֵצְאָת חֲחֵלָה, אוֹ נִטְמְאוֹת-שְׂאֵר חֲחֵלוֹת כְּשֵׁרוֹת. נִפְרָס לַחְמָה, אוֹ נִטְמָא, אוֹ יֵצֵא-עַד שְׂלֵא נִשְׁחַטָה הַתּוֹדָה, מִבִּיא לָחֶם אַחֵר וְשׁוּחַט; וְאִם אַחַר שֶׁנִּשְׁחַטָה נִפְרָס אוֹ נִטְמָא אוֹ יֵצֵא, חֵדָם גִּזְרָק וְחֵפְשָׁר יֵאָכֵל, וְהִלָּחֵם בְּלוֹ פְּסוּל, וְיָדִי נִדְרוֹ לֹא יֵצֵא.

יב, יג גִּזְרָק חֵדָם, וְאַחַר כֵּן נִפְרָס מִקְצַת הִלָּחֵם, אוֹ נִטְמָא, אוֹ יֵצֵא-תוֹרֵם מִן הַשְּׁלֵם עַל הַפְּרוּם, וּמִן הַטְּהוֹר עַל הַטְּמֵא, וּמִמָּוֶה שְׂבֻכִּים עַל שְׂבֻחוּיָן.

יב, יד תּוֹדָה שֶׁנִּשְׁחַטָה עַל שְׂמוּנִים חֵלוֹת, לֹא קָדְשׁוֹ אַרְבָּעִים מִתּוֹךְ שְׂמוּנִים; וְאִם אָמַר יִקְדְּשׁוּ אַרְבָּעִים מִתּוֹךְ שְׂמוּנִים-מוֹשֵׁף אַרְבָּעִים מִן הַשְּׂמוּנִים, וּמִרִים מֵהֶם אֶחָד מִפְּלֵ קֶרְבָּן, וְהַאֲרָבָעִים הַשְּׂנִיִּית, יִפְדוּ וְיֵצְאוּ לְחֵלִין.

יב, טו הַשׁוּחַט אֶת הַתּוֹדָה, וְחֵיה לַחְמָה חוּץ לְחֹמַת בֵּית פְּנִי-לֹא קָדֵשׁ הִלָּחֵם; אֲבָל אִם הָיָה חוּץ לְעִזְרָה-קָדֵשׁ הִלָּחֵם, אִם עַל פִּי שְׂאֵינֶן לְפָנִים. שְׁחַטָה עַד שְׂלֵא קָרְמוֹ פְּנֵי הִלָּחֵם בְּתַנּוּר, וְאֵפְלוֹ קָרְמוֹ בְּלֵן חוּץ מֵאַחַת מִחֵן-לֹא קָדֵשׁ הִלָּחֵם. שְׁחַטָה, וְנִפְסְלָה בְּשִׁחִטָּתָהּ בְּמַחֲשֶׁבֶת זְמַן אוֹ בְּמַחֲשֶׁבֶת מְקוֹם-קָדֵשׁ הִלָּחֵם; נִמְצְאוּ בְּעֵלֵת מוֹם, אוֹ טְרָפָה, אוֹ שִׁשְׁחַטָה שְׂלֵא

לשמוה—לא קדש הלחם. וכן הדין באיל נזיר, עם הלחם שלו.

הלכות פסולי המקדשין פרק יג

למדו מפי השמועה, אחד אכילת אדם ואחד אכילת מזבח—אם חשב עליהן לאחר זמנו, הרי הקרבן פגול.

יג, אכל קרבן שלא נפסדה מחשבתו בו, אלא נזרק דמו על המזבח כהלכתו, ונשאר ממנו לאחר זמן אכילתו—אותו הנשאר נקרא נותר, ואסור לאכלו; והקרבן כבר נרצה, וכפר: הרי הוא אומר בדם "ואני נתתיו לכם על-המזבח, לכפר"—פיון שהגיע דם למזבח כהלכתו, נתכפרו הכעלים ונרצה הקרבן. לפיכך לעולם אין מתפגל, אלא דבר שיש לו מתירין, בין לאדם בין למזבח, כמו שיתבאר.

יג, א אחד זבח שחשב בו אחת משלוש מחשבות אלו בשעת שחיטה, או שחשב בשעת קבלת הדם, או בשעת הולכתו למזבח, או בעת זריקתו על המזבח. נמצאת למד שבארבע עבודות הזבח, נפסל במחשבה—בשחיטה, ובקבלה, ובהולכת הדם, ובזריקתו על המזבח. והעוה, בשני דברים—במליקה, ובמצוי הדם. והמנחות הנקמצות, בארבעה—בקמיצה, ובנתינת הקמין בכלי שרת, ובהולכת הקמין למזבח, ובזריקתו על האש.

יג, אכל אם חשב בדברים אחרים חוץ מאלו, כגון שחשב בשעת הפשט, או בשעת נתוח, או בשעת הולכת אמורין למזבח, או בשעת בלילת המנחה, או בשעת הגשתה, וכיוצא בדברים אלו—אין אותה המחשבה מועלת כלום, בין שהיתה מחשבת שנוי השם, בין מחשבת המקום, בין מחשבת הזמן.

יג, ט וכן המחשב באחת מארבע עבודות אלו או בכלן, מחשבה אחרת חוץ משלוש מחשבות אלו—אין אותה המחשבה מפסדת כלום. פיצד: המחשב בשעת שחיטה וקבלה והולכה וזריקה,

יג, א שלוש מחשבות הן, שפוסלין את הקרבנות; ואלו הן—מחשבת שנוי השם, ומחשבת המקום, ומחשבת הזמן. מחשבת שנוי השם פיצד: זה השוחט את הזבח שלא לשמו—כגון שהיה עולה ויחשב שהוא שלמים, או ישחטנו לשם עולה ושלמים, או לשם שלמים ולשם עולה, או ששחט הזבח שלא לשם בעליו. זו היא מחשבת שנוי השם.

יג, ב מחשבת המקום פיצד: כגון ששחט את הזבח לשמו על מנת לזרק דמו, או להקטיר ממנו דבר הראוי להקטרה, חוץ לעזרה; או לאכל ממנו דבר הראוי לאכילה, חוץ למקום אכילתו. זו היא מחשבת המקום. וזבחים שחשב בהן מחשבה זו, הם הנקראים זבחים שנסחטו חוץ למקומן.

יג, ג מחשבת הזמן פיצד: כגון ששחט את הזבח לשמו על מנת לזרק דמו מאחר שתשקע החמה, שאינו זמן זריקתו; או להקטיר ממנו דבר הראוי להקטרה למחר מאחר שיעלה עמוד השחר, שאינו זמן הקטרתו; או לאכל ממנו דבר הראוי לאכילה, לאחר זמן הראוי לאכילתו. זו היא מחשבת הזמן. וזבחים שחשב בהן מחשבה זו—הם הנקראים זבחים שנסחטו חוץ לזמנו, והם הנקראים פגול בכל מקום; וזה הוא "פגול" האמור בתורה.

יג, ד מפי השמועה למדו שזה שנאמר בתורה "ואם האכל יאכל מבשר—זבח שלמיו ביום השלישי..."—אינו מדבר אלא במחשב בשעת הקרבה, שיאכל ממנו בשלישי; והוא הדין לכל קרבן שחשב עליו בשעת מעשיו, שיאכל ממנו לאחר זמן הראוי לאכילת אותו קרבן.

יג, ה וכן אם חשב להקטיר ממנו במזבח דבר הראוי להקטרה, לאחר זמן הראוי להקטרה; כד

להניח דם הזבח או אמוריו למחר, או להוציאן חוץ לעזרה, או שחשב לזרק הדם על הכבש שלא כנגד היסוד, או לתן את הנתנין למטון למעלו, ואת הנתנין למעלו למטון, או לתן דמים הנתנין במזבח החיצון במזבח הפנימי, או את הנתנין בפנימי בחיצון, או להכניס דם החטאת לפנים, או שחשב שיאכלו הזבח טמאים או שאר הפסולין לאכילה, או שיקרבוהו טמאים או שאר הפסולין לעבודה, או לערב דם הזבח בדם הפסולין, או שחשב לשבר עצמות הפסח ולאכל ממנו גא, או שחשב לשרף הטאות הנשרפות חוץ לזמנו, או חוץ למקומן—ככל אלו המחשבות וכיוצא בהן, הזבח פשר.

יג, וכן אם חשב בפשעת קמיצת המנחה,

ובפשעת נתינתו לכלי, ובפשעת הולכתו, ובפשעת זריקתו על האש, להניח קמצה או לבונה למחר, או להוציאן לחוץ—הרי זו פשעה.

יג, יא פבר בארנו שהולכה שלא כנגד, אינה הולכה; לפיכך אין המחשבה פוסלת בה. והמהלך במקום שאינו צריך—הרי זו הולכה, והמחשבה פוסלת בה.

יג, יב פיצד: קבל הדם והוא עומד במקומו, ופשט ידו בו לזרקו על המזבח, וחשב בעת שפשט ידו בדם—אין המחשבה פוסלת; אבל אם קבל הדם בפנים, ולא הלך בו לגבי המזבח אלא הלך בו להוציאן לחוץ, וחשב בפשעת הלכו לחוץ במחשבת הזמן וכיוצא בה—הרי זו פוסלת.

הלכות פסולי המקדשין פרק יד

יד, א אין המחשבה הולכת, אלא אחר העובד; אבל מחשבת בעל הקרבן, אינה מועלת כלום: שאפלו שמענו הבעלים שפגלו, והיתה מחשבת העובד נכונה—הרי זה פשר. ואין המחשבה מועלת, אלא מפני שהוא ראוי לעבודה, ובדבר הראוי לעבודה, ובמקום הראוי לעבודה.

יד, ב מפני שהוא ראוי לעבודה פיצד: אחר מפל הפסולין לעבודה שקבל הדם, או הוליה, או זרק, וחשב בפשעת העבודה מחשבת מקום או מחשבת הזמן—לא פסל במחשבתו, לפי שאינו ראוי לעבודה. ואותו הדם שקבל או שזרק מקצתו, ישפך לאמה; ואם נשאר דם הנפש, יחזר הראוי לעבודה ויקבל במחשבה נכונה. אבל אם חשב הפסול בפשעת שחיטה, פסל במחשבתו—שהשחיטה פשרה בפסולין, כמו שבארנו.

על פי שיש דם הנפש, וחזר הפשר וקבל וזרק—פבר נפסל הזבח: ולא מפני מחשבת שנוי השם פסל אותם, אלא מפני שהוא פסול לעבודה כמו שבארנו.

יד, ב דבר הראוי לעבודה פיצד: מנחת העמר שקמצה שלא לשמה—הרי זו פמו שנעשת לשמה, ושיריה נאכלין, מפני שהיא מן השעורים, ואין השעורים דבר הראוי לשאר קרבנות. וכן המחשב במנחת קנאות והלבונה עליה, קדם שילקט הלבונה—אין מחשבתו מועלת, שהרי אינה דבר הראוי לעבודה. וכן כל פיוצא בזה.

יד, ג במקום הראוי לעבודה פיצד: מזבח שנפגם, וחשב מחשבת זמן או מחשבת מקום—לא פסל הזבח במחשבה זו, שהרי אין המקום עתה ראוי לעבודה. קמין את המנחה בחוץ, וחשב בפשעת קמיצה מחשבת זמן או מחשבת מקום—אין מחשבה זו כלום.

יד, ג יש קרבנות שאם נעשו שלא לשמן, פשרים כמו שיתבאר; לפיכך אם קבל הדם בהן זה שאינו ראוי לעבודה, או הולכו, או זרקו—פסל הזבח באלו עשהו לשמו, שהוא פסול. ואם

יד, ג אלו דברים שאינן ראויין לאכילה מן הקרבנות, וראויין להקטרה—הדם, והאמורין,

ובשר העולה, והקמין והלבונה מן המנחות
הנקמצות. ואלו ראויין לאכילה, ואינן ראויין
להקטרה-הבשר הנאכל מכל הזבחים, בין
הנאכל לזבתים בין הנאכל לכל אדם, ושירי
המנחות, ושתי הלחם, ולחם הפנים.

יד, ואלו דברים שאינן ראויין לא לאכילה, ולא
להקטרה-בשר הטאות הנשרפות, והעור
שלהמה פלו, חוץ מעור האלה שהוא ראוי
לאכילה. אבל המזרא, והוא הקרום הדק הדבק
בעור המבדיל בין העור והבשר-אינו ראוי
לאכילה; וכן העצמות, והגידים, והקרניים,
והטלפים, והנוצה שלצה, והצפרניים, והחרטום
שלו, וראשי אגפים, וראש הזנב-אפלו מקומות
חרפים מכל אלו הדבוקים בבשר, שאלו יחתכו
מן החי יבצצין הדם ויצא, הואיל ואינן חשובין,
נקראים דבר שאינו ראוי לאכילה לענין
הקרבנות.

יד, וכן המרק, והתבלין, והשליל, והשליה,
וביצי העוף, והבשר שפלטתו הפסין בשעת
הפישט וישאר מדבק בעור, והוא הנקרא אלל-
פל אלו אינן חשובין לענין מחשבת הקרבנות,
והרי הן כדבר שאינו ראוי לאכילה. ומחשבתן
על דבר העומד לאבוד, ועל דבר העומד
לשרפה.

יד, ט המחשב באחת מאותן ארבע העבודות
או ככלן, לאכל דבר שאין דרכו לאכילה או
להקטיר דבר שאין דרכו להקטרה, בין
במחשבת המקום, בין במחשבת הזמן-הזבח
בשר. פיצה: חשב לשנות מדרם הזבח, או לאכל
מאמוריו, או לאכל מן הקמין ומן הלבונה,
בחויף או למחר, או שחשב להקטיר מבשר
הזבח, או משירי המנחה, בחויף או למחר-הרי
הזבח בשר.

יד, וכן אם חשב לאכל או להקטיר מן העור,
או מן העצמות, והגידים, והמרק, או האלל,
וביצא פה-בין מחשבת זמן, בין מחשבת

מקום-הזבח בשר; וכן אם חשב לאכל מפריים
ושעירים הנשרפין, בחויף או למחר-הרי הן
בשרים. וכן פל פיצא בזה.

יד, יא חשב שיאכלו הטמאים או הפסולין,
מדבר הראוי לאכילה, או שיקטירו הטמאים או
הפסולין, דבר הראוי להקטרה-חוץ לזמן אכילה
והקטרה-הזבח פגול, כמו שפארנו; וחויף
למקום אכילה והקטרה-הרי זה פסול, ואינו
פגול.

יד, יב אין אכילה פחותה מפזית, ולא הקטרה
פחותה מפזית; לפיכך המחשב לאכל מדבר
הראוי לאכילה פחות מפזית, או שחשב
להקטיר מדבר הראוי להקטרה פחות מפזית,
בין במחשבת זמן, בין במחשבת מקום-הזבח
בשר.

יד, יג חשב לאכל פחצי זית בחויף, ולהקטיר פחצי
זית בחויף, או שחשב לאכל פחצי זית אחר זמן
אכילה, ולהקטיר פחצי זית אחר זמן הקטרה-
הזבח בשר, שאין אכילה והקטרה מצטרפין.
ואם הוציא פלשון אכילה, ואמר שיאכל פחצי
זית ותאכל האש חצי זית-הרי אלו מצטרפין:
לשון אכילה אחד הוא.

יד, יד חשב לאכל או להקטיר פחצי זית, וחזר
וחשב על חצי זית אחר באותה המחשבה-הרי
אלו מצטרפין. חשב לאכל פחצי זית, ושתאכל
בהמה או חיה פחצי זית, בין במחשבת מקום,
בין במחשבת זמן-הרי אלו מצטרפין: ששם
אכילה אחד הוא.

יד, טו חשב על פזית שיאכלוהו שנים, הרי אלו
מצטרפין; חשב לאכל פזית ביתר מפדי אכילת
פרס, הרי זה מצטרף. חשב בשעת זביחה לאכל
פחצי זית, ובשעת זריקה לאכל פחצי זית-הרי
אלו מצטרפין, בין במחשבת המקום בין
במחשבת הזמן. וכן אם חשב על פזית בשעת
קבלה, ועל פזית בשעת הזלכה: שארבע
העבודות מצטרפות, והרי הן בעבודה אחת.

יד, טז חשב להקטיר פחצי זית מן הקמין, וכחצי זית מן הזבונה-חרי אלו מצטרפין: שהזבונה עם הקמין למנחה, באמורין לזבחה. לפיכך אם חשב להקטיר פזית מן הזבונה חוץ לזמנו, חרי זה פגול כמו שיתבאר.

הלכות פסולי המקדשין פרק טו

פיוצא בזה.

יד, יז אחד המחשב לזרק דם הזבחה בלוי פחויץ או למחר, או שחשב לזרק מקצת דמו פחויץ או למחר-ביוץ שחשב על כרי הזיה מן הדם, פסול.

טו, אסור לחשב בקדשים מחשבה שאינה נכונה, כמו שיתבאר; לפיכך זבח ששחטו שלא לשמו, או מנחה שקמצה שלא לשמה, בין בזדון, בין בשגגה-חייב להשלים שאר עבודות לשמן: אפלו שחט וקבל והוליד במחשבת שנוי השם, חייב לזרק במחשבה נכונה.

טו, וזמפני מה נשתנה דין החטאת והפסח מפל הזבחים, ודין מנחת חוטא ומנחת הקנאות מפל המנחות-מפני שעין עליהם הכתוב: חרי הוא אומר בחטאת "ושחט אתה, לחטאת", שתהיה שחיטה לשם חטאת; וכן שאר עבודותיה לשמה. ונאמר "על-חטאתו", שתעשה לשם אותו החטא. ונאמר "וכפר עליו", שתהיה לשם בעליה.

טו, ח ונאמר בפסח "ועשית פסח, לה", שתהיה כל עשיתו לשם פסח, ונאמר "ואמרתם זבחה-פסח הוא לה", שתהיה זבחתו לשם פסח; הא אם שנה שמו, או שם פעליו-פסול. ובמנחת חוטא הוא אומר "כי חטאת, היא", ובמנחת סוטה נאמר "כי-מנחת קנאת היא" - שיהיו כל מעשיהן לשמן.

טו, ט חטאת ששחטה לשם זבחה אחר-כגון ששחטה לשם עולה, או לשם אשם, או לשם שלמים-פסולה, כמו שבארנו; אבל אם שחטה לשם חליון-חרי זו פשרה, ולא עלת לבעלים: מפי השמועה למדו שהקדשים מחללין קדשים, ואין החליון מחללין קדשים.

טו, י שחטה לשם חטא אחר-כגון שבאה על

טו, א כל הזבחים שנשחטו במחשבת שנוי השם, בין בקרבנות יחיד בין בקרבנות צבור-בשרים, אלא שלא עלו לבעלים לשם הזבחה: חוץ מן החטאת והפסח-שאינם נעשו במחשבת שנוי השם, פסולין. ואחד המשנה שם הזבחה בשעת שחיטה, או בשעת קבלה, או בשעת הולכה, או בזריקה, כמו שבארנו.

טו, ב פיזד לא עלו לבעלים לשם הזבחה: כגון ששחט עולה לשם שלמים, לא עלת לבעלים-לא משום עולה שהם חייבין בה ולא משום שלמים, אלא חייבין להביא זבחה אחר. וכן אם שחט עולת ראובן לשם שמעון-לא עלת לא לראובן, ולא לשמעון.

טו, ג במה דברים אמורים, בשעקר שם הזבחה בזדון; אבל אם טעה ודמה שזו העולה שלמים היא, ועשה כל עבודותיה לשם שלמים-עלת לבעלים לשם הזבחה. וכן החטאת והפסח שעשה אותן במחשבת שנוי השם בטעות, בשרים-שעקירה בטעות, אינה עקירה.

טו, ד וכן עולת העוף שמלקה או שמצה דמה במחשבת שנוי השם-בשרה, ולא עלת לבעלים; וחטאת העוף, פסולה. וכן כל המנחות שנעשו במחשבת שנוי השם-בשרות, ולא עלו לבעלים: חוץ ממנחת חוטא ומנחת קנאות-שאינם חשב באחת מארבע עבודות שלהן מחשבת שנוי השם, פסולות.

טו, ה שנוי השם במנחה פיזד-כגון שקמין מנחת נדבה לשם מנחת חוטא, או מרחשת לשם מחבת, או מחבת לשם מרחשת, וכן כל

אכילת חלב, ושחטה על אכילת דם-פסולת. שחטה לשם אדם אחר שהוא מחיב הטאת, אפלו חטאת שאינה קבועה-חרי זו פסולת. אבל אם שחטה לשם אחר שהוא מחיב עולה-חרי זו פשוטה, ולא עלת לבעלים: שנאמר "וכפר עליו" -עליו, ולא על חברו שהוא מחיב הטאת פמותו. שחטה לשם מת-פשרה, ולא עלת לבעלים: שאין פפרה למתים.

טו, יא שחטה לשם מי שאינו מחיב קרבן כלל-לא חטאת, ולא עולה, ולא שאר קרבנות-חרי זו פסולת: שמא מחיב הוא, ואינו יודע.

טו, יב שחטה לשמה, וחשב בפשעת השחיטה לזרק דמה שלא לשמה-חרי זו פסולת: לפי שמהשבין מעבודה לעבודה; וזאת המחשבה שחשב בפשעת שחיטה, פאלו השבה בפשעת זריקה-ולפיכך פסולת.

טו, יג הפסח ששחטו במחשבת שנוי השם-בין ששנה שמו לשם זבח אחר, בין ששנהו לשם חליו-פסול, שנאמר "ואמרתם זבח-פסח הוא זה". במה דברים אמורים, ששחטו בזמנו שהוא יום ארבעה עשר בניסן-אפלו שחטו בשחרית במחשבת שנוי השם, פסול. אבל אם שחטו בלא זמנו-במחשבת שלא לשמו, פשר; שלא לשם בעליו-נעשה כמו שאין לו בעלים בזמנו, ופסול.

טו, יד פסח ששחטו לשמו בארבעה עשר קדם חצות-פסול, לפי שאינו זמנו. עברה שנתו, ושחטו בזמנו לשם פסח, וכן השוחט שאר זבחים לשם פסח, אפלו שחטן אחר חצות-חרי אלו פשרים, ולא עלו לבעלים לשם חובה.

טו, טו תודה ששחטה לשם שלמים, עלת לבעלים; ושלמים ששחטן לשם תודה, לא עלו לבעלים: לפי שהתודה נקראת שלמים, ושלמים לא נקראו תודה.

טו, טז עולה ששחטה על מי שאינו מחיב קרבן כלל, לא עלת לבעלים: שחרי שחטה שלא לשם בעליה; ואף על פי שזה ששחטה לשמו אינו מחיב כלום בענינו, אי אפשר שלא יהיה חיב בפרה לשמים-שאין לה אדם מישראל שלא עבר מעולם על מצות עשה.

טו, יז עולה הפאה לאחר מיתה, שעשיה שלא לשם בעליה-עלת לבעלים לשם חובה, שאין בעלים לאחר מיתה.

טו, יח שני פבשי עצרת ששחטן לשם אילים, לא עלו לצבור לשם חובה; ואם דמה שהן אילים, ושחטן לשם אילים-עלו להן, מפני שהיא עקירה בטעות.

טו, יט אשם מצרע ששחטו שלא לשמו, או שלא נתן מזמו על גפי בהנות-טעון נסכים: שאם יקרב בלא נסכים, נמצא במקריב נדבה; ואין האשם בא נדבה.

טו, כ פבש הפא עם העמר ששחטו שלא לשמו-לא יביא מנחת נסכים שלו שני עשרונים, אלא עשרון אחד פשאר הנדבות: שחרי לא עלה לשם חובתו. וכן תמיד ששחטו שלא לשמו, לא יעלה עמו שני גזרי עצים פשאר התמידים-שחרי לא עלה לחובת התמיד, אלא חרי הוא בכל הנדבות.

טו, כא שני פבשי עצרת ששחטן שלא לשמן, או ששחטן בין לפני זמנו בין לאחר זמנו-הדם יזרק והפשר יאכל, אף על פי שלא עלו לצבור לשם חובה. ואם היתה שפת, לא יזרק; ואם זרק, הרצה להקטיר אמורין לערב.

טו, כב וכן שלמי נזיר ששחטן שלא לשמן-אף על פי שלא עלו לבעלים, חרי הן נאכלין ליום ולילה; ואין טעונין לחם. וכן אשם נזיר ואשם מצרע ששחטן שלא לשמן-אף על פי שלא עלו לבעלים, חרי הן נאכלין.

אין די צייטונגען און אין די פובליקאציעס, ווערט אומאן אראפגעמאלן אלס א פלאץ פון משוגעים. נאך ראש השנה וועלן זיי אייביג ברענגען בילדער פון מאדנע מענטשן אין אומאן. די סיבה דערצו איז ווייל עס איז דאך נישט אינטערעסאנט צו ברענגען בילדער ווי א איד שטייט ביים הייליגן ציון און ניסט זיך אויס דאס הארץ פארן איבערשטן, עס איז נישט אינטערעסאנט צו ברענגען א בילד ווי א איד זיצט און רעדט צום איבערשטן און ער בעט זיך אויס א גוט געבענטשט יאר. דעריבער זוכן זיי דוקא צו ברענגען אלע סארט מאדנע בילדער.

דאס איז אבער זייער א גרויסע אחריות, ווייל דאס מאכט ליידער א שלעכטע נאמען אויפ'ן הייליגן רבי'ן. מענטשן האבן מורא צו שיקן זייערע קינדער אויף אומאן, פרויען האבן מורא צו שיקן זייערע מענער אויף אומאן. און דאס אלעס גייט אויפ'ן חשבון פון די אומפאראנטווארטליכע רעדאקטארן.

איינער וואס איז שוין אמאל געווען אין אומאן אויף ראש השנה, ווייסט דעם אמת וואס דארט גייט פאר. אידן קומען זיך צוזאם פון איבער די גאנצע וועלט, און יעדער קומט נאר מיט איין ציל צו ווערן נאנט צום איבערשטן, אוועק צו ווארפן אלע שלעכטע זאכן פון ביי זעצט, און זיך פארנעמען צו זיין וואויל און ערליך פון יעצט און ווייטער און זיך אויסצובעסן א גוטע געבענטשטע יאר.

אומאן איז אזוי ווי א שפיטאל. עס קומען זיך היילן אלע סארט מענטשן. יעדער קומט פאר זיין צוועק און מען קען קיינעם נישט אוועק מאכן. דאס איז אזוי ווי איינער האט א קליינע געזונט פראבלעם און ער גייט זיך היילן אין שפיטאל, אבער אַנקומענדיג דארט זעט ער ווי טייל מענטשן זענען צוגעבינדען צו פארשידענע סארט שרעקעדיגע מאשינען, איינער איז פארבינדען אן אויג, א צווייטער דארף האבן הילף צו גיין. און דער מענטש ווערט ברוגז און ער וויל נאר ארויסלויפן פון שפיטאל. דאס איז אבער זייער נאריש, דו ביזט מאקע געקומען זיך היילן פאר דיין קליינע פראבלעם, אבער עס זענען דא אנדערע וואס זענען געקומען זיך היילן פאר גרעסערע און אנדערע סארט פראבלעמען, און יעדער ווערט געהיילט אויף זיין אייגנארטיגע וועג.

ווען א קלוגער איד גייט אויף אומאן, קוקט ער נישט אויף קיינעם נאר אויף זיך אליין און ער נוצט אויס די צייט זיך אויסצובעסן אלעס גוטס.

<p>15</p>	<p>ראשון</p>	<p>יב 12</p>	<p>עלות השחר _____ 5:11 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:52 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:06 שקיעה _____ 6:44 צה"כ _____ 7:03 בבלי: ב"ב פב • ירושלמי: יומא ד • תוספתא: אהלות יא נ"ך: נחום א-ב • רמב"ם: פסולי המוקדשין ט</p>
<p>16</p>	<p>שני</p>	<p>יג 13</p>	<p>עלות השחר _____ 5:11 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:52 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:06 שקיעה _____ 6:43 צה"כ _____ 7:02 בבלי: ב"ב פג • ירושלמי: יומא ה • תוספתא: אהלות יב נ"ך: נחום ג - חבקוק א • רמב"ם: פסולי המוקדשין י</p>
<p>17</p>	<p>שלישי</p>	<p>יד 14</p>	<p>עלות השחר _____ 5:12 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:52 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:06 שקיעה _____ 6:41 צה"כ _____ 7:00 בבלי: ב"ב פד • ירושלמי: יומא ו • תוספתא: אהלות יג נ"ך: חבקוק ב-ג • רמב"ם: פסולי המוקדשין יא</p>
<p>18</p>	<p>רביעי</p>	<p>טו 15</p>	<p>עלות השחר _____ 5:13 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:53 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:06 שקיעה _____ 6:40 צה"כ _____ 6:59 בבלי: ב"ב פה • ירושלמי: יומא ז • תוספתא: אהלות יד נ"ך: צפניה א-ב • רמב"ם: פסולי המוקדשין יב</p>
<p>19</p>	<p>חמישי</p>	<p>טז 16</p>	<p>עלות השחר _____ 5:13 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:53 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:06 שקיעה _____ 6:39 צה"כ _____ 6:58 בבלי: ב"ב פו • ירושלמי: יומא ח • תוספתא: אהלות טו נ"ך: צפניה ג - חגי א • רמב"ם: פסולי המוקדשין יג</p>
<p>20</p>	<p>ששי</p>	<p>יז 17</p>	<p>עלות השחר _____ 5:14 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:53 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:06 שקיעה _____ 6:37 צה"כ _____ 6:56 בבלי: ב"ב פז • ירושלמי: יומא ט • תוספתא: אהלות טז נ"ך: חגי ב - זכריה א • רמב"ם: פסולי המוקדשין יד</p>
<p>21</p>	<p>שבת הפטרה: קומי אורי</p>	<p>יח 18</p>	<p>עלות השחר _____ 5:14 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:53 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:06 שקיעה _____ 6:36 צה"כ _____ 6:55 בבלי: ב"ב פח • ירושלמי: יומא י • תוספתא: אהלות יז נ"ך: זכריה ב-ג • רמב"ם: פסולי המוקדשין טו</p>

הדלקת הנרות	ירושלים	ת"א	חיפה	יבנאל
	5:57	6:18	6:08	5:56

מוצ"ש ר"ת	ירושלים	ת"א	חיפה	יבנאל
	7:49	7:15	7:15	7:13
		7:51	7:50	7:48

כל מה שהצדיק מצננה לעשות צריך לקיים, רק נשמר צננה שלא לפסע על ראש השנה אצלו, זה אין צריך לקיים.

(שיחות הר"ן סימן רי"ד)